Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ 2021-2027
Βιώσιμη Ανάπτυξη για Όλους

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής
Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας
Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών

Έργο

Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, Σύνταξη Προεδρικών Διαταγμάτων Προστασίας και Σχεδίων Διαχείρισης για τις Περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (Έργο ΕΠΜ)

Μελέτη 3

Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)

ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών NATURA

Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Τεύχος Μελέτης ΜΑ

GR1250001(ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ)

Ανάδοχος:

PLAS A.E. PLANNING ASSOCIATES
Μαυρομματαίων 15, Αθήνα 10434
Τ: 2108843267 Ε: fra@otenet.gr

ΥΕΤΟΣ Σύμβουλοι - Μελετητές Ανάπτυξης & Υποδομών
Πλ. Ιπποδρομίου 7, Θεσσαλονίκη 54621
Τ: 2310250601 Ε: yetos@otenet.gr

Έκδοση 2η, 4-9-2026

Το παρόν εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Μελέτης 3 «Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)», με Αναθέτουσα Αρχή το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ), και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας

Το έργο είναι ενταγμένο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020 (ΕΠ ΥΜΕΠΕΡΑΑ)" και συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, ΕΤΠΑ).

Στο παρόν τεύχος παρουσιάζεται ξεχωριστά ο Όλυμπος μετά από πρόταση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Η πλήρης αναφορά στο παρόν κείμενο είναι:

Μπούσμπουρας Δ., Μ. Βραχνάκης, Σ. Μπουρδάκης, Λ. Γεωργιάδης, Π. Τσιτούρα, Ι. Καζόγλου, Λ. Σιδηρόπουλος, Ε. Navarrete, Η. Στραχίνης, Ο. Πετρίκη, Κ. Βιδάκης, Λ. Κώτσιος, Γ. Ρακκάς, Α. Σπυρίδης, Β. Κουτάλου 2026. "Μελέτη 3 Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)". Τεύχος Μελέτης ΜΑ / Εθνικό Πάρκο Ολύμπου / GR1250001(ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ). Ανάδοχος: Plas Α.Ε. - ΥΕΤΟΣ Α.Ε., Φορέας Ανάθεσης: ΥΠΕΝ/ Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/ Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας/ Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών, Αθήνα, 239 σελ.+ παραρτήματα

This document may be cited as follows:

Bousbouras D., M. Vrachnakis, S. Bourdakis, L. Georgiadis, P. Tsitoura, I. Kazoglou, L. Sidiropoulos, E. Navarrete, H. Strachinis, O. Petriki, K. Vidakis, L. Kotsios, G. Rakkas, A. Spiridis, V. Koutalou 2026. "*Study 3 Preparation of Special Environmental Studies and Management Plans for the NATURA 2000 sites of Western Macedonia (part: Regional Authorities of Kozani, Kastoria, Florina, Grevena) and Central Macedonia (part: Regional Authorities of Pella, Imathia, Pieria)*". Study Volume MA / Olympos National Park / GR1250001(OROS OLYMPOS). Consultant: PLAS S.A. & YETOS S.A. Contracting Authority: Ministry of Energy and Environment/ General Directorate of Environmental Policy/ Directorate of Biodiversity and Natural Environment Management/ Department of Protected Areas, Athens, 239 p. + Annexes

Μελέτη 3 "Εκπόνηση Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών (ΕΠΜ) και Σχεδίων Διαχ26είρισης (ΣΔ) για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περ. Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)"

ΕΠΜ 2ης Ομάδας Περιοχών NATURA
Τεύχος Μελέτης ΜΒ / Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

GR1250001(ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ)

Ανάδοχος:
PLAS Ι. ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ - Α. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ & ΣΥΝ/ΤΕΣ Α.Ε.
ΥΕΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Αριθμός Πρωτοκόλλου Ανάδοχου:		
Ηλεκτρονική Υπογραφή -Για τη σύμπραξη- Αντώνιος Φραντζεσκάκης, Νόμιμος εκπρόσωπος		
Υπεύθυνος Σύνταξης	Υπεύθυνος Ελέγχου	Υπεύθυνος Έγκρισης
Δημήτρης Μπούσμπουρας	Αθανάσιος Γεωργούλας	Μασίκα Κωνσταντίνα Αμαλία Χριστοπούλου Παναγιώτα Δρούγα Αιμιλία
Κωδικός παραδοτέου	Παρατηρήσεις	Ημερομηνία:
		04-09-2026

ΟΜΑΔΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Όνομα	Ειδικότητα	Αντικείμενο
Μπούσμπουρας Δημήτρης	Βιολόγος	Συντονιστής Μελέτης
Βραχνάκης Μιχάλης	Δασολόγος, Ph.D.	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στη χλωρίδα / τύπους οικοτόπων
Μπουρδάκης Στρατής	Δασολόγος	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στην ορνιθοπανίδα
Γεωργιάδης Λάζαρος	Βιολόγος	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στην πανίδα (πλην ορνιθοπανίδας)
Τσιτούρα Παρασκευή	Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος, MSc.	Ειδικός επιστήμονας ΠΕ, με αποδεδειγμένη εμπειρία στη χλωρίδα / τύπους οικοτόπων
Καζόγλου Ιωάννης	Γεωπόνος, Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χλωρίδα / τύποι οικοτόπων)
Σιδηρόπουλος Λαυρέντης	Οικολόγος, M.Res.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ορνιθοπανίδα)
Navarrete Barranco Elisabeth	Βιολόγος, Περιβαλλοντολόγος M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ορνιθοπανίδα)
Στραχίνης Ηλίας	Βιολόγος	Μέλος Ομάδας Μελέτης (αμφίβια / ερπετά)
Πετρίκη Όλγα	Δασολόγος, Ph.D. Ιχθυολόγος	Μέλος Ομάδας Μελέτης (ιχθυοπανίδα)
Λάζαρος Παμπέρης	Εντομολόγος	Συνεργάτης για την καταγραφή των λεπιδόπτερων
Σπυρίδης Άνθιμος	Αγρονόμος Τοπογράφος Μηχανικός, M.Sc., Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (υδρολογία / γεωλογία / ποιότητα νερών/ υποδομές)
Βιδάκης Κώστας	Δασοπόνος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χλωρίδα/ τύποι οικοτόπων)
Λάζαρος Κώτσιος	Δασολόγος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (δάση)
Κουτάλου Βασιλική	Γεωλόγος, M.Sc.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (υδρολογία / γεωλογία / ποιότητα νερών/ υποδομές/ Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)
Ρακκάς Γεώργιος	Κοινωνιολόγος, Ph.D.	Μέλος Ομάδας Μελέτης (χωροταξία / οικονομικά και κοινωνικά δεδομένα)
Σπυρίδης Ιορδάνης	Ειδικός GIS	Μέλος Ομάδας Μελέτης (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)
Ταμτάκου Σοφία	Ειδικός GIS	Μέλος Ομάδας Μελέτης (Συστήματα Γεωγραφικών Πληροφοριών - GIS)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1
1.1 Γενικά στοιχεία 1
i. Στοιχεία ανάθεσης μελέτης 1
ii. Ιστορικό προστασίας 5
1.2 Προσδιορισμός περιοχής μελέτης 10
1.3 Προσδιορισμός ευρύτερης περιοχής μελέτης και υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές 12
1.4 Στόχοι προστασίας του προστατευτέου αντικειμένου 14

Κεφάλαιο 2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ 17
2.1 Αβιοτικό Περιβάλλον 17
2.1.1 Γεωμορφολογία, τοπίο 17
2.1.2 Γεωλογία, ορυκτοί πόροι/ κοιτάσματα και τύποι εδαφών 20
2.1.3 Υδρολογία και ποιότητα νερών 20
2.1.3.1 Επιφανειακά εσωτερικά νερά 20
2.1.3.2 Υπόγεια νερά 21
2.1.5 Μετεωρολογικά στοιχεία - ποιότητα ατμόσφαιρας 22
2.2 Βιοτικό Περιβάλλον 24
2.2.1 Τύποι φυσικών οικοτόπων 24
2.2.1.1 Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων 24
2.2.1.2 Άλλοι σημαντικοί τύποι οικοτόπων 26
2.2.2 Είδη χλωρίδας 27
2.2.2.1 Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας 27
2.2.2.2 Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας 28
2.2.3 Είδη πανίδας 37
2.2.3.1 Πανίδα εκτός ορνιθοπανίδας 37
2.2.3.1.α Πολύ σημαντικά είδη πανίδας 37
2.2.3.1.β Άλλα σημαντικά είδη πανίδας εκτός ορνιθοπανίδας 41
2.2.3.2 Ορνιθοπανίδα 46
2.2.4 Συσχέτιση οικοσυστημικών ενοτήτων με τα ενδιαιτήματα σημαντικών ειδών (περιλαμβανομένων των πτηνών) 49
2.2.5 Δάση και δασική διαχείριση 61
2.3 Κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία 65
2.3.1 Χαρακτηριστικά - Επιπτώσεις χρήσεων και δραστηριοτήτων 65
2.3.1.1 Χαρακτηριστικά πληθυσμού - Χρήσεων γης - δραστηριοτήτων - υποδομών 65
2.3.1.2 Πιέσεις και απειλές ανά τόπο NATURA 70
2.3.1.3 Συγκεντρωτική παρουσίαση των πιέσεων και απειλών 72
2.3.2 Επιπτώσεις σχεδίων ανάπτυξης 80
2.3.3 Σχέση με στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς 80
2.4 Σύνοψη για την περιοχή 82

Κεφάλαιο 3. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ 85

3.1 Αξιολόγηση του φυσικού περιβάλλοντος 85

3.1.1 Καθορισμός προτεραιοτήτων διαχείρισης 85

3.1.2 Οικολογικές απαιτήσεις και στόχοι διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου 93

3.2 Αλληλεπιδράσεις με ευρύτερη περιοχή 101

3.3 Εκτίμηση και αξιολόγηση των δυνητικών συγκρούσεων μεταξύ της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και των οικονομικών δραστηριοτήτων 103

3.4 Φυσικές και αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής μελέτης 107

Α) Παραγωγικές δραστηριότητες 107

Γεωργία 107

Κτηνοτροφία 108

Αλιεία 110

Δασοκομία 111

Ενέργεια 113

Αναψυχή/ Παρατήρηση της φύσης/ Περιβαλλοντική ενημέρωση 114

Β) Συνοπτική παρουσίαση των δυνατοτήτων για παραγωγικές δραστηριότητες και αναψυχή στους τόπους Natura 116

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ 117

4.1 Προτεινόμενο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία 117

4.1.1 Θεσμικό υπόβαθρο χαρακτηρισμού προστατευόμενων περιοχών 117

4.1.2 Ανάλυση κριτηρίων χαρακτηρισμού προστατευόμενων περιοχών - Ομαδοποίηση Προστατευόμενων Περιοχών 118

4.2 Σκοπιμότητα και στόχοι της προστασίας 123

4.3 Καθορισμός ζωνών 124

4.3.1 Θεσμικό υπόβαθρο καθορισμού ζωνών 124

4.3.2 Πρόταση Ζώνωσης 137

4.3.2.1 Ανθρωπογενείς υποδομές και δραστηριότητες 138

4.3.2.2 Υφιστάμενες προστατευόμενες ζώνες 141

4.3.2.3 Δάση 144

4.3.2.4 Τύποι οικοτόπων 152

4.3.2.5 Ενδιαιτήματα ειδών 154

4.3.2.6 Τύποι οικοτόπων και είδη με υψηλή προτεραιότητα για θεσμικά μέτρα 156

4.3.2.7 Οριοθέτηση ζωνών 158

4.3.2.8 Προτεινόμενες ρυθμίσεις ανά ζώνη 165

Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης 166

Ζώνες Προστασίας της Φύσης 167

Ζώνες Διαχείρισης οικοτόπων και Ειδών 173

Ζώνες Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος 178

4.4 Διοίκηση της Προστατευόμενης Περιοχής 183

4.5 Εκτίμηση και αξιολόγηση επιπτώσεων των ρυθμίσεων χρήσεων γης - δραστηριοτήτων και εξέταση εναλλακτικών λύσεων 185

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ 192

5.1 Στόχοι διαχείρισης 193

5.1.1 Οργάνωση στόχων διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου 193

5.1.2 Στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών ανά περιοχή NATURA 195

5.1.2.1 Τύποι οικοτόπων και είδη προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων 195

5.1.2.2 Ξενικά χωροκατακτητικά είδη 209

5.1.3 Αντιμετώπιση πιέσεων και πρόληψη απειλών 211

5.1.4 Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και αντιμετώπισης κινδύνων και βιώσιμης ανάπτυξης 215

5.2 Πρόταση Μέτρων Διαχείρισης 216

5.3 Πρόταση κατάλληλου προγράμματος παρακολούθησης ειδών και τ.ο. 220

5.4 Σχέδιο Δράσης των μέτρων διαχείρισης 227

5.5 Φύλλα Περιγραφής μέτρων διαχείρισης 233

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1-1 Ιστορικό προστασίας και σημαντικών παρεμβάσεων στις περιοχές 7

Πίνακας 1.2-1. Γεωγραφική και διοικητική υπαγωγή 11

Πίνακας 1.3-1. Προστατευόμενες περιοχές στα όρια των περιοχών NATURA 13

Πίνακας 2.2.1.1 Τύποι οικοτόπων του παραρτήματος I της οδηγίας 92/43 στην ΕΖΔ-ΖΕΠ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ 25

Πίνακας 2.2.2.1 Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας και κύρια χαρακτηριστικά αυτών στην ΕΖΔ-ΖΕΠ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ 28

Πίνακας 2.2.2.2 Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας και χαρακτηριστικά αυτών που απαντούν στην περιοχή Ολύμπου 30

Πίνακας 2.2.3-2. Είδη που εντάσσονται στο παράρτημα II της οδηγίας 92/43 στην ΕΖΔ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ 38

Πίνακας 2.2.3.1.β Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας και χαρακτηριστικά αυτών που απαντούν στην περιοχή Ολύμπου 42

Πίνακας 2.2.3.2. Τα σημαντικότερα είδη ορνιθοπανίδας με προτεραιότητα διατήρησης στην ΕΖΔ-ΖΕΠ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ 47

Πίνακας 2.2.4. Οι εκτάσεις των ΟΧΕ στην περιοχή Ολύμπου 54

Πίνακας 2.3.1.3. Πιέσεις/ Απειλές ανά GR όπως συγκεντρώνονται και επαναξιολογούνται στα πλαίσια του έργου των ΕΠΜ στο ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ 73

Πίνακας 3.1.1. Οι σημαντικότεροι τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη που εντάσσονται στις ομάδες υψηλής και μέσης προτεραιότητας διαχείρισης για θεσμικά μέτρα και οι κύριες οικοσυστημικές χωρικές ενότητες (ΟΧΕ) στον Όλυμπο 88

Πίνακας 3.3.1. Συνοπτική παρουσίαση των πιέσεων και των απειλών στην περιοχή Ολύμπου 104

Πίνακας 4.1. Εφαρμογή κριτηρίων για την ομαδοποίηση περιοχών (τα χρώματα δείχνουν την συσχέτιση μεταξύ των τόπων NATURA) 121

Πίνακας 4.2. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης 127

Πίνακας 4.3. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Προστασίας της Φύσης 128

Πίνακας 4.4. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Διαχείρισης Οικοτόπων Ειδών 130

Πίνακας 4.5. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων 133

Πίνακας 4.6. Στοιχεία συστάδων που βρίσκονται εκτός διαχείρισης στον Όλυμπο (δεν περιλαμβάνονται τα Δημόσια Δάση Λιτοχώρου και Λεπτοκαρυάς που έχουν τεθεί εκτός δασική διαχείρισης) 147

Πίνακας 4.7. Ο αριθμός των σημαντικότερων ειδών σε κάθε Οικοσυστημική Χωρική Ενότητα στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 155

Πίνακας 4.8. Οι πολύ σημαντικοί τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη που εντάσσονται στις ομάδες υψηλής και μέσης προτεραιότητας διαχείρισης με θεσμικά μέτρα στην ΕΖΔ/ ΖΕΠ Ολύμπου 157

Πίνακας 4.9. Αντιστοίχιση ζωνών του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου με ζώνες σύμφωνα με την νέα νομοθεσία 161

Πίνακας 4.10. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στην ζώνη ΖΑΠΦ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 166

Πίνακας 4.11. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στις δύο ζώνες ΖΠΦ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 167

Πίνακας 4.12. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στις τρεις ζώνες ΖΔΟΕ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 173

Πίνακας 4.13. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στην ζώνη ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 178

Πίνακας 4.15. Σύγκριση των δύο εναλλακτικών προτάσεων των ζωνών του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 189

Πίνακας 5.1. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 199

Πίνακας 5.2 Στόχοι διατήρησης ενδιαιτημάτων ειδών ορνιθοπανίδας, για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 207

Πίνακας 5.3 Πιέσεις για τα είδη τα οποία έχουν ιεραρχηθεί ως είδη με προτεραιότητα για λήψη διαχειριστικών μέτρων 212

Πίνακας 5.4. Σχέδιο Δράσης για την προστατευόμενη περιοχή Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 228

Πίνακας 5.5. Κωδικοί μέτρων διατήρησης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή κωδικοποίηση 234

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΩΝ

Χάρτης 1.1-1. Οι περιοχές του δικτύου NATURA στην Δυτικής Μακεδονίας, εκτός των περιοχών της Περ. Ενότητας Γρεβενών που σχετίζονται με την Πίνδο, και περιοχές στις Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας εκτός των υγροτοπικών παράκτιων περιοχών και τους ορεινούς δυτικές τόπους στην Περ. Ενότητα Κιλκίς 3

Χάρτης1.1-2. Χάρτης της δεύτερης ενότητα περιοχών 4

Χάρτης1.1.3. Οι ζώνες προστασίας στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου, σύμφωνα με το ισχύον Προεδρικό Διάταγμα 6

Χάρτης 2.1.1. Χάρτης της περιοχής ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ/ΖΕΠ GR1250001 19

Χάρτης 2.2.5. Η ιδιοκτησία των δασών, τα όρια των δασικών συστάδων και οι ΟΧΕ στην περιοχή του Ολύμπου 64

Χάρτης 2.3.1. Οι ΑΦΠ Ολύμπου με μπλε περίγραμμα και με χρώματα τριανταφυλλί και πράσινο οι ΠΑΔ. Τα όρια της ΖΕΠ-ΕΖΔ Ολύμπου παρουσιάζεται με λεπτή κόκκινη γραμμή. 69

Χάρτης 3.2 Ζώνες κόστους μετακίνησης για την αρκούδα μεταξύ Πίνδου και Ολύμπου – Πιερίων, από διερεύνηση αναγνώρισης οικολογικών διαδρόμων (Μπούσμπουρας 2008) 102

Χάρτης 4.1. Οι τόποι του δικτύου NATURA στην περιοχή δυτικά του Αξιού και βόρεια του θεσσαλικού κάμπου. 122

Χάρτης 4.2 Βασικές ανθρωπογενείς υποδομές και δραστηριότητες στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 140

Χάρτης 4.3 Υφιστάμενες προστατευόμενες ζώνες στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 143

Χάρτης 4.4 Τα δάση στα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας του Ολύμπου και η διαχείρισή τους 150

Χάρτης 4.5. Οι εκτάσεις όπου υπάρχουν υπερήλικα δένδρα και οι εκτάσεις με αποψιλωτικές υλοτομίες στα δάση που βρίσκονται στα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας του Ολύμπου..... 151

Χάρτης 4.6 Τύποι οικοτόπων του παραρτήματος Ι στην ΕΖΔ/ ΖΕΠ ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ 153

Χάρτης 4.7 Υφιστάμενες ζώνες του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου και Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές 162

Χάρτης 4.8. Πρόταση οριοθέτησης ζωνών στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου 164

Εικόνα 2.4.4 Απόσπασμα από χάρτη όπου παρουσιάζονται οι τόποι Natura ανά ΜΔΦΠ 183

ΠΙΚΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Συντομογραφία	Επεξήγηση
ΑΦΠ	Αδιατάρακτη Φυσική Περιοχή
ΕΖΔ	Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
ΕΠ	Εθνικά Πάρκα
ΕΠΜ	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη
ΖΑΠΦ	Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης
ΖΒΔΦΠ	Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων
ΖΔΟΕ	Ζώνη Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών
ΖΕΠ	Ζώνες Ειδικής Προστασίας
ΖΠΦ	Ζώνη Προστασίας της Φύσης
ΚΑΖ	Καταφύγια Άγριας Ζωής
ΜΔΠΠ	Μονάδα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
ΟΧΕ	Οικοσυστημική Χωρική Ενότητα
ΠΑΔ	Περιοχή Άνευ Δρόμων
ΟΦΥΠΕΚΑ	Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
ΠΠΒ	Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας
ΠΤ-ΠΦΣ	Προστατευόμενα τοπία και Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί
τ.ο.	Τύποι Οικοτόπων
ΤΕΔ (SDF)	Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων περιοχής Natura 2000
Τεύχος ΜΒ	Τεύχος μελέτης (δεύτερο τεύχος μελέτης - δεύτερη ενότητα περιοχών)
Τεύχος ΤΠΒ	Τεύχος παράθεσης στοιχείων τεκμηρίωσης του τεύχους ΜΒ της μελέτης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Γενικά στοιχεία

i. Στοιχεία ανάθεσης μελέτης

Φορέας ανάθεσης της μελέτης είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος & Ενέργειας (ΥΠΕΝ) και Διευθύνουσα Υπηρεσία το Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών της Διεύθυνσης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας.

Ανάδοχος της μελέτης είναι η σύμπραξη των εταιρειών PLAS Ι. ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ - Α. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ & ΣΥΝ/ΤΕΣ Α.Ε. και ΥΕΤΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΕΛΕΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ & ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ, με εκπρόσωπο τον Αντώνη Φραντζεσκάκη και αναπληρωτή εκπρόσωπο τον Άνθιμο Σπυρίδη.

Η μελέτη ανατέθηκε από το ΥΠΕΝ στον ανάδοχο με το Ιδιωτικό Συμφωνητικό της 26ης Φεβρουαρίου 2019 και έχει ως ημερομηνία έναρξης εκπόνησης την 21η Μαρτίου 2019, βάσει του από 15-3-2019 εγγράφου της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Η ομάδα επίβλεψης των μελετών, βάσει της Απόφασης ΥΠΕΝ/ΔΔΦΠΒ/25182/563/06-03-2025 (ΑΔΑ: 9Ν544653Π8-Γ22), αποτελείται από τους:

• κ. Μασίκα Κωνσταντίνα – Αμαλία του κλάδου ΠΕ Περιβάλλοντος με βαθμό Α', Προϊσταμένη α/α του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών, με απόσπαση στον ΟΦΥΠΕΚΑ, με αναπληρωτή τον Μαθιουδάκη Χρήστο, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Βιοποικιλότητας, ως συντονίστρια της ομάδας επιβλεπόντων.

• κ. Δρούγα Αιμιλία, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών, , με αναπληρώτρια την Κουντουραδάκη Καλλιόπη, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών.

• Κ. Χριστοπούλου Παναγιώτα, του κλάδου ΠΕ Περιβάλλοντος με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Προστατευόμενων Περιοχών, με αναπληρωτή τον Μπαδιεριτάκη Ευάγγελο, του κλάδου ΠΕ Γεωτεχνικών με βαθμό Α', υπάλληλο του Τμήματος Βιοποικιλότητας.

Η παρούσα συντάσσεται σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, τα Τεύχη Τεχνικών Προδιαγραφών, καθώς και τις επιμέρους Οδηγίες που εστάλησαν από την Διευθύνουσα Υπηρεσία και τον ανάδοχο του έργου «Τεχνικός Και Επιστημονικός Συντονισμός Της Εκπόνησης ΕΠΜ, Σχεδίων Προεδρικών Διαταγμάτων (ΠΔ) Και Σχεδίων Διαχείρισης (ΣΔ) Για Τις Περιοχές Του Δικτύου Natura 2000». Ακολούθως αναφέρονται τα κυριότερα (Τεύχη Τεχνικών Προδιαγραφών και σημαντικές Οδηγίες):

• Εξειδίκευση Τεχνικών Προδιαγραφών ΕΠΜ, Τεύχη Α Και Β (Κοτζαγεώργης et al., 2019)

• Βάση δεδομένων και σχετικά αρχεία GIS (εργασία Α8) Έκθεση με τα στοιχεία των ΕΠΜ που προτείνεται να καταχωρούνται στην ενιαία βάση δεδομένων και το σύστημα γεωγραφικών πληροφοριών (Μαρουλάκης et al., 2020)

• Εγχειρίδιο Οδηγιών και Προτύπου για την εκπόνηση των ΕΠΜ (Παπάρα et al., 2019)

• Εξειδίκευση τεχνικών προδιαγραφών για κάθε μία ΕΠΜ (Νεστορίδου et al., 2019)

• Σχόλια και περαιτέρω κατευθύνσεις επί των κεφαλαίων 1,2 και 3 των ΕΠΜ μετά την εξέταση της πρώτης σειράς παραδοτέων των 11 Αναδόχων (ENVECO, 2019)

• Γραπτές εισηγήσεις προς τη Διευθύνουσα Υπηρεσία για ζητήματα που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της εκπόνησης των ΕΠΜ (Νεστορίδου et al., 2020)

• Προδιαγραφές ΕΠΜ Ομαδοποίησης – Χαρακτηρισμού Περιοχών Natura2000 [ΥΠΕΝ, Α.Π. ΔΔΦΠΒ/3675/140/15-1-2021]

• Προδιαγραφές ΕΠΜ Επιλογής Ζωνών και Χρήσεων εντός περιοχών Natura2000 [ΥΠΕΝ, Α.Π. ΔΔΦΠΒ/3675/140/15-1-2021]

• Προτεινόμενες μεθοδολογικές κατευθύνσεις σχετικά με το σχέδιο διαχείρισης περιοχών του δικτύου Natura 2000 και των προστατευόμενων περιοχών που θα προκύψουν στο πλαίσιο του έργου των ΕΠΜ (επικαιροποιημένες προδιαγραφές κεφαλαίου 5) [ΥΠΕΝ, Α.Π. ΔΔΦΠΒ/6914/255/25-1-2021]

• Επικαιροποίηση-συμπλήρωση ειδικών προδιαγραφών ΒΔ-GIS και κατευθύνσεων σύνταξης φύλλων προτεινόμενων διαχειριστικών μέτρων» (σχετικά: κεφάλαια 4 και 5 των ΕΠΜ) (Μαρουλάκης, Χριστοδούλου, Νεστορίδου, et al., 2021)

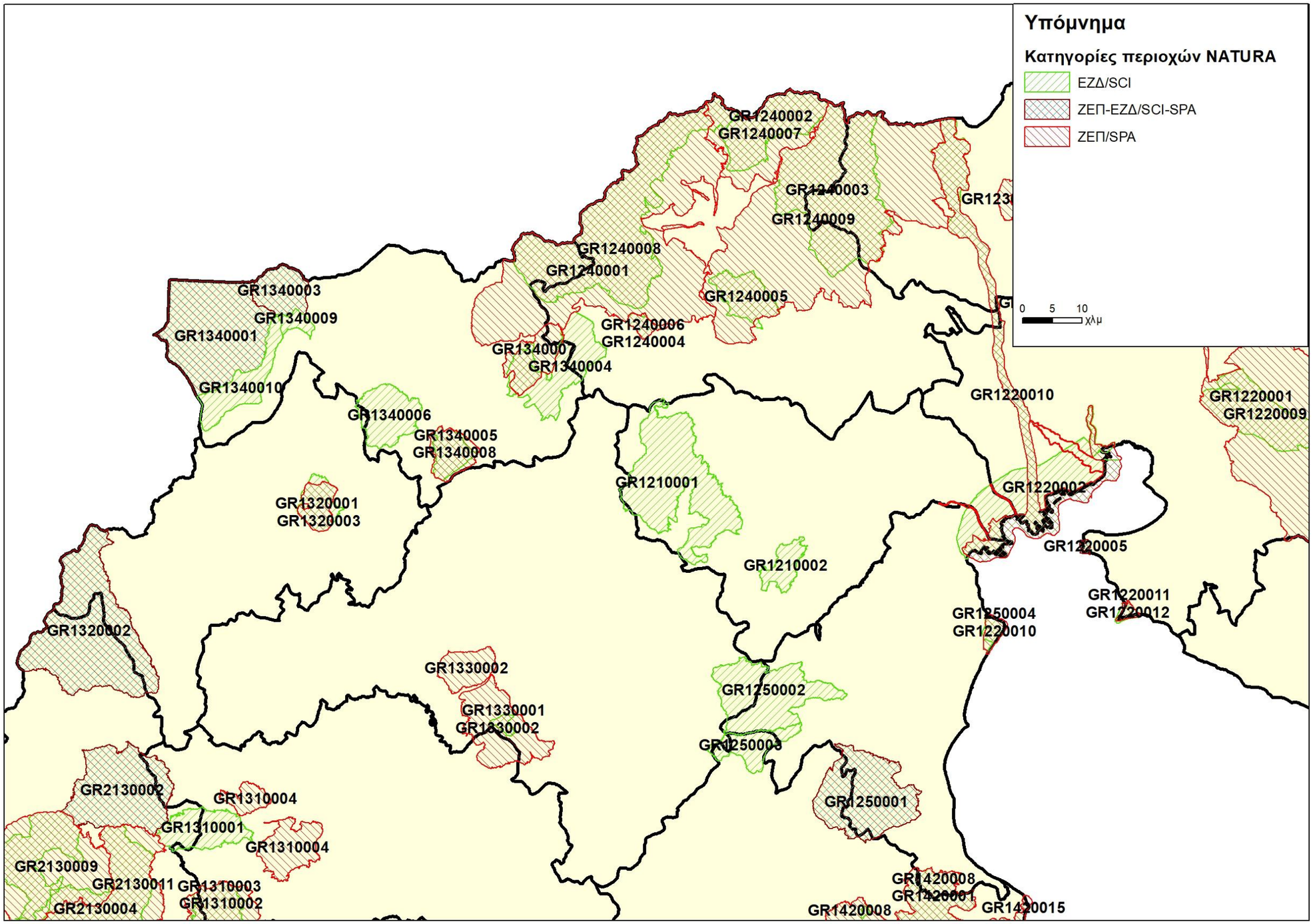
• Τεύχος Οδηγιών για τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού στην «Τεύχος Οδηγιών για τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού στην πληροφορία των ΕΠΜ. Οδηγίες προετοιμασίας των στοιχείων των ΕΠΜ για την ανάρτησή τους στην διαδικτυακή πλατφόρμα του έργου (Μαρουλάκης, Χριστοδούλου, Βαλτά, et al., 2021)

Η μελέτη αφορά τους τόπους NATURA της Δυτικής Μακεδονίας, εκτός των τόπων της Περ. Ενότητας Γρεβενών που σχετίζονται με την Πίνδο, και τόπους στις Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας, εκτός των υγροτοπικών παράκτιων περιοχών και τους ορεινούς τόπους δυτικά της Περ. Ενότητας Κιλκίς. Εξετάζονται σε διαφορετικά τεύχη από δύο διαφορετικές μελετητικές ομάδες και σε δύο χρονικές περιόδους. Στους χάρτες που ακολουθούν παρουσιάζονται στον πρώτο σύνολο των τόπων Natura στο σύνολο της παραπάνω ενότητας και στον επόμενο οι τόποι που εξετάζονται στο παρόν τεύχος.

Συντονιστής της μελέτης είναι ο Δημήτρης Γ. Μπούσμπουρας, βιολόγος

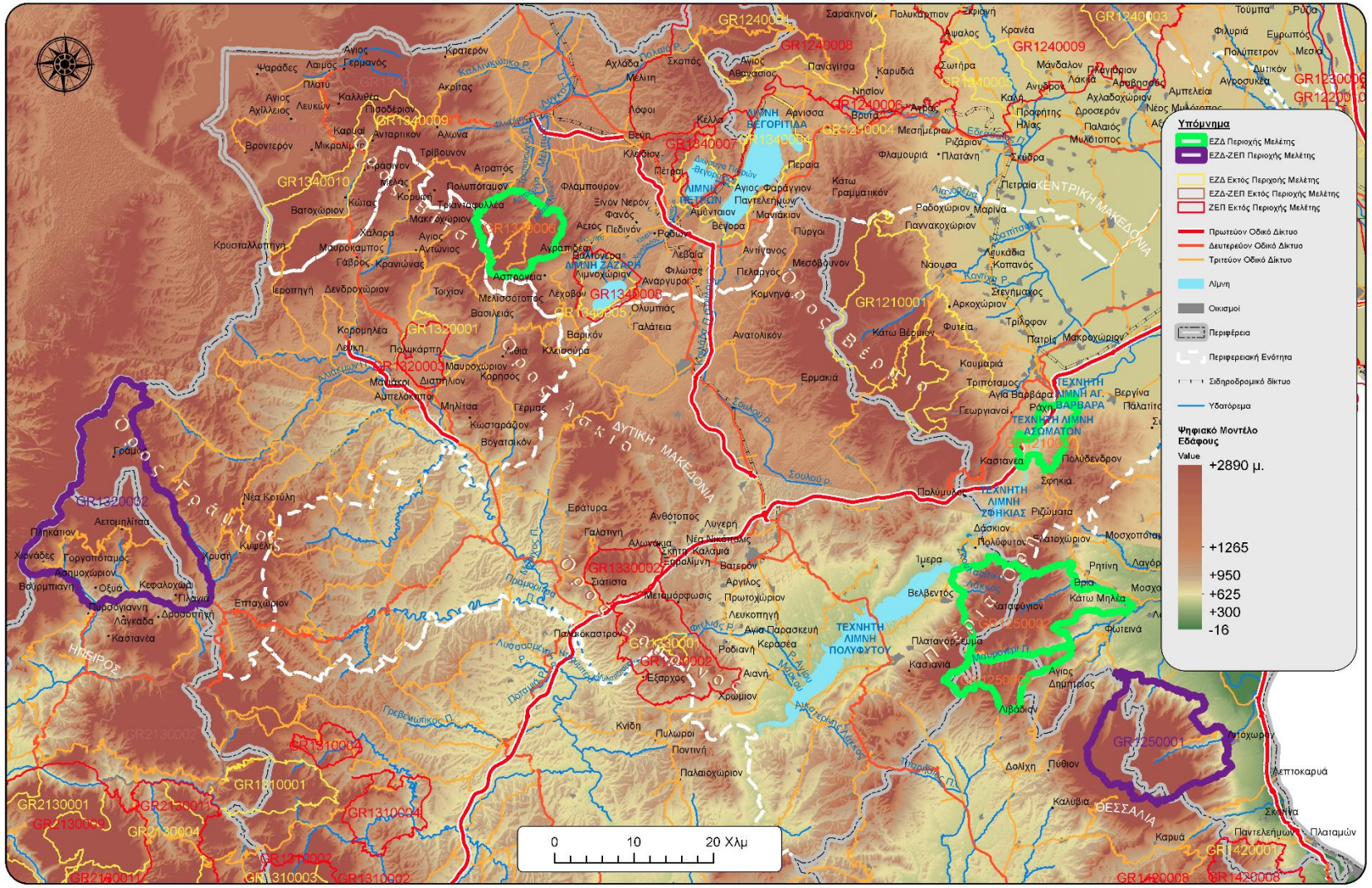
Η περιοχή που εξετάζεται ξεχωριστά σε αυτό το τεύχος είναι μόνο το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου τμήμα του οποίου έχει χαρακτηριστεί τόπος Natura:

ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1250001

Χάρτης 1.1-1. Οι περιοχές του δικτύου NATURA στην Δυτικής Μακεδονίας, εκτός των περιοχών της Περ. Ενότητας Γρεβενών που σχετίζονται με την Πίνδο, και περιοχές στις Περ. Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας εκτός των υγροτοπικών παράκτιων περιοχών και τους ορεινούς δυτικές τόπους στην Περ. Ενότητα Κιλκίς

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΩΝ NATURA
Στενά Αλιάκμονα, Πιέρια Όρη, Όρος Τίταρος, Όρος Όλυμπος,
Όρος Βέρνον-Κορυφή Βίτσι, Κορυφές Όρους Γράμμος

Χάρτης1.1-2. Χάρτης της δεύτερης ενότητα περιοχών

ii. Ιστορικό προστασίας

Για τον Όλυμπο έχουν εκπονηθεί στο παρελθόν Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (μελέτες για οριοθέτηση και θεσμοθέτηση ζωνών προστασίας) καθώς και προτάσεις μέτρων διαχείρισης.

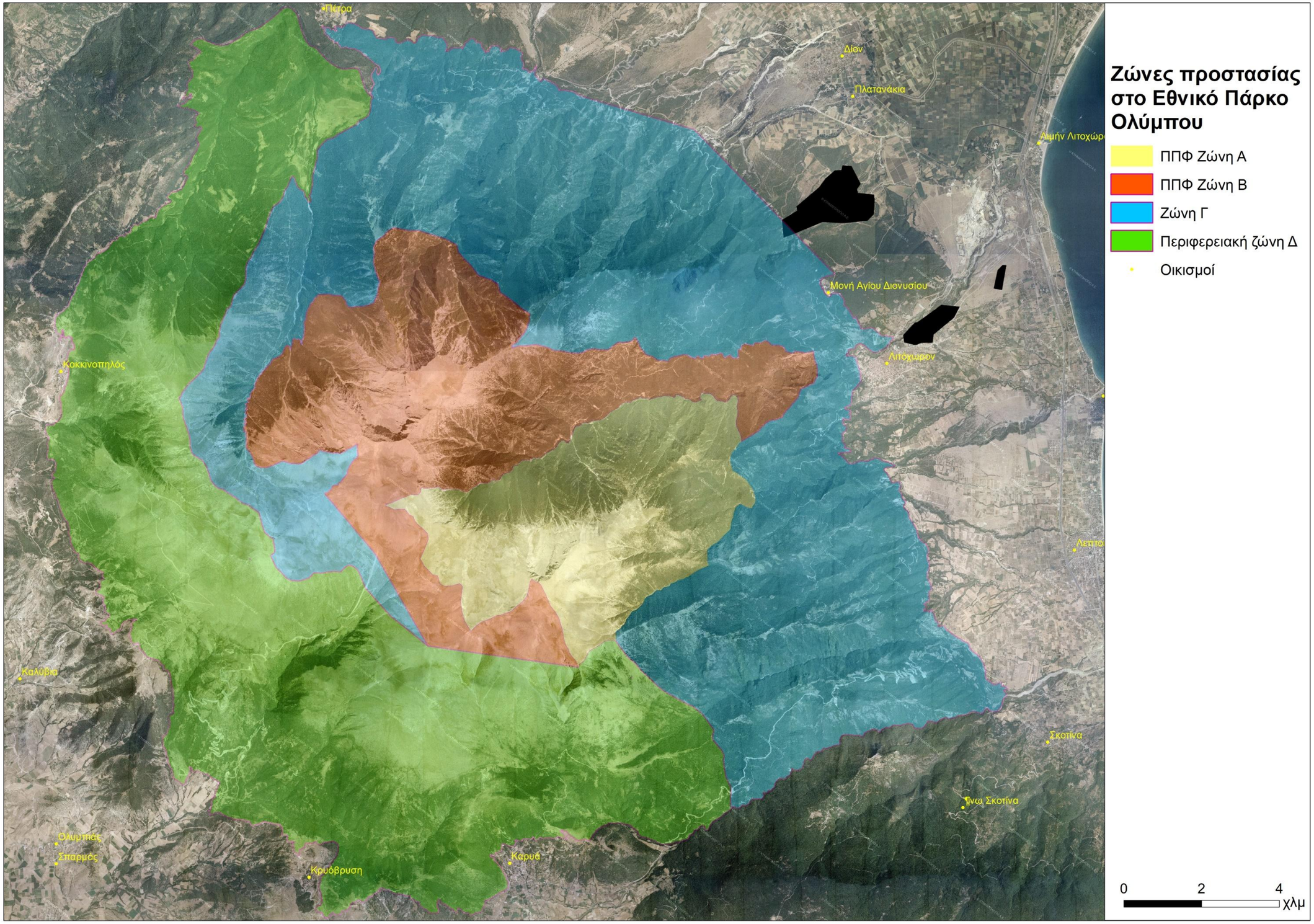
Σε Εθνικό επίπεδο έχει εγκριθεί Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Βιοποικιλότητα η υλοποίηση των οποίων βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η περιοχή του Ολύμπου έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικός Δρυμός, από το 1938, με ζώνη πυρήνα 4.000 ha. Υπάρχει μια μελέτη (Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης, 1988) από τη Διεύθυνση Δασών της Κατερίνης, που προτείνει την επέκταση της περιοχής του πυρήνα στα 7.150ha και έναν πυρήνα μαζί με τη ζώνη προστασίας 17.420ha. Το 2010 εκπονήθηκε ΕΠΜ και συντάχθηκε σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) με ζώνες και ρυθμίσεις που είχε αναρτηθεί σε διαβούλευση. Μετά την θεσμοθέτηση του αποθέματος βιόσφαιρας και τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης το ΥΠΕΝ σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού είχε επεξεργαστεί ένα σχέδιο με νέες ζώνες στα όρια του αποθέματος βιόσφαιρας.

Με απόφαση του Γραφείου του Διεθνούς Συντονιστικού Συμβουλίου του Προγράμματος για τον Άνθρωπο και τη Βιόσφαιρα (MAB, UNESCO), ο Εθνικός Δρυμός Ολύμπου αναγνωρίζεται ως μέρος του Διεθνούς Δικτύου των Αποθεμάτων της Βιόσφαιρας (15/12/1981).

Το 2021, κατά την διάρκεια εκπόνησης της παρούσας μελέτης, εκδόθηκε το ΠΔ που χαρακτηρίζει την προστατευόμενη περιοχή ως Εθνικό Πάρκο, με έκταση που περιλαμβάνει και περιφερειακή (Δ) ζώνη (ΦΕΚ 610/Β/17-09-21).

Ακολουθεί ο χάρτης των ζωνών σύμφωνα με το ισχύον ΠΔ.

Χάρτης1.1.3. Οι ζώνες προστασίας στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου, σύμφωνα με το ισχύον Προεδρικό Διάταγμα

Το ιστορικό προστασίας έχει συνοπτικά ως εξής:

Πίνακας 1-1 Ιστορικό προστασίας και σημαντικών παρεμβάσεων στις περιοχές

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1250001			
8ος π.Χ. αιώνας	Ο Όμηρος και ο Ησίοδος αναφέρουν τον Όλυμπο ως κατοικία των θεών.	GR1250001	Βασικό στοιχείο για την προστασία του βουνού και ως ιστορικό μνημείο.
1821	Πυρπόληση μοναστηριού Αγ. Διονυσίου, που είχε κτιστεί το 1542. από Τούρκους.	GR1250001	
1851	Ο Θεόδωρος Heldreich, επιμελητής του βοτανικού κήπου Αθήνας, κάνει τις πρώτες καταγραφές για την χλωρίδα.	GR1250001	Ακολούθησε το 1857 και 1862 ο Θεόδωρος Ορφανίδης
1913	Πρώτη ορειβατική ανάβαση στον Μύτικα. Χρήστος Κάκκαλος – Frederic Boissonas (φωτογράφος) και Danierl Baud-Bovy (πρύτανης της Σχολής Καλών Τεχνών της Γενεύης).	GR1250001	Αναβάσεις σε ψηλές κορυφές υπήρχαν και από την αρχαιότητα, από κτηνοτρόφους και ληστές έως πρόσφατα.
1928	Πρώτη εγκατάσταση του ζωγράφου Βασίλη Ιθακήσιου στην γνωστή σπηλιά.	GR1250001	Οι εκθέσεις του κάνουν γνωστό τον Όλυμπο
1930	Θεμελίωση του καταφυγίου Α (Σπήλιος Αγαπητός). Λειτούργησε το 1931	GR1250001	Επεκτάθηκε το 1960
1938	Κήρυξη του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου με Βασιλικό Διάταγμα ΦΕΚ 248/Α/1938, βάσει του Αναγκαστικού νόμου 856/1937 «περί Εθνικών Δρυμών» Φ.Ε.Κ. 368/21-09-1937	GR1250001	Βάση του νόμου απαγορεύτηκε στον πυρήνα η υλοτομία, η θήρα και η βοσκή
1939	Πυρκαγιά δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Μπάτσι Σέλωμα	GR1250001	
1940	Ολοκλήρωση ανέγερσης του καταφυγίου Β (Βρυσοπούλες)	GR1250001	Πρώτες χιονοδρομίες το 1939
1943	Ανατινάζεται από τους Γερμανούς το Μοναστήρι του Αγ. Διονυσίου	GR1250001	
1945	Πυρκαγιά δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Τρόχαλος, Αι Γιάννης, Κάτω και Άνω Τσουκνίδα	GR1250001	
1950	Πυρκαγιά δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Μπάρα-Ανήλιο- Σταυρό - Παλιοκάλυβα	GR1250001	
1950	Κτίστηκε το μετόχι Αγ. Διονυσίου, λίγο έξω από το Λιτόχωρο	GR1250001	
1955	Υλοτομίες στον Μαυρόλογγο	GR1250001	750 κυβικά ξυλείας
1955	Κατασκευάστηκε το καταφύγιο ανάγκης στην θέση Λιβαδάκι	GR1250001	
1958	Πυρκαγιά ελάτης και μαύρης πεύκης 700 στρ/Θέσεις Ξηρολάκι - Παπαδήμα	GR1250001	
1960	Δημιουργείται το ΚΕΟΑΧ και διανοίχθηκε ο δρόμος Σπαρμός - Βρυσοπούλες	GR1250001	Από τον στρατό
1960	Περίφραξη Πυρήνα 40 τετρ. χλμ. και σε περίμετρο 39 χλμ. Ξεκίνησε η κατασκευή το 1960.	GR1250001	Με σιδεροπασσάλους 3 m και συρματόπλεγμα. Σήμερα κατεστραμμένη.
1961	Πυρκαγιάς δάσους μαύρης πεύκης /Θέσεις Μπάρμπα, Πλατάνι, Πετρόστρουγκα, Μαγαζάκι και συνολικά 1800 στρ. στην θέση Ανήλιο Μπάρας	GR1250001	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1961	Ολοκλήρωση Καταφυγίου Γιόσος Αποστολίδης. Ολοκληρώθηκε το 1964. Είχε φτιαχτεί μικρότερο στην βάση του Προφ. Ηλία το 1959 που ανατινάχθηκε.	GR1250001	
1962	Χτίστηκε το Γ Καταφύγιο 18 ατόμων Χρήστος Κάκκαλος	GR1250001	
1965	Πυρκαγιά σε ρόμπολα / Θέσεις Μπαλτακούκι, Μιζάμι Σκούρτα	GR1250001	
1968-1972	Διάνοιξη δρόμου Λιτόχωρο – Πριόνια 18 Χλμ.	GR1250001	
1969	Χτίστηκε το Δ Καταφύγιο στην θέση Σταυρός (Δημήτρης Μπουντόλας).	GR1250001	
1970	Ο Arne Strid ξεκινάει έρευνες για την χλωρίδα στον Όλυμπο για πολλά χρόνια. Κατέγραψε περίπου 1.100 είδη φυτών.		Εξέδωσε το βιβλίο Wild Flowers of Mount Olympus το 1980.
1972	Διάνοιξη δρόμου Πέτρα – Κοκκινοπλό.	GR1250001	
1977	Πυρκαγιά δάσους Μαύρης Πεύκης 2.650 στρ στην Αγία Κόρη – Κάτω Παγίδα	GR1250001	
1978	Κυκλοφορεί το πρώτο βιβλίο με ορειβατικές διαδρομές. Ευθύμιος Ελευθεριάδης Όλυμπος – Αναρριχητικές διαδρομές.	GR1250001	
1980	Ο καθ. του Πανεπιστημίου Κοπεγχάγης Arne Strid εξέδωσε το βιβλίο «Φυτά του Ολύμπου»	GR1250001	Αποτέλεσμα πολυετών ερευνών
1981	Αναγνώριση του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου σαν «Απόθεμα Βιόσφαιρας» από το Συμβούλιο της Ευρώπης.	GR1250001	
1983-4	Κυκλοφορούν τα βιβλία του Δημήτρη Μπουντόλα: Όλυμπος – Ζήλνια και Όλυμπος – Στεφάνι.	GR1250001	
1985	Δρόμος για Χριστάκη έως τα 2.450 μ. από Διευθ. Δασών Λάρισας για την εξυπηρέτηση της κτηνοτροφίας	GR1250001	Πρόσβαση με όχημα σε απρόσιτες μέχρι τότε περιοχές
1985	Μελέτη Πανίδας Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Καταγραφές: Μ. Μαλακού	GR1250001	Στην πράξη η πρώτη καταγραφή για την πανίδα από έλληνες ερευνητές.
1985	Έγκριση κανονισμού λειτουργίας Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Απόφαση Υπουργού Γεωργίας. 18/7/1985
1986	Κυκλοφορεί το ορειβατικό βιβλίο του Ν. Νέζη: Όλυμπος		
1987	Πυρκαγιά στο Δημόσιο Δάσος Καρυάς 6.240 στρ μαύρης πεύκης, ρόμπολων και λιβαδιών / Θέσεις Γρίβα και Μακρύ Βουρτόπι	GR1250001	
1988	Γενικό Διαχειριστικό Σχέδιο Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Διεύθυνση Δασών Πιερίας	GR1250001	Πρότεινε περιφερειακή προστατευτική ζώνη
1988	Πυρκαγιά αρχικά έρπουσα σε δάση μαύρης πεύκης και ρόμπολου 6.000 στρ. / Θέσεις Άνω και Κάτω Τσουκνίδα, Πελεκούδια, Κάστανα, Γκόλνα, Ντελή, Τσιμπίλι -Λιβαδάκι	GR1250001	
1993	Πυρκαγιά σε δάση μαύρης πεύκης, οξυάς και ρόμπολου / Θέσεις Κωστή, Λιβαδάκι, Αχριάνη, Λαγούδια, Καρδάρα, Κορομηλιές, Ρέμα Μάλτας, Δένδρο.	GR1250001	
1993	Κήρυξη ως μνημείο Φύσης της περιοχής των αρχαίων Λειβήθρων με απόφαση νομάρχη Πιερίας.	GR1250001	

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
1993	Εξόντωση μαυρόγυπα από δηλητηριασμένα δολώματα στον Κάτω Όλυμπο	GR1250001	
1996	Μελέτη Αναθεώρησης Γ. Διαχ. Σχ. Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Διεύθυνση Δασών Πιερίας	GR1250001	
1996	Τελευταίες παρατηρήσεις γυπαετού στο βουνό	GR1250001	
2000	Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Ενιπέα Ολύμπου. Δήμος Λιτοχώρου - ΥΠΕΧΩΔΕ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον).	GR1250001	Αφορούσε μόνο τον Ενιπέα και συνεπώς δεν μπορούσε να οδηγήσει σε θεσμοθέτηση.
2000	Έκδοση του Εντύπου: Όλυμπος - Χαράδρα Ενιπέα. Από την θάλασσα έως την ψηλότερη κορυφή της Ελλάδας. Αναπτυξιακή Λιτοχώρου – Ολύμπου ΑΕ & Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. σελ 16	GR1250001	
2001	Δήλωση της περιοχής και ως ΖΕΠ, χωρίς μελέτη οριοθέτησης, αλλά στα όρια της ΕΖΔ.	GR1250001	Δεν περιλαμβάνονται επικράτειες πολύ σημαντικών ειδών σε υψηλά υψόμετρα στα δυτικά και ΝΔ.
2001	Έκδοση του βιβλίου: Κουρουζίδης Σ. (επιμέλεια). Όλυμπος. Κείμενα και εικόνες δύο αιώνων. Πιερική Αναπτυξιακή ΑΕ & Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη.	GR1250001	Περιλαμβάνει στοιχεία για την πανίδα και την χλωρίδα της περιοχής.
2003	Έναρξη λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Τα όρια χωρικής αρμοδιότητας περιλαμβάνουν την προτεινόμενη περιφερειακή ζώνη
2008	Γνωριμία με την φύση της προστατευόμενης περιοχής Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία.	GR1250001	Δημιουργία Πακέτο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
2008	Πρόγραμμα παρακολούθησης της ορνιθοπανίδας, του αγριόγιδου και μερικά στοιχεία για τα ερπετά. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	
2010	Σύνταξη Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου. ΥΠΕΚΑ	GR1250001	Εγκρίθηκε το 2010 από την υπηρεσία και έχει προταθεί Σχέδιο ΠΔ
2010	Αυθαίρετη κατασκευή καταφυγίου στην θέση Μεγάλη Γούρνα – Χριστάκη.	GR1250001	
2011	Δημόσια διαβούλευση για το σχέδιο ΠΔ Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Στην συνέχεια έγιναν πρόσθετες επεξεργασίες από το ΥΠΕΝ και τον ΦΔΕΔΟ με την προσθήκη Δ ζώνης
2012-2015	Πρόγραμμα Εποπτείας και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης των ειδών και τύπων οικοτόπων. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Ολύμπου.	GR1250001	Πρόταση επέκτασης των ορίων της NATURA στα δυτικά δεν εγκρίθηκε.
2017	Υιοθέτηση ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου ως απόθεμα Βιόσφαιρας της UNESCO.	GR1250001	Συμπεριλαμβάνεται η σχεδιαζόμενη Δ ζώνη.
2020	Η περιοχή εντάχθηκε στην εποπτεία της Μονάδας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Ολύμπου.	GR1250001	Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020
2021	Εκδόθηκε το Προεδρικό Διάταγμα για το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου.	GR1250001	ΦΕΚ 610/Β/17-09-21

Έτος	Ενέργεια	Ονομασία - Κωδικός περιοχής*	Σχόλια - παρατηρήσεις (όπου απαιτείται)
2023	Κατατέθηκε φάκελος υποψηφιότητας για την ένταξη στον Κατάλογο Μνημείων Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της Unesco	GR1250001	Από την Ελλάδα περιλαμβάνονται τα Μετέωρα και το Άγιο Όρος.
2021-23	Υλοποιήθηκε το Έργο: «Επιστημονική καθοδήγηση της δράσης της δημιουργίας θέσεων αναπαραγωγής του μακεδονικού τρίτωνα (*Triturus carnifex macedonicus*) και της απομάκρυνσης απειλών» σε Όλυμπο, Πιέρια, Τίταρο από τον ΟΦΥΠΕΚΑ	GR1250001	Ολοκληρώθηκαν οι μελέτες. Δεν έχουν υλοποιηθεί τα τεχνικά έργα.

1.2 Προσδιορισμός περιοχής μελέτης

Ως περιοχή μελέτης ορίζεται η περιοχή που καλύπτουν χωρικά οι τόποι του δικτύου Natura που αποτελούν αντικείμενο της συγκεκριμένης ΕΠΜ. Περιλαμβάνουν τόπους του δικτύου NATURA 2000. Στον Όλυμπο ως περιοχή μελέτης ορίστηκαν τα όρια του Εθνικού Πάρκου και του Αποθέματος βιοσφαιρας.

Πίνακας 1.2-1. Γεωγραφική και διοικητική υπαγωγή

Κωδικός περιοχής	Ονομασία περιοχής	Τύπος περιοχής Natura	Έκταση περιοχής (Ha)	Συντε-ταγμένες	ΟΤΑ Β' βαθμού*		Πλησιέστερο αστικό κέντρο (έδρα ΟΤΑ Α' βαθμού)	Απόσταση από πλησιέστε-ρο αστικό κέντρο (km)**	ΟΤΑ Α' βαθμού*		Ποσοστό έκτασης Δήμου εντός περιοχής	Μονάδα Διαχείρισης Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών όπου υπάγεται
					Περιφέρεια	Περιφε-ρειακή ενότητα			Δήμος	Δημοτική ή Τοπική κοινότητα		
GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	18.866,81		Κεν. Μακεδονίας	Πιερίας	Λιτόχωρο	0 Km	Δίου - Ολύμπου	-Λεπτοκαρυάς -Λιτοχώρου (οικισμός Λιτοχώρου και Μονή Αγ. Διονυσίου ακριβώς εκτός ορίων ΕΖΔ/ΖΕΠ – τα παλιό μοναστήρι εντός) -Δίου -Βροντούς		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	18.866,81		Κεν. Μακεδονίας	Πιερίας	Κατερίνη	14 Km	Κατερίνης	-Φωτεινών		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
GR1250001	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ	ΕΖΔ - ΖΕΠ	18.866,81		Θεσσαλίας	Λάρισας	Ελασσόνα	21 Km	Ελασσόνας	-Κοκκινοπηλού -Φλάμπουρου -Συκαμνέας -Καρυάς		Μ.Δ. Εθνικού Πάρκου Ολύμπου

Οι Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών αποτελούν παραρτήματα του ΟΦΥΠΕΚΑ.

Όροι της τοπικής αυτοδιοίκησης που εισάχθηκαν το 2010 με το Πρόγραμμα Καλλικράτης:

Δημοτική κοινότητα: Δημοτική Κοινότητα συγκροτούν είτε τα τοπικά/δημοτικά διαμερίσματα που έχουν πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους (ή άνω των 1.000 κατοίκων στα νησιά).

Τοπική κοινότητα: Οι τοπικές κοινότητες αντιστοιχούν στα πρώην τοπικά διαμερίσματα του προγράμματος Καποδίστριας, εφόσον αυτά διαθέτουν λιγότερους από 2.000 κατοίκους (ή λιγότερους από 1.000 κατοίκους για τα νησιά).

1.3 Προσδιορισμός ευρύτερης περιοχής μελέτης και υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές

Η ευρύτερη περιοχή περιλαμβάνει την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (εκτός από την Π.Ε. Γρεβενών από την οποία περιλαμβάνεται μόνο το όρος Βούρινος) και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας δυτικά του Αξιού. Γεωμορφολογικά η περιοχή περιλαμβάνει δύο κύριους παράλληλους ορεινούς άξονες, τον κεντρικό ορεινό άξονα της Δυτικής Μακεδονίας «Βαρνούντα - Βέρνο - Άσκιο - Βούρινο - Χάσια - Αντιχάσια- Καμβούνια» και τον ανατολικό άξονα «Βόρας - Βέρμιο - Πιέρια - Όλυμπος» ενώ δυτικά συμπεριλαμβάνεται ο ορεινός όγκος του Γράμμου (βόρεια απόληξη της οροσειράς της Πίνδου).

Σε αυτήν την φάση μελετούνται έξι ορεινοί τόποι του δικτύου Natura, όπου περιλαμβάνεται και ο Όλυμπος, ενώ οι γειτονικοί ορεινοί όγκοι Βόρα-Τζένα-Πάϊκου-Βερμίου παρουσιάζονται σε ξεχωριστή ΕΠΜ. Οι υπόλοιποι τόποι του δικτύου NATURA 2000 στην ευρύτερη περιοχή (οι υγρότοποι και οι περιβάλλοντες αυτών τόποι Natura και το όρος Βούρινος) έχουν παρουσιαστεί σε δύο ΕΠΜ στο πλαίσιο της Β φάση της έργου.

Η ανάλυση ως προς τις ανθρώπινες δραστηριότητες, πιέσεις και απειλές στην βιοποικιλότητα γίνεται σε επίπεδο δημοτικών ή τοπικών κοινοτήτων σύμφωνα με την διάρθρωση των δήμων, όπως αυτές παρουσιάζονται (για αυτήν την φάση της μελέτης) στον πίνακα 1.2.1.

Περιλαμβάνονται επίσης οι υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές, ειδικά αυτών που έχουν προκύψει μετά από ΕΠΜ ή/και εφαρμογή των άρθρων 18 και 19 του ν. 1650/1986 όπως τροποποιήθηκαν από το ν. 3937/2011 και ισχύουν. Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης εντάσσεται κατ' ελάχιστον όλη η προστατευόμενη περιοχή και οι τυχόν σχετικές περιφερειακές ζώνες αυτής.

Ο Όλυμπος, τα Πιέρια και ο Τίταρος που εκτείνονται στην Πιερία αλλά και στην Π.Ε. Λάρισας και Κοζάνης συνδέονται με την Πίνδο μέσω ορεινών όγκων και ημιορεινής ζώνης που ξεκινάει από τα Αντιχάσια και τις ανατολικά απολήξεις της Πίνδου στην περιοχή Γρεβενών. Τα Πιέρια συνδέονται επίσης με το Βέρμιο, αλλά για τις μετακινήσεις της πανίδας υπάρχει το, ανυπέρβλητο για πολλά είδη, εμπόδιο των επάλληλων φραγμάτων- ταμιευτήρων του Αλιάκμονα.

Τα χαρτογραφικά στοιχεία παρουσιάζονται σε ψηφιακή μορφή στο παράρτημα GIS.

Οι υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές που συνδέονται με τους εξεταζόμενους τόπους του δικτύου NATURA στο παρόν τεύχος είναι οι εξής:

Πίνακας 1.3-1. Προστατευόμενες περιοχές στα όρια των περιοχών NATURA

Κατηγορία	**Κωδικός**	**Όνομα**	**ΦΕΚ**	**Περιοχή NATURA 2000 (εντός ή σε λιγότερο από 2 Χλμ. απόσταση)**
Εθνικός Δρυμός		Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	248/Α/1938 (έχει αντικατασταθεί από το ΠΔ που ακολουθεί)	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
Εθνικό Πάρκο		Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	610/Δ/12-9-21	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001**
Βιογεννετικό απόθεμα		Εθνικός Δρυμός Ολύμπου (πυρήνας)	Χαρακτηρισμός σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Βιογενετικών Αποθεμάτων που ιδρύθηκε το 1976 από το Συμβούλιο της Ευρώπης	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
Απόθεμα Βιόσφαιρας		Εθνικός Δρυμός Ολύμπου	Χαρακτηρισμός με απόφαση της UNESCO την 15-12-1981. Επέκταση ορίων με την 15-06- 2017 απόφαση.	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος (Όλυμπος Α και ΒΑ πλευράς του)	Υ.Α. ΥΠΠΕ/Φ16/28383/1244/10-7-1985 (ΦΕΚ 474/Β/25-7-1985)	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός χώρος η περιοχή μεταξύ των θέσεων "Αγ. Μηνάς" και "Ζηλιάνα"	Φ16/59170/2197/11-12-1985 απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001**
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός χώρος η περιοχή στους πρόποδες του Ολύμπου και μέχρι την θέση "Αγ. Κόρη"	Α1/Φ16/59169/2196/17-02-1986 (Φ.Ε.Κ. 149/Β/08-04-1986)	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος (Θεσσαλικός Όλυμπος)	ΦΕΚ 317/Β/24-6-1987	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός χώρος η περιοχή των "Αρχαίων Λειβήθρων"	Φ16/59170/2197/11-12-1985 απόφαση του Υπουργείου Πολιτισμού,	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ GR1250001**
Ιστορικός και αρχαιολογικός τόπος		Αρχαιολογικός και ιστορικός τόπος (Πιερικός Όλυμπος)	ΦΕΚ 342/ΑΑΠ/28-12-1011.	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
ΚΑΖ	173	Άγ. Ιωάννης-Τρόχαλο (Λιτοχώρου)	706/24-9-82	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
ΚΑΖ	165	Σιόποτο-Δούλος-Παλιάμπελα (Κοκκινοπηλός-Καλύβια)	599/30-4-76	**ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
ΚΑΖ		Βροντού (Καρίτσης-Δίου)	628/30-8-88	Ακριβώς δίπλα / **ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001
ΚΑΖ	176	Μαγκούτα-Αλωνάκι-Καραμάνο	277/11-4-95	760 μ / **ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ** GR1250001

1.4 Στόχοι προστασίας του προστατευτέου αντικειμένου

Ο σκοπός προστασίας αφορά στη διασφάλιση του καθεστώτος διατήρησης για τους τόπους του Δικτύου Natura 2000.

Για τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), ο σκοπός αφορά στην προστασία και διατήρηση των τύπων οικοτόπων του Παρ. Ι, καθώς των ειδών χλωρίδας και πανίδας των Παρ. ΙΙ & IV της Οδηγίας 92/43/ΕΚ.

Για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), ο σκοπός αφορά στην προστασία και διατήρηση των ειδών Ορνιθοπανίδας (ΖΕΠ) του Παρ. Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και των μεταναστευτικών με τακτική έλευση, δηλαδή αυτών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο ειδών χαρακτηρισμού ΖΕΠ στην Ελλάδα.

Βάσει αυτού, οι επιμέρους στόχοι προστασίας περιλαμβάνουν:

- Την διατήρηση στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας που είναι μοναδικά σε διεθνές, κοινοτικό, εθνικό και τοπικό επίπεδο.
- Την ανταπόκριση της χώρας στις κοινοτικές δεσμεύσεις όσον αφορά στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Στην περιοχή μελέτης περιλαμβάνονται αξιόλογοι χερσαίοι και υγροτοπικοί τύποι οικοτόπων, όπου ενδιαιτούν σπάνια, ενδημικά, απειλούμενα είδη ζώων και φυτών με ιδιαίτερο βιογεωγραφικό ενδιαφέρον τα οποία θα πρέπει να προστατευθούν, είτε με εφαρμογή άμεσων μέτρων περιορισμού και ελέγχου των δραστηριοτήτων που επιδρούν αρνητικά σ' αυτά, είτε έμμεσα με μέτρα διατήρησης/διαχείρισης συγκεκριμένων περιοχών-ζωνών στις οποίες τα εν λόγω στοιχεία εντοπίζονται. Η συγκεκριμένη προσέγγιση προστασίας συμβαδίζει με το πνεύμα της Οδηγίας 92/43 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ).

Επιπλέον η αξία της αποτελεσματικής διαχείρισης των περιοχών Ν2000 στην περιοχή είναι ιδιαίτερα μεγάλη για τη βιοποικιλότητα, όχι μόνο σε τοπικό περιφερειακό επίπεδο, αλλά σε ευρύτερο διασυνοριακό και βαλκανικό επίπεδο. Τόσο οι ορεινές όσο και οι υγροτοπικές περιοχές παίζουν κομβικό ρόλο στο ευρύτερο δίκτυο των προστατευόμενων περιοχών στα Νότια Βαλκάνια για αυτό και η εξασφάλιση της οικολογικής συνέχειας των οικοσυστημάτων και της επικοινωνίας των ειδών θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στους ευρύτερους διαχειριστικούς στόχους. Για αυτό ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η συνδεσιμότητα των περιοχών και η ύπαρξη οικολογικών διαδρόμων τόσο με άξονα το υδρολογικό δίκτυο και τις λεκάνες απορροής, όσο και με άξονα τη συνοχή των ορεινών όγκων και την επικοινωνία των μεγάλων θηλαστικών.

Τα βασικά στοιχεία για την αναγνώριση των οικολογικών διαδρόμων σύμφωνα και με το άρθρο 10 της ΚΟ 92/43[1], στην ευρύτερη περιοχή μελέτης αποτελούν:

[1] Στο Άρθρο 10 της ΚΟ 92/43 προβλέπονται τα εξής: Τα κράτη μέλη, όταν το κρίνουν αναγκαίο, στα πλαίσια των εθνικών πολιτικών διευθέτησης και ανάπτυξης του εδάφους, και ειδικότερα για να καταστήσουν το δίκτυο Natura 2000 συνεκτικότερο οικολογικά, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν τη διαχείριση στοιχείων του τοπίου στα οποία αποδίδεται πρωταρχική σημασία για την άγρια πανίδα και χλωρίδα.
Πρόκειται για εκείνα τα στοιχεία τα οποία, λόγω της γραμμικής και συνεχούς δομής τους (όπως είναι τα υδάτινα ρεύματα και οι όχθες τους ή τα παραδοσιακά συστήματα προσδιορισμού των ορίων των αγρών) ή του συνδετικού ρόλου τους (όπως είναι τα τενάγη ή τα άλση), είναι απαραίτητα για τη μετανάστευση, τη γεωγραφική κατανομή και τη γενετική ανταλλαγή αγρίων ειδών.

Α). Με βάση την υδρολογία:

1. Ο ποταμός Λαδοπόταμος (παραπόταμος του Αλιάκμονα) που συνδέει την περιοχή Βαρνούντα με την Καστοριά.

2. Ο ποταμός Αλιάκμονας που διασχίζει την περιοχή και επιδρά καθοριστικά στα φυσικά χαρακτηριστικά της ευρύτερης περιοχής ως ο μεγαλύτερος ποταμός στην Ελλάδα.

3. Η υδρολογική σύνδεση κατά σειρά των λιμνών με ρέματα, κανάλια ή σήραγγες: Ζάζαρη-Χειμαδίτιδα-Πετρών-Βεγορίτιδα-Ταμιευτήρας Άγρα (αφορά την προηγούμενη ενότητα περιοχών που μελετήθηκαν).

4. Η υδρολογική σύνδεση του Ποταμού Λύγκου (Σακουλέβας) στη Φλώρινα με τον Εριγώνα ποταμό και ο ίδιος ο Αξιός ποταμός ως κύριος οικολογικός διάδρομος σε Βαλκανικό επίπεδο.

5. Ο ποταμός Σαραντάπορος που απορρέει στον Αώο που συνδέει εκτάσεις μεταξύ Ελλάδα Αλβανίας.

Η υδρολογική σύνδεση έχει διακοπεί από τα μεγάλα φράγματα στον Αλιάκμονα, αλλά όχι στο σύστημα του Αώου.

Β). Με βάση τη συνδεσιμότητα των ορεινών όγκων, σημαντική κυρίως για την χερσαία πανίδα (Μερτζάνης κ.α. 1996, Μπούσμπουρας & Γεωργιάδης 2007, Chouvardas et al. 2013) είναι:

1. Η ζώνη σύνδεσης Βέρνου - Βόρα.

2. Η ζώνη σύνδεσης Βόρα - Βερμίου.

3. Η ζώνη σύνδεσης Γράμμου – Τρικλάριου και Γράμμου - Μοράβα. Πρόκειται για τον σημαντικότερο διάδρομο επικοικοινωνίας των δασικών ειδών Πίνδου με την υπόλοιπη βαλκανική, δεομένου ότι ο Γράμμος αποτελεί το βορειότερο άκρο της Πίνδου.

4. Η ζώνη σύνδεσης Βοΐου - Άσκιου.

5. Η ζώνη σύνδεσης Άσκιου - Βούρινου - Πιερίων, Ολύμπου.

6. Η ζώνη σύνδεσης Πίνδου - Πιερίων, Ολύμπου.

Η σύνδεση Βερμίου - Πιερίων έχει διακοπεί μετά την δημιουργία φραγμάτων στον Αλιάκμονα. Στην Εγνατία οδό στην συγκεκριμένη ζώνη υπάρχουν τούνελ που έχουν κατασκευαστεί για τεχνικούς λόγους, αλλά εξυπηρετούν τις μετακινήσεις της χερσαίας πανίδας.

Η έννοια της ζώνης σύνδεσης αφορά οικοσυστήματα και την σύνδεσή τους και όχι προστατευόμενες περιοχές. Αφορά δηλαδή μεγάλες περιοχές μεταξύ των οποίων εμφανίζεται ασυνέχεια ως προς τα οικοσυστήματα και τα ενδιαιτήματα των ειδών. Η περιοχή π.χ. μεταξύ Βέρνου και Βαρνούντα είναι δασωμένη σε μεγάλο βαθμό και το δάσος έχει συνέχεια με τρόπο που δεν εμποδίζει τις μετακινήσεις των δασικών ειδών. Είναι μάλιστα από τους κύριους βιοτόπους της αρκούδας και άλλων ειδών με παρόμοιες ανάγκες.

Γ). Με βάση τις μετακινήσεις και την μετανάστευση των πουλιών

1. Ο κύριος μεταναστευτικός διάδρομος της ζώνης Πελαγονίας - Εορδαίας με κατεύθυνση Βορρά - Νότου.

2. Ο ποταμός Αξιός (για πολλά είδη) και ο Αλιάκμονας (κυρίως για υδρόβια πουλιά) σε όλο το μήκος του.

3. Οι διάδρομοι επικοινωνίας των πουλιών μεταξύ των λιμνών της ευρύτερης περιοχής στην Δυτική Μακεδονία σε επίπεδο νότιας Βαλκανικής και των ταμιευτήρων και του Δέλτα του Αλιάκμονα.

4. Οι ανατολικές πλαγιές Ολύμπου - Τίταρου - Πιερίων που αποτελούν μέρος του ανατολικού χερσαίου μεταναστευτικού διαδρόμου κατά μήκος και εσωτερικά των ακτών.

Οι θεσμικές, κανονιστικές, διοικητικές και διαχειριστικές προτάσεις που προτείνονται, διέπονται από την αρχή της αειφορικής χρήσης των φυσικών πόρων και αποσκοπούν στην πρόταση ενός κατάλληλου μοντέλου διαχείρισης, το οποίο εμπεριέχει πρακτικές που δεν αλλοιώνουν και δεν προκαλούν βλάβες στο φυσικό περιβάλλον και εναρμονίζονται με την με την Εθνική Στρατηγική για την Βιοποικιλότητα και την Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Βιοποικιλότητα της Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Κεφάλαιο 2. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

2.1 Αβιοτικό Περιβάλλον

2.1.1 Γεωμορφολογία, τοπίο

Ο Όλυμπος, πολύκορφος και βραχώδης ορεινός όγκος με μοναδικά γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά, ιδιαίτερη οικολογική, ιστορική, αισθητική και επιστημονική αξία, διαθέτει μερικές από τις ψηλότερες κορυφές της Ελλάδας. Η υψηλότερη κορυφή του είναι ο Μύτικας (2918 μ.), και ακολουθούν οι γειτονικές κορυφές Στεφάνι, Σκάλα, Σκόλιο. Οι ασβεστόλιθοι κάνουν το κλίμα ξηρότερο καθώς αυξάνουν τη θερμοκρασία και απορροφούν τα κατακρημνίσματα.

Πρόκειται για ένα τυπικό ασβεστολιθικό βουνό. Χαρακτηριστικό του Ολύμπου, λόγω της γεωλογικής του συγκρότησης από δολομιτικούς ασβεστόλιθους και μάρμαρα, είναι η απουσία επιφανειακών υδάτων σε υψόμετρα άνω των 1.100 m (λόγω της έντονης διήθησης που παρουσιάζουν τα κατακρημνίσματα με τη διείσδυσή τους, μέσα από σχισμές-ρωγμές, στη μάζα των ασβεστολιθικών πετρωμάτων). Σε γενικές γραμμές το κλίμα στον Όλυμπο μπορεί να χαρακτηριστεί μεσογειακού τύπου με ηπειρωτική επίδραση. Οι ανατολικές πλαγιές του όρους, που βρίσκονται προς την πλευρά της θάλασσας, έχουν περισσότερη υγρασία και ωκεάνιο κλίμα, σε αντίθεση με τις δυτικές που έχουν ηπειρωτικό κλίμα. Οι κατά τόπους διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται, είναι αποτέλεσμα της επίδρασης της θάλασσας και του έντονου ανάγλυφου της περιοχής. Η σπάνια χλωρίδα του όρους, με αρκετά στενότοπα ενδημικά είδη ή είδη ενδημικά ευρύτερα διαδεδομένα στον ελληνικό χώρο και στη Βαλκανική Χερσόνησο, παρουσιάζει ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον και η σύνθεσή της αποδίδεται κυρίως στη γεωγραφική θέση του βουνού, στις ιδιάζουσες κλιματοεδαφικές συνθήκες, στη γεωλογική του ιστορία και στις περιορισμένης έντασης ανθρωπογενείς επιδράσεις.

Η ποικιλία των μικροκλιμάτων, που οφείλεται στο έντονο ανάγλυφο, είναι υπεύθυνη για την αναστροφή των ζωνών βλάστησης και για την αναρχία της κατανομής τους. Σε γενικές γραμμές στα χαμηλότερα υψόμετρα, έως περίπου τα 600 μ. αναπτύσσονται δάση αείφυλλων πλατύφυλλων και δάση δρυός, ακολουθούν δάση μαύρης πεύκης (800-1600 μ.), μικτά δάση ελάτης, μαύρης πεύκης και πλατυφύλλων (έως τα 1.200 m), δάση οξυάς (800-1.800 μ.) και δάση λευκόδερμης πεύκη (1.600-2.200 μ.) και εκτεταμένη υποαλπική ζώνη με λιβάδια και βραχώδεις σχηματισμούς(2.200-2.918 μ.). Τα υψηλότερα δασοόρια στην Ευρώπη παρατηρούνται σε αυτό το βουνό (ρόμπολα στα 2500 μ.).

Βασικό χαρακτηριστικό της μορφολογίας του Ολύμπου, είναι οι πολλές βαθιές χαράδρες ή κοιλάδες και οι μεγάλες κλίσεις των πλαγιών. Η κοιλάδα του Ενιπέα, ξεκινάει από τα 1.000 m περίπου, κοντά στα Πριόνια και φτάνει μέχρι το Λιτόχωρο. Το χαμηλότερο μέρος της χαράδρας έχει τις πιο απότομες πλαγιές, ενώ πάνω από τα Πριόνια το ρέμα είναι ξηρό, κυλάει υπόγεια και η χαράδρα ονομάζεται Μαυρόλογγος. Στην βόρεια πλευρά διασχίζουν τον ορεινό όγκο δύο στενές και βαθιές κοιλάδες: το ρέμα «Αλώνι του παππά» και το ρέμα «Ξηρολάκκι». Στη νότια πλευρά του, η χαράδρα «Δρίμα» ξεκινάει από το μονοπάτι της Αγίας Τριάδας (750 μ.) και φτάνει μέχρι τα 1.800 m. Στα νότια, εκτός ορίων NATURA είναι η χαράδρα της «Ζηλιάνας». Χαρακτηριστικό επίσης είναι, ο τεράστιος βραχώδης όγκος με μορφή αμφιθεάτρου που γειτονεύει με την περιοχή των κορυφών που ονομάζεται «Μεγάλα Καζάνια», η δημιουργία του οποίου αποδίδεται στην επίδραση των παγετώνων. Η υψηλότερη κορυφή

είναι ο Μύτικας (2.918 μ.) και μαζί με τις γειτονικές κορυφές Στεφάνι, Σκάλα και Σκολειό σχηματίζουν τις εντυπωσιακές κορυφές.

Οι κύριες κορυφές και γνωστές θέσεις είναι οι εξής:

Από τη ΒΑ πλευρά προς το Μύτικα: Σταυρός (943 μ.), Μπάρμπα (1450 μ.), Ιθακίσσιος (1850 μ.), Στράνκος (2150 μ.), Πετρόστρουγκα (2225 μ.), Σκούρτα (2485 μ.), Λαιμός (~ 2500 μ.), Προφήτης Ηλίας (2786 μ.) – Καταφύγιο Σ.Ε.Ο., Τούμπα (2801 μ.), Στεφάνι ή Θρόνος του Δία (2907 μ.), Μύτικας (2917 μ.), Μάνδρες (2254 μ.), Κώνωπες (1128 μ.), Ράχη (926 μ.)

Από τη ΝΔ πλευρά προς το Μύτικα: Πριόνια (1100 μ.),Καταφύγιο Α (2100 μ.), Λιβαδάκι (2701 μ.), Αγ. Αντώνιος (2817 μ.), Σκόλιο (2911μ.), Σκάλα (2866 μ.), Μαγούλες (1847 μ.), Πύργος Γρίβα (2089 μ.), Φλάμπουρο (2673 μ.), Άγιος Αντώνιος (2817 μ.), Μαρτίνι (943 μ.), Τερψιθέα (2592 μ.), Καραγκούνη (1468 μ.), Τουρκοφωλιά (1241 μ.)

Από τη ΒΔ πλευρά προς το Μύτικα: Κίτρος (2422 μ.), Ναvά (2290 μ.), Ράχη Σαλατούρα (1438 μ.), Μπαρμπάλας (1847 μ.), Τρόχαλο (1088 μ.), Βουλγάρα (1689 μ.), Πυξάρι (1803 μ.), Άνθιμος (2005 μ.), Ρήγας (2089 μ.), Παπά Ράχη (1871 μ.), Κονιαρόπουλο (1240 μ.), Μύτικας (768 μ.), Κρυόβρυση (503 μ.)

Από τη ΝΑ πλευρά προς το Μύτικα: Δούριανη (890 μ.), Φράγκου Αλώνι (2684 μ.), Σαμάρι ή Δραγασιά (2253 μ.), Πάγος (2682 μ.), Μεταμόρφωση (2699 μ.), Κακόβρακας (2618 μ.), Άνω Τσουκνίδα (1498 μ.), Εννέα Πύργοι (2450 μ.), Ταμπούρια (1417 μ.), Σηματοφόρος (2366 μ.), Καρδάρα (916 μ.), Στήθωμα (1135 μ.)

Τα όρια του Εθνικού Πάρκου περιλαμβάνουν εκτός από τον τόπο Natura και μια ζώνη με το φαράγγι της Ζηλιάνας νοτιότερα της ΕΖΔ/ΖΕΠ έως τον δρόμο Λεπτοκαρυάς – Καρυάς και μια περιφερειακή ζώνη στα δυτικά.

Ο Όλυμπος έχει χαρακτηριστεί «Βιογεννετικό Απόθεμα» από το Συμβούλιο της Ευρώπης και «Απόθεμα Βιόσφαιρας» από την UNESCO. Ο δεύτερος χαρακτηρισμός περιλαμβάνει και την περιφερειακή ζώνη του Εθνικού Πάρκου. Τμήματα της περιοχής έχουν χαρακτηριστεί ως Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ).

Το όρος Όλυμπος είναι ένα ιστορικό μνημείο (τόπος κατοικίας των 12 θεών της Ελληνικής μυθολογίας). Δεν περιλαμβάνει στον κύριο όγκο του οικισμούς, καθώς αυτοί βρίσκονται περιμετρικά. Εντός των ορίων ΕΖΔ/ΖΕΠ βρίσκονται 7 Ορειβατικά Καταφύγια και 4 Καταφύγια Ανάγκης, η παλιά Μονή Αγίου Διονυσίου, το Αθλητικό Κέντρο Λιτοχώρου και μια ζώνη με παλιές βιοτεχνίες στον Ενιπέα δίπλα στο Λιτόχωρο. Ακριβώς εκτός των ορίων ΕΖΔ/ΖΕΠ βρίσκονται οι οικισμοί Λιτόχωρο, Πέτρα, το στρατόπεδο Λιτοχώρου, η μονή Αγ. Διονυσίου, το Κέντρο ενημέρωση του ΦΔΕΔΟ για τον Όλυμπο. Δεν υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις εντός της ΕΖΔ/ΖΕΠ εκτός από την περιοχή Λιτοχώρου όπου έχουν κατασκευαστεί και λίγα οικήματα.

Στα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας περιλαμβάνονται η χαράδρα της Ζηλιάνας, που περιλαμβάνεται ήδη στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού, δάση στη δυτική πλευρά και μια υγροτοπική θέση (λιμνίο) στην θέση Μπάρα. Στην ζώνη αυτή βρίσκονται το Στρατιωτικό Κέντρο Σκι στην θέση Βρυσοπούλες, οι Μονές Κανάλων και Αγίας Τριάδας Σπαρμού και ο επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος Λείβιθρα. Μικρές εκτάσεις με λιβάδια και κτηνοτροφικές υποδομές υπάρχουν στην περιοχή Μπάρα. Η χαράδρας της Ζηλιάνας αναφέρονταν σε παλιότερες μελέτες για τον Όλυμπο. Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει τα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας.

ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ
GR1250001 Όρος Ολύμπος

Χάρτης 2.1.1. Χάρτης της περιοχής ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ: ΕΖΔ/ΖΕΠ GR1250001

2.1.2 Γεωλογία, ορυκτοί πόροι/ κοιτάσματα και τύποι εδαφών

Η περιοχή του όρους Όλυμπος δομείται στο μεγαλύτερο – κεντρικό τμήμα του σε καρστικοποιημένα βραχώδη πετρώματα. Το γεωλογικό υπόβαθρο της περιοχής δομείται κατά κύριο λόγο από της αυτόχθονη σειρά - ενότητα Πίνδου, που αποτελεί μία σειρά στρωμάτων συνεχόμενης κανονικής ανθρακικής ιζηματογένεσης, το ορατό πάχος της οποίας είναι 2.600 μ., περίπου. Τα στρώματα της ανθρακικής ιζηματογένεσης αποτελούν οι κρυσταλλικοί ασβεστόλιθοι, οι δολομιτικοί ασβεστόλιθοι και οι δολομίτες, Τριαδικής έως Ηωκαινικής ηλικίας και ο φλύσχης του Ηωκαίνου. Νότια της εξεταζόμενης περιοχής εντοπίζεται η ενότητα ανθρακικών σχιστοφυλλιτικών σχηματισμών, επωθημένη στην ενότητα Ολύμπου. Από υδρογεωλογική άποψη, ο σχηματισμός χαρακτηρίζεται ως περατός, με την κίνηση του νερού να προσδιορίζεται εντός των καρστικών εγκοίλων, του συστήματος. Στο νότιο τμήμα εντοπίζονται παλαιοζωϊκοί σχιστολιθικού – γνευσιοσχιστολιθικοί – γνευσιακοί σχηματισμών, της Πελαγονικής Ζώνης, που βρίσκονται επωθημένοι πάνω στην Ενότητα ανθρακικών – σχιστολιθικών σχηματισμών, όπως περιγράφηκαν ανωτέρω. Επίσης, στο δυτικό τμήμα της περιοχής εντοπίζεται μέρος της Ενότητας σχηματισμών της Πελαγονικής Ζώνης, που αποτελείται από σχιστολιθικά και γνευσιοσχιστολιθικά πετρώματα, μάρμαρα Τριαδικής ηλικίας και στο οφιολιθικό σύμπλεγμα (αμφιβολίτες, σερπαντινίτες κ.α.). Από υδρογεωλογική άποψη, ο σχηματισμός χαρακτηρίζεται ως περατός. Το βόρειο τμήμα της περιοχής καλύπτεται από χαλαρές αλλουβιακές αποθέσεις. Τα πλευρικά κορήματα και οι κώνοι κορημάτων (ασβεστολιθικά κροκαλολατυποπαγή πετρώματα) προέρχονται από την αποσάθρωση των ασβεστολιθικών πετρωμάτων της περιοχής. Από υδρογεωλογική άποψη, ο σχηματισμός χαρακτηρίζεται ως περατός.

2.1.3 Υδρολογία και ποιότητα νερών

2.1.3.1 Επιφανειακά εσωτερικά νερά

Το Ξηρολάκκι (EL0902R00025000117N), αποστραγγίζει την περιοχή Πέρασμα Ολύμπου και έχει μήκος 20,32km και χαρακτηρίζεται ως ποτάμιο Φυσικό Υδατικό Σύστημα (ΦΥΣ). Το ρέμα έχει αποδέκτη τον ποταμό Χελοπόταμο και μετά από μια διαδρομή περί τα 27km εκβάλει στον Θερμαϊκό κόλπο. Το Ξηρολάκκι χαρακτηρίζεται ως «μεσαίο μεσογειακό ρεύμα» με «εξαιρετικά εποχιακό» καθεστώς ροής (τύπος R-M2). Επίσης, τόσο η οικολογική όσο και η χημική κατάσταση του ρέματος χαρακτηρίζεται ως «καλή» σύμφωνα με την 1η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ του ΥΔ EL09.

Ο Μαυρολόγγος ποταμός (EL0902R0005000120N) και (EL0902R0005000121N) πηγάζει από την περιοχή Αβδέλα Ολύμπου, σε υψόμετρο 1.650 μ. και χαρακτηρίζεται ως ποτάμιο Φυσικό Υδατικό Σύστημα (ΦΥΣ). Τα ανωτέρω τμήματα του ποταμού έχουν μήκος 7,18km και 5km αντίστοιχα και μετά από μία διαδρομή περί τα 20km συμβάλει στο διευθετημένο τμήμα του ρέματος Μάννα και εκβάλει στο Θερμαϊκό Κόλπο.

Τα δύο συγκεκριμένα τμήματα του Μαυρολόγγου ποταμού χαρακτηρίζονται ως «ορεινά μεσογειακά ρεύματα» με «έντονα εποχιακό» καθεστώς ροής (τύπος R-M4). Επίσης, τόσο η οικολογική όσο και η χημική κατάσταση του Μαυρολόγγου ποταμού (EL0902R0005000120N) και (EL0902R0005000121N) χαρακτηρίζεται ως «καλή» σύμφωνα με την 1η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ του ΥΔ EL09.

Ο Ζηλιάνας ποταμός (EL0816R000101001N) χωροθετείται 5.00km νότια της ορισμένης ως προστατευόμενη περιοχή Όρος Όλυμπος, χαρακτηρίζεται ως ποτάμιο Φυσικό Υδατικό Σύστημα (ΦΥΣ). Ο ποταμός Ζηλιάνας πηγάζει από το όρος Όλυμπος και μετά από μία διαδρομή 14,8km εκβάλει στον Θερμαϊκό κόλπο. Το ρέμα χαρακτηρίζεται ως «μεσαίο μεσογειακό ρεύμα» με «εξαιρετικά εποχιακό» καθεστώς ροής (τύπος R-M2) και δεν εμφανίζει πρόβλημα ορμητικότητας. Η οικολογική κατάσταση του ποταμού χαρακτηρίζεται ως «καλή», ενώ η χημική του κατάσταση χαρακτηρίζεται ως «κατώτερη της καλής» σύμφωνα με την 1η Αναθεώρηση του ΣΔΛΑΠ του ΥΔ EL08.

2.1.3.2 Υπόγεια νερά

Εντός της περιοχής του όρους Ολύμπου αναπτύσσονται το υποσύστημα κοκκώδες Λιτοχώρου (EL0900141) έκτασης 10,4km^2, το υποσύστημα καρστικό Λιτοχώρου (EL0900142) έκτασης 317,18km^2, το ΥΥΣ Κάτω Ολύμπου - Σαρανταπόρου (EL0800250) έκτασης 39,72km^2 και το ΥΥΣ Πιερίων (EL0900241) έκτασης 8,47km^2.

Το κοκκώδες υποσύστημα EL0900141 έχει συνολική έκταση 153,23km^2 και συνορεύει βορειοανατολικά με το ΥΥΣ Κατερίνης, βόρεια με το ΥΥΣ Κολινδρού, δυτικά με το ΥΥΣ Πιερίων, νότια με το υποσύστημα καρστικό Λιτοχώρου, ενώ ανατολικά συνορεύει με τον Θερμαϊκό Κόλπο. Το σύστημα αναπτύσσεται σε χαλαρούς ιζηματογενείς σχηματισμούς του Πλειστοκαίνου. Τα πλευρικά κορήματα και οι κώνοι κορημάτων προέρχονται από την αποσάθρωση των ασβεστολιθικών πετρωμάτων της περιοχής. Η ποιοτική και η ποσοτική κατάσταση του υποσύστημα κοκκώδες Λιτοχώρου χαρακτηρίζεται ως «καλή».

Το καρστικό υποσύστημα EL09000142 έχει συνολική έκταση 327,45km^2 και συνορεύει βόρεια - βορειοανατολικά με το κοκκώδες υποσύστημα Λιτοχώρου, βορειοδυτικά με το ΥΥΣ Πιερίων και νοτιοδυτικά – νότια με το ΥΥΣ Κάτω Ολύμπου – Σαρανταπόρου. Το ΥΥΣ εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στην αυτόχθονη σειρά – ενότητα Πίνδου, που αποτελεί μία σειρά στρωμάτων συνεχόμενης κανονικής ανθρακικής ιζηματογένεσης, το ορατό πάχος της οποίας είναι 2.600 m, περίπου. Νότια της εξεταζόμενης περιοχής εντοπίζεται η ενότητα ανθρακικών σχιστοφυλλιτικών σχηματισμών, επωθημένη στην ενότητα Ολύμπου. Η ποιοτική κατάσταση του συστήματος χαρακτηρίζεται ως «καλή», ενώ η ποσοτική του κατάσταση ως «καλή».

Το Σύστημα Λιτοχώρου (EL0900141 και EL09000142) εκφορτίζεται μέσω των καρστικών πηγών (τεκτονικές, επαφής, πλήρωσης ή άλλες) με παροχή 30 έως 150 m^3/h και συνολικό όγκο παροχής από το καρστικό σύστημα του Ολύμπου 87x10^6 m^3/έτος. Οι πιέσεις που ασκούνται στο σύστημα Λιτοχώρου συνδέονται με τις αντλήσεις που λαμβάνουν χώρα μέσω των υδρογεωτρήσεων, για την κάλυψη των αναγκών ύδρευσης και άρδευσης. Επίσης συνδέονται με την υφαλμύρινση που παρατηρείται στην παράκτια ζώνη.

Το καρστικό ΥΥΣ EL0800250 έχει συνολική έκταση 1.153,42 km^2 και συνορεύει νοτιοανατολικά με το ΥΥΣ Εκβολών Πηνειού, το ΥΥΣ Ολύμπου – Όσσας, το ΥΥΣ Μαυροβουνίου – Όσσας και το ΥΥΣ Μακρυχωρίου - Συκουρίου, ανατολικά με τον Θερμαϊκό Κόλπο, βόρεια με το υποσύστημα κοκκώδες Λιτχώρου, το υποσύστημα καρστικό Λιτοχώρου και το ΥΥΣ Πιερίων, δυτικά με το υποσύστημα Πολυφύτου, το υποσύστημα ΝΔ Βερμίου, το ΥΥΣ Ελάτης – Λιβαδερού, το ΥΥΣ Κρανιάς – Ελασσόνας, το ΥΥΣ Χασιών – Φαρκαδώνας και το ΥΥΣ Ποταμιάς, νότια συνορεύει με το ΥΥΣ Ελασσώνας – Τσαριτσάνης, το ΥΥΣ Δομασίου – Τιτάνου και το ΥΥΣ Κώνου Τιταρισίου. Το εξεταζόμενο ΥΥΣ εσωτερικά περιλαμβάνει ένα επιπλέον ΥΥΣ, το ΥΥΣ Σαρανταπόρου. Το ΥΥΣ Ολύμπου – Σαραντάπορου εντοπίζεται εντός των παλαιοζωϊκών σχιστολιθικών – γνευσιοσχιστολιθικών – γνευσιακών σχηματισμών, της Πελαγονικής Ζώνης. Οι σχηματισμοί αποτελούν τμήμα της ενότητας σχηματισμών Πελαγονικής

Ζώνης και βρίσκονται επωθημένοι πάνω στην Ενότητα ανθρακικών – σχιστολιθικών σχηματισμών, όπου εντοπίζεται το καρστικό υποσύστημα EL09000142. Η ποιοτική και η ποσοτική κατάσταση του ΥΥΣ εκτιμάται ως «καλή».

Το ρωγματικό ΥΥΣ EL0900241 έχει συνολική έκταση 856,95km^2 και συνορεύει ανατολικά και νοτιοανατολικά με το υποσύστημα κοκκώδες Λιτοχώρου και το υποσύστημα καρστικό Λιτοχώρου, αντίστοιχα, βορειοανατολικά με το ΥΥΣ Κολινδρού, βόρεια με το ΥΥΣ Κάτω Ρου Αλιάκμονα, βορειοδυτικά με το ΥΥΣ ΝΑ Βερμίου Όρους, δυτικά με το υποσύστημα ΝΔ Βερμίου και το υποσύστημα Πολυφύτου και νότια συνορεύει με το ΥΥΣ Κάτω Ολύμπου – Σαρανταπόρου. Το ΥΥΣ EL0900241 αποτελεί ένα μικρό τμήμα της υπό εξέταση προστατευόμενης περιοχής και εντοπίζεται, επίσης, εντός της Ενότητας σχηματισμών Πελαγονικής Ζώνης. Πιο συγκεκριμένα αποτελείται από σχιστολιθικά και γνευσιοσχιστολιθικά πετρώματα, μάρμαρα Τριαδικής ηλικίας και στο οφιολιθικό σύμπλεγμα (αμφιβολίτες, σερπαντινίτες κ.α.). Το ΥΥΣ EL0900241 αποτελεί υδατικό σύστημα που προορίζεται για άντληση ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση. Η ποιοτική και η ποσοτική κατάσταση του ΥΥΣ εκτιμάται ως «καλή».

2.1.5 Μετεωρολογικά στοιχεία - ποιότητα ατμόσφαιρας

Το κλίμα συνιστά το αθροιστικό αποτέλεσμα όλων των μετεωρολογικών δεδομένων και των μεταβολών τους στο χρόνο, με την κατάταξη του κλίματος μιας περιοχής να αποτελεί ένα πολυδιάστατο πρόβλημα. Μέχρι σήμερα έχει προταθεί μία πληθώρα κλιματικών ταξινομήσεων, μεταξύ των οποίων η μέθοδος που έχει τύχει ευρείας εφαρμογής είναι η κλιματική ταξινόμηση που παρουσίασε το 1900 ο Γερμανός βιολόγος Wladimir Köppen.

Για την εκτίμηση του κλίματος της περιοχής μελέτης χρησιμοποιήθηκαν δεδομένα βροχόπτωσης και θερμοκρασίας των Μετεωρολογικών Σταθμών (ΜΣ) Φλώρινας (Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών), (ΜΣ) Πληκάτι Ιωαννίνων (Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών), (ΜΣ) Όλυμπος – Άγιος Δημήτριος (Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών) και Βέροιας – Μακροχωρίου (Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών), οι οποίοι διαθέτουν χρονοσειρές 12, 7, 5, και 11 ετών αντίστοιχα. Ο τύπος κλίματος, που εντοπίστηκε, αντιστοιχεί στο λεγόμενο ηπειρωτικό κλίμα το οποίο παρατηρείται συνήθως στο εσωτερικό γεωγραφικών περιοχών που βρίσκονται σε απόσταση από τη θάλασσα. Βασικό χαρακτηριστικό του ηπειρωτικού κλίματος είναι πως τα καλοκαίρια είναι υγρά, δηλαδή δεν παρατηρείται σημαντική διακύμανση των βροχοπτώσεων μεταξύ των τεσσάρων εποχών. Υποδηλώνει πολύ θερμό (μέση θερμοκρασία του θερμότερου μήνα μεγαλύτερη των 22°C) και θερμό θέρος αντίστοιχα, ενώ οι χειμώνες των συγκεκριμένων κλιματικών τύπων θεωρούνται ήπιοι συγκρινόμενοι με τους χειμώνες πέριξ του αρκτικού κύκλου.

Με βάση τα δεδομένα των παραπάνω ΜΣ, κατασκευάσθηκαν τα ομβροθερμικά διαγράμματα κατά Bagnouls – Gaussen από τα οποία προέκυψε πως η ξηρή περίοδος εντοπίζεται στο διάστημα από μέσα Μαΐου έως και τα μέσα Σεπτεμβρίου. Ακόμη, με χρήση της έτερης ευρέως αποδεκτής μεθόδου προσδιορισμού της ξηράς περιόδου που βασίζεται στον υπολογισμό του μηνιαίου συντελεστή Lang, προέκυψε πως η ξηρή περίοδος εντοπίζεται στο διάστημα από Απρίλιο έως και Οκτώβριο. Εκ της συνδυασμένης ερμηνείας των ομβροθερμικών διαγραμμάτων και των συντελεστών Lang, προέκυψε πως η ξηρή περίοδος εντοπίζεται στο χρονικό διάστημα από Μάιο έως και Σεπτέμβριο, με την περίοδο αυτή να μπορεί εν δυνάμει να συμπεριλάβει και τους μήνες Μάρτιο, Απρίλιο, Οκτώβριο και Νοέμβριο.

Η εκτίμηση των βιοκλιματικών συνθηκών της περιοχής μελέτης στηρίχθηκε στον καθορισμό των βιοκλιματικών ορόφων που προτάθηκαν από τον Emberger. Ειδικότερα, οι βιοκλιματικοί όροφοι

διακρίνονται στις κατηγορίες: υγρός, ύφυγρος, ημίξηρος και ξηρός, με τον έκαστο βιοκλιματικό όροφο να διακρίνεται βάσει του μέσου όρου των ελάχιστων θερμοκρασιών του ψυχρότερου μήνα στους εξής υπο-ορόφους: χειμώνας θερμός, χειμώνας ήπιος, χειμώνας ψυχρός και χειμώνας δριμύς. Τα δεδομένα των μετεωρολογικών σταθμών της περιοχής μελέτης τοποθετήθηκαν στους διάφορους βιοκλιματικούς ορόφους μέσω του υπολογισμού του ομβροθερμικού πηλίκου κατά Emberger και προέκυψε πως η περιοχή μελέτης βρίσκεται στο όριο μεταξύ υγρού και ύφυγρου βιοκλιματικού ορόφου και διακρίνεται από δριμύ χειμώνα.

Αναλυτικά στοιχεία παρουσιάζονται στο ΤΤΑ.

Το κλίμα της περιοχής Ολύμπου χαρακτηρίζεται ως ηπειρωτικό, με έντονο κρύο το χειμώνα και ζέστη το καλοκαίρι στα χαμηλά υψόμετρα, με τάση μείωσης αυτής στα μεγαλύτερα υψόμετρα και σύμφωνα με την κλιματική κατάταξη Köppen, το κλίμα χαρακτηρίζεται ως θερμό ωκεάνιο κλίμα / υγρό υποτροπικό κλίμα (Cfa κατά Köppen). Εξετάζοντας τα στοιχεία και το ομβροθερμικό διάγραμμα που προκύπτει από αυτά, διαπιστώνεται μικρό έλλειμμα νερού (ξηρή περίοδος) στο υδατικό ισοζύγιο της περιοχής στο χρονικό διάστημα από Σεπτέμβριο έως Οκτώβριο, ενώ στο υπόλοιπο χρονικό διάστημα διαπιστώνεται περίσσεια νερού (υγρή περίοδος).

Τα στοιχεία που εμφανίζονται στη συνέχεια, έχουν ληφθεί από το μετεωρολογικό σταθμό Ολύμπου – Αγίου Δημητρίου, του οποίου η υψομετρική θέση είναι +881m και είναι ο πλησιέστερος, εν λειτουργία, μετεωρολογικός σταθμός στην περιοχή μελέτης. Επίσης δεδομένα ελήφθησαν και από τον μετεωρολογικό σταθμό Δίον Πιερίας, του οποίου η υψομετρική θέση είναι +50m και βρίσκεται βόρεια της προστατευόμενης περιοχής «Όρος Όλυμπος». Τα δεδομένα προήλθαν από την χρονική περίοδο 2016 έως 2019 και 2008 έως 2019, αντίστοιχα για τους δύο σταθμούς.

2.2 Βιοτικό Περιβάλλον

2.2.1 Τύποι φυσικών οικοτόπων

Για τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) αναφέρονται σε πίνακα όλοι οι παρόντες στην περιοχή μελέτης τύποι φυσικών οικοτόπων, σύμφωνα με την Παλαιαρκτική Ταξινόμηση της βλάστησης (Ιεραρχημένος κατάλογος ΕΚΒΥ,1996), καθώς και η έκταση και η κατάσταση-βαθμός διατήρησής τους (αν υπάρχουν σχετικά στοιχεία).

Παρουσιάζονται ξεχωριστά οι τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΚ ως «πολύ σημαντικοί» και ξεχωριστά ως «σημαντικοί» οι υπόλοιποι τύποι φυσικών οικοτόπων που έχουν τοπική ή περιφερειακή ή εθνική ιδιαιτερότητα, ή είναι σπάνιοι στην περιοχή μελέτης.

Ως βάση χρησιμοποιήθηκε η αποτύπωση όπως έχουν προκύψει από το έργο: «Ανάπτυξη υποδομής χωρικών δεδομένων μεγάλης κλίμακας (1:5.000) για τις χερσαίες προστατευόμενες περιοχές του δικτύου «NATURA 2000» (ΕΚΧΑ), σύμφωνα με τις προδιαγραφές που περιλαμβάνονται στο ΦΕΚ 1419Β30/04/2012.

2.2.1.1 Πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων

Οι πολύ σημαντικοί τύποι οικοτόπων (τ.ο.) (Παράρτημα Ι της οδηγίας 92/43) παρουσιάζονται στο Τεύχος ΤΤΑ σε πίνακες με αντίστοιχη αρίθμηση. Στους πίνακες αυτούς δίνεται και η έκταση αλλά και η κατάσταση διατήρησης σύμφωνα με το ΤΕΔ.

Η έννοια «πολύ σημαντικός» εδώ αφορά περισσότερο νομικό όρο, καθώς πρόκειται για τ.ο. για τους οποίους υπάρχει υποχρέωση διατήρησης σύμφωνα με την οδηγία. Το ίδιο ισχύει και για το όρο «προτεραιότητα». Η επίτευξη υψηλότερου βαθμού διατήρησης είναι βασικός στόχος για την περιοχή, ιδιαίτερα για αυτούς που εμφανίζουν κακή κατάσταση διατήρησης σε επίπεδο χώρας.

Με αστερίσκο σημειώνονται οι τ.ο. προτεραιότητας διατήρησης σε επίπεδο Ε.Ε.

Στα όρια της ΕΖΔ το σύνολο των τύπων οικοτόπων χαρακτηρίζονται ως πολύ σημαντικοί. Τα πιο ενδιαφέροντα στοιχεία είναι η εκτεταμένη υποαλπική ζώνη, η οποία όμως δεν περιλαμβάνεται όλη εντός της ΕΖΔ.

Από τα δάση πολύ σημαντικά είναι οι εκτάσεις με τα ρόμπολα (τ.ο. 95ΑΟ) που εκτείνονται στα ανώτερα υψόμετρα και στα δασοόρια, τα οποία όμως δεν έχουν χαρακτηρισθεί προτεραιότητας σε επίπεδο Ε.Ε. - όπως τα δάση μαύρης πεύκης- αλλά είναι πολύ σημαντικά σε βιογεωγραφικό επίπεδο βαλκανικής.

Πίνακας 2.2.1.1 Τύποι οικοτόπων του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43 στην ΕΖΔ-ΖΕΠ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

Κωδικός Τ. Ο.	Περιγραφή Τ. Οικοτόπων	Συχνότητα εμφάνισης στο Δίκτυο Natura 2000	Οικότοπος Προτεραιότητας	Κάλυψη (ha)	Σχετική επιφάνεια N2000	Διατήρηση	Συνολική αξιολόγηση	Κατάσταση Διατήρησης (4η Εξαετής Έκθεση)
4060	Αλπικοί και βόρειοι ερεικώνες	11		196,64	C	A	B	U1(+)
4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους	45		54,13	C	A	B	FV(=)
6170	Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες	16		3216,98	A	A	B	FV(=)
6230	*Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)	28	1	231,62	C	A	B	FV(=)
8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου	47		105,52	C	A	B	FV(=)
8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση	114		1347,50	B	A	B	FV(=)
9130	Δάση Οξυάς της Asperulo-Fagetum	23		26,42	C	A	B	FV(=)
9150	Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς Cephalanthero-Fagion	14		1456,02	B	A	A	U1(+)
91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση δρυών με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ	61		256,17	C	A	A	FV(=)
92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*	95		8,38	C	A	B	FV(=)
9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*	42		897,61	B	A	B	FV(=)
9530	*(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα	36	1	7529,67	A	A	B	FV(=)
95A0	Ορο−Μεσογειακά δάση πεύκης μεγάλων υψομέτρων (*Pinus heldreichii* ή *Pinus peuce*)	9		3464,79	A	A	A	U2(+)

Υπόμνημα

Κωδικός Τ.Ο.: Τετραψήφιος κωδικός τύπου οικοτόπου

Περιγραφή Τ.Ο.: Ονομασία τύπου οικοτόπου

Συχνότητα Εμφάνισης στο Δίκτυο Natura 2000: Αναφέρεται ο αριθμός των περιοχών Natura 2000 στους οποίους εμφανίζεται ο εν λόγω Τ.Ο.

Σχετική επιφάνεια στο δίκτυο N2000: επιφάνεια του τόπου που καλύπτεται από το συγκεκριμένο τύπου οικοτόπου σε σχέση με τη συνολική επιφάνεια που καλύπτεται από το συγκεκριμένο τύπο

οικοτόπου στο σύνολο των περιοχών του δικτύου Natura 2000. A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).

Conservation (Βαθμός διατήρησης): A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

Global (Συνολική αξιολόγηση): A (εξαίρετη αξία), B (καλή αξία), C (επαρκής αξία).

Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη.

2.2.1.2 Άλλοι σημαντικοί τύποι οικοτόπων

Στο Τεύχος ΤΤΑ παρουσιάζονται οι φυσικοί τύποι οικοτόπων, ενώ στην χαρτογραφική αποτύπωση υπάρχουν όλοι οι τύποι οικοτόπων (περιλαμβανομένων και των αστικών και γεωργικών οικοτόπων).

Στον τόπο Natura του Ολύμπου, δεν έχουν αποτυπωθεί άλλοι τύποι οικοτόπων.

2.2.2 Είδη χλωρίδας

Τα είδη χλωρίδας με ειδικό καθεστώς παρουσιάζονται αναλυτικά σε πίνακες στο αντίστοιχο κεφάλαιο του ΤΤΑ. Αυτά είναι τα είδη Κοινοτικού ενδιαφέροντος σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, άλλα προστατευόμενα είδη βάσει της νομοθεσίας, τα λοιπά ενδημικά της Ελλάδος, τοπικά ενδημικά είδη/υποείδη και λοιπά είδη που περιλαμβάνονται σε επιστημονικές αναφορές (π.χ. Κόκκινα Βιβλία[2]) ως σπάνια, ευάλωτα ή απειλούμενα με εξαφάνιση είδη.

2.2.2.1 Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας

Θεωρώντας ως «πολύ σημαντικά είδη» χλωρίδας, με την νομική έννοια όπως και στην περίπτωση των τ.ο., τα εντασσόμενα στο παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ παρατηρείται ότι δεν έχουν καταγραφεί πολλά είδη στις ΕΖΔ. Εν τούτοις, ορισμένα είδη χλωρίδας μπορούν να θεωρηθούν «πολύ σημαντικά είδη» σε επίπεδο χώρας ή περιοχής, υπό την έννοια ότι είναι απειλούμενα ή στενοενδημικά και είναι επιτακτική η διατήρησή τους.

Τα είδη του παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ παρουσιάζονται με τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στο ΤΕΔ[3] κάθε τόπου Natura.

Από τα ΤΕΔ έχουν εντοπιστεί δύο πολύ *σημαντικά* taxa (*Dactylorhiza kalopissii* subsp. *kalopissii* και *Viola delphinantha*), ενώ ο Άτλας των Ελληνικών Ορχεοειδών (Τόμος Ι.) των Σ. Τσιφτσή, Ζ. Αντωνόπουλου (2017) αναφέρει και το *Himantoglossum jankae*.

Ειδικότερα για το *Dactylorhiza kalopissii* subsp. *kalopissii* πρέπει να επισημανθεί ότι η αναφορά του για το site είναι υπό εξέταση, καθώς το πιθανότερο είναι οι αναφορές στην Κεντρική Μακεδονία να αφορούν το μορφολογικά παρόμοιο *Dactylorhiza kalopissii* subsp. *macedonica* σύμφωνα με τον «Άτλαντα των Ελληνικών Ορχεοειδών». Το είδος *Dactylorhiza kalopisii* αναφέρεται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43, επίσης στο Παράρτημα ΙΙ της Σύμβασης CITES, στον Πίνακα Β Καν. (ΕΚ) 338/97, στο ΠΔ 67/81. Πρόκειται για Βαλκανικό ενδημικό και θεωρείται ως μια από τις πιο εξειδικευμένες ορχιδέες της Ελλάδας, που απαντάται μόνο σε υγρά λιβάδια, κοντά σε πηγές, υγρά ερείσματα δρόμων και κατά μήκος ρεμάτων. Το μέγεθος του πληθυσμού του μειώνεται λόγω καταστροφής ενδιαιτημάτων, αποξηράνσεων/αποστραγγίσεων, τεχνικά έργα (κατασκευές δεξαμενών κ.ά.) και εντατικής βόσκησης. Συλλέγεται κυρίως ως φαρμακευτικό (σαλέπι) αλλά και ως διακοσμητικό φυτό. Με βάση τα πρόσφατα κριτήρια του IUCN και των σημερινών δεδομένων σχετικά με τον πληθυσμό και τη κατανομή του, θα πρέπει να διατηρηθεί η κατάσταση διατήρησης *σε κίνδυνο* (EN).

Η *Viola delphinantha* εντοπίζεται στο site κάτω από την περιοχή Μπάρα, σε σχισμές βράχων, 1840-1990 μ., σε ρωγμές ασβεστολιθικών βράχων στην κοιλάδα του Ενιπέα όχι μακριά από τα Πριόνια, περίπου 1050-1100 μ., σε πολλές θέσεις στο περιβάλλον του καταφυγίου, περίπου 2000-2300 μ., στα 700 μ. (στη χαράδρα του Παπά Ρέμα). Είναι είδος Βαλκανικό και αναφέρεται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43 (σελ. 44) και στο ΠΔ 67/81.

Το *Himantoglossum jankae* εντοπίζεται σε φωτεινά ενδιαιτήματα (διάκενα, θαμνώνες), σπανιότερα σε δάση γαύρου και δρυός (έως τα 1500 μ.). Δεν σχηματίζει μεγάλους πληθυσμούς όπως άλλα είδη ορχεοειδών αλλά απαντά σποραδικά γεγονός που το καθιστά πιο τρωτό. Η εντυπωσιακή εμφάνιση

[2] http://www.hbs.gr/images/files/publications/RDB2009-vA.pdf και
http://www.hbs.gr/images/files/publications/RDB2009-vB.pdf
[3] Όπου αναφέρεται ΤΕΔ στην συνέχεια ενοείται η έκδοση V31 (15/12/ 2019) της Βάσης Δεδομένων του δικτύου NATURA

και η συλλογή των κονδύλων για παρασκευή σαλεπιού οδηγεί σε μείωση των πληθυσμών του. Το *είδος* αναφέρεται στις Προδιαγραφές (σελ. 137) συνώνυμο με το *H. caprinum*. Το τελευταίο αναφέρεται στο Παράρτημα II της Οδηγίας 92/43 (σελ. 41), στο ΠΔ 67/81, στο Παράρτημα II της Σύμβασης CITES, στον Πίνακα Β του Καν. (ΕΚ) 338/97, ενώ αναφέρεται στο IUCN ως *σχεδόν απειλούμενο* (NT).

Πίνακας 2.2.2.1 Πολύ σημαντικά είδη χλωρίδας και κύρια χαρακτηριστικά αυτών στην ΕΖΔ-ΖΕΠ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

Ομάδα είδους	Κωδικός είδους	Είδος	Πληθυσμός	Διατήρηση	Συνολική αξιολόγηση	Κατάσταση Διατήρ (4η Εξ. Έκθ.)
P	6996	*Dactylorhiza kalopissii* subsp. *kalopissii*				U2(-)
P	6927	*Himantoglossum jankae*				FV(=)
P	1590	*Viola delphinantha*				U1(x)

Σημ. Με κόκκινο σημειώνονται προσθήκες και αλλαγές που έγιναν στους διαθέσιμους πίνακες του Τυποποιημένου Έντυπου Δεδομένων για τον τόπο Natura

Στην περιοχή του Ολύμπου έχουν καταγραφεί πολλές δεκάδες σπάνια και ενδημικά είδη τα οποία εντάσσονται στα άλλα σημαντικά.

2.2.2.2 *Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας*

Περιλαμβάνονται είδη που αναφέρονται στον πίνακα 3.3 του ΤΕΔ για την κάθε περιοχή και εντάσσονται σε μία ή περισσότερες από τις παρακάτω κατηγορίες:

- περιλαμβάνονται στα παραρτήματα IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- είναι εθνικού ενδιαφέροντος και εντάσσονται στις κατηγορίες κινδύνου/απειλής Κρισίμως κινδυνεύοντα (CR), Κινδυνεύοντα (EN), Τρωτά (VU) όπως αναφέρονται στο Βιβλίο Ερυθρών Δεδομένων των Σπανίων και Απειλουμένων Φυτών της Ελλάδας (έκδοση 2009),
- είναι στενοενδημικά.

Στο τεύχος ΤΤΑ παρουσιάζονται τα είδη αυτά και η αιτιολόγηση της συμπερίληψής τους.

Τα είδη αυτά πρέπει να διατηρηθούν στον τόπο όπου εντοπίζονται και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό έργων και δραστηριοτήτων. Για την θέσπιση όμως θεσμικών όρων προστασίας και λήψης ειδικών μέτρων διατήρησης αρκεί να εστιαστούν οι προσπάθειες στα «ιδιαίτερα σημαντικά» εξ αυτών τα οποία είναι απειλούμενα ή σε όρια εξάπλωσης και είναι επιτακτική η διατήρησή τους.

Για την περιοχή αντλήθηκαν πληροφορίες από τη Βάση Δεδομένων των Τυποποιημένων Εντύπων Δεδομένων (ΤΕΔ) και από το πρόγραμμα της Εποπτείας. Ως επιπλέον πηγές πληροφοριών

χρησιμοποιήθηκαν επιτόπιες παρατηρήσεις των μελών της μελετητικής ομάδας, προσωπική επικοινωνία των μελών της ομάδας με τον Σπύρο Τσιφτσή, βοτανικό, ειδικό σε θέματα Ορχεοειδών, και η βιβλιογραφία που αναφέρεται.

Από τα *άλλα σημαντικά* taxa που αναφέρονται στα ΤΕΔ διαγράφηκαν τα *Arenaria rumelica*, *Aubrieta gracilis*, *Genista halacsyi* και *Gnaphalium roeseri* subsp. *pichleri* καθώς η παρουσία τους δεν έχει επιβεβαιωθεί και οι αναφορές χρειάζονται επανεξέταση. Συνολικά έχουν καταγραφεί 275 *άλλα σημαντικά* taxa, από τα οποία 113 αναφέρονταν στα ΤΕΔ και τα υπόλοιπα 162 αποτελούν νέες καταγραφές. Από τα 113 taxa που αναφέρονται στα ΤΕΔ, η ύπαρξη του *Melampyrum ciliatum* είναι υπό αμφισβήτηση καθώς τελευταία φορά συλλέχθηκε το 1976. Από τα 275 *άλλα σημαντικά* taxa αναφέρονται, το *Jankaea heldreichii* στο Παράρτημα IV και τα *Artemisia umbelliformis* subsp. *eriantha* και *Ruscus aculeatus* στο Παράρτημα V της Οδηγίας 92/43, 16 taxa στα Ελληνικά Red Data Books του 1995 (το *Centaurea incompleta* ως *Κινδυνεύον* (EN), τα *Alyssum handelii*, *Asperula muscosa*, *Campanula incurva*, *Epipactis greuteri, Galanthus elwesii*, *Jankaea heldreichii* και *Viola striis-notata* ως *Σπάνια* (R), τα *Achillea ambrosiaca*, *Aquilegia ottonis* subsp. *amaliae*, *Cephalaria tenuiloba, Cerastium theophrasti*, *Dactylorhiza kalopissii* subsp. *macedonica* ως *Dactylorhiza kalopissii* και το *Stachys plumosa* ως *Stachys pangaea* ως *Τρωτά* (VU) και του 2009 (το *Centaurea litochorea* ως *Τρωτό* (VU) και το *Sedum stefco* ως *Σχεδόν Απειλούμενο* (NT), 82 taxa είναι Ελληνικά ενδημικά, εκ των οποίων τα 39 είναι ενδημικά της χλωριδικής περιοχής NC με το *Hieracium ferdinandi-coburgii* να καταγράφεται πρώτη φορά στη NC (Μητσάρα 2012), 102 taxa στο ΠΔ 67/81, τα *Dactylorhiza kalopissii* subsp. *macedonica* (ως *Dactylorhiza kalopissii*), *Epipactis greuteri* και *Epipactis olympica* στην κατηγορία *Κινδυνεύοντα* (EN), τα *Beta nana*, *Dactylorhiza iberica*, *Epipactis pontica* και *Platanus orientalis* στην κατηγορία *Τρωτά* (VU), τα *Anacamptis morio* subsp. *caucasica* (ως *Anacamptis morio*), *Epipactis microphylla*, *Jankaea heldreichii*, *Orchis spitzelii* και *Pinguicula crystallina* subsp. *hirtiflora* στην κατηγορία *Σχεδόν Απειλούμενα* (NT), 50 taxa στην κατηγορία *Χαμηλού Ενδιαφέροντος* (LC) και 3 taxa στην κατηγορία *Ελλιπών Δεδομένων* (DD) της IUCN και 54 taxa στο Παράρτημα II της Σύμβασης CITES και στον Πίνακα Β του Καν. (ΕΚ) 338/97. Τέλος, στην κατηγορία *άλλα σημαντικά* taxa υπάγονται 99 taxa, εκ των οποίων 69 είναι Βαλκανικά με τα *Arabis bryoides*, *Arenaria conferta* subsp. *conferta*, *Asperula aristata* subsp. *nestia*, *Astragalus mayeri*, *Aubrieta scardica*, *Centaurea napulifera* subsp. *velenovskyi*, *Colchicum doerfleri*, *Erysimum drenowskii*, *Galium anisophyllon* subsp. *plebeium*, *Hieracium scapigerum*, *Marrubium thessalum*, *Sideritis scardica*, *Silene damboldtiana* και *Viola grisebachiana* να είναι Βαλκανικά με πολύ περιορισμένη κατανομή (σπάνια), 8 είναι της Βαλκανικής-Ιταλίας, 7 είναι της Βαλκανικής-Ανατολίας, 1 είναι της Βαλκανικής-Κ. Ευρώπης, 5 είναι Μεσογειακά, 3 είναι Ανατολικομεσογειακά, 3 είναι της Μεσογείου-Ευρώπης, 2 είναι Ευρωπαϊκά, 1 είναι Ευρω-Σιβηρικό και 1 είναι της Ευρώπης-Ν.Δ. Ασίας.

Σημαντικό είδος θεωρείται και το δένδρο *Taxus baccata* το οποίο προστατεύεται ως τύπος οικοτόπου όπου κυριαρχεί το είδος. Εντοπίζεται από το έργο της εποπτείας ως τύπος οικοτόπου σε μικρή έκταση πάνω από κάτωθεν του μοναστηρίου του παλιού Αγίου Διονυσίου και βρίσκεται σε συνέχεια με τον τύπο οικοτόπων οξυάς κλπ. Ο βαθμός διατήρησής του μπορεί να θεωρηθεί εξαίρετος, καθώς παρόλο τη μικρή του έκταση, έχει πολύ καλή παρουσία των τυπικών ειδών και των δομών και ιδιοτήτων του τύπου οικοτόπου. Εντοπίζεται επίσης στον τύπο οικοτόπου 9180-Δάση φαραγγιών με Tilio-Acerion.

Γενικά αν και η ΕΖΔ – ΖΕΠ ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ (GR1250001) θεωρείται από τις καλύτερα μελετημένες χλωριδικά περιοχές, απαιτείται ενδελεχέστερη έρευνα των taxa, των ενδιαιτημάτων και των απειλών τους.

Πίνακας 2.2.2.2 Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας και χαρακτηριστικά αυτών που απαντούν στην περιοχή Ολύμπου

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Abies x borisii-regis						X
	Achillea ageratifolia subsp. *aizoon*				X		X
	Achillea ambrosiaca			X	X	X	
	Achillea holosericea						X
	Aethionema saxatile subsp. *graecum*						X
	Allium heldreichii				X	X	
	Allium integerrimum				X		
	Alyssum doerfleri					X	X
	Alyssum handelii			X	X		
	Amelanchier ovalis subsp. *cretica*						X
	Anacamptis coriophora					X	
	Anacamptis laxiflora					X	
	Anacamptis morio subsp. *caucasica*					X	
	Anacamptis papilionacea subsp. *papilionacea*					X	
6302	*Anacamptis pyramidalis*					X	
	Anthyllis aurea						X
	Anthyllis vulneraria subsp. *bulgarica*						X
	Aquilegia ottonis subsp. *amaliae*			X		X	X
	Aquilegia vulgaris					X	X
	Arabis bryoides						X
	Arctostaphylos uva-ursi					X	
	Arenaria conferta subsp. *conferta*						X
	Arenaria cretica						X
1763	*Artemisia umbelliformis* subsp. *eriantha*		X			X	
	Asperula aristata subsp. *nestia*						X
	Asperula aristata subsp. *thessala*				X		
	Asperula muscosa			X	X		
	Astragalus lacteus					X	X
	Astragalus mayeri						X
	Athamanta densa					X	X
	Atropa belladonna					X	X
	Aubrieta scardica						X
	Aubrieta thessala				X	X	
	Barbarea sicula					X	X
	Beta nana				X	X	
	Brassica nivalis				X	X	X
	Campanula incurva			X		X	
	Campanula oreadum				X	X	X

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Campanula rumeliana						X
	Campanula spatulata subsp. *spatulata*						X
	Cardamine carnosa						X
	Carduus acanthoides					X	X
	Carlina acaulis subsp. *caulescens*						X
	Carum graecum subsp. *graecum*						X
	Carum heldreichii						X
	Carum meoides						X
	Centaurea affinis						X
	Centaurea affinis subsp. *affinis*						X
	Centaurea grbavacensis				X		
	Centaurea grisebachii subsp. *confusa*				X		
	Centaurea grisebachii subsp. *transiens*				X	X	
	Centaurea incompleta			X	X		
	Centaurea litochorea			X	X		
	Centaurea napulifera subsp. *velenovskyi*						X
	Centaurea pindicola						X
	Centaurea thessala				X		
	Centaurea thessala subsp. *drakiensis*				X		
	Cephalanthera damasonium					X	
	Cephalanthera longifolia					X	
	Cephalanthera rubra					X	
	Cephalaria tenuiloba			X	X		
	Cerastium banaticum subsp. *speciosum*						X
	Cerastium decalvans						X
	Cerastium theophrasti			X	X		
	Cirsium tymphaeum						X
	Coeloglossum viride					X	
	Colchicum confusum				X		
	Colchicum doerfleri						X
	Convallaria majalis					X	X
	Corallorhiza trifida					X	
	Corydalis blanda subsp. *olympica*				X		
	Corydalis blanda subsp. *parnassica*				X	X	
	Crataegus heldreichii						X
	Crepis neglecta subsp. *graeca*				X		
	Crocus veluchensis						X
	Cyclamen hederifolium					X	
	Dactylorhiza cordigera subsp. *cordigera*					X	
	Dactylorhiza iberica					X	

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Dactylorhiza kalopissii subsp. *macedonica*			X	X	X	
	Dactylorhiza romana					X	
	Dactylorhiza saccifera					X	
	Dactylorhiza sambucina					X	
	Dianthus cruentus						X
	Dianthus haematocalyx subsp. *haematocalyx*						X
	Dianthus integer subsp. *minutiflorus*						X
	Dianthus stenopetalus						X
	Dianthus viscidus						X
	Digitalis laevigata					X	X
	Digitalis viridiflora						X
	Epipactis atrorubens					X	
	Epipactis degenii				X	X	
	Epipactis greuteri			X		X	
	Epipactis helleborine					X	
	Epipactis leptochila subsp. *neglecta*					X	
	Epipactis microphylla					X	
	Epipactis olympica				X	X	
	Epipactis palustris					X	X
	Epipactis pontica					X	X
	Epipactis subclausa					X	X
	Epipogium aphyllum					X	
	Erigeron epiroticus						X
	Erysimum drenowskii						X
	Erysimum microstylum						X
	Erysimum olympicum				X	X	
	Euphorbia amygdaloides subsp. *heldreichii*						X
	Euphorbia capitulata						X
	Euphorbia deflexa						X
	Euphorbia glabriflora						X
	Euphorbia herniariifolia					X	X
	Festuca graeca				X		
	Festuca koritnicensis						X
	Festuca olympica				X		
	Fritillaria messanensis						X
	Galanthus elwesii			X		X	
	Galium anisophyllon subsp. *plebeium*						X
	Galium degenii					X	X
	Galium exaltatum				X		
	Galium hellenicum						X

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Galium intricatum						X
	Galium laconicum						X
	Galium thymifolium				X		
	Genista sakellariadis				X	X	
	Gentiana asclepiadea					X	X
	Gentiana verna subsp. *balcanica*					X	X
	Gentianella bulgarica						X
	Gentianella crispata						X
	Geocaryum pindicola						X
	Geranium subcaulescens					X	X
	Gnaphalium hoppeanum subsp. *magellense*						X
	Gymnadenia conopsea					X	
	Helictochloa aetolica						
	Helictotrichon convolutum						X
	Heliosperma pusillum subsp. *chromodontum*				X		
	Helleborus odorus subsp. *cyclophyllus*						X
	Herniaria parnassica subsp. *parnassica*						X
	Hieracium ferdinandi-coburgii				X		
	Hieracium gracilifurcum				X		
	Hieracium graecum subsp. *szilyanum*				X		
	Hieracium parnassi				X		
	Hieracium pseudolympicum				X		
	Hieracium sartorianum						X
	Hieracium scapigerum						X
	Hieracium sericophyllum subsp. *fiedleri*				X		
	Hieracium sericophyllum subsp. *pilosius*				X		
	Hypericum rumeliacum				X		
	Hypericum vesiculosum						X
	Inula ensifolia					X	X
	Iris reichenbachii						X
1740	*Jankaea heldreichii*	X		X	X	X	
	Lactuca intricata					X	
	Lamium garganicum subsp. *garganicum*						X
	Lamium garganicum subsp. *striatum*						X
	Laserpitium siler subsp. *laeve*				X		
	Leontodon graecus				X		
	Ligusticum olympicum				X		
	Lilium chalcedonicum					X	X
	Lilium martagon					X	X
	Limodorum abortivum					X	

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Linaria peloponnesiaca						X
	Linum arboreum					X	X
	Linum flavum subsp. *albanicum*						X
	Linum hirsutum subsp. *spathulatum*						X
	Malcolmia orsiniana subsp. *angulifolia*						X
	Marrubium thessalum						X
	Melampyrum ciliatum				X	X	
	Mentha pulegium					X	X
	Minuartia setacea subsp. *olympica*				X		
	Minuartia verna						X
	Myosotis alpestris subsp. *suaveolens*						X
	Neotinea maculata					X	
	Neotinea tridentata					X	
	Neotinea ustulata					X	
	Neottia nidus-avis					X	
	Neottia ovata					X	
	Nepeta argolica subsp. *argolica*				X		
	Odontites linkii				X		
	Omphalodes luciliae subsp. scopulorum						X
	Onobrychis alba subsp. *calcarea*				X		X
	Onosma heterophylla					X	X
	Ophrys apifera					X	
	Ophrys ferrum-equinum					X	X
	Ophrys helenae					X	X
	Ophrys lutea subsp. *galilaea*					X	
	Ophrys reinholdii					X	
	Ophrys scolopax subsp. *cornuta*					X	
	Ophrys sphegodes subsp. epirotica					X	X
	Ophrys sphegodes subsp. *mammosa*					X	
	Ophrys sphegodes subsp. *sphegodes*					X	
	Ophrys sphegodes subsp. *spruneri*					X	
	Ophrys tenthredinifera					X	
	Ophrys umbilicata subsp. *umbilicata*					X	X
	Orchis mascula					X	
	Orchis pallens					X	
	Orchis pauciflora					X	
	Orchis provincialis					X	
	Orchis purpurea					X	
	Orchis quadripunctata					X	
	Orchis simia					X	

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Orchis spitzelii					X	
	Ornithogalum oligophyllum						X
	Ornithogalum refractum						X
	Orobanche baumanniorum				X		
	Oxytropis purpurea					X	X
	Paronychia macedonica						X
	Paronychia rechingeri					X	X
	Pedicularis brachyodonta subsp. *moesiaca*						X
	Pinguicula crystallina subsp. *hirtiflora*					X	X
	Pinus heldreichii						X
	Platanthera bifolia					X	
	Platanthera chlorantha					X	
	Platanus orientalis					X	X
	Poa dolosa				X		X
	Poa media						X
	Poa thessala					X	X
	Potentilla deorum				X	X	
	Rhinanthus sintenisii						X
	Rosa arvensis						X
1849	*Ruscus aculeatus*		X			X	
	Saxifraga adscendens subsp. *discolor*				X		X
	Saxifraga federici-augusti subsp. *grisebachii*						X
	Saxifraga spruneri						X
	Scrophularia aestivalis						X
	Scrophularia laciniata						X
	Sedum stefco			X	X		X
	Sempervivum heuffelii					X	X
	Serapias vomeracea					X	
	Sesleria tenerrima						X
	Sideritis scardica						X
	Silene damboldtiana						X
	Silene multicaulis subsp. *multicaulis*						X
	Silene oligantha				X		
	Silene parnassica						X
	Silene parnassica subsp. *dionysii*				X	X	
	Silene radicosa						X
	Silene roemeri						X
	Silene saxifraga						X
	Silene waldsteinii						X
	Sorbus chamaemespilus					X	

Κωδικός είδους	Είδος	Αιτιολόγηση					
		Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες			
		IV	V	A	B	C	D
	Spiranthes spiralis					X	
	Stachys plumosa			X		X	X
	Stachys recta subsp. *olympica*				X		
	Taraxacum acutiusculum				X		
	Taraxacum copidophylloides				X		
	Taraxacum deorum				X		
	Taraxacum dialeptum				X		
	Taraxacum egnatiae				X		
	Taraxacum fibratum				X		
	Taraxacum fragosum				X		
	Taraxacum graecofontanum				X		
	Taraxacum lingulilobum				X		
	Taraxacum olympicola				X		
	Taraxacum protervum				X		
	Taraxacum refectum				X		
	Taraxacum thessalicum				X		
	Taraxacum voricola				X		
	Taxus baccata						X
	Teucrium chamaedrys subsp. *olympicum*				X		
	Teucrium flavum						X
	Thesium parnassi						X
	Thymus boissieri						X
	Thymus leucotrichus						X
	Trifolium parnassi						X
	Trifolium pignantii						X
	Trinia frigida				X		
	Verbascum epixanthinum				X		
	Verbascum graecum						X
	Veronica chamaedrys subsp. *chamaedryoides*				X		
	Veronica glauca subsp. *peloponnesiaca*				X		
	Veronica thessalica				X		X
	Viola frondosa				X		X
	Viola graeca				X		
	Viola grisebachiana						X
	Viola macedonica						X
	Viola pseudograeca				X		
	Viola striis-notata			X	X		

2.2.3 Είδη πανίδας

Τα είδη πανίδας με ειδικό καθεστώς παρουσιάζονται αναλυτικά σε πίνακες στο αντίστοιχο κεφάλαιο του ΤΤΒ. Αυτά είναι τα είδη Κοινοτικού ενδιαφέροντος σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και την Οδηγία 2009/147/ΕΚ, άλλα προστατευόμενα είδη βάσει της νομοθεσίας, τα ενδημικά είδη/υποείδη της Ελλάδος και τα τοπικά ενδημικά, καθώς και λοιπά είδη που περιλαμβάνονται σε επιστημονικές αναφορές (π.χ. Κόκκινα Βιβλία) ως σπάνια, ευάλωτα ή απειλούμενα με εξαφάνιση είδη.

Τα παραπάνω σημειώνονται σε πίνακα, μαζί με εκτίμηση της αφθονίας τους των πληθυσμιακών μεγεθών στην περιοχή μελέτης στο Τεύχος ΤΤΑ.

Τα είδη σε κάθε περιοχή παρουσιάζονται με ταξινομική σειρά: ασπόνδυλα (I), ιχθύες (F), αμφίβια(A), ερπετά (R) και θηλαστικά (M).

2.2.3.1 Πανίδα εκτός ορνιθοπανίδας

2.2.3.1.α Πολύ σημαντικά είδη πανίδας

Τα «πολύ σημαντικά είδη» πανίδας, με την νομική έννοια, όπως και στην περίπτωση των τ.ο., είναι τα εντασσόμενα στο παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και παρουσιάζονται στην συνέχεια ανά ΕΖΔ. Εν τούτοις, ορισμένα είδη πανίδας μπορούν να θεωρηθούν «πολύ σημαντικά» σε επίπεδο χώρας ή περιοχής, υπό την έννοια ότι είναι απειλούμενα ή σε όρια εξάπλωσης και είναι επιτακτική η διατήρησή τους.

Τα είδη παρουσιάζονται αναλυτικά στο Τεύχος ΤΤΑ. Εκεί επίσης παρατίθεται και α) ένα κεφάλαιο (2.2.3.1.γ) για τις πεταλούδες στις ΕΖΔ με την συνεργασία του ειδικού Λάζαρου Παμπέρη και β) ένα κεφάλαιο (2.2.3.1.δ) για την σύνθεση της ιχθυοπανίδας στις ΕΖΔ.

Τα είδη πανίδας που εντάσσονται στο παράρτημα II της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ είναι τα εξής:

Πίνακας 2.2.3-2. Είδη που εντάσσονται στο παράρτημα II της οδηγίας 92/43 στην ΕΖΔ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

Ομάδα είδους	Κωδικός είδους	Είδος	Τύπος	Πληθυσμός	Διατήρηση	Απομόνωση	Συνολική αξιολόγηση	Κατάσταση Διατήρ (4η Εξ. Έκθ.)
I	1085	*Buprestis splendens*	p	A	B	C	B	U1(x)
I	1088	*Cerambyx cerdo*	p					U1(x)
I	1083	*Lucanus cervus*	p					U1(x)
I	6908	*Morimus asper funereus*	p					U1(x)
I	1087	*Rosalia alpina*	p			C		U1(x)
I	1093	*Austropotamobius torrentium*	p	D		C		U1(-)
I	4042	*Polyommatus eroides*	p	D		C		U1(=)
F	5261	*Barbus balcanicus*	p	D	C	A	C	FV(=)
A	5364	*Triturus macedonicus*	p	D	A	C	C	FV(x)
A	1193	*Bombina variegata*	p	C	A	C	B	U1(x)
R	1279	*Elaphe quatuorlineata*	p	C	A	C	C	FV(=)
R	1293	*Elaphe situla*	p	C	A	C	C	FV(=)
R	1217	*Testudo hermanni*	p	C	A	C	B	U1(-)
R	1218	*Testudo marginata*	p	C	A	C	B	U1(-)
M	1308	*Barbastella barbastellus*	p	B	B	B	B	U1(x)
M	1310	*Miniopterus schreibersii*	p	B	B	C	B	U1(x)
M	1321	*Myotis emarginatus*	p	A	B	A	A	U1(x)
M	1307	*Myotis blythii*		C	B	C	C	U1(x)
M	1324	*Myotis myotis*		C	B	C	C	U1(x)
M	1304	*Rhinolophus ferrumequinum*	p	B	B	A	B	U1(x)
M	1303	*Rhinolophus hipposideros*	p	B	B	B	B	FV(x)
M	1371	*Rupicapra rupicapra balcanica*	p	B	A	A	A	U2(+)
M	1354	*Ursus arctos*	p	D	B	C	B	U1(+)

Σημ. Με κόκκινο σημειώνονται προσθήκες και αλλαγές που έγιναν στους διαθέσιμους πίνακες του Τυποποιημένου Έντυπου Δεδομένων για τον τόπο Natura

Υπόμνημα:

Τύπος: p = μόνιμο, r = αναπαραγωγή, c = συγκέντρωση, w = διαχείμαση

Μέγεθος: i= άτομα, p= ζεύγη

Πληθυσμός: Σχετικό μέγεθος και πυκνότητα του είδους στην περιοχή σε σχέση με το συνολικό πληθυσμό εντός των εθνικών ορίων. A: 100%>=p> 15%, B: 15%>=p>2%, C: 2%>=p>0, D: μη σημαντικός πληθυσμός. Στοιχεία από SDF

Διατήρηση: βαθμός διατήρησης των χαρακτηριστικών του οικοτόπου που είναι σημαντικά για το είδος και δυνατότητες αποκατάστασης. A: εξαίρετη διατήρηση, B: καλή διατήρηση, C: μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση. Στοιχεία από SDF

Απομόνωση: Βαθμός απομόνωσης του πληθυσμού που παρουσιάζεται στην περιοχή σε σχέση με τη φυσική εξάπλωση του είδους. A: Απομονωμένος (σχεδόν) πληθυσμός, B: Μη απομονωμένος πληθυσμός, αλλά βρίσκεται στις παρυφές της περιοχής εξάπλωσης, C: Μη απομονωμένος πληθυσμός, εντός της ευρύτερης περιοχής εξάπλωσης.

Συνολική αξιολόγηση: Συνολική εκτίμηση της αξίας του τόπου για τη διατήρηση του είδους. A: εξαίρετη, B: Καλή, C: Επαρκής.

Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη

Άλλα είδη που εντάσσονται στα πολύ σημαντικά είδη δύο είδη θηλαστικών, διότι η περιοχή αποτελεί χώρο αναπαραγωγής και συστηματικής παρουσίας και είναι είδη κομβικά για το οικοσύστημα, δύο είδη μικρών θηλαστικών, δύο είδη χειροπτέρων και δύο απειλούμενα είδη λεπιδόπτερων:

- *Canis lupus*
- *Capreolus capreolus*
- *Dryomys nitedula*
- *Muscardinus avellanarius*
- *Nyctalus lasiopterus*
- *Myotis nattereri*
- *Parnassius apollo*
- *Nymphalis xanthomelas*

<u>Ασπόνδυλα</u>

Έχουν καταγραφεί επτά πολύ σημαντικά είδη ασπόνδυλων από τα οποία, πέντε από τα οποία είναι τα κολεόπτερα *Buprestis splendens*, *Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Morimus asper funereus* και *Rosalia alpina,* ένα είναι δεκάποδο, *η πετροκαραβίδα Austropotamobius torrentium,* και το έβδομο είδος είναι η πεταλούδα *Polyommatus eroides.* Από το σύνολο των επτά ειδών το πρώτο έχει βαθμό διατήρησης Β και τα υπόλοιπα άγνωστο.

Για την βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των συγκεκριμένων κολεόπτερων σημαντικός παράγοντας είναι η διατήρηση γέρικων δέντρων σε ανοιχτά δρυοδάση. Για την πεταλούδα *Polyommatus eroides* σημαντική είναι η διατήρηση αδιατάραχτων ανοιχτών εκτάσεων όπως αλπικά λιβάδια, τα ξέφωτα των δασών και οι χέρσες εκτάσεις. Γενικά τα δεδομένα για τα ασπόνδυλα

θεωρούνται ελλιπή και απαιτείται διεξοδικότερη έρευνα για την καλύτερη αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των πληθυσμών τους.

Ιχθύες

Επίσημες αναφορές για την παρουσία ψαριών στην περιοχή δεν υπάρχουν. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια επιτόπιας έρευνας, διαπιστώθηκε σε ρέμα της περιοχής (της Αγίας Κόρης) η παρουσία του είδους *Barbus balcanicus,* που περιλαμβάνεται στα «πολύ σημαντικά» είδη ψαριών (περισσότερες πληροφορίες στο ΤΤΑ), το οποίο και συμπεριλήφθηκε στο παρόν τεύχος.

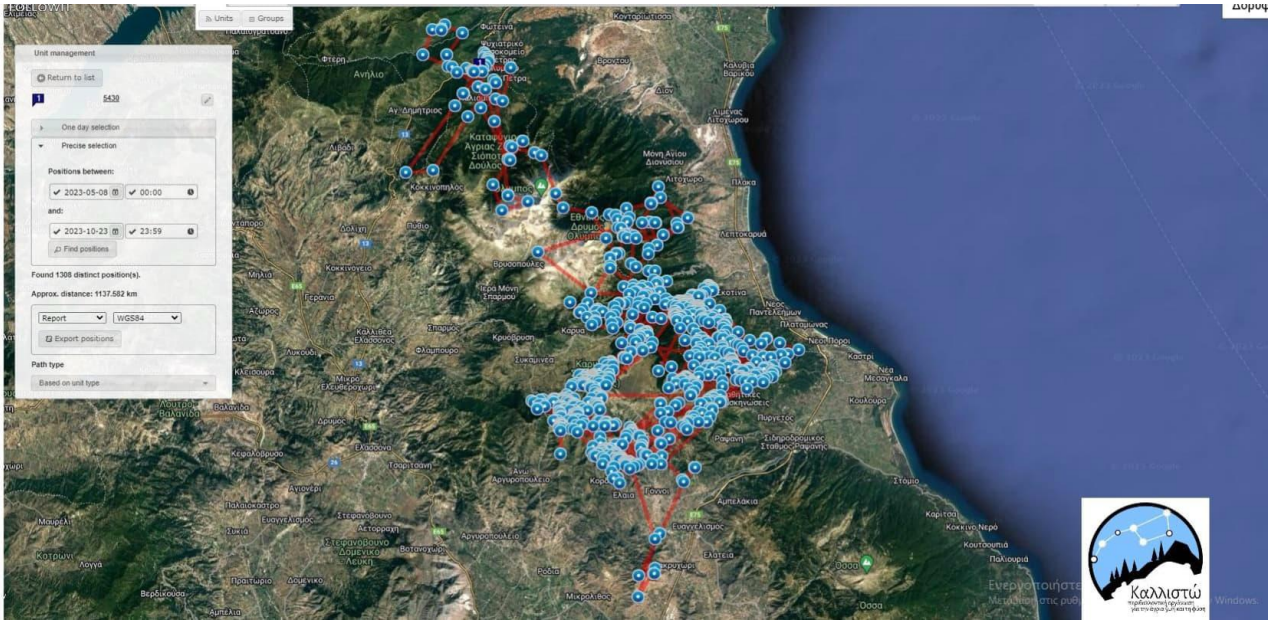
Αμφίβια και ερπετά

Έχουν καταγραφεί δύο πολύ σημαντικά είδη αμφιβίων και τέσσερα πολύ σημαντικά είδη ερπετών, τα οποία ανήκουν στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ. Πρόκειται για τα αμφίβια κιτρινομπομπίνα (*Bombina variegata*) και μακεδονικό τρίτωνα (*Triturus macedonicus*), και τα ερπετά λαφιάτη (*Elaphe quatuorlineata*), σπιτόφιδο (*Elaphe situla*), μεσογειακή χελώνα (*Testudo hermanni*) και κρασπεδωτή χελώνα (*Testudo marginata*). Ο βαθμός διατήρησης των χαρακτηριστικών του οικοτόπου που είναι σημαντικά για τα είδη και τις δυνατότητες αποκατάστασης αξιολογείται ως εξαίρετος σε όλες τις περιπτώσεις, ενώ η συνολική εκτίμηση της αξίας του τόπου για τη διατήρηση των ειδών κυμαίνεται από καλή έως επαρκής. Ο μακεδονικός τρίτωνας βρέθηκε στην πράξη εκτός ΕΖΔ, αλλά εντός της ζώνης Δ του Εθνικού Πάρκου.

Θηλαστικά

Στην περιοχή του Ολύμπου υπάρχουν εννέα πολύ σημαντικά είδη θηλαστικών από τα οποία ένα είναι σαρκοφάγο, η αρκούδα (*Ursus arctos*) με βαθμό διατήρησης (ΒΔ) Β, ένα οπληφόρο, το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*) με βαθμό διατήρησης Α και 7 είδη νυχτερίδων: *Barbastella barbastellus* (ΒΔ: Β), *Miniopterus schreibersii* (ΒΔ: Β), *Myotis emarginatus* (ΒΔ: Α), *Myotis blythii* (ΒΔ: C), *Myotis myotis* (ΒΔ: C), *Rhinolophus ferrumequinum* (ΒΔ: Β) και *Rhinolophus hipposideros* (ΒΔ: Β).

Για την αρκούδα, η περιοχή αποτελεί σημαντικό τμήμα του βιοτόπου του είδους στον ορεινό άξονα Βερμίου - Πιερίων - Ολύμπου ως ζώνη επανεμφάνισής του, από το 2003 (Μπούσμπουρας 2008) η οποία περιστασιακά φθάνει μέχρι νοτιότερα μέχρι και τις βόρειες πλευρές του Πηλίου (Karamanlidis et al 2012). Η διατήρηση του δάσους είναι απαραίτητη σε συνδυασμό με την εξασφάλιση της οικολογικής συνέχειας στο σύνολο του ορεινού άξονα. Συμβολικά η παρουσία της αρκούδας στον Όλυμπο με επανεμφάνιση μετά από διάστημα σχεδόν ενός αιώνα αποτελεί σημαντικό δείκτη της κατάστασης των δασικών του εκτάσεων και της βιοποικιλότητάς τους. Οι ζώνες σύνδεσης με την οροσειρά της Πίνδου εντοπίζονται μάλλον προς την πλευρά Αντιχασίων και Καμβουνίων όπου έχουν εντοπιστεί ζώνες σύνδεσης και διάδρομοι μετακίνησης (Chouvardas et al 2013). Πρόσφατα δεδομένα παρουσίας του είδους (έργο Εποπτείας 2022-2025) καθώς και τηλεμετρικά δεδομένα (2023-2024) δείχνουν ότι το είδος εμφανίζεται σε Πιέρια, Τίταρο και Όλυμπο.

Χάρτης 1.2.3.1-2. Η κίνηση αρκούδας στην περιοχή Πιερίων, Τιτάρου και Ολύμπου σύμφωνα με ραδιοπαρακολούθηση (2023-24, Καλιστώ)

Για το αγριόγιδο ο Όλυμπος είναι μία από τις εμβληματικές περιοχές για το είδος καθώς φιλοξενεί έναν από τους μεγαλύτερους τοπικούς πληθυσμούς στην Ελλάδα.

Για τις νυχτερίδες απαιτείται συστηματικότερη έρευνα για την παρουσία και άλλων ειδών στην περιοχή ενώ σημαντικός παράγοντας είναι η διατήρηση ώριμων δένδρων και κοιλωμάτων σε βραχώδεις πλαγιές.

2.2.3.1.β Άλλα σημαντικά είδη πανίδας εκτός ορνιθοπανίδας

Στον κατάλογο των Σημαντικών ειδών περιλαμβάνονται είδη που ανήκουν σε μία ή περισσότερες από τις παρακάτω κατηγορίες:

- περιλαμβάνονται στα παραρτήματα IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- είναι εθνικού ενδιαφέροντος και εντάσσονται στις κατηγορίες κινδύνου/απειλής Κρισίμως κινδυνεύοντα (CR), Κινδυνεύοντα (EN), Τρωτά (VU),
- είναι στενοενδημικά

Στο τεύχος ΠΑ παρουσιάζονται τα είδη αυτά και η αιτιολόγηση της συμπερίληψής τους.

Πίνακας 2.2.3.1.β Άλλα σημαντικά είδη χλωρίδας και χαρακτηριστικά αυτών που απαντούν στην περιοχή Ολύμπου

Ομάδα είδους	Κωδικός είδους	Είδος	Κατηγορία πληθυσμ. δεδομένων	Αιτιολόγηση						Κατάσταση Διατήρησης (4η Εξ. Έκθ.)
				Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες				
				IV	V	A	B	C	D	
I	1053	*Zerynthia polyxena*		X				X		FV(=)
I	1057	*Parnassius apollo*	P	X				X		
I	2056	*Parnassius mnemosyne*	P	X				X		
I	1054	*Papilio alexanor*	P	X				X		
I	1058	*Maculinea arion*	P	X				X		
I		*Nymphalis xanthomelas*	P		X					
I		*Lathrobium olympicum*					X			
I		*Poecilimon thessalicus*	P						X	
I		*Trichius sexualis*	P						X	
I		*Eupholidoptera megastyla*					X			
I		*Nocaracris bulgaricus*							X	
I		*Carabus perslii*							X	
A	2361	*Bufo bufo*	R					X		-
A	1201	*Bufo viridis*	R	X				X		FV(=)
R	5363	*Pelophylax kurtmuelleri*	R					X		FV(=)
A	1209	*Rana dalmatina*	R	X				X		FV(=)
A	1208	*Rana graeca*	C	X				X		FV(=)
A	2351	*Salamandra salamandra*	C					X		-
A	-	*Triturus vulgaris*	R					X		-
R	1276	*Ablepharus kitaibelii*	R	X				X		FV(=)
R	2432	*Anguis fragilis*	R					X		-
R	1283	*Coronella austriaca*	C	X				X		FV(=)
R	1251	*Lacerta trilineata*	P	X				X		FV(=)
R	1263	*Lacerta viridis*	P	X				X		FV(=)
R	6154	*Mediodactylus kotschyi*	P	X				X		FV(=)
R	2469	*Natrix natrix*	R					X		-
R	1292	*Natrix tessellata*	R	X				X		FV(=)
R	1269	*Ophisaurus apodus*	P	X				X		FV(=)
R	1286	*Platyceps najadum*	R	X				X		FV(=)

Ομάδα είδους	Κωδικός είδους	Είδος	Κατηγορία πληθυσμ. δεδομένων	Αιτιολόγηση						Κατάσταση Διατήρησης (4η Εξ. Έκθ.)
				Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες				
				IV	V	A	B	C	D	
R	1238	*Podarcis erhardii*	P	X				X		FV(=)
R	1256	*Podarcis muralis*	P	X				X		FV(=)
R	1248	*Podarcis taurica*	P	X				X		FV(=)
R	1289	*Telescopus fallax*	R	X				X		FV(=)
R	1295	*Vipera ammodytes*	R	X				X		FV(=)
R	1281	*Zamenis longissimus*	R	X				X		FV(=)
R	5669	*Hierophis gemonensis*	P					X		FV(=)
R	-	*Malpolon insignitus*	P					X		-
M	1352	*Canis lupus*	R		X	X		X		U1(+)
M	1363	*Felis silvestris*	P	X				X		XX
M	1357	*Martes foina*	P					X		XX
M		*Meles meles*	P					X		
M		*Mustela nivalis*	R					X		
M		*Capreolus capreolus*	P			X		X		
M	1327	*Erinaceus roumanicus*		C					X	
M	1342	*Dryomys nitedula*	P	X				X		FV(=)
M	1341	*Muscardinus avellanarius*	P	X				X		FV(=)
M		*Glis glis*	P					X		
M		*Crocidura suaveolens*	P					X		
M		*Sorex minutus*	P					X		
M		*Neomys anomalus*	P			X		X		
M		*Chionomys nivalis*	P					X		
M		*Talpa caeca*	P						X	
M		*Talpa europaea*	P						X	
M	1327	*Eptesicus serotinus*		X				X		XX
M	5365	*Hypsugo savii*	P	X				X		FV(=)
M	1328	*Nyctalus lasiopterus*	P	X		X		X		U1(x)
M	1331	*Nyctalus leisleri leisleri*	C					X		U1(x)
M	2016	*Pipistrellus kuhlii*	C	X				X		FV(=)
M	1317	*Pipistrellus nathusii*	C	X				X		U1(x)

Ομάδα είδους	Κωδικός είδους	Είδος	Κατηγορία πληθυσμ. δεδομένων	Αιτιολόγηση						Κατάσταση Διατήρησης (4η Εξ. Έκθ.)
				Είδος Παρ/ματος		Άλλες κατηγορίες				
				IV	V	A	B	C	D	
M	1309	*Pipistrellus pipistrellus*	R	X				X		FV(x)
M	5011	*Plecotus kolombatovici*	P	X				X		XX
M	1333	*Tadarida teniotis*	P	X				X		FV(=)
M	1332	*Vespertilio murinus*	R	X				X		U1(x)
M	5004	*Myotis aurascens*							X	XX
M	1322	*Myotis nattereri*					X			U1(x)
M	5365	*Hypsugo savii*							X	FV(=)

Υπόμνημα

Αιτιολόγηση: Αιτιολογείται η καταχώριση κάθε είδους με βάση τις ακόλουθες κατηγορίες (είναι δυνατή η καταχώριση πολλαπλών κατηγοριών και περαιτέρω στοιχεία αιτιολόγηση, ιδίως όσον αφορά την κατηγορία D, μπορούν να παρέχονται στο κείμενο):

IV Είδος του παραρτήματος IV (οδηγία για τους οικοτόπους)

V Είδος του παραρτήματος V (οδηγία για τους οικοτόπους)

A. Είδος του Εθνικού Κόκκινου Καταλόγου

B. Ενδημικό είδος

C. Είδος που καλύπτεται από διεθνή σύμβαση (συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων της Βέρνης, της Βόννης και της Βιοποικιλότητας)

D. Άλλοι λόγοι

Κατάσταση Διατήρησης: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή), XX- Άγνωστη

Με κόκκινο σημειώνονται προσθήκες και αλλαγές που έγιναν στους διαθέσιμους πίνακες από την ομάδα μελέτης

Τα είδη αυτά πρέπει να διατηρηθούν στον τόπο όπου εντοπίζονται και πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό έργων και δραστηριοτήτων. Για την θέσπιση όμως θεσμικών όρων προστασίας και λήψης ειδικών μέτρων διατήρησης αρκεί να εστιαστούν οι προσπάθειες στα «ιδιαίτερα σημαντικά» εξ αυτών τα οποία είναι απειλούμενα ή σε όρια εξάπλωσης και είναι επιτακτική η διατήρησή τους. Τα είδη του παραρτήματος ΙΙ καλύπτονται ως προς τις απαιτήσεις τους από άλλα είδη. Π.χ τα είδη αμφιβίων και ερπετών είναι πολλά (σε αντίθεση με άλλες ομάδες ειδών), αλλά εκτιμάται ότι αρκούν οι ανάγκες των ειδών του παραρτήματος Ι για να γίνει σωστός σχεδιασμός.

Ως προς τα ασπόνδυλα περιλαμβάνεται στο ΤΤΑ εκτενής ανάλυση για την παρουσία τους στους τόπους NATURA με την ενεργό συμμετοχή του εντομολόγου Λάζαρου Παμπέρη.

Ασπόνδυλα

Έχουν καταγραφεί 12 σημαντικά είδη ασπόνδυλων τριών ταξινομικών ομάδων. Τρία είδη είναι κολεόπτερα (*Lathrobium olympicum, Trichius sexualis* και *Carabus perslii*), τρία είναι ορθόπτερα (*Poecilimon thessalicus, Eupholidoptera megastyla* και *Nocaracris bulgaricus*) και έξι είδη είναι

λεπιδόπτερα (*Papilio alexanor, Zerynthia polyxena, Parnassius apollo, Parnassius mnemosyne, Maculinea arion* και *Nymphalis xanthomelas*).

Για τα Λεπιδόπτερα υπάρχει αναλυτική καταγραφή στο αντίστοιχο κεφάλαιο του τεύχους ΤΤΑ, για 143 είδη που εντοπίζονται στον τόπο Natura και 4 ακόμη που εντοπίζονται εκτός τόπου Natura αλλά στα όρια του Εθνικού Πάρκου.

Από τα τρία είδη των ορθόπτερων τα δύο (*Eupholidoptera megastyla* και *Nocaracris bulgaricus*) αναφέρονται στον κατάλογο των ορθόπτερων της δημοσίευσης των Kati & Willemse 2019 και συμπεριλαμβάνονται ως νέα είδη σημαντικών ειδών τον Όλυμπο.

Ιχθύες

Δεν αναφέρονται «άλλα σημαντικά» είδη ψαριών στην περιοχή.

Αμφίβια και ερπετά

Άλλα σημαντικά είδη που καταγράφηκαν στην περιοχή είναι 7 είδη αμφιβίων και 18 είδη ερπετών. Δύο είδη προστέθηκαν κατά το τελευταίο πρόγραμμα εποπτείας της ερπετοπανίδας.

Θηλαστικά

Τα σημαντικά είδη θηλαστικών στην περιοχή του Ολύμπου είναι 29 και κατατάσσονται σε 6 διακριτές ομάδες:

- Δύο είδη είναι σαρκοφάγα, ο λύκος (*Canis lupus*), η αγριόγατα (*Felis silvestris*), το κουνάβι (*Martes foina*), ο ασβός (*Meles meles*) και η νυφίτσα (*Mustela nivalis*).
- Ένα είδος είναι οπληφόρο, το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*).
- 5 είδη είναι εντομοφάγα (*Erinaceus roumanicus, Talpa caeca, Talpa europaea, Crocidura suaveolens* και *Sorex minutus*).
- 3 είδη είναι δενδρόβια τρωκτικά (*Dryomys nitedula, Muscardinus avellanarius* και *Glis glis*).
- 2 είδη είναι εδαφόβια τρωκτικά (*Neomys anomalus, Chionomys nivalis*) και
- 13 είδη είναι χειρόπτερα (*Eptesicus serotinus, Hypsugo savii, Nyctalus lasiopterus, Nyctalus leisleri leisleri, Pipistrellus kuhlii, Pipistrellus nathusii, Pipistrellus pipistrellus, Plecotus kolombatovici, Tadarida teniotis, Vespertilio murinus, Myotis aurascens, Myotis nattereri* και *Hypsugo savii)*.

Για την προστασία και διατήρηση των μεγάλων θηλαστικών ισχύουν τα θέματα εξασφάλισης της οικολογικής συνέχειας όπως θίγονται στην αρκούδα ως είδος δείκτη. Το ίδιο ισχύει και για τα μικρότερα θηλαστικά σε συνδυασμό με την εξασφάλιση των επιμέρους οικολογικών απαιτήσεων του κάθε είδους και σε τρεις μεγάλες κατηγορίες των βιοτόπων τους, δάση και διάκενα δασών, αλπικά λιβάδια και βραχώδεις πλαγιές.

Για τις νυχτερίδες απαιτείται συστηματικότερη έρευνα για τη γνώση των πληθυσμών των ειδών στην περιοχή, ενώ σημαντικός παράγοντας είναι η διατήρηση ώριμων δένδρων και κοιλωμάτων σε βραχώδεις πλαγιές.

2.2.3.2 Ορνιθοπανίδα

Οι πίνακες της ορνιθοπανίδας δίνονται ξεχωριστά ανά περιοχή στο Τεύχος ΤΤΑ. Σημειώνεται σε στήλη ποια είδη περιλαμβάνονται στο άρθρο 4 της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ, που περιλαμβάνει τα είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας, και μεταναστευτικά είδη με τακτική παρουσία. Στην τελευταία στήλη σημειώνονται τα σημαντικότερα είδη με προτεραιότητα διατήρησης: α) είδη χαρακτηρισμού, β) είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και γ) τα είδη με δυσμενές καθεστώς διατήρησης στην Ελλάδα ή στην Ε.Ε. σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο βιβλίο και την αντίστοιχη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (BirdLife International 2015) για τα οποία γίνονται στην συνέχεια περισσότερες επεξεργασίες.

Ο κατάλογος των ειδών χαρακτηρισμού των ΖΕΠ είναι πολύ μικρός[4] και η εστίαση μόνο σε αυτά δεν θα οδηγήσει σε ικανοποιητική διαχείριση των ΖΕΠ. Τα είδη χαρακτηρισμού κάθε ΖΕΠ παρουσιάζονται με έντονα στοιχεία στους πίνακες που ακολουθούν. Στην παρούσα μελέτη, εκ των προδιαγραφών που έχουν προταθεί, δίνεται έμφαση στα θεσμοθετημένα είδη χαρακτηρισμού αλλά και στα άλλα προστατευόμενα είδη, με τα παραπάνω κριτήρια.

Για κάθε περιοχή στην συνέχεια δίνεται ο κατάλογος των σημαντικότερων ειδών με προτεραιότητα διατήρησης (πίνακες 2.2.3.2α - στ). Εξ αυτών τα φωλεάζοντα είναι αυτά που είναι τα βασικότερα για τον καθορισμό των θεσμικών και διαχειριστικών μέτρων διατήρησης. Τα είδη επαναλαμβάνονται όταν υπάρχει διακριτή παρουσία σε διαφορετικές εποχές με την εξής κατηγοριοποίηση:

Τύπος: p = μόνιμο, r = αναπαραγωγή, c = συγκέντρωση, w = διαχείμαση

Στην περιοχή του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου και στην ευρύτερη περιοχή έχουν καταγραφεί 162 είδη πουλιών (Μπούσμπουρας 2015). Η καταγραφή που πραγματοποιήθηκε τα έτη 2014-15 αφορούσε και την ευρύτερη περιοχή στα όρια της περιοχής που χαρακτηρίστηκε απόθεμα βιόσφαιρας από την UNESCO. Στο πρόγραμμα της εποπτείας για την ορνιθοπανίδα, είχε προταθεί επέκταση της ΖΕΠ στα δυτικά και νότια, στα όρια που χαρακτηρίστηκα ως απόθεμα βιόσφαιρας.

Από τον Όλυμπο εμφανίζεται να έχουν εξαφανιστεί 8 είδη: μαυρόγυπας (*Aegypius monachus),* βουνοσφυριχτής *(Charadrius (Eudromias morinellus),* χρυσογέρακο *(Falco biarmicus),* σπουργιτόγλαυκα *(Glaucidium passerinum),* γυπαετός *(Gypaetus barbatus),* σπζαετός *(Hieraaetus fasciatus - Aquila) fasciata),* τριδάκτυλος δρυοκολάπτης *(Picoides tridactylus),* κοκκινοκαλιακούδα, *(Pyrrhocorax pyrrhocorax)*. Η δασόκοτα (*Bonasa bonasia*) έχει επανεμφανιστεί πρόσφατα.

[4] Αν επαναξιολογηθεί ο κατάλογος των ειδών χαρακτηρισμού κάθε ΖΕΠ, με τα ίδια κριτήρια που αυτά ορίστηκαν, με τα νεότερα διαθέσιμα στοιχεία για κάθε ΖΕΠ, αυτός θα διευρυνθεί καθώς πολύ σημαντικά είδη είναι παρόντα και φωλεάζοντα στις περιοχές, ως αποτέλεσμα καλύτερης γνώσης ή αποικισμού.
Επίσης είδη που είναι παρόντα και φωλιάζουν σε μία περιοχή αλλά ο πληθυσμός τους δεν πληρούσε τα κριτήρια για να ενταχθούν στα είδη χαρακτηρισμού χρήζουν επίσης της ίδιας ή και μεγαλύτερης προσοχής, ιδιαίτερα αν υπάρχουν τα κατάλληλα ενδιαιτήματα και ιστορικά ήταν παρόντα στην περιοχή στο πρόσφατο παρελθόν με μεγαλύτερους πληθυσμούς από αυτούς της εποχής κατά την οποία έγινε η αξιολόγηση των ειδών χαρακτηρισμού. Η εστίαση αποκλειστικά στα είδη χαρακτηρισμού οδηγεί στο να δίνεται μικρότερη σημασία στα υπόλοιπα προστατευόμενα είδη.
Σημειώνεται ότι στον Όλυμπο το μοναδικό είδος χαρακτηρισμού, ο γυπαετός, έχει εξαφανιστεί, ενώ άλλα είδη πληρούν τα κριτήρια.

Αν και είναι πιθανόν ένα ή δύο από αυτά να έχουν καταγραφεί λάθος παλαιότερα, το πρόβλημα της εξαφάνισης των ειδών, και μάλιστα και του γυπαετού είδους χαρακτηρισμού και συμβόλου του βουνού, είναι πολύ σοβαρό.

Στον πίνακα που παραθέτουμε στο ΤΤΑ δεν περιλαμβάνονται ορισμένα υδρόβια που βρίσκονται πολύ χαμηλά στα δυτικά, των ορίων της περιοχής μελέτης. Περιλαμβάνονται όμως οκτώ είδη που ήταν παρόντα παλαιότερα και δεν είναι παρόντα πλέον, διότι δίνουν μια εικόνα των δυνατοτήτων της περιοχής αν υπάρξει σωστή διαχείριση. Μεταξύ αυτών και ο γυπαετός που ήταν το είδος χαρακτηρισμού της περιοχής ως ΖΕΠ.

Πίνακας 2.2.3.2. Τα σημαντικότερα είδη ορνιθοπανίδας με προτεραιότητα διατήρησης στην ΕΖΔ-ΖΕΠ GR1250001 ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

Είδος	NP	Τύπος	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μονάδα
Accipiter brevipes		r			
Aegolius funereus		p			
Aegypius monachus	1				
Alauda arvensis		c			
Alectoris graeca		p			
Anthus campestris		r	6	10	p
Aquila chrysaetos		p	0	1	p
Bonasa bonasia					
Bubo bubo		p			
Burhinus oedicnemus		c			
Buteo rufinus		c			
Calandrella brachydactyla		c			
Caprimulgus europaeus		r			
Charadrius (Eudromias) morinellus	1				
Ciconia ciconia		c			
Ciconia nigra		r	1	2	p
Circaetus gallicus		r	4	5	p
Circus aeruginosus		c			
Circus cyaneus		c			
Clanga pomarina		c			
Coracias garrulus		c			
Dendrocopos leucotos		p	11	50	p
Dendrocopos syriacus		p	11	50	p
Dryocopus martius		p	11	50	p
Emberiza hortulana		r	1	5	p
Eremophila alpestris		p	450	750	p
Falco biarmicus	1				
Falco eleonorae		c			
Falco naumanni		c			
Falco peregrinus		p	3	4	p
Falco vespertinus		c			
Ficedula albicollis		c			p
Ficedula semitorquata		c			p
Fringilla montifringilla		c			

Είδος	NP	Τύπος	Ελάχιστο	Μέγιστο	Μονάδα
Glaucidium passerinum					
Gypaetus barbatus	1				
Gyps fulvus		c			
Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)	1				
Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)		r	1	1	p
Lanius collurio		r	101	250	p
Lanius minor		r			
Leiopicus medius		p	11	50	p
Lullula arborea		p	101	250	p
Milvus migrans		c			
Neophron percnopterus		c			
Pernis apivorus		r	6	7	p
Picoides tridactylus	1				
Picus canus		p	11	50	p
Poecile montana		p			
Pyrrhocorax pyrrhocorax	1				p
Streptopelia turtur		r			
Turdus iliacus		c			

2.2.4 Συσχέτιση οικοσυστημικών ενοτήτων με τα ενδιαιτήματα σημαντικών ειδών (περιλαμβανομένων των πτηνών)

Με την χρήση πρόσφατων χαρτογραφικών υποβάθρων (λιγότερο ή περισσότερο λεπτομερών) που περιλάμβαναν:

- ορθοφωτοχάρτες (ΕΚΧΑ),
- την χαρτογράφηση των τύπων οικοτόπων (ΕΚΧΑ 2017)
- στοιχεία υψομέτρου,
- την αποτύπωση των κάλυψης -χρήσεων του προγράμματος Corine Land Cover (2018),
- την αποτύπωση της κάλυψης των δασών όπως αυτά έχουν οριοθετηθεί από την τοπική δασική υπηρεσία (όπου υπάρχει οργανωμένη διαχείριση δασών) ή, όπου δεν υπάρχει, συμβουλευόμενοι την πολύ παλαιότερη αποτύπωση των δασών,

οριοθετήθηκαν οι βασικές Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες (ΟΧΕ) ανά περιοχή και για το σύνολο του κάθε τόπου NATURA (ΕΖΔ και ΖΕΠ).

Στην συνέχεια έγινε συσχέτιση των ΟΧΕ ως προς την πιθανότητα παρουσίας των σημαντικότερων ειδών και των τ.ο. που έχουν καταγραφεί στο σύνολο της κάθε περιοχής (ΕΖΔ και ΖΕΠ). Λήφθηκαν υπόψη και τα στοιχεία για την παρουσία της ορνιθοπανίδας ή τα ενδιαιτήματά της καθώς και τα ενδιαιτήματα άλλων ειδών όπως αυτά παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 3.1.2.

Στην ανάλυση περιλαμβάνονται:

- οι τ.ο. του παραρτήματος Ι της της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- τα είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- είδη που έχουν προταθεί ως «ιδιαίτερα σημαντικά» διότι είναι απειλούμενα με δυσμενές καθεστώς διατήρησης στην Ελλάδα, στενοενδημικά ή σε όρια εξάπλωσης και είναι επιτακτική η διατήρησή τους (βλ. κεφάλαια 2.2.2.2 και 2.2.3.2)
- Τα σημαντικότερα είδη ορνιθοπανίδας με προτεραιότητα διατήρησης: α) είδη χαρακτηρισμού, β) είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και γ) τα είδη με δυσμενές καθεστώς διατήρησης στην Ελλάδα ή στην Ε.Ε. σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο βιβλίο και την αντίστοιχη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (BirdLife International 2015). Από τα είδη που είναι που είναι παρόντα με σημαντική παρουσία σε διαφορετικές φάσεις (μετανάστευση, διαχείμαση, αναπαραγωγική περίοδο) έχουν επιλεγεί τα είδη που φωλιάζουν στις ΖΕΠ. (βλ. κεφ 2.2.3.3).

Στο τεύχος ΤΤΑ παρατίθενται πίνακες ανά περιοχή με την παρουσία των ειδών ανά ΟΧΕ. Συνοπτικά τα αποτελέσματα των επεξεργασιών παρουσιάζονται στον Πίνακα 3.1.1-3 στο ίδιο τεύχος.

Οι κατηγορίες για την παρουσία ειδών της χλωρίδας και της πανίδας ήταν οι εξής:

1) Οικοσυστημικές χωρικές ενότητες (ΟΧΕ) υψηλής παρουσίας του τ.ο./είδους: αυτές όπου το είδος (ή ο τ.ο. κατά περίπτωση) έχει πιθανότητα εμφάνισης μεγαλύτερη του 50%.
2) Οικοσυστημικές χωρικές ενότητες μέσης παρουσίας του τ.ο./είδους: αυτές όπου το είδος (ή ο τ.ο. κατά περίπτωση) έχει πιθανότητα εμφάνισης μεταξύ του 10 και 50%.
3) Οικοσυστημικές χωρικές ενότητες χαμηλής παρουσίας του τ.ο./είδους: αυτές όπου το είδος (ή ο τ.ο. κατά περίπτωση) έχει πιθανότητα εμφάνισης μικρότερη του 10%.

Για την αποτύπωση των ενδιαιτημάτων των ειδών σε χάρτες χρησιμοποιήθηκαν οι δύο πρώτες από τις παραπάνω κατηγορίες.

Οι κατηγορίες για την παρουσία ειδών ορνιθοπανίδας που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι εξής:

Φ: Φώλιασμα/ αναπαραγωγή (όπου υπάρχει αυτό το σύμβολο συνήθως ισχύουν και οι άλλες δύο δραστηριότητες)

Τ: Τροφοληψία/ αναζήτηση τροφής

Κ. : Κούρνιασμα

Ακολουθεί περιγραφή των Οικοσυστημικών Χωρικών Ενοτήτων (ΟΧΕ) ανά περιοχή στην ένωση των ΕΖΔ και ΖΕΠ καθώς αυτές επικαλύπτονται και στις τέσσερεις περιοχές.

Οι πίνακες στο τέλος κάθε κεφαλαίου εμφανίζουν την παρουσία των ειδών ανά ΟΧΕ.

Υπόμνημα για τους πίνακες:

Πιθανότητα εμφάνισης ανά ΟΧΕ:

1: Οικοσυστημικές χωρικές ενότητες (ΟΧΕ) υψηλής παρουσίας του τ.ο./είδους: αυτές όπου το είδος (ή ο τ.ο. κατά περίπτωση) έχει πιθανότητα εμφάνισης μεγαλύτερη του 50%.

2: Οικοσυστημικές χωρικές ενότητες μέσης παρουσίας του τ.ο./είδους: αυτές όπου το είδος (ή ο τ.ο. κατά περίπτωση) έχει πιθανότητα εμφάνισης μεταξύ του 10 και 50%.

3: Οικοσυστημικές χωρικές ενότητες χαμηλής παρουσίας του τ.ο./είδους: αυτές όπου το είδος (ή ο τ.ο. κατά περίπτωση) έχει πιθανότητα εμφάνισης μικρότερη του 10%.

Ένδειξη δραστηριότητας ορνιθοπανίδας στην ΟΧΕ:

Φ: Ενδιαίτημα τροφοληψίας

Τ: Ενδιαίτημα τροφοληψίας

Κ: Κούρνιασμα

Στα πουλιά σημειώνονται και τα δύο στοιχεία (πιθανότητα εμφάνισης και δραστηριότητα) πχ 1Φ.

Για τα στρουθιόμορφα το φώλιασμα σημαίνει και τροφοληψία.

Κρίσιμα ενδιαιτήματα της ορνιθοπανίδας θεωρούνται τα ενδιαιτήματα με πιθανότητα παρουσίας υψηλή και μέση. Αυτά πρέπει να προσεχθούν ιδιαίτερα, με έμφαση στα ενδιαιτήματα φωλιάσματος.

Γενικές παρατηρήσεις για τον Όλυμπο:

Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει εκτός της ΖΕΠ / ΕΖΔ τα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας. Αυτή έχει χαρακτηριστεί ως Περιφερειακή ζώνη (ζώνη Δ) στο ΠΔ χαρακτηρισμού των ζωνών του Εθνικού Πάρκου.

Για την ζώνη εκτός τόπου Natura δεν υπάρχει αποτύπωση των τ.ο., διαθέτουμε όμως στοιχεία για την βλάστηση από δασικές διαχειριστικές μελέτες και από φωτοερμηνεία.

Δυστυχώς εμφανίζεται ασυμβατότητα στους χαρακτηρισμούς. Π.χ. στην υποαλπική ζώνη όπου η παρουσία αραιής ξηλώδους βλάστησης αποτυπώνεται ως μερικώς δασοσκεπής έκταση.

Οι βραχώδεις ορθοπλαγιές είναι πολλές και διάσπαρτες και για τον λόγο αυτό δεν αποτυπώνονται. Οι διαθέσιμες θέσεις φωλιάσματος των αρπακτικών είναι πολλές. Υπάρχουν επίσης πολλές θέσεις για την ανάπτυξη των χασμόφυτων.

Η δομή της βλάστησης είναι πολύπλοκη. Λόγω των χαραδρώσεων και του τοπικού μικροκλίματος μπορεί να εμφανίζεται σε ορισμένες θέσεις και αντιστροφή των υψομετρικά καθοριζόμενων ζωνών βλάστησης. Τα όρια των ζωνών αυτών πολλές φορές συμπλέκονται και αλληλοσυγχέονται ή εμφανίζονται δασικές δομές έξω από τη συνήθη ζώνη εμφάνισή τους, παρουσιάζοντας συνολικά και υψηλή συχνότητα εμφάνισης οικοτόνων. Για τον λόγο αυτό επιλέχτηκε να παρουσιαστούν αναλυτικά και με μορφή μωσαϊκού οι Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες και να μην επιχειρηθούν γενικεύσεις.

ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια

Περιλαμβάνει τους τύπους οικοτόπων της υποαλπικής ζώνης με κυρίαρχους τους: «6170 Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες» και «8210 Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση» και άλλους τύπους οικοτόπων χωρίς δενδρώδη βλάστηση.

Εκτός της έκτασης ΖΕΠ/ΕΖΔ, περιλαμβάνονται και οι εκτάσεις νότιας και νοτιοδυτικής έκθεσης, σε υψόμετρα μεγαλύτερα από τα 1900 μέτρα, που εμφανίζουν τους παραπάνω τύπους οικοτόπων και αποτελούν περίπου το όριο εμφάνισης των υποαλπικών ειδών πανίδας.

ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια

Λιβαδικές εκτάσεις που βρίσκονται κάτω από τα 1900 μέτρα εντός δασικής βλάστησης. Σε αυτές δεν συγκαταλλέγονται οι εκτάσεις της νοτιοδυτικής πλευράς όπου τα δασοόρια είναι χαμηλότερα σε μεγάλο βαθμό λόγω ανθρωπογενούς επίδρασης.

Σε αυτές περιλαμβάνονται και εκτάσεις μεγαλύτερες του ενός εκταρίου οι οποίες στην δασική χαρτογράφηση χαρακτηρίζονται άγονες ή γυμνές, ανεξαρτήτως του τ.ο. στον οποίο ταξινομήθηκαν. Σημειώνεται ότι η χαρτογράφηση των τ.ο είναι αδρομερής και αυτά τα ανοίγματα δεν εμφανίζονται.

ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση

Στις εκτάσεις αυτές περιλαμβάνονται τα ρέματα στο σύνολο τους και η παρόχθια βλάστηση των υγρόφιλων ειδών.

ΛΙΜ: Λιμνίο

Λιμνίο στην περιοχή Μπάρας, που διατηρεί νερό όλες τις εποχές. Η παρουσία επιφανειακού νερού περιορίζεται το καλοκαίρι λόγω των βοειδών που πίνουν εκεί νερό. Σημαντικός βιότοπος για αμφίβια και είδη ορνιθοπανίδας.

ΤΑΜ: Ταμιευτήρας

Ταμιευτήρας κατασκευασμένος για άρδευση.

ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης

Περιλαμβάνονται τα δάση λευκόδερμης πεύκης σύμφωνα με την δασική αποτύπωση και οι μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις με λευκόδερμη πεύκη στα δασοόρια. Δεν περιλαμβάνονται εκτάσεις που έχουν καταγραφεί σε κάποιον από τους τύπους λιβαδικών τύπων οικοτόπων.

ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης

Περιλαμβάνονται τα δάση μαύρης πεύκης σύμφωνα με την δασική αποτύπωση και οι μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις με μαύρη πεύκη.

ΕΛΑ: Δάση ελάτης

Δάση ελάτης σύμφωνα με τους δασικούς χάρτες.

ΔΟΞ: Δάση οξυάς

Περιλαμβάνονται τα δάση οξυάς σύμφωνα με την δασική αποτύπωση και μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις με οξυές.

ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα

Περιλαμβάνονται τα δάση οξυάς σε μίξη με μαύρη πεύκη και ελάτη σύμφωνα με την δασική αποτύπωση.

ΔΔΡ: Δάση δρυός

Τα δάση δρυός που βρίσκονται υπό αναγωγή η εκτός διαχείρισης.

ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα

Θαμνώνες και δάση αείφυλλων πλατύφυλλων ειδών σε μίξη κατά θέσεις με φυλλοβόλα πλατύφυλλα. Στα δυτικά στην περιοχή του δάσους Σπαρμού στα όρια της υπαλπικής ζώνης υπάρχει θαμνώνες πυξαριού. Δεν έγινε διάκριση σε διαφορετική ενότητα καθώς έχουν παρόμοια χρήση. Αλλά ως προς την παρουσία των ειδών λαμβάνεται υπόψη και το υψόμετρο και η έκθεση όπως και σε άλλες περιπτώσεις (π.χ. στα ορεινά λιβάδια). Πρόκειται για εκτάσεις μεγάλης κάλυψης, ορισμένα από τα οποία διαχειρίζονται ως δάση.

ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα

Σε αυτές συγκαταλέγονται μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις αειφύλλων πλατυφύλλων και σε μικρό ποσοστό μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις δρυών που διαχειρίζονται κυρίως για βόσκηση. Στις ΝΔ και δυτικές περιοχές του Ολύμπου, ως αποτέλεσμα της μεγάλης πίεσης βοσκής στο παρελθόν, εμφανίζονται πρινώνες που φτάνουν έως και τα 1.200 μέτρα. Στην ενότητα ΜΔΑ εντάχθηκαν και εκτάσεις του ΝΔ και δυτικού τμήματος του Ολύμπου με έρποντες (προσκεφαλιόμορφης ανάπτυξης) θάμνους που αποτελούνται από τα είδη: *Arctostaphyllos uva-ursi, Juniperus communis, Buxus sempervirens, Daphne oleoides* κ.α. Στις εκτάσεις αυτές εμφανίζονται διαφορετικά είδη χλωρίδας και πανίδας αλλά είναι δύσκολο να αποτυπωθούν σαφή όρια των ζωνών, καθώς δεν υπάρχει καλή χαρτογράφηση βλάστησης ή τ.ο. ούτε ήταν επιθυμητό να οριοθετηθούν πολλαπλές ζώνες. Όπου χρειάζεται σημειώνονται στις παρατηρήσεις επιπλέον στοιχεία για την παρουσία ειδών, όπως το υψόμετρο.

ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες

Οι ετήσιες ξηρικές καλλιέργειες και οι εγκαταλελημμένες καλλιέργειες αντιπροσωπεύουν μικρό ποσοστό της περιοχής.

ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση

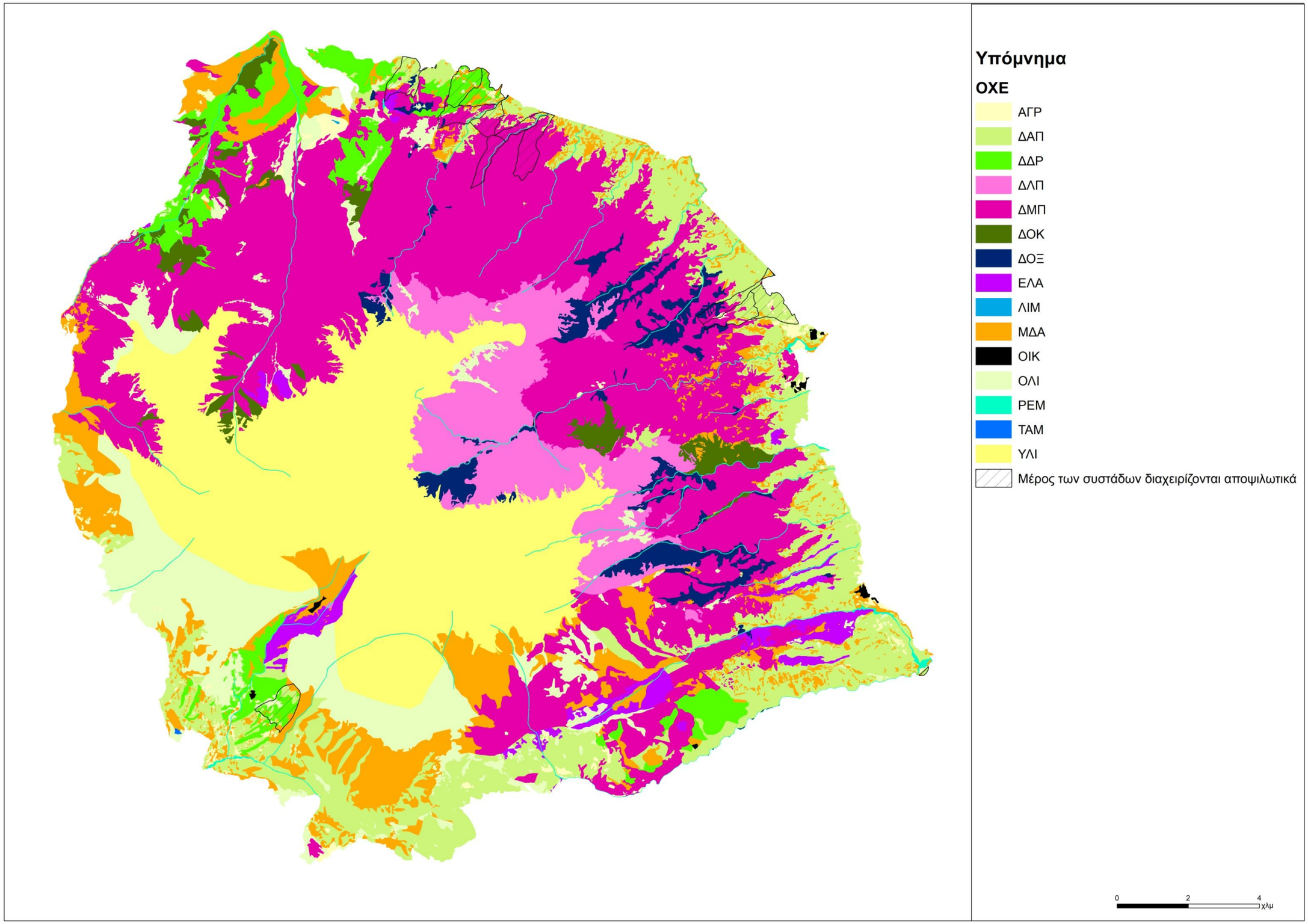
Οικισμοί και δόμηση. Αφορά περιοχές κοντά στο Λιτόχωρο, καθώς ένα τμήμα του οικισμού και το γήπεδο βρίσκονται εντός της ΕΖΔ/ΖΕΠ. Εκτός της περιοχής NATURA περιλαμβάνονται και οι εγκαταστάσεις του Χιονοδρομικού Κέντρου ΚΕΟΑΧ Βρυσοπούλες και η διάσπαρτη δόμηση στην Παλιά Λεπτοκαριά.

Δάση δρυός, φυλλοβόλων πλατυφύλλων και αείφυλλα πλατύφυλλα αποψιλωτικά διαχειριζόμενα

Ορισμένες δασικές συστάδες διαχειρίζονται αποψιλωτικά. Αφορά κυρίως αείφυλλα πλατύφυλλα, αλλά και δάση δρυός ή φυλλοβόλων πλατυφύλλων (γαύρου και όστριας). Λόγω του πολύπλοκου της διαχείρισης και της έλλειψης ασφαλών γεωγραφικών δεδομένων για τα τμήματα τα τμήματα αυτά, οι συστάδες αυτές παρουσιάζονται σε ξεχωριστό επίπεδο πληροφορίας. Στον χάρτη αποτυπώνονται οι συστάδες σε τμήματα των οποίων εφαρμόζεται αποψιλωτική διαχείριση.

Πίνακας 2.2.4. Οι εκτάσεις των ΟΧΕ στην περιοχή Ολύμπου

ΟΧΕ	Άθροισμα Εκτάσεων	%
ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	2.945.371,15	0,78
ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	47.856.221,58	12,74
ΔΔΡ: Δάση δρυός	14.764.556,21	3,93
ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	25.292.530,87	6,73
ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	117.375.418,80	31,24
ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	6.671.489,48	1,78
ΔΟΞ: Δάση οξυάς	9.868.085,61	2,63
ΕΛΑ: Δάση ελάτης	6.570.359,91	1,75
ΛΙΜ: Λιμνίο	10.536,60	0,00
ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	33.565.990,14	8,93
ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	353.291,72	0,09
ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	32.584.417,85	8,67
ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	3.790.255,57	1,01
ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	21.498,89	0,01
ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	74.092.646,32	19,72
Γενικό άθροισμα	**375.762.670,69**	

Σχήμα 2. Οι Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες στην περιοχή του Ολύμπου

Πίνακας 2.2.4.β Η παρουσία των πολύ σημαντικών ειδών στις Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες Ολύμπου

Ομάδα είδους	Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Παρατηρήσεις
P	*Himantoglossum jankae*		3					3			3	1	1	1	3		
P	*Viola delphinantha*	1	2				2	3	3								
P	*Achillea ambrosiaca*	1	3				3										
P	*Allium heldreichii*		3				1	1	2	2	1	3		2			
P	*Alyssum handelii*	1	2				3										
P	*Aquilegia ottonis* subsp. *amaliae*			1			1	1		3	2		1	2			
P	*Asperula muscosa*		2				1	1	3	2	2						
P	*Aubrieta thessala*	1	1				1	1			2	3	2	2			
P	*Beta nana*	1	3				3										
P	*Brassica nivalis*	1	2				1				2						
P	*Campanula oreadum*	1	2				1	2	2	3	2						
P	*Centaurea grbavacensis*		2					1		3	1	2	1	2			
P	*Centaurea grisebachii* subsp. *transiens*	1	1				2	1			2	2	1	2			
P	*Centaurea incompleta*							2	3		1	2	1	1			
P	*Centaurea litochorea*		1					1			3	2	1	1	3		
P	*Cephalaria tenuiloba*		1				2	1	2		2	3	3	3			
P	*Cerastium theophrasti*	1	3				3										
P	*Corydalis blanda* subsp. *olympica*	1	2				2										
P	*Dactylorhiza iberica*			1			2	3	2	2	2	2					Οι θέσεις (υγρολίβαδα, ξέφωτα ή πρανή δρόμων) συνδεδεμένες με παρουσία νερού ή υγρασίας
P	*Dactylorhiza kalopissii* subsp. *macedonica*		1	2			2	2		2		2	2				Οι θέσεις συνδεδεμένες με παρουσία νερού ή υγρασίας
P	*Epipactis degenii*		1				1	1		2	2						
P	*Epipactis olympica*							2	1	1	1						
P	*Erysimum olympicum*	3	1				1	1	3		3	3	3	3			
P	*Festuca olympica*	1	2				3										
P	*Genista sakellariadis*		3				3	1			3	3	3	3			

Ομάδα είδους	Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Παρατηρήσεις
P	*Heliosperma pusillum* subsp. *chromodontum*	1	2	2			2	2		3	2		3	3			
P	*Hieracium gracilifurcum*	2	1				2	3	1	2	2						
P	*Hieracium graecum* subsp. *szilyanum*	1	2				2										
P	*Jankaea heldreichii*			2			1	1	3	2	2	3					
P	*Ligusticum olympicum*	1					3										
P	*Minuartia setacea* subsp. *olympica*	1	1				1	1			2						
P	*Poa dolosa*	1	2				3										
P	*Potentilla deorum*	1	2				1	2	3		2						
P	*Ramonda serbica*		2				3	1	3	3	2	2	1	2			
P	*Sedum stefco*		2					3	1			1		1			στο Ν- ΝΔ τμήμα
P	*Silene oligantha*						1	1		2	1	1	3	3			στα χαμηλότερα υψόμετρα των ΔΟΚ ΜΔΑ ΔΔΡ ΔΑΠ η πιθανή παρουσία αφορα περισσότερο το Β ΒΑ τμήμα
P	*Silene parnassica* subsp. *dionysii*	3	2				1	1	3	2	2						
P	*Stachys recta* subsp. *olympica*	1	2				1	2									στα υψηλότερα των ΔΛΠ ΔΜΠ
P	*Taraxacum deorum*	1															
P	*Taraxacum lingulilobum*							1		3	3		1	2			
P	*Taraxacum olympicola*							1		3	3		1	2			
P	*Taraxacum refectum*							1		3			1	2			
P	*Taraxacum thessalicum*	1	2														
P	*Teucrium chamaedrys* subsp. *olympicum*		1				1	1	2	3	2	3	3				
P	*Veronica thessalica*	1	3				3										
P	*Viola pseudograeca*	1	1				1	1		3	2						
P	*Viola striis-notata*	1	3				2										
I	*Buprestis splendens*						1	1	2	3	1	3	3	3			Το είδος σχετίζεται γενικά με δάση του γένους Pinus. Στα φυλλοβόλα λόγω γειτνίασης.

Ομάδα είδους	Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Παρατηρήσεις
I	*Cerambyx cerdo*						3	3	3	3	3	1	1	1			Το είδος συναντάται κυρίως σε είδη δρυός, συνδέεται ωστόσο και με έναν μεγάλο αριθμό φυλλοβόλων δέντρων (Φτελιάς, γαύρου, καστανιάς, φράξου, καρυδιάς κ.ά)
I	*Lucanus cervus*						3	3	3	1	1	1	1	1			Οι προνύμφες αναπτύσσονται σε σάπια πρέμνα δένδρων και πεσμένων πλατύφυλλων δέντρων που βρίσκονται σε επαφή με το έδαφος, ιδίως μηλιάς, φτελιάς, φλαμουριάς, οξυάς και δρυός
I	*Morimus asper funereus*						3	3	3	1	1	1	1	2			Η προνύμφη αναπτύσσεται σε διάφορα ώριμα δέντρα, ιδιαίτερα οξυά και είδη δρυός.
I	*Osmoderma eremita*						3	3	1	1	1	1	1	1			Ζει σε δάση οξυάς, καστανιάς, ελάτης, φυλλοβόλων δρυών και ιτιάς μεταξύ 100 και 1.700
I	*Rosalia alpina*						3	3	3	1	1	2	2	2			Προτιμά κυρίως δάση οξυάς.
I	*Parnassius apollo*	1	1														
I	*Polyommatus eroides*	1	1														
I	*Nymphalis xanthomelas*			1													
I	*Austropotamobius torrentium*			1													
F	*Barbus balcanicus*			1													Απαντά μόνο στο ρέμα της Αγίας Κόρης
A	*Triturus macedonicus*				1												Στο λιμνίο εκτός NATURA *
A	*Bombina variegata*			1	3			3		3							Στις δασικές περιοχές και τα λιβάδια, σε ρέματα χαμηλής ροής, ρυάκια και στάσιμα ύδατα *
R	*Elaphe quatuorlineata*			2								2	2	2	2	2	

Ομάδα είδους	Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Παρατηρήσεις
R	*Elaphe situla*			2				3		3	3	2	2	1	1	1	Στα αείφυλλα πλατύφυλλα μόνο χαμηλότερα των 1200 μ
R	*Testudo hermanni*			3						3	3	2	2	1	1	1	Στα αείφυλλα πλατύφυλλα μόνο χαμηλότερα των 1200 μ
R	*Testudo marginata*			3								2	2	2	1	1	Στα αείφυλλα πλατύφυλλα μόνο χαμηλότερα των 1200 μ
M	*Dryomys nitedula*			2			1	1	1	1	1	1	1	1	3		
M	*Muscardinus avellanarius*			2						1	2	1	1	2	3		
M	*Barbastella barbastellus*						1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	
M	*Miniopterus schreibersii*	3	2	2	2	2	3	3	3	1	1	1	1	1			
M	*Myotis emarginatus*	1	1												1	2	
M	*Myotis blythii*	1	1												1	2	
M	*Myotis myotis*	1	1							2	2	2	2	1	2	2	
M	*Rhinolophus ferrumequinum*	1	1							1	1	1	1	1	1	2	
M	*Rhinolophus hipposideros*			1	1	1				1	1	1	1	3			
M	*Nyctalus lasiopterus*			1	1	1				1	1	1	1	1			
M	*Myotis nattereri*	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2		
M	*Rupicapra rupicapra balcanica*	1	1				1	1	1	1	1	1	1	1			
M	*Ursus arctos*			1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	3	
M	*Canis lupus*		2	1	2	2	3	2	2	2	1	1	1	1	2	3	
M	*Capreolus capreolus*		2	2			1	1	1	1	1	1	1	1	2		
B	*Accipiter brevipes*		Τ1	Φ2								Φ2	Φ3	Τ1	Τ1		
B	*Aegolius funereus*							Φ3			Φ3	Φ3					
B	*Alectoris graeca*		Φ1											Φ1	Φ2		
B	*Anthus campestris*	Φ1 Τ1	Φ2 Τ1												Τ2		
B	*Aquila chrysaetos*	Τ1	Τ1											Τ2			
B	*Bonasa bonasia*																Συστάδες στο μοναστηριακό δάσος Αγίου Διονυσίου
B	*Bubo bubo*		Τ1									Τ2		Τ2	Τ1		
B	*Caprimulgus europaeus*		Φ1											Τ1	Τ1		
B	*Ciconia nigra*			Φ1 Τ1		Τ2											

Ομάδα είδους	Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Παρατηρήσεις
B	*Circaetus gallicus*	T2	T1											T2	T2		Στα χαμηλότερα υψόμετρα στα ΥΛΙ
B	*Dendrocopos leucotos*									Φ1	Φ1						
B	*Dendrocopos syriacus*												Φ1				
B	*Dryocopus martius*						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1						
B	*Emberiza hortulana*	Φ2	Φ1														Στα χαμηλότερα υψόμετρα στα ΥΛΙ
B	*Eremophila alpestris*	Φ1															
B	*Falco peregrinus*	T1	T2						T2					T2	T2		
B	*Aquila pennata*		T2					Φ2		Φ2		T1		T2			
B	*Lanius collurio*	Φ2	Φ1											Φ1			Στα χαμηλότερα υψόμετρα στα ΥΛΙ
B	*Lanius minor*		Φ1														
B	*Leiopicus medius*									Φ1		Φ1					
B	*Lullula arborea*	Φ2	Φ1														Στα χαμηλότερα υψόμετρα στα ΥΛΙ
B	*Pernis apivorus*		T2					T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2			
B	*Picus canus*			Φ1				Φ2		Φ2	Φ2	Φ2					
B	*Poecile montana*									Φ1	Φ1						
B	*Regulus regulus*						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1					
B	*Streptopelia turtur*											Φ1	Φ1				

Σημ. Στα χαμηλότερα υψόμετρα στα ΥΛΙ εννοείται κάτω των 2.000 m.

2.2.5 Δάση και δασική διαχείριση

Λόγω της ιδιαίτερης σημασίας των δασών στις περιοχές που εξετάζονται προστίθεται ένα ειδικό κεφάλαιο για να δοθεί μια εικόνα για το δασικό περιβάλλον. Περιλαμβάνει στοιχεία για την δομή και την σύνθεση των δασών και για την διαχείρισή τους, τα οποία λήφθηκαν από τις δασικές διαχειριστικές μελέτες στις οποίες είχαμε πρόσβαση από τις Διευθύνσεις Δασών Φλώρινας, Καστοριάς, Ιωαννίνων και την Διεύθυνση Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών Μακεδονίας Θράκης.

Η διαχείριση των δασών γίνεται σε επίπεδο δασικών συστάδων, οι οποίες είναι η βασική μονάδα διαχείρισης από την εγκατάσταση της δασικής υπηρεσίας και συνεπώς υπάρχει, στις διαδοχικές μελέτες και πίνακες υλοτομιών, το ιστορικό της διαχείρισης. Υπάρχουν βέβαια εκτάσεις εκτός δασοπονικής διαχείρισης αλλά και αυτό είναι μια πολύ σημαντική πληροφορία.

Αναλυτικά στοιχεία για τις συστάδες που βρίσκονται υπό διαχείριση περιλαμβάνονται σε ειδικό πίνακα του ΤΤΑ στο αντίστοιχο κεφάλαιο.

Χάρτες με τα δάση και την δασική διαχείριση παρατίθενται στο κεφ. 4.3.2.3 της μελέτης.

Τα δάση που συμπεριλαμβάνονται εντός της υπό μελέτη περιοχής είναι τα εξής (στην παρένθεση η τελευταία διαθέσιμη διαχειριστική μελέτη του δάσους):

1. Δημόσιο Δάσος «Πύργος Ολύμπου» (2016-2025)
2. Συνιδιόκτητο Δάσος «Καρυάς» (2006-2015)
3. Μοναστηριακό Δάσος «Σπαρμός Ολύμπου» (2019-2023)
4. Δημόσιο Δάσος «Καρυά» (2014-2023)
5. Μοναστηριακό Δάσος Ι.Μ. Διονυσίου του εν Ολύμπω (2008-2017)
6. Συνιδιόκτητο Δάσος πρώην ψυχιατρικού νοσοκομείου Πέτρας Ολύμπου (2012-2021)
7. Δημόσιο Δάσος Κοκκινοπηλού (2014-2023)
8. Δημόσιο Δάσος Σκοτίνας – Παντελεήμονα «Κάτω Ολύμπου» (2013-2022)

Επιπρόσθετα στην περιοχή μελέτης υπάρχουν και ορισμένα Δάση τα οποία είτε είναι εκτός διαχείρισης είτε έχουν να διαχειριστούν αρκετά χρόνια. Αυτά είναι τα εξής:

1. Δημόσιο Δάσος Διου
2. Συνιδιόκτητο Δάσος Μαλαθριάς
3. Δημόσιο Δάσος Λιτοχώρου
4. Δημόσιο Δάσος Λεπτοκαρυάς
5. Δημόσιο Δάσος Συκαμινίας

Τέλος εντός της Π.Μ. και συγκεκριμένα ανάμεσα στα δάση «Συνιδιόκτητο Δάσος Μαλαθριάς» και «Μοναστηριακό Δάσος Ι.Μ. Αγίου Διονυσίου» υπάρχει μία έκταση η οποία είναι απαλλοτριωμένη από το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.

Στα βόρεια και εντός των ορίων της περιοχής είναι το *Δημόσιο Δάσος Βρόντους* και ένα μικρό τμήμα *του Συνιδιόκτητου Δάσους «Πέτρας Ολύμπου» Ψ.Ν.ΠΟ.* Το πρώτο δάσος χαρακτηρίζεται κυρίως από μαύρη πεύκη, η δρυς και τα αείφυλλα πλατύφυλλα βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του δάσους και στα χαμηλά υψόμετρα και καταλαμβάνουν μικρές εκτάσεις. Τα δασικά τμήματα του δάσους αυτού ανήκουν σχεδόν εξ' ολοκλήρου στην περιοχή μελέτης, εκτός από τις συστάδες 22α, 22β, 21, 20β, 20γ και το Δ.Τ. 23.

Το τμήμα του Συνιδιόκτητου Δάσους «Πέτρας Ολύμπου», (Ψ.Ν.Π.Ο.), που χωροθετείται στην Π.Μ., αποτελείται από τις συστάδες 8α, 8β, 9α, 9β, 10α, 10β, 11. Συγκροτείται κυρίως από δρυ, φυλλοβόλα πλατύφυλλα και αείφυλλα πλατύφυλλα.

Στο βόρειο και δυτικό τμήμα είναι το *Δημόσιο Δάσος Κοκκινοπηλού*. Το μεγαλύτερο μέρος του Δάσους χωροθετείται εντός της Π.Μ.. Χαρακτηριστικότερο είδος είναι η μαύρη πεύκη. Η δρυς βρίσκεται στα χαμηλά υψόμετρα, στο βόρειο τμήμα του δάσους και καταλαμβάνει μικρές εκτάσεις, όπως και τα αείφυλλα πλατύφυλλα, στο νοτιοδυτικό τμήμα. Οι μεγαλύτερες ωστόσο εκτάσεις είναι γυμνές – χορτολιβαδικές, στα μεγαλύτερα υψόμετρα και στο νότιο τμήμα κυρίως.

Στο ανατολικό τμήμα της Π.Μ. βρίσκεται: 1) το Δημόσιο Δάσος Δίου 2) το Συνιδιόκτητο Δάσος Μαλαθριάς, 3) το Δημόσιο Δάσος Λιτοχώρου και το Δημόσιο Δάσος Λεπτοκαρυάς, τα οποία είναι εκτός δασοπονικής διαχείρισης.

Επίσης ανατολικά βρίσκεται το Μοναστηριακό Δάσος Ι.Μ. Αγίου Διονυσίου. Στα ανατολικά και χαμηλότερα υψόμετρα κυριαρχούν τα είδη της μαύρης πεύκης και κατά θέσεις (κυρίως στα ρέματα) η οξυά. Δυτικότερα και σε μεγαλύτερα υψόμετρα Η μαύρη πεύκη «αντικαθίσταται» από τη λευκόδερμη πεύκη, η οποία σε αρκετές συστάδες εμφανίζεται είτε ως μερικώς δασοσκεπής, είτε ως διάσπαρτα άτομα σε γυμνές εκτάσεις, χωρίς να συγκροτούν δάσος, αλλά δασικές εκτάσεις. Έτσι παραμένουν εκτός δασοπονικής διαχείρισης και δεν υλοτομούνται ορισμένες θέσεις.

Νοτιοανατολικά της Π.Μ. εισέρχεται το Δ.Τ. 12, του Δημοσίου Δάσους Δ.Σ. «Σκοτίνας – Παντελεήμονα (Κάτω Ολύμπου)», σε πολύ μικρή έκταση (<2Ha). Η βλάστηση που επικρατεί είναι αείφυλλα πλατύφυλλα και ένα πολύ μικρό τμήμα καλλιεργούμενων αγρών.

Στο νότιο τμήμα είναι το «Δημόσιο Δάσος Καρυάς» και το «Συνιδιόκτητο Δάσος Καρυάς». Το δεύτερο διαχωρίζει το πρώτο σε 2 τμήματα. Έτσι προκύπτει πως το Βόρειο τμήμα του Δημοσίου Δάσους Καρυάς χωροθετείται εντός της Π.Μ, σε αντίθεση με το Νότιο τμήμα, το οποίο είναι εκτός της περιοχής. Η βλάστηση που χαρακτηρίζει το Δημόσιο Δάσος Καρυάς είναι δρύες και λοιπά φυλλοβόλα πλατύφυλλα (γαύρος, οστρυά, φλαμουριά, σφένδαμος, φράξος, λεύκη κλπ) στα χαμηλά υψόμετρα. Καθώς αυξάνεται το υψόμετρο εμφανίζεται η μαύρη πεύκη και η ελάτη με την οξυά κυρίως σε ρέματα και συγκεκριμένες θέσεις και συστάδες. Τέλος στις υψηλότερες θέσεις του δάσους επικρατούν οι θαμνώδεις και γυμνές – χορτολιβαδικές εκτάσεις.

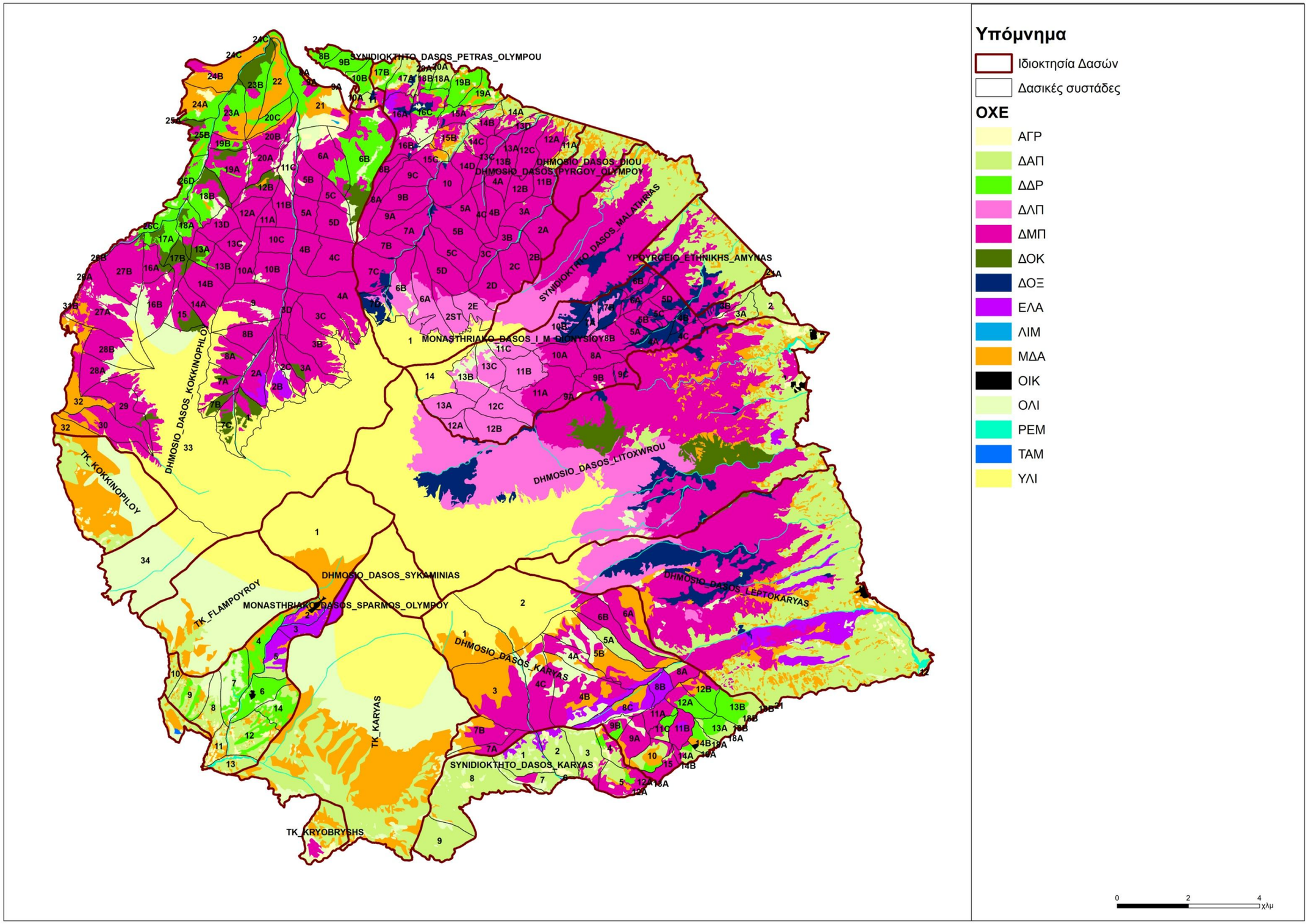
Όσον αφορά το «Συνιδιόκτητο Δάσος Καρυάς» εντάσσεται σχεδόν το μισό στην Π.Μ. με την βλάστηση που κυριαρχεί να είναι θαμνώνες από αείφυλλα πλατύφυλλα (πουρνάρι, φιλλύκι κλπ.). Επιπρόσθετα

εμφανίζεται η μαύρη πεύκη σε ορισμένες θέσεις καθώς και η ελάτη σε συγκεκριμένες συστάδες κυρίως στα ρέματα.

Τέλος, στα δυτικά υπάρχουν μη διαχειριζόμενες εκτάσεις. Το μοναδικό δάσος το οποίο είναι υπό διαχείριση είναι το Μοναστηριακό Δάσος «Σπαρμός Ολύμπου». Η βλάστηση που επικρατεί στο συγκεκριμένο δάσος είναι αείφυλλα στα χαμηλά υψόμετρα (δυτικά του δάσους), στο μέσο περίπου του δάσους εμφανίζονται είδη δρυός σε μίξη με λοιπά φυλλοβόλα πλατύφυλλα. Στην συνέχεια στις συστάδες 2, 3 και 5 υπάρχουν εκτάσεις όπου εμφανίζεται ελάτη (κυρίως στην συστάδα 3 όπου είναι αμιγείς εκτάσεις). Τέλος, στα ορεινά τμήματα υπάρχουν μερικώς δασοσκεπής θέσεις πλατυφύλλων και αρκετές γυμνές – χορτολιβαδικές εκτάσεις.

Η συγκρότηση της δασικής βλάστησης παρουσιάζεται σε πίνακα στο παράρτημα 2.2.5 του ΤΤΑ, ενώ στο κεφάλαιο 4.3.2.3 του παρόντος τεύχους παρουσιάζεται χάρτης με την δασική βλάστηση όπως έχει προέλθει από τους χάρτες των δασικών διαχειριστικών μελετών.

Στον χάρτη που ακολουθεί παρουσιάζεται το ιδιοκτησιακό των δασών και τα όρια των διαχειριστικών ενοτήτων του (συστάδων) όπως έχει προέλθει από τους χάρτες των δασικών διαχειριστικών μελετών. Παρουσιάζονται επίσης τα όρια των συστάδων και οι ΟΧΕ.

Χάρτης 2.2.5. Η ιδιοκτησία των δασών, τα όρια των δασικών συστάδων και οι ΟΧΕ στην περιοχή του Ολύμπου

2.3 Κοινωνικά και οικονομικά στοιχεία

2.3.1 Χαρακτηριστικά - Επιπτώσεις χρήσεων και δραστηριοτήτων

2.3.1.1 Χαρακτηριστικά πληθυσμού - Χρήσεων γης - δραστηριοτήτων - υποδομών

Στην συνέχεια παρουσιάζονται για κάθε περιοχή στοιχεία για την δημογραφία, τις οικονομικές δραστηριότητες, τις υποδομές και τα πολεοδομικά – χωροταξικά στοιχεία. Τα κρίσιμα ζητήματα για το αντικείμενο αυτής της μελέτης, που είναι η ιδιοκτησία και ο τρόπος εκμετάλλευσης των δασών παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο.

Τα πληθυσμιακά στοιχεία παρουσιάζονται συνοπτικά και αποκλειστικά σε επίπεδο τάσεων. Στο ΤΤΑ παρουσιάζονται οι πίνακες απ' όπου προέκυψαν οι τάσεις του πληθυσμού ανά τόπο NATURA.

Στο ΤΤΑ παρουσιάζονται τα στοιχεία για την κτηνοτροφία και τα κτηνοτροφικά προϊόντα παρουσιάζονται σε επίπεδο κοινοτήτων για το 1995 και το 2013 σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ). Δυστυχώς δεν υπάρχουν στοιχεία για ορισμένες κοινότητες. Παρουσιάζονται δύο διαφορετικοί πίνακες σε χρονική απόσταση δύο δεκαετιών περίπου καθώς φαίνονται οι αλλαγές, οι οποίες στην κτηνοτροφία είναι σημαντικές. Παρουσιάζονται επίσης τα στοιχεία για την κτηνοτροφία, στάβλοι και καλλιέργειες εντός των ορίων των περιοχών NATURA σύμφωνα με τον ΟΠΕΚΕΠΕ. Όσον αφορά τις σταβλικές εγκαταστάσεις, διατέθηκαν μόνο τα στοιχεία εντός των ορίων περιοχών NATURA. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην υπάρχει πλήρης εικόνα καθώς πολλά ζώα βόσκουν στις περιοχές NATURA αλλά σταβλίζονται εκτός αυτής, σε μικρή σχετικά απόσταση. Δεν αποτυπώνονται επίσης όλες οι μετακινούμενες κτηνοτροφικές μονάδες, πολλές εκ των οποίων καταγράφονται και αποτυπώνονται στο χειμερινό χώρο σταβλισμού, και οι οποίες στην περίπτωση των ορεινών όγκων μπορεί να βρίσκονται πολλά χιλιόμετρα μακρυά.

Στο ΤΤΑ παρουσιάζονται επίσης για κάθε περιοχή χάρτες με τις θέσεις των στάβλων και των καλλιεργειών.

Παρουσιάζονται επίσης οι Αδιατάρακτες Φυσικές Περιοχές (ΑΦΠ). Ως ΑΦΠ νοείται κάθε ΠΑΔ με την περιμετρική ζώνη αυτής ενός χιλιομέτρου, ήτοι κάθε χερσαία περιοχή που δεν περιλαμβάνει δρόμους. Ενώ ως ΠΑΔ - Περιοχή Άνευ Δρόμων - νοείται κάθε χερσαία περιοχή με έκταση άνω του ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου που απέχει τουλάχιστον ένα χιλιόμετρο από τον πλησιέστερο δρόμο. Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από έρευνα που Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Κασσάρα & Κατή 2021, Κασσάρα et al 2019).

Δημογραφικά Δεδομένα

Η περιοχή μελέτης ΕΖΔ/ΖΕΠ GR1250001 [Όρος Όλυμπος] περιλαμβάνει τις εξής τοπικές ή δημοτικές κοινότητες:

Κατά την εικοσαετία 1991-2011 ο συνολικός πληθυσμός των τοπικών/δημοτικών κοινοτήτων αναφοράς βαίνει κατ' ελάχιστον μειούμενος (-4,93%). Εντούτοις οι μεταβολές του γενικού συνόλου δεν δύνανται να αποτυπώσουν σημαντικές μεταβολές που έχουν συμβεί στις επί μέρους κοινότητες. Αξιοσημείωτη αύξηση έχει συντελεστεί στην Λεπτοκαρυά (10,91%), καθώς και το Λιτόχωρο (5%), γεγονός που αντικατοπτρίζει την σημαντική τουριστική ανάπτυξη των συγκεκριμένων περιοχών κατά

την εικοσαετία 1991-2011. Αντίθετα, οι μεγαλύτερες μειώσεις πληθυσμών συντελούνται στις ορεινές, αγροτοκτηνοτροφικές κοινότητες που κείνται προς τα βόρεια & βορειοανατολικά του όρους Όλυμπος: Φωτεινά (-%59), Φλάμπουρο (57,21%), Συκαμινέα (58,59%), Καρύα (32,33%). Η δημογραφική αυτή ανισομέρεια, οφείλεται στην άνιση χωροταξικά τουριστική ανάπτυξη, στην δυτική πλευρά του όρους.

Στον πίνακα στο Τεύχος Τεκμηρίωσης παρατίθενται στοιχεία ανά τοπική κοινότητα και το ποσοστό μείωσης του πληθυσμού από το 1991.

Οικονομικές δραστηριότητες

Ο τουρισμός είναι μια από τις σημαντικότερες πηγές εσόδων της περιοχής, και ένας από τους δυναμικότερους κλάδους που περιλαμβάνει οικοτουριστικές και ορειβατικές περιηγήσεις στο Όρος Όλυμπος. Στο βουνό λειτουργούν 8 ορειβατικά καταφύγια και 6 καταφύγια ανάγκης με συνολική χωρητικότητα 443 κλινών, αλλά υπάρχουν πολλοί ξενώνες και ξενοδοχεία περιμετρικά, ειδικά στους ανατολικούς πρόποδες. Στο τεύχος τεκμηρίωσης παρατίθεται ο σχετικός πίνακας με τα καταφύγια, τους φορείς διαχείρισης και την εκάστοτε χωρητικότητά τους. Λεπτομερή στοιχεία για την ορειβατική επισκεψιμότητα στον Όλυμπο δεν στάθηκε δυνατόν να βρεθούν, αξίζει όμως να σημειωθεί ότι αναφορές στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο κάνουν λόγο για τάξη μεγέθους δεκάδων χιλιάδων ορειβατών. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν υπάρχει επικαιροποιημένη μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τις οικοτουριστικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στον Όλυμπο, ούτε έχει υπολογιστεί η φέρουσα ικανότητα του οικοσυστήματος.

Ωστόσο, είναι σαφές πως η ραγδαία τουριστική ανάπτυξη είναι χωροταξικά ανισομερής, αφορά σε μεγάλο βαθμό την περιοχή του ανατολικού Ολύμπου, όπου το όρος έχει το μέτωπό του στην θάλασσα, επιβαρύνει τις τοπικές κοινότητες που βρίσκονται σε εκείνη την περιοχή (Δίο, Λιτόχωρο, Λεπτοκαρυά) όπου διαπιστώνεται επέκταση του αστικού περιβάλλοντος σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος. Αντίθετα, οι περιοχές που δεν έχουν επαφή με το θαλάσσιο μέτωπο και εντοπίζονται προς τα νότια, τα δυτικά, και τα βορειοδυτικά της περιοχής μελέτης υπολείπονται σε αυτό το μοντέλο ανάπτυξης, και δίνουν περισσότερο έμφαση στις παραδοσιακές αγροτοκτηνοτροφικές δραστηριότητες.

Σε ό,τι αφορά στην κτηνοτροφία, η περιοχή συντηρεί με σταθερότητα τις δραστηριότητές της. Στο διάστημα 1993 - 2013, έχει καταγραφεί αύξηση στον αριθμό των ατόμων της οργανωμένης αιγοτροφίας (4%), της προβατοτροφίας (31,38%), της χοιροτροφίας (58,76%), της ορνιθοτροφίας (78,18%,) και των βοοειδών (156,9%). Σημαντικό κτηνοτροφικό κέντρο αποτελεί η Τοπική Κοινότητα Κοκκινοπηλού, που συγκεντρώνει την πλειοψηφία των προβάτων, των χοίρων και των βοειδών, ενώ οι κοινότητες Δίου, Λεπτοκαρυάς, και Λιτοχώρου, συγκεντρώνουν τον κύριο όγκο της ορνιθοτροφικής και αιγοτροφικής δραστηριότητας. Αξίζει να σημειωθεί ότι μεγάλο πλήθος βοειδών, αφήνονται να βόσκουν εντός της περιοχής μελέτης, σε εκτάσεις που εντοπίζονται στην δυτική πλευρά του όρους Όλυμπος.

Στον πίνακα τεκμηρίωσης παρατίθενται λεπτομερείς πίνακες με τις καλλιέργειες και την κτηνοτροφική παραγωγή ανά τοπική/δημοτική κοινότητα. Τα στοιχεία που αφορούν στην πρωτογενή παραγωγή αναφέρονται στις τοπικές/δημοτικές κοινότητες που εντάσσονται στην περιοχή μελέτης, και όχι αποκλειστικά για τις δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εντός της.

Η γεωργική δραστηριότητα σε σχέση με τις εκτάσεις που δεσμεύει για καλλιέργειες παραμένει σταθερή. Στο διάστημα 1993-2013, οι εκτάσεις που προορίζονταν για την καλλιέργεια κηπευτικών

αυξήθηκαν κατά 19,12%, ενώ αυξήσεις διαπιστώθηκαν και στις δενδρώδεις καλλιέργειες (43,40%), τις αροτραίες (4,49%), καθώς και στις αμπελοκαλλιέργειες (197%). Οι ποσοστιαίες αυξήσεις, εντούτοις, μπορεί να παραπλανήσουν, καθώς οι εκτάσεις που καλύπτουν τα κηπευτικά, τις δενδρώδεις καλλιέργειες, καθώς και τις αμπελοκαλλιέργειες δεν είναι σημαντικές, κυμαινόμενες από μερικές εκατοντάδες στρέμματα μέχρι κάτω από τα 20.000. Σημαντική είναι η παραγωγή αχλαδιού, ωστόσο, στο Φλάμπουρο.

Υποδομές σχετιζόμενες με το αντικείμενο της μελέτης

- Τα τρία φυλάκια του Φορέα Διαχείρισης (Λιτόχωρο προς Σταυρό, Λιτόχωρο προς Ενιπέα και Αγίων Αποστόλων – Βροντού).
- Πεδίο βολής Στρατού. Σημειώνεται ότι στην πράξη έχει οδηγήσει σε αποτροπή της εκτός σχεδίου δόμησης στην περιοχή.
- Το στρατιωτικό Χιονοδρομικό Κέντρο ΚΕΟΑΧ, που δέχεται ορισμένες ημέρες σκιέρ.
- Φωτισμός των βράχων του Ενιπέα/ πρόβλημα για το φώλιασμα πουλιών.
- Αναρριχητικό πεδίο στον Ενιπέα και δυτικά Αγ. Ιωάννη Λιτοχώρου. Άτυπο χωρίς κανονισμό πρόσβασης και χρονικούς περιορισμούς.
- Κέντρο Ενημέρωσης του Εθνικού Δρυμού Ολύμπου στο Λιτόχωρο, όπου βρίσκεται και η έδρα της Μονάδας Διαχείρισης της προστατευόμενης Περιοχής.

Υποδομές για τους επισκέπτες

- 8 ορειβατικά καταφύγια (και ένα στην θέση «Κορομηλιές Λεπτοκαρυάς» που δεν έχει ολοκληρωθεί) και 6 καταφύγια ανάγκης.
- Μονοπάτια συνολικού μήκους 145 χιλιομέτρων με επαρκή σήμανση τα περισσότερα, εκ των οποίων τα 78 χιλιόμετρα με καλή συντήρηση. Από την περιοχή διέρχεται το Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε4. Στα μονοπάτια πραγματοποιούνται και αγώνες δρόμου μεγάλων αποστάσεων στο πλαίσιο ειδικών αθλητικών διοργανώσεων.
- Ξενώνες, ξενοδοχεία και χώροι εστίασης στους γύρω οικισμούς και στους παραλιακούς οικισμούς στα ανατολικά.
- Υπαίθριος χώρος Αγιάννη Λιτοχώρου.

Άλλα στοιχεία ενδιαφέροντος εντός της περιοχής

- Οι επισκέψιμες μονές Αγίου Διονυσίου (το παλιό μοναστήρι που δέχεται πολλούς επισκέπτες, η Μονή Κανάλων και η Μονή Αγίας Τριάδας Σπαρμού) και τα εγκαταλελειμμένα μοναστήρια και εκκλησίες καθώς και επισκέψιμες εκκλησίες όπως η Αγία Κόρη και η Αγία Τριάδα Παλιάς Βροντούς, που δέχονται πολλούς επισκέπτες.
- Αρχαιολογικός χώρος Λειβήθρων, πολύ κοντά στα όρια του Εθνικού Δρυμού, κοντά στην έξοδο του ρέματος Ζηλιάνας από την χαράδρα.

- Η σπηλιά του Αγίου Διανυσίου του εν Ολύμπω.
- Η σπηλιά του Ηθακίσιου (ζωγράφου).
- Οι καταρράκτες και οι λίμνες που τελευταία δέχονται πολλούς επισκέπτες.

Σημειώνεται ότι οι αθλητικές διοργανώσεις που πραγματοποιούνται στον Όλυμπο κάθε χρόνο (μια, δυο ή και περισσότερες φορές) είναι οι εξής:

• Olympus Marathon (Λιτόχωρο)

• Olympus Mythical Trail (OMT) - Λιτόχωρο

• Ορειβατικός Μαραθώνιος Ολύμπου - Λιτόχωρο

Για την υλοποίηση του σημαίνονται τα μονοπάτια και διαμορφώνονται πρόχειροι σταθμοί στην διαδρομή.

Πολεοδομικά – χωροταξικά στοιχεία

Ο οικισμός που βρίσκεται δίπλα στην ΕΖΔ/ΖΕΠ είναι το Λιτόχωρο. Για την περιοχή υπάρχει Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου ΦΕΚ 87/Δ/1995 που τροποποιήθηκε με το ΦΕΚ 124/Δ/2001 και εγκεκριμένο Σχέδιο ανάπτυξης περιοχών δεύτερης κατοικίας ΦΕΚ 1010 Δ/23-11-95.

Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου υπάρχει και για την Λεπτοκαρυά που ορίστηκε με το ΦΕΚ 447/Δ/1990.

Παρουσιάζονται στην συνέχεια και οι πολεοδομικές αποφάσεις:

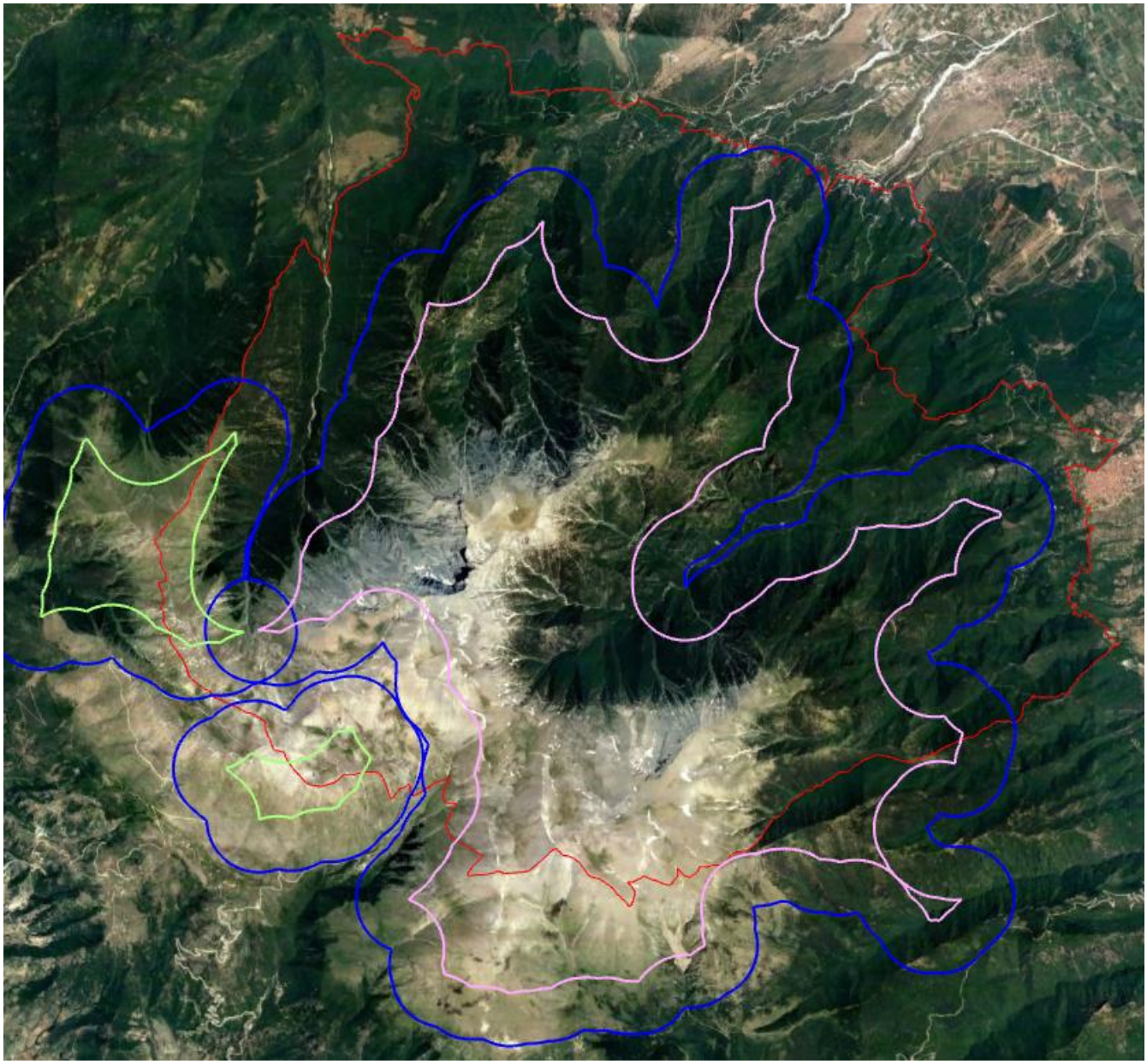
Δημοτική/Τοπική Κοινότητα	**Δήμος**	**Αποφάσεις / ΦΕΚ**
Λιτόχωρο	Δίου-Ολύμπου	ΦΕΚ 518/Δ/1988, ΦΕΚ 69/Δ/1989, ΦΕΚ 503/Δ/1995,

Δεν υπάρχουν διαθέσιμες χωροταξικές μελέτες που να αναθεωρούν τα όριά τους.

Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές – Περιοχές Άνευ Δρόμων

Η ΑΦΠ στον Όλυμπο είναι μεγάλη, η τρίτη σε μέγεθος στην Ελλάδα, μετά τα Λευκά Όρη και την Τύμφη, και εκτείνεται και εκτός της ΕΖΔ- ΖΕΠ. Για την περιοχή του Ολύμπου δεν εκδόθηκε Υπουργική Απόφαση όπως έγινε με άλλα βουνά στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας *Απάτητα Βουνά* διότι όπως δήλωσε ο Υφυπουργός Περιβάλλοντος: «… στην κατηγορία αυτή ανήκει και ο Όλυμπος, που όμως προστατεύεται από φέτος από ένα σύγχρονο προεδρικό διάταγμα και συνεπώς δεν χρειάζεται να συμπεριληφθεί στην πρωτοβουλία μας».

Δυτικά δίπλα σε αυτήν και σχεδόν εφαπτόμενες αυτής υπάρχουν ακόμη ΑΦΠ, έκτασης μικρότερης των 10Km^2 που εκτείνονται σε μεγάλη υψόμετρα, εν μέρη εκτός του τόπου Natura.

Χάρτης 2.3.1. Οι ΑΦΠ Ολύμπου με μπλε περίγραμμα και με χρώματα τριανταφυλλί και πράσινο οι ΠΑΔ. Τα όρια της ΖΕΠ-ΕΖΔ Ολύμπου παρουσιάζεται με λεπτή κόκκινη γραμμή.

2.3.1.2 Πιέσεις και απειλές ανά τόπο NATURA

Προκειμένου να εκτιμηθούν οι πιέσεις/ απειλές από τις χρήσεις γης και τις δραστηριότητες στα προστατευτέα αντικείμενα κάθε τόπο του δικτύου NATURA έχουν καταρτιστεί στο Τεύχος ΤΤΒ αναλυτικοί σχετικοί πίνακες:

α) για τους τύπους οικοτόπων και τα είδη από το πρόγραμμα της εποπτείας και από τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων (Πίνακες 2.3.1.2-Α1 έως Α6 και Πίνακας 2.3.1.2-Β στο ΤΤΑ). Οι πιέσεις και οι απειλές κατατάσσονται με βάση τη σχετική προτυποποίηση, όπως αναφέρεται στο «Reference Portal for Article 17 of the Habitats Directive», http://bd.eionet.europa.eu/article17/reference_portal, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα του έργου της εποπτείας,

β) για τις απειλές βάσει των αναλύσεων από τα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής (Πίνακας 2.3.1.3 στο ΤΤΑ).

Στους πίνακες προστέθηκαν πολλές πιέσεις και απειλές από την εμπειρία των μελετητών από τις περιοχές καθώς δεν περιλαμβάνονταν πολλά δεδομένα για τις απειλές στο έργο της εποπτείας ενώ για κάποιες ομάδες ειδών απουσίαζαν εντελώς, όπως απουσίαζαν σε ορισμένες περιοχές και για τους τύπους οικοτόπων.

Στο κείμενο που ακολουθεί ανά περιοχή δίνεται συνοπτική εικόνα των υφιστάμενων πιέσεων, αλλά όχι και των πιθανών ή σχεδιαζόμενων απειλών. Όσα είναι γνωστά παρουσιάζονται σε πίνακα, ενώ τα γνωστά σχέδια για σταθμούς ΑΠΕ που δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στους συγκεκριμένους τόπους Natura παρουσιάζονται στο ΤΤΑ (Χάρτες 2.3.1.2-1 έως 2.3.1.2-5).

Ο Όλυμπος είναι η πρώτη, χρονικά, προστατευόμενη περιοχή στην Ελλάδα. Είναι επίσης η πιο γνωστή στο εξωτερικό. Το κοινό πιστεύει ότι στα όρια του Εθνικού Πάρκου απαγορεύονται οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Στην πραγματικότητα όμως οι υλοτομίες και το κυνήγι επιτρέπονται σε μεγάλα τμήματα του βουνού και του ίδιου του Εθνικού Πάρκου. Αυστηρή απαγόρευση υπήρξε μόνο για την κτηνοτροφία στην υποαλπική ζώνη, στα όρια του Εθνικού Δρυμού. Στην διάρκεια ύπαρξης του θεσμοθετημένου Εθνικού Δρυμού έχουν εξαφανιστεί 9 είδη πτηνών, με πιο σημαντικό από αυτά τον γυπαετό που αποτελεί το είδος χαρακτηρισμού της περιοχής ως ΖΕΠ, ενώ άλλα αρπακτικά όπως ο χρυσαετός βρίσκονται στην περιοχή με χαμηλή παρουσία. Αυτό δείχνει ότι υπήρξαν λάθη στην διαχείριση ή απουσία διαχείρισης ή ελλιπής φύλαξη στο παρελθόν με αποτέλεσμα έντονη λαθροθηρία.

Τα βασικά προβλήματα, τα οποία δεν έχουν διερευνηθεί ως προς τον βαθμό επίδρασης στους τύπους οικοτόπων και τα είδη, είναι:

Το κυνήγι, το οποίο έχει περιοριστεί στην αλπική ζώνη λόγω της ανθρώπινης παρουσίας αλλά ασκείται εντατικά σε άλλες περιοχές και συχνά υπάρχουν φαινόμενα λαθροθηρίας στην περίπτωση των αγριόγιδων και της αρκούδας που επανεμφανίστηκε στην περιοχή.

Η απαγόρευση της κτηνοτροφίας σε μία μεγάλη ζώνη, η οποία είχε εφαρμοστεί και με την δημιουργία περίφραξης οδήγησε σε περιορισμό της βόσκησης στις υψηλότερες ζώνες. Αυτό οδήγησε σε μείωση

ορισμένων ειδών αυτής της ζώνης και ίσως την εξαφάνιση της κοκκινοκαλιακούδας. Επίσης, ο συνδυασμός της περίθαλψης των ζώων και της έντονης λαθροθηρίας αγριόγιδων οδήγησε στη μείωση των πτωματοφάγων ειδών (γυπών).

Οι αλλαγές της τελευταίας 20ετίας από αιγοπροβατοτροφία σε βοοτροφία δημιουργεί προβλήματα σε είδη χλωρίδας, σε εκείνες τις εκτάσεις όπου η βόσκηση συνοδεύτηκε από αύξηση της έντασης και της διάρκειάς της, αλλά και λόγω συμπίεσης του εδάφους. Επιπλέον η βοοτροφία χωρίς σχεδιασμό οδηγεί σε μεγάλη πίεση στους φυσικούς πόρους. Τα τελευταία χρόνια το λιμνίο της Μπάρας ξεραίνεται πολύ νωρίτερα, πριν να μεταμορφωθούν οι γυρίνοι του μακεδονικού τρίτωνα (αυτή η θέση αναπαραγωγής είναι η μοναδική στον Όλυμπο). Η παρουσία του συνεπώς είναι οριακή.

Τα τελευταία χρόνια ασκείται βόσκηση χωρίς επιτήρηση από πολλές δεκάδες άλογα σε εδάφη επικλινή στα Νοτιοδυτικά της ΕΖΔ/ΖΕΠ. Πρόκειται για εκτρεφόμενα άλογα με σκοπό το κέρδος από τις επιδοτήσεις. Η βόσκηση οδηγεί σε υποβάθμισης και διάβρωση και καταστροφή σημαντικών ειδών χλωρίδας.

Η χρήση δηλητηριασμένων δολωμάτων, που αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα για τα αρπακτικά πουλιά. Πιθανώς να είναι το βασικό αίτιο της εξαφάνισης του γυπαετού παλαιότερα.

Η δασική διαχείριση είναι πολύ ευνοϊκότερη για την βιοποικιλότητα σε σχέση με άλλες προστατευόμενες περιοχές καθώς υπάρχουν εκτεταμένα ώριμα δάση. Σε ορισμένες όμως συστάδες αειφύλλων πλατυφύλλων και σε λίγες συστάδες δρυών ασκείται αποψιλωτική υλοτομία.

Η γνώση για την παρουσία ψαριών και συγκεκριμένα του είδους *Barbus balcanicus* στο ρέμα της Αγίας Κόρης είναι πολύ πρόσφατη. Η πηγή του ρέματος σε περιόδους μεγάλης ξηρασίας στερεύει με αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση της στάθμης ή την ξηρασία του ρέματος. Ωστόσο, στο ρέμα απαντούν βαθιές μικρολίμνες που μπορούν να λειτουργήσουν ως καταφύγιο για τα ψάρια εφόσον διατηρούν νερό τις ξηρές περιόδους. Παρά το γεγονός αυτό όμως, ο πληθυσμός του είδους κινδυνεύει από τις παρατεταμένες περιόδους ξηρασίας. Είναι πολύ πιθανόν το είδος να υπήρχε και στον Ενιπέα πριν την δέσμευση των υδάτων για την ύδρευση.

Η ανθρώπινη πίεση από δραστηριότητες αναψυχής - αναρρίχησης κλπ και η όχληση που επιφέρει. Ο τουρισμός και η ορειβασία φαίνεται να έχουν θετική επίπτωση καθώς περιορίζουν τους λαθροθήρες όπως δείχνει η ανάκαμψη του πληθυσμού του αγριόγιδου. Δεν ισχύει όμως το ίδιο σε λιγότερο δημοφιλή μέρη. Η αναρρίχηση και ο φωτισμός των βράχων είναι βασικά αίτια εγκατάλειψης θέσεων φωλιάσματος αρπακτικών και άλλων πουλιών. Η πρώτη δεν είναι συμβατή κατά την διάρκεια της εποχή αναπαραγωγής, ενώ ο φωτισμός δεν είναι συμβατός με την προστασία και την προβολή του βουνού ως υψηλής αξίας τόπος για την βιοποικιλότητα.

2.3.1.3 Συγκεντρωτική παρουσίαση των πιέσεων και απειλών

Παρατίθεται στην συνέχεια συγκεντρωτικός πίνακας των πιέσεων/ απειλών για κάθε τόπο Natura, όπως προέκυψε όπως προέκυψε από την ανάλυση όλων των πηγών (ΤΕΔ των τόπων Natura, το έργο της εποπτείας και πιέσεις στα νερά).

Στους συγκεντρωτικούς πίνακες που ακολουθούν δίνονται στην στήλη «παρατηρήσεις» εξειδικευμένα στοιχεία για κάθε τόπο. Οι ενότητες και οι κωδικοί που έχουν υιοθετηθεί είναι της Ε.Ε. αν και είναι πολύ γενικοί. Στην πρώτη στήλη τα σύμβολα σημαίνουν P: Πίεση, T: Απειλή ενώ στην στήλη σημασία δίνεται η ένταση της Πίεσης ή Απειλής για τους τ.ο. ή τα πολύ σημαντικά είδη: L: Χαμηλή, M: μέση, H: υψηλή.

Πίνακας 2.3.1.3. Πιέσεις/ Απειλές ανά GR όπως συγκεντρώνονται και επαναξιολογούνται στα πλαίσια του έργου των ΕΠΜ στο ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
	A	Γεωργία			
P	A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	H	Αφορά πολλά είδη χλωρίδας σε όλα τα υψόμετρα. Η εξέλιξη της βλάστησης θα πρέπει να ανακόπτεται με τη βόσκηση ώστε να διατηρούνται ανοικτές επιφάνειες.	*Anthus campestris, Anthus spinoletta* *Aquila chrysaetos* *Buteo buteo* *Caprimulgus europaeus* *Centaurea litochorea* *Circaetus gallicus* *Emberiza hortulana* *Hieraaetus pennatus* *Lullula arborea* *Tachymarptis melba* *Taraxacum lingulilobum* *Taraxacum olympicola* *Taraxacum refectum* *Teucrium chamaedrys subsp. olympicum* *Viola pseudograeca* *Λεπιδόπτερα*
P	A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	H	Ορισμένα είδη χλωρίδας κινδυνεύουν από κατανάλωση και τα ποδοπατήματα των ζώων, ιδίως βοοειδών σε συνθήκες υπερβόσκησης. Υποβαθμίζονται λιβαδικοί τ.ο. κυρίως στα ΝΔ του Εθνικού Πάρκου. Τα μεγαλόσωμα βοοειδή αυξήθηκαν συνολικά με αντικατάσταση της αιγοπροβατοτροφίας. Ένα μεγάλο κοπάδι αλόγων στα δυτικά δημιουργεί παρόμοια προβλήματα.	*6170* *6230* *92CO* *Achillea ambrosiaca* *Alyssum handelii* *Anthus campestris, Anthus spinoletta* *Aquilegia ottonis subsp. amaliae* *Beta nana* *Brassica nivalis* *Campanula oreadum*

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
					Centaurea grisebachii subsp. transiens *Centaurea litochorea* *Cephalaria tenuiloba* *Cerastium theophrasti* *Dactylorhiza iberica* *Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii* *Erysimum olympicum* *Festuca olympica* *Genista sakellariadis* *Heliosperma pusillum subsp. chromodontum* *Hieracium graecum subsp. szilyanum* *Himantoglossum jankae* *Ligusticum olympicum* *Minuartia setacea subsp. olympica* *Parnassius apollo* *Poa dolosa* *Polyommatus eroides* *Potentilla deorum* *Sedum stefco* *Stachys recta subsp. olympica* *Taraxacum deorum* *Taraxacum thessalicum* *Teucrium chamaedrys subsp. olympicum* *Veronica chamaedrys subsp. thessalica* *Viola delphinantha* *Viola pseudograeca* *Viola striis-notata*
P	A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	M	Αφορά τις χαμηλότερες ζώνες	*Accipiter nisus, Accipiter brevipes* *Aegolius funereus*

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
					Anthus campestris, Anthus spinoletta *Aquila chrysaetos* *Bubo bubo και όλα τα νυκτόβια αρπακτικά* *Caprimulgus europaeus* *Circaetus gallicus* *Falco peregrinus* *Hieraaetus pennatus* Lanius collurio *Λεπιδόπτερα* *Χειρόπτερα*
	B	Δασοκομία			
P	B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	M	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες	9530 91M0 *Cerambyx cerdo* *Columba palumbus, Streptopelia turtur* *Falco subbuteo* *Lucanus cervus* *Morimus asper funereus* *Osmoderma eremita* *Pernis apivorus* *Picus canus, Dendrocopos major, Dryocopus martius, Dendrocopos syriacus, Dendrocopos medius, Dendrocopos leucotos* *Rosalia alpina* Χειρόπτερα
P	B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	M	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες	*Picus canus, Dendrocopos major, Dryocopus martius, Dendrocopos syriacus, Dendrocopos medius, Dendrocopos leucotos*
P	B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	M	Σε συστάδες με αείφυλλα πλατύφυλλα.	*Buprestis splendens*

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
					Cerambyx cerdo *Lucanus cervus* *Morimus asper funereus* *Osmoderma eremita* *Rosalia alpina*
P	B10	Παράνομη υλοτομία	M		*Taxus baccata* 91M0 9340
P	B16	Μεταφορά ξύλου	L	Καταστροφή θέσεων ορισμένων φυτών κατά την διάνοιξη τρακτερόδρομων (στην περιοχή Ελασσόνας)	*Asperula muscosa* *Epipactis degenii* *Epipactis olympica* *Teucrium chamaedrys subsp. olympicum*
	D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών			
T	D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	H	Απειλή τα αιολικά σε ακτίνα 5 χλμ από την ΖΕΠ-ΕΖΔ	*Centaurea litochorea* *Aquila chrysaetos* *Bubo bubo* και όλα τα νυκτόβια αρπακτικά *Ciconia nigra, Hieraaetus pennatus*
T	D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	M	Πρόταση για υδροηλεκτρικό έργο στο ρέμα Ζηλιάνας, απειλή για τις καραβίδες του γλυκού νερού	*Austropotamobius torrentium*
P	D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	M	Στα χαμηλότερα υψόμετρα. Πίεση για νυκτόβια αρπακτικά και μαυροπελαργό	*Bubo bubo* και όλα τα νυκτόβια αρπακτικά *Ciconia nigra*
	E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών			
P	E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	M	Απειλή για αμφίβια (ειδικά για την σαλαμάνδρα) και ερπετά.	*Alectoris graeca* *Canis lupus* *Capreolus capreolus*

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
				Απειλή για είδη που απαντώνται σε υγρολίβαδα, πηγές και κατά μήκος ρεμάτων λόγω αποξηράνσεων / αποστραγγίσεων, τεχνικών έργων	*Caprimulgus europaeus* *Elaphe quatuorlineata* *Elaphe situla* *Rupicapra rupicapra balcanica* *Ursus arctos* *Dactylorhiza iberica* *Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii* *Epipactis degenii* *Epipactis olympica* *Jankaea heldreichii*
	F	Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής			
T	F05	Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)	M	Απειλή η διάνοιξη μονοπατιών σε σημαντικούς τ.ο.	*4060* *4090* *6170*
P	F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	H	Αναρρίχηση, πίεση για αρπακτικά και χασμόφυτα. Η κίνηση εκτός μονοπατιών και η τοποθέτηση σκηνών στην υποαλπική ζώνη δημιουργούν προβλήματα σε τ.ο. και είδη.	8210 *Aquila chrysaetos* *Bubo bubo και όλα τα νυκτόβια αρπακτικά* *Ciconia nigra* *Falco peregrinus* *Falco tinnunculus* *Jankaea heldreichii* *Parnassius apollo* *Rupicapra rupicapra balcanica* *Taraxacum deorum*
P	F24	Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης	H	Φωτισμός βράχων (στο φαράγγι του Ενιπέα) δεν επιτρέπει το φώλιασμα πουλιών στις ορθοπλαγιές.	*Falco peregrinus*

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
P	F33	Άντληση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου) για δημόσια ύδρευση και ψυχαγωγική χρήση	M	Το νερό στον Ενιπέα έχει δεσμευτεί. Ισχύει η προτεραιότητα της ύδρευσης.	*Bombina variegata*
	G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)			
P	G07	Κυνήγι	H	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού, του αγριοπερίστερου και της φάσσας που αποτελούν θήραμα σημαντικών ειδών	*Alectoris graeca* *Columba livia*
P	G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	M	Είδη που κινδυνεύουν από συλλέκτες, λόγω των εντυπωσιακών τους ανθέων, αλλά και των ριζών τους για παραγωγή σαλεπιού.	*Aquilegia ottonis subsp. amaliae* *Dactylorhiza iberica* *Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii* *Himantoglossum jankae*
P	G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	H	Αφορά τα είδη αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι	*Alectoris graeca* *Aquila chrysaetos* *Canis lupus* *Capreolus capreolus* *Columba livia* *Columba palumbus, Streptopelia turtur* *Rupicapra rupicapra balcanica* *Ursus arctos*
P	G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	H	Αφορά τον πετρίτη και πεταλούδες. Πιθανό αίτιο εξαφάνισης ορισμένων ειδών όπως ο γυπαετός	*Austropotamobius torrentium* *Falco peregrinus* *Nymphalis xanthomelas* *Parnassius apollo* *Polyommatus eroides*
P	G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)		Δηλητηριασμένα δολώματα στο όρια της Προστατευόμενης Περιοχής και εκτός.	*Aquila chrysaetos*

Πίεση/ Απειλή	Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Σημασία	Παρατηρήσεις	τ.ο και είδη που επηρεάζονται
	I	Ξενικά και προβληματικά είδη			
P	I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	H	Εισαγωγή νησιωτικής πέρδικας	*Alectoris graeca*
	K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα			
P	K01	Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα	H	Το λιμνίο της Μπάρας, όπου αναπαράγεται ο Μακεδονικός τρίτωνας στερεύει με το πότισμα αγελάδων, οδηγώντας σε αποτυχία αναπαραγωγής.	*Triturus macedonicus*
P	K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	L	Τα είδος *Dactylorhiza iberica* και *Pinguicula crystallina subsp. hirtiflora* που αναπτύσσονται σε οικότοπους εσωτερικών υδάτων. Το πρώτο θεωρείται είδος που φθίνει, ως αποτέλεσμα της αποστράγγισης και της υπερβόσκησης που παρατηρείται σε πολλές από τις πιο σημαντικές θέσεις του.	*Ciconia nigra* *Dactylorhiza iberica* *Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii*
P	K05	Τεχνητή τροποποίηση των υδάτινων σωμάτων	L	Η αποστράγγιση και η γενικότερη καταστροφή / συρρίκνωση / υποβάθμιση των οικοτόπων (υγρολίβαδα και έλη, ρέματα) ειδών ευαίσθητων σε αλλαγές.	*Dactylorhiza kalopissii subsp. macedonica, Dactylorhiza iberica, Platanus orientalis*
	L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή			
P	L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	M	Περιορισμός/μείωση ενδιαιτημάτων. Μεταβολή των ιδανικών οικολογικών συνθηκών για την ανάπτυξης ειδών χλωρίδας.	*Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii* *Genista sakellariadis* *Himantoglossum jankae* *Sedum stefco* *Viola delphinantha*

2.3.2 Επιπτώσεις σχεδίων ανάπτυξης

Τα γενικά αναπτυξιακά και χωροταξικά σχέδια περιλαμβάνουν άξονες και δράσεις που είναι συμβατά με την διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών και της βιοποικιλότητας. Η εφαρμογή στην πράξη μιας χρηματοδότησης όμως συχνά απέχει από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται. Σ' αυτές τις περιπτώσεις μόνο η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης μπορεί να αποτελέσει την ασφαλιστική δικλίδα για να μην υπάρξουν αρνητικές επιπτώσεις και αυτό εξαρτάται από τον βαθμό γνώσης και διάθεσης των υπαλλήλων και των αιρετών που χειρίζονται την διαδικασία αλλά και από την ενεργοποίηση των πολιτών που έχουν δυνατότητα διατύπωσης γνώμης ή και ενστάσεων κατά την δημόσια διαβούλευση που προβλέπεται. π.χ. η διατύπωση σε ένα Χωροταξικό ή Αναπτυξιακό Σχέδιο της δράσης: *Υποστήριξη της ορθολογικής διαχείρισης επιφανειακών και υπόγειων υδάτων* μπορεί στην εφαρμογή να σημαίνει πολλά διαφορετικά έργα με πολύ διαφορετικές συνέπειες.

Κεντρική Μακεδονία

Στην «Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2014 - 2020» (BCS EPE &ATM 2014) αναφέρονται 33 ειδικοί στόχοι οι περισσότεροι από τους οποίους αφορούν το αστικό περιβάλλον. Τα ζητήματα που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον και την περιοχή που εξετάζεται σ' αυτήν την φάση της ΕΠΜ περιλαμβάνονται στους στόχους:

ΕΣ 14: Προώθηση επενδύσεων διαχείρισης υδάτινου δυναμικού για τη πρόληψη από φυσικές καταστροφές που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή.

ΕΣ 16: Ενίσχυση των συστημάτων και υποδομών πρόληψης ειδικών κινδύνων (πλημμυρών).

ΕΣ 17: Βελτίωση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων και ανάπτυξη των σχετικών υποδομών.

ΕΣ 19: Βελτίωση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος με έμφαση στην προστασία της βιοποικιλότητας.

Στα παραπάνω δεν διακρίνονται κάποιες εμφανείς απειλές για την βιοποικιλότητα. Αλλά εξαρτάται από τα έργα που θα επιλεγούν.

2.3.3 Σχέση με στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς

Εδώ παρουσιάζονται επιλεγμένα και εφόσον είναι ιδιαίτερα σημαντικά ή καθοριστικά για το χαρακτηρισμό και τους όρους προστασίας επιλεγμένα στοιχεία του σχετικού πίνακα του Τεύχους ΤΤΑ.

Στον πίνακα στο Τεύχος ΤΤΑ παρουσιάζονται τα μνημεία για τα οποία υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία και είναι εντός ή πολύ κοντά στις περιοχές του δικτύου NATURA 2000. Προέρχονται από την ψηφιακή Βάση Δεδομένων που βρίσκεται στον ιστότοπο http://listedmonuments.culture.gr/. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζονται στον αντίστοιχο χάρτη.

Τα στοιχεία που αφορούν μνημεία και άλλα στοιχεία εντός των οικισμών αναφέρονται αλλά δεν αποτελούν αντικείμενο της μελέτης. Τα γεωγραφικά δεδομένα πολλών θέσεων δεν είναι διαθέσιμα. Έτσι ψηφιοποιήθηκαν ορισμένα όρια αρχαιολογικών περιοχών όπου αυτό ήταν εφικτό από παλιά ΦΕΚ.

Οι αρχαιολογικοί χώροι είναι εκτεταμένοι σε πολλές περιοχές και στα ΦΕΚ ορισμού τους περιλαμβάνονται τα εξωτερικά όρια. Αυτά τα πολύγωνα των Αρχαιολογικών χώρων παρουσιάζονται στα ψηφιακά αρχεία σύμφωνα με την αποτύπωση που υπάρχει στον ιστότοπο του Εθνικού Αρχείου Μνημείων: https://www.arxaiologikoktimatologio.gov.gr/, όπου υπάρχει και περιγραφή χωρίς όμως προσδιορισμό των θέσεων των ειδικότερων μνημείων ή χώρων.

Μεγάλες εκτάσεις στο σύνολο της περιοχής έχουν κηρυχτεί αρχαιολογικοί χώροι. Στο ΝΑ άκρο εκτός της προστατευόμενης περιοχής βρίσκεται το Αρχαιολογικό Πάρκο Λειβήθρων που συνδέεται με εκτάσεις εντός του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου.

Περιλαμβάνονται επίσης τρεις μονές.

Σύμφωνα με το Εθνικό αρχείο μνημείων υπάρχουν τρεις περιοχές που επικαλύπτονται με την ΕΖΔ/ΖΕΠ και το Εθνικό Πάρκου Ολύμπου:

Α) Πιερικός Όλυμπος. Διακρίνεται σε ζώνες, οι τρεις από τις οποίες εντοπίζονται εντός της ΕΖΔ/ΖΕΠ. Στο χώρο του Πιερικού Ολύμπου περιλαμβάνονται δεκάδες αρχαιολογικές θέσεις όπου μαρτυρείται η ανθρώπινη παρουσία από τους προϊστορικούς χρόνους μέχρι τις μέρες μας. Στην ορεινή και ημιορεινή χώρα των αρχαίων Λειβήθρων, στην περιοχή Σκοτίνας - Λεπτοκαρυάς περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων οι χώροι στις θέσεις 'Ξηροκάμπι' με χρηση στην πρώιμη εποχή του σιδήρου, 'Αλώνια' με αρχαίο νεκροταφείο, 'Καστρί' όπου εντοπίζονται τα κατάλοιπα της αρχαίας πόλης των Λειβήθρων, 'Κουφός', 'Βακουφικά' ή 'Παλιομέτοχο' με μυκηναϊκό νεκροταφείο, καθώς και η θέση 'Βουλκάνη' με νεκροταφείο της ύστερης εποχής του χαλκού και τύμβο πιθανότατα της εποχής του σιδήρου. Στην ίδια περιοχή έχει εντοπιστεί ο ορεινός λιθόστρωτος δρόμος που συνέδεε την περιοχή των Λειβήθρων με την Περραιβική Τριπολίτιδα, καθώς και διάσπαρτα σπήλαια και βάραθρα. Στην περιοχή της Τοπόλιανης, μεταξύ Λιτοχώρου και Λειβήθρων εντοπίζονται οικιστικά κατάλοιπα και νεκροταφεία που χρονολογούνται από τη μεσοελλαδική περίοδο ως και τους υστερορωμαϊκούς χρόνους. Στην ορεινή και ημιορεινή χώρα του Δίου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων οι θέσεις 'Καμαρούλα' με νεκροταφείο μηκυναϊκών χρόνων, Πεδίο Βολής Λιτοχώρου με αρχαίο οικισμό, ίσως την αρχαία Πίμπλεια, 'Κλαδερή' - 'Καμπούρα' στα Πλατανάκια με ταφικούς τύμβους, οχυρώσεις και οικισμούς της πρώιμης εποχής του σιδήρου, 'Μεσονήσι' - 'Καραούλι του Βελή' με νεκροταφείο της πρώιμης εποχής του σιδήρου. Υπάρχει πλήθος βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνημείων μνημείων με σημαντικότερα στην περιοχή την μονή του Αγίου Διονυσίου του εν Ολύμπω και τα μεταβυζαντινά μνημεία στον ερειπωμένο οικισμό της Παλαιάς Βροντούς, ειδικότερα ο ναός του Αγίου Νικολάου, το μονύδριο της Αγίας Τριάδας, το Ιερό της Αγίας Κόρης.

Β) Θεσσαλικός Όλυμπος. Ο αρχαιολογικός χώρος περιλαμβάνει κατάλοιπα σημαντικών αρχαίων πόλεων και άλλες αρχαιότητες, που χρονολογούνται από την προϊστορική έως και τη βυζαντινή εποχή.

Γ) Αρχαιολογικός χώρος Αρχαίων Λειβήθρων. Η περιοχή είναι κατάσπαρτη από ταφικούς τύμβους, οχυρωματικούς περιβόλους και οικισμούς της πρώιμης εποχής του σιδήρου. Επικαλύπτεται με τον αρχαιολογικό χώρο «Πιερικός Όλυμπος».

2.4 Σύνοψη για την περιοχή

Παρατίθενται στην συνέχεια κείμενα που συνοψίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής, τα προστατευτέα αντικείμενά της εστιάζοντας στα πιο σημαντικά από αυτά, καθώς και τις συγκρούσεις αυτών με σημαντικές ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

Το όρος Όλυμπος είναι ένα ιστορικό μνημείο (τόπος κατοικίας των 12 θεών της Ελληνικής μυθολογίας). Δεν περιλαμβάνει στον κύριο όγκο του οικισμούς, καθώς αυτοί βρίσκονται περιμετρικά.

Ο Όλυμπος είναι ασβεστολιθικό βουνό με βαθιές χαράδρες και πλαγιές με απότομη κλίση. Έχει εκτεταμένη υποαλπική ζώνη χωρίς δρόμους με την μεγαλύτερη κορυφή στην Ελλάδα (2918 m). Οι ασβεστόλιθοι κάνουν το κλίμα ξηρότερο καθώς αυξάνουν τη θερμοκρασία και απορροφούν τα κατακρημνίσματα. Η ποικιλία των μικροκλιμάτων, που οφείλεται στο έντονο ανάγλυφο, είναι υπεύθυνη για την αναστροφή των ζωνών βλάστησης και για την αναρχία της κατανομής τους.

Η εκτεταμένη υποαλπική ζώνη είναι μία από τις μεγαλύτερες Περιοχές Άνευ Δρόμων στην Ελλάδα. Ανεπηρέαστη σχετικά είναι και η ανώτερη δασική ζώνη με ώριμα και υπερώριμα ρόμπολα.

Ο Όλυμπος εκτός από Εθνικό Πάρκο (ως ο πρώτος Εθνικός Δρυμός της Ελλάδας το 1936) έχει χαρακτηριστεί Βιογεννετικό απόθεμα από το Συμβούλιο της Ευρώπης και Απόθεμα Βιόσφαιρας από την UNESCO, με ευρύτερα όρια από τα όρια του Εθνικού Δρυμού. Τμήματα της περιοχής και όχι το σύνολο έχουν χαρακτηριστεί ως Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ). Εν τούτοις 9 είδη έχουν εξαφανιστεί από το βουνό από την εποχή της κήρυξης του κεντρικού τμήματος του βουνού ως προστατευόμενη περιοχή μεταξύ των οποίων και το σύμβολο του βουνού, ο γυπαετός.

Η βόσκηση έχει απαγορευτεί στην υποαλπική ζώνη στο κεντρικό τμήμα του Εθνικού Δρυμού, και μάλιστα είχε περιφραχτεί παλαιότερα. Στα ΝΔ όμως ασκείται έντονη βόσκηση από βοοειδή, που έχει αντικαταστήσει την αιγοπροβατοτροφία, και πολλές δεκάδες άλογα.

Η δασική διαχείριση είναι πολύ ευνοϊκότερη για την βιοποικιλότητα σε σχέση με τις περισσότερες προστατευόμενες περιοχές στην Ελλάδα καθώς υπάρχουν εκτεταμένα ώριμα δάση. Υπάρχουν όμως συστάδες στα χαμηλότερα υψόμετρα όπου ασκείται αποψιλωτική υλοτομία.

Εντός των ορίων ΕΖΔ/ΖΕΠ βρίσκονται 7 Ορειβατικά Καταφύγια και 4 Καταφύγια Ανάγκης, η παλιά Μονή Αγίου Διονυσίου, το Αθλητικό Κέντρο Λιτοχώρου και μια ζώνη με παλιές βιοτεχνίες στον Ενιπέα δίπλα στο Λιτόχωρο. Ακριβώς εκτός των ορίων ΕΖΔ/ΖΕΠ βρίσκονται οι οικισμοί Λιτόχωρο, Πέτρα, το στρατόπεδο Λιτοχώρου, η μονή Αγ. Διονυσίου, το Κέντρο Ενημέρωση Εθνικού Δρυμού Ολύμπου, όπου βρίσκονται και τα γραφεία της ΜΔΠΠ. Δεν υπάρχουν καλλιεργήσιμες εκτάσεις εντός της ΕΖΔ/ΖΕΠ εκτός από την περιοχή Λιτοχώρου όπου έχουν κατασκευαστεί και λίγα οικήματα.

Στα όρια του Εθνικού Πάρκου με το νέο ΠΔ που ταυτίζεται με τα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας περιλαμβάνονται η χαράδρα της Ζηλιάνας, που περιλαμβάνεται ήδη στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Δρυμού, δάση στη δυτική πλευρά και μια υγροτοπική θέση, λίμνη στην θέση Μπάρα. Στην ζώνη αυτή βρίσκονται το Στρατιωτικό Κέντρο Σκι στην θέση Βρυσοπούλες, οι Μονές Κανάλων και Αγίας Τριάδας Σπαρμού και ο αρχαιολογικός χώρος Λείβιθρα, που είναι πλέον επισκέψιμος. Μικρές εκτάσεις με λιβάδια και κτηνοτροφικές υποδομές υπάρχουν στην περιοχή Μπάρας.

Συνοπτικά, τα σημαντικότερα στοιχεία για την διατήρηση της βιοποικιλότητας της περιοχής είναι:

Η εξασφάλιση καλής κατάστασης διατήρησης των 13 τύπων οικοτόπων του παραρτήματος Ι της οδηγίας των οικοτόπων:

- 4060 Αλπικοί και βόρειοι ερεικώνες
- 4090 Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους
- 6170 Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες
- 6230 *Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)
- 8140 Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου
- 8210 Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση
- 9130 Δάση οξυάς της Asperulo-Fagetum
- 9150 Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς Cephalanthero-Fagion
- 91M0 Παννωνικά-βαλκανικά δάση δρυών με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ
- 92C0 Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orie*ntalis (Platanion orientalis)
- 9340 Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*
- 9530 *(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα
- 95A0 Ορο−Μεσογειακά δάση πεύκης μεγάλων υψομέτρων (*Pinus heldreichii* ή *Pinus peuce*)

Η διατήρηση των σημαντικών ειδών χλωρίδας ως σύνολο εκτός από τα τρία είδη που έχουν καταγραφεί ως πολύ σημαντικά βάσει της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας (*Dactylorhiza kalopissii subsp. Kalopissii, Viola delphinantha, Himantoglossum jankae*) και άλλων 275 ειδών που περιλαμβάνονται στα σημαντικά είδη καθώς περιλαμβάνονται στο Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων ειδών χλωρίδας ή είναι ενδημικά της περιοχής ή ευρύτερων ενοτήτων.

Η διατήρηση των πολύ σημαντικών ειδών πανίδας της ΕΖΔ – ΖΕΠ:

- *Buprestis splendens*
- *Cerambyx cerdo*
- *Lucanus cervus*
- *Morimus asper funereus*
- *Osmoderma eremita*
- *Rosalia alpina*
- *Parnassius apollo*
- *Polyommatus eroides*
- *Nymphalis xanthomelas*
- *Austropotamobius torrentium*
- *Barbus balcanicus*
- *Triturus macedonicus*
- *Bombina variegata*
- *Elaphe quatuorlineata*

- *Elaphe situla*
- *Testudo hermanni*
- *Testudo marginata*
- *Dryomys nitedula*
- *Muscardinus avellanarius*
- *Barbastella barbastellus*
- *Miniopterus schreibersii*
- *Myotis emarginatus*
- *Myotis blythii*
- *Myotis myotis*
- *Rhinolophus ferrumequinum*
- *Rhinolophus hipposideros*
- *Nyctalus lasiopterus*
- *Myotis nattereri*
- *Rupicapra rupicapra balcanica*
- *Ursus arctos*
- *Canis lupus*
- *Capreolus capreolus*

Η διατήρηση των 53 σημαντικότερων ειδών της ορνιθοπανίδας (περιλαμβανομένων των εξαφανισθέντων ειδών) τα οποία μπορούν να επαναποικήσουν την περιοχή ή να επανεισαχθούν. Πρόκειται για αρπακτικά πουλιά, δασικά είδη και είδη των λιβαδικών εκτάσεων.

Κρίσιμα ζητήματα για την διατήρηση της βιοποικιλότητας είναι:

- Η διατήρηση των ανεπηρέαστων ζωνών χωρίς δρόμους και όχληση για τα είδη.
- Η διατήρηση της χλωρίδας με ρύθμιση της βόσκησης ως προς τον χρόνο και τον χώρο αλλά και τα είδη των ζώων που χρησιμοποιούνται ανά περιοχή.
- Η διατήρηση ανοιγμάτων στα δάση αλλά και τμημάτων εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.
- Η διασφάλιση συνθηκών για τα είδη πανίδας που έχουν εξαφανιστεί ή επανακάμπτουν και η διερεύνηση των δυνατοτήτων επανεισαγωγής των ειδών που έχουν εξαφανιστεί.
- Η διασφάλιση των συνθηκών για την αναπαραγωγή του οριακά απειλούμενου στην περιοχή μακεδονικού τρίτωνα.

Κεφάλαιο 3. ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

3.1 Αξιολόγηση του φυσικού περιβάλλοντος

3.1.1 Καθορισμός προτεραιοτήτων διαχείρισης

Η σημασία του κάθε τόπου του δικτύου Natura 2000 (N2K) και επιμέρους περιοχών αυτού για τη διατήρηση ή βελτίωση της Κατάστασης Διατήρησης (ΚΔ) ενός τύπου οικοτόπου/είδους σε εθνικό επίπεδο βασίζεται στην υφιστάμενη κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος.

Οι προτεραιότητες διαχείρισης βασίζονται σε τ.ο. και είδη τα οποία χαρακτηρίστηκαν ως πολύ σημαντικά.

Στην ανάλυση περιλαμβάνονται:

- οι τ.ο. του παραρτήματος Ι της της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- τα είδη που περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ
- είδη που έχουν προταθεί ως «πολύ σημαντικά» διότι είναι απειλούμενα με δυσμενές καθεστώς διατήρησης στην Ελλάδα, στενοενδημικά ή σε όρια εξάπλωσης και είναι επιτακτική η διατήρησή τους (βλ. κεφάλαια 2.2.2.2 και 2.2.3.2)
- Τα σημαντικότερα είδη ορνιθοπανίδας με προτεραιότητα διατήρησης: α) είδη χαρακτηρισμού, β) είδη του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και γ) τα είδη με δυσμενές καθεστώς διατήρησης στην Ελλάδα ή στην Ε.Ε. σύμφωνα με το Ελληνικό Κόκκινο βιβλίο και την αντίστοιχη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (BirdLife International 2015). Από τα είδη που είναι παρόντα με σημαντική παρουσία σε διαφορετικές φάσεις (μετανάστευση, διαχείμαση, αναπαραγωγική περίοδο) έχουν επιλεγεί τα είδη που φωλιάζουν στις ΖΕΠ. (βλ. κεφ. 2.2.3.3)

Ως κριτήρια για τον καθορισμό και ιεράρχηση των προτεραιοτήτων διαχείρισης χρησιμοποιούνται:

Α. Για τους τύπους οικοτόπων και τα είδη της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ τα εξής:

1. **Σχετική επιφάνεια** (για τους τύπους οικοτόπων) / Σχετικός πληθυσμός (για τα είδη): A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0). Εξετάζεται τόσο σε επίπεδο δικτύου Natura 2000 όσο και σε επίπεδο χώρας (βλ. Πίνακα 2.2-1) και επιλέγεται η υψηλότερη τιμή.

2. **Βαθμός Διατήρησης** σε κάθε τόπο: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

3. **Κατάσταση Διατήρησης** (για είδη και τύπους οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) σε εθνικό επίπεδο: FV- Favourable (Ικανοποιητική), U1- Unfavourable-Inadequate (Ανεπαρκής), U2- Unfavourable-Bad (Κακή). XX -Unknown (Άγνωστη)

4. **Προτεραιότητα**: Είδος ή οικότοπος προτεραιότητας όπως ορίζεται από την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ

Β. Για τα είδη πτηνών της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ:

1. **Σχετικός πληθυσμός** (για τα είδη): A (100%>=p> 15%), B (15%>=p>2%), C: (2%>=p>0).

2. **Βαθμός Διατήρησης**: A (εξαίρετη διατήρηση), B (καλή διατήρηση), C (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση).

3. **Τάση του μεγέθους του αναπαραγόμενου πληθυσμού**: Βελτιούμενη (+, improving), κυμαινόμενη (F, Fluctuating), επιδεινούμενη (-, deteriorating), σταθερή (=, stable), αβέβαιη (U, uncertain), άγνωστη (x, unknown).

4. **Κατάσταση διατήρησης** σύμφωνα με το Ελληνικό και το Ευρωπαϊκό Κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ζώων. Χρησιμοποιείται συμπληρωματικά με την τάση το δυσμενέστερο στοιχείο με την εξής αναλογία: **FV:** Χωρίς δυσμενές καθεστώς LC και NE, **U1:** NT, **U2:** VU, EN, CR

5. **Προτεραιότητα:** Είδη χαρακτηρισμού της εν λόγω ΖΕΠ

Η ιεράρχηση των προτεραιοτήτων διατήρησης γίνεται ανά περιοχή Natura για κάθε τ.ο/είδος και αφορά διακριτά στα **θεσμικά μέτρα** και στα **μέτρα διαχείρισης**. Η προτεραιότητα διαχείρισης εκφράζεται σε 3 ομάδες υψηλή (1), μέση (2) και χαμηλή (3).

Η μέθοδος που ακολουθείται για την συναγωγή διάκρισης σε κατηγορία μέτρων ή προτεραιότητα διαχείρισης είναι με τις εξής αρχές ή συνδυασμούς παραμέτρων:

I. Στις περιπτώσεις που **η σχετική επιφάνεια/σχετικός πληθυσμός ενός τύπου οικοτόπου/είδους εντός μίας N2K είναι A (15-100%)**, τότε η προτεραιότητα για θεσμικά μέτρα είναι υψηλή, ανεξάρτητα από τον βαθμό διατήρησης (ΒΔ)[5].

II. Στις περιπτώσεις που οι τύποι οικοτόπων και τα είδη των Παραρτημάτων των Οδηγιών έχουν **περιορισμένη εξάπλωση στη χώρα**, δηλαδή απαντούν **σε έως και 10 τόπους N2K,** και όταν **η σχετική επιφάνεια/σχετικός πληθυσμός του συγκεκριμένου τύπου οικοτόπου/είδους εντός μίας N2K είναι B (2-15%)** τότε αυτοί αξιολογούνται υψηλά και η προτεραιότητα για θεσμικά μέτρα είναι υψηλή, ανεξάρτητα από τον βαθμό διατήρησης (ΒΔ). Η συγκεκριμένη περίπτωση δεν αποτυπώνεται στον πίνακα 3.1 και θα πρέπει να κριθεί κατά περίπτωση.

III. Στις περιπτώσεις που ο **ΒΔ ενός τ.ο./είδους εντός ενός τόπου είναι C** (μέτρια ή περιορισμένη διατήρηση), τότε η προτεραιότητα για διαχειριστικά μέτρα είναι υψηλή ανεξαρτήτως της σχετικής επιφάνειας/πληθυσμού στον τόπο.

IV. Η βαρύτητα που θα δίνεται κατά την αξιολόγηση, στην εφαρμογή του κριτηρίου **«Κατάσταση Διατήρησης»** εξαρτάται από την ευθύνη του συγκεκριμένου τόπου για το είδος ή τον τύπο οικοτόπου σε εθνικό επίπεδο, δηλ. τη σχετική επιφάνεια/σχετικό πληθυσμό αντιστοίχως εντός του τόπου. Στις περιπτώσεις που ο ΒΔ ενός τ.ο./είδους εντός του τόπου είναι B και η ΚΔ του είναι ανεπαρκής (U1) ή κακή (U2) σε εθνικό επίπεδο, τότε η προτεραιότητα για διαχειριστικά μέτρα είναι υψηλή ανεξαρτήτως της σχετικής επιφάνειας/πληθυσμού στον τόπο.

V. Η παράμετρος **Τάση της Κατάστασης Διατήρησης** για ένα τ.ο./είδος (για τα είδη ορνιθοπανίδας χρησιμοποιείται **η τάση του μεγέθους αναπαραγόμενου πληθυσμού**), όταν είναι αρνητική δύναται κατά την κρίση του μελετητή και λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ευθύνη

[5] Ο βαθμός διατήρησης ενός τ.ο./είδους μπορεί να μεταβάλλεται στον χρόνο, ενώ οι προβλέψεις των κανονιστικών πράξεων (Π.Δ.) είναι μόνιμες.

του συγκεκριμένου τόπου για το είδος σε εθνικό επίπεδο (λαμβάνοντας υπόψη το καθεστώς διατήρησης σύμφωνα με το Ελληνικό ή/και το Ευρωπαϊκό Κόκκινο Βιβλίο) όσο και τον βαθμό διατήρησής του, να μεταβάλλει την ομάδα προτεραιότητας διαχείρισης (για διαχειριστικά μέτρα) από μέση (2) σε υψηλή (1).

VI. Αν **όλες οι παράμετροι που αξιολογούνται στον τόπο έχουν τη βέλτιστη τιμή** τόσο εντός του τόπου (Α) όσο και στο εθνικό επίπεδο, τότε υπάρχει ισχυρή ένδειξη ότι απαιτείται μόνον παρακολούθηση, ώστε να υπάρξει απλώς έγκαιρη διάγνωση τυχόν τάσεων υποβάθμισης ή μείωσης των πληθυσμών στο μέλλον. Εάν ο υφιστάμενος βέλτιστος ΒΔ (Α) ή και η υφιστάμενη ΙΚΔ (τάση για τα πτηνά) είναι αποτέλεσμα ήδη εφαρμοζόμενων δράσεων/μέτρων διαχείρισης, αυτά αξιολογούνται και κατά περίπτωση επαναπροτείνονται.

VII. Οι τ.ο./είδη προτεραιότητας (*, είδη χαρακτηρισμού για τη ΖΕΠ) δύναται κατά την κρίση του μελετητή και λαμβάνοντας υπόψη τόσο την ευθύνη του συγκεκριμένου τόπου για το είδος σε εθνικό επίπεδο όσο και τον βαθμό διατήρησής του, να μεταβάλλει την ομάδα προτεραιότητας διαχείρισης (για θεσμικά μέτρα) από μέση (2) σε υψηλή (1).

Εκτός από τα είδη που εντοπίζονται σε σχετικά λίγους τόπους του δικτύου NATURA υπάρχουν είδη που εμφανίζονται σε πολλούς τόπους NATURA αλλά βρίσκονται σε δυσμενές καθεστώς διατήρησης (σύμφωνα με το Ελληνικό και το Ευρωπαϊκό κόκκινο βιβλίο απειλούμενων ειδών). Υπάρχει δηλαδή επιτακτικότητα για λήψη μέτρων. Μερικά από αυτά είναι ευρείας εξάπλωσης και εμφανίζονται σε πολλά διαφορετικά ενδιαιτήματα. Ορισμένα παρουσιάζουν ανοχή στη διαχείριση ή και απαιτούν διαχείριση, πχ βόσκηση ή οποία λειτουργεί ως υποκατάστατο των άγριων οπληφόρων που υπάρχουν σε ανεπηρέαστα από τον άνθρωπο οικοσυστήματα. Ορισμένα αντιθέτως εντοπίζονται σε ιδιαίτερα ενδιαιτήματα τα οποία έχουν μικρή εμφάνιση σε κάθε τόπο ή απαιτούν θέσεις που έχουν παραμείνει ανεπηρέαστες από έργα και ανθρώπινες δραστηριότητες. Σοβαρές απειλές στα ενδιαιτήματα αυτών των ειδών και ειδικά για είδη που εξαρτώνται από συγκεκριμένες θέσεις θα πρέπει να αποτραπούν εξ αρχής. Αυτές είναι συχνά περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που δεν επιδέχονται διαχείρισης όπως π.χ. οι θέσεις φωλεοποίησης, και ο περιβάλλον αυτών χώρος, αρπακτικών ή ασπονδύλων που συνδέονται με συγκεκριμένα ενδιαιτήματα ή φυτά ξενιστές.

Τύποι οικοτόπων και είδη των οποίων τα στοιχεία αξιολόγησης εντός του τόπου είναι **άγνωστα** και δεν έχουν συμπληρωθεί στο ΤΕΔ τίθεται ως προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων και η βελτίωση της γνώσης μέσω μελετών βάσης. Τα είδη αυτά, για τα οποία θα πρέπει να πραγματοποιηθούν μελέτες βάσης ώστε να αξιολογηθεί η κατάσταση των πληθυσμών τους, είναι τα εξής:

Χλωρίδα: Dactylorhiza kalopissii subsp. Kalopissii, Himantoglossum jankae, Viola delphinantha
Ασπόνδυλα: Rosalia alpina, Austropotamobius torrentium. Polyommatus eroides, Barbus balcanicus
Εννοείται ότι για όλα τα είδη υπάρχει υποχρέωση παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης.

Παρατίθενται στην συνέχεια ένας συγκεντρωτικός πίνακας ανά περιοχή Natura όπου παρουσιάζονται οι σημαντικότεροι τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη που εντάσσονται στις ομάδες υψηλής και μέσης προτεραιότητας διαχείρισης για θεσμικά μέτρα και οι κύριες οικοσυστημικές χωρικές ενότητες (ΟΧΕ).

Πίνακας 3.1.1. Οι σημαντικότεροι τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη που εντάσσονται στις ομάδες υψηλής και μέσης προτεραιότητας διαχείρισης για θεσμικά μέτρα και οι κύριες οικοσυστημικές χωρικές ενότητες (ΟΧΕ) στον Όλυμπο

Ομάδα είδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	τ.ο./είδος προτεραιότητας (92/43/ΕΚ)	Προτεραιότητα Διαχείρισης Θεσμικά μέτρα	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων
	4060	Αλπικοί και βόρειοι ερεικώνες																	3	1	
	4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους																	3	2	
	6170	Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες																	1	2	
	6230	Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)																*	1	2	
	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου																	3	2	
	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση																	2	2	
	9130	Δάση οξυάς της Asperulo-Fagetum																	3	1	
	9150	Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς Cephalanthero-Fagion																	2	3	
	91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ																	3	3	
	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*																	3	2	
	9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*																*	1	2	
	9530	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα																	1	2	
	95A0	Ορο−Μεσογειακά δάση πεύκης μεγάλων υψομέτρων (*Pinus heldreichii* ή *Pinus peuce*)																	1	3	
P	6996	*Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii*		1	1	1		2	2		2		2								v
P	6927	*Himantoglossum jankae*		3					3			3	1	1	1	3					v
P	1590	*Viola delphinantha*	1	2				2	3	3											v
P		*Achillea ambrosiaca*	1	3				3													
P		*Allium heldreichii*		3				1	1	2	2	1	3		2						
P		*Alyssum handelii*	1	2				3													
P		*Aquilegia ottonis subsp. amaliae*			1			1	1		3	2		1	2						
P		*Asperula muscosa*		2				1	1	3	2	2									
P		*Aubrieta thessala*	1	1				1	1			2	3	2	2						
P		*Beta nana*	1	3				3													
P		*Brassica nivalis*	1	2				1				2									
P		*Campanula oreadum*	1	2				1	2	2	3	2									

Ομάδα είδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	τ.ο./είδος προτεραιότητας (92/43/ΕΚ)	Προτεραιότητα Διαχείρισης Θεσμικά μέτρα	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων
P		*Centaurea grbavacensis*		2					1		3	1	2	1	2						
P		*Centaurea grisebachii subsp. transiens*	1	1				2	1			2	2	1	2						
P		*Centaurea incompleta*							2	3		1	2	1	1						
P		*Centaurea litochorea*		1					1			3	2	1	1	3					
P		*Cephalaria tenuiloba*		1				2	1	2		2	3	3	3						
P		*Cerastium theophrasti*	1	3				3													
P		*Corydalis blanda subsp. olympica*	1	2				2													
P		*Dactylorhiza iberica*			1			2	3	2	2	2	2								
P		*Epipactis degenii*		1				1	1		2	2									
P		*Epipactis olympica*							2	1	1	1									
P		*Erysimum olympicum*	3	1				1	1	3		3	3	3	3						
P		*Festuca olympica*	1	2				3													
P		*Genista sakellariadis*		3				3	1			3	3	3	3						
P		*Heliosperma pusillum subsp. chromodontum*	1	2	2			2	2		3	2		3	3						
P		*Hieracium gracilifurcum*	2	1				2	3	1	2	2									
P		*Hieracium graecum subsp. szilyanum*	1	2				2													
P	1740	*Jankaea heldreichii*			2			1	1	3	2	2	3								
P		*Ligusticum olympicum*	1					3													
P		*Minuartia setacea subsp. olympica*	1	1				1	1			2									
P		*Poa dolosa*	1	2				3													
P		*Potentilla deorum*	1	2				1	2	3		2									
P	1739	*Ramonda serbica*		2				3	1	3	3	2	2	1	2						
P		*Sedum stefco*		2					3	1			1		1						
P		*Silene oligantha*						1	1		2	1	1	3	3						
P		*Silene parnassica subsp. dionysii*	3	2				1	1	3	2	2									
P		*Stachys recta subsp. olympica*	1	2				1	2												
P		*Taraxacum deorum*	1																		
P		*Taraxacum lingulilobum*							1		3	3		1	2						

Ομάδα είδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξιάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξιάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	τ.ο./είδος προτεραιότητας (92/43/ΕΚ)	Προτεραιότητα Διαχείρισης Θεσμικά μέτρα	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων
P		*Taraxacum olympicola*							1		3	3		1	2						
P		*Taraxacum refectum*							1		3			1	2						
P		*Taraxacum thessalicum*	1	2																	
P		*Teucrium chamaedrys subsp. olympicum*		1				1	1	2	3	2	3	3							
P		*Veronica thessalica*	1	3				3													
P		*Viola pseudograeca*	1	1				1	1		3	2									
P		*Viola striis-notata*	1	3				2													
I	1085	*Buprestis splendens*						1	1	2	1	1	1	1	1				1	1	
I	1088	*Cerambyx cerdo*						1	1	2	1	1	1	1	1						v
I	1083	*Lucanus cervus*						1	1	2	1	1	1	1	1				3	1	v
I	6908	*Morimus asper funereus*						1	1	2	1	1	1	1	1				3	1	v
I	6966	*Osmoderma eremita*						1	1	2	1	1	1	1	1			*	1	1	v
I	1087	*Rosalia alpina*						1	1	2	2	2	2	2	1				3	1	v
I	1057	*Parnassius apollo*	1	1															3	3	v
I	4042	*Polyommatus eroides*	1	1															3	1	
I		*Nymphalis xanthomelas*			1														3	3	v
I	1093	*Austropotamobius torrentium*			1													*	1	1	v
F	5261	*Barbus balcanicus*			1														3	1	
A	5364	*Triturus macedonicus*				1													3	1	
A	1193	*Bombina variegata*			2	3													3	1	
R	1279	*Elaphe quatuorlineata*			2								2	2	2	2			3	1	
R	1293	*Elaphe situla*		3	2				2	2			1	1	1	1			3	1	
R	1217	*Testudo hermanni*		3	2				3	3			1	1	1	1			3	1	
R	1218	*Testudo marginata*			2								2	1	1	1			3	1	
M	1342	*Dryomys nitedula*			2			1	1	1	1	1	1	1	1	3					
M	1341	*Muscardinus avellanarius*			2						1	2	1	1	2	3					
M	1308	*Barbastella barbastellus*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		1	1	
M	1310	*Miniopterus schreibersii*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		1	1	

Ομάδα είδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	τ.ο./είδος προτεραιότητας (92/43/ΕΚ)	Προτεραιότητα Διαχείρισης Θεσμικά μέτρα	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων
M	1321	*Myotis emarginatus*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		1	3	
M	1307	*Myotis blythii*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		3	1	
M	1324	*Myotis myotis*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		3	1	
M	1304	*Rhinolophus ferrumequinum*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		1	1	
M	1303	*Rhinolophus hipposideros*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2		1	2	
M	1371	*Rupicapra rupicapra balcanica*	1	1				1	1	1	1	1	1	1	1				1	3	
M	1328	*Nyctalus lasiopterus*			1	1	1				1	1	1	1	1						
M	1322	*Myotis nattereri*	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2					
M	1354	*Ursus arctos*			1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	*	1	1	v
M	1352	*Canis lupus*		2	1			3	2	2	2	1	1	1	1	2			3	3	
M		*Capreolus capreolus*		2	2			1	1	1	1	1	1	1	1	3			3	3	
B	A402	*Accipiter brevipes*		T1	Φ2								Φ2	Φ3	T1	T1			3	2	
B	A223	*Aegolius funereus*							Φ3			Φ3	Φ3						2	2	
B	A247	*Alauda arvensis*	Φ2	Φ1															3	1	
B	A878	*Alectoris graeca*		Φ1											Φ1	Φ2			3	1	
B	A255	*Anthus campestris*	Φ1 T1	Φ2 T1												T2			3	2	
B	A091	*Aquila chrysaetos*	T1	T1											T2				3	1	
B	A104	*Bonasa bonasia*																	2	1	v Πρόσφατη επανακαταγραφή με άγνωστη κατανομή.
B	A215	*Bubo bubo*		T1									T2		T2	T1			3	2	
B	A243	*Calandrella brachydactyla*														Φ2			3	2	
B	A224	*Caprimulgus europaeus*		Φ1											T1	T1			3	2	
B	A030	*Ciconia nigra*			Φ1 T1		T2												3	1	
B	A080	*Circaetus gallicus*	T2	T1											T2	T2			3	1	
B	A239	*Dendrocopos leucotos*									Φ1	Φ1							2	1	
B	A429	*Dendrocopos syriacus*												Φ1					3	2	
B	A236	*Dryocopus martius*						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1							3	2	

Ομάδα είδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμιευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	τ.ο./είδος προτεραιότητας (92/43/ΕΚ)	Προτεραιότητα Διαχείρισης Θεσμικά μέτρα	Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα	Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων
B	A379	*Emberiza hortulana*	Φ2	Φ1															3	2	
B	A248	*Eremophila alpestris*	Φ1																2	1	
B	A103	*Falco peregrinus*	T1	T2						T2					T2	T2			3	2	
B	A092	*Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)*		T2					Φ2		Φ2		T1		T2				3	1	
B	A338	*Lanius collurio*	Φ2	Φ1											Φ1				3	1	
B	A339	*Lanius minor*		Φ1															3	1	
B	A868	*Leiopicus medius*									Φ1		Φ1						3	2	
B	A246	*Lullula arborea*	Φ2	Φ1															3	2	
B	A072	*Pernis apivorus*		T2					T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2				3	2	
B	A234	*Picus canus*			Φ1				Φ2		Φ2	Φ2	Φ2						2	2	
B	A326	*Poecile montana*									Φ1	Φ1							3	1	
B	A317	*Regulus regulus*						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1						3	1	
B	A210	*Streptopelia turtur*											Φ1	Φ1					3	1	

3.1.2 Οικολογικές απαιτήσεις και στόχοι διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου

Οι σημαντικότεροι τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Η διατήρησή τους επιβάλει την λήψη μέτρων ώστε να βελτιωθεί ο βαθμός διατήρησής τους. Για την επίτευξη του επιθυμητού βαθμού διατήρησης πρέπει να προσδιορίζονται ειδικοί στόχοι διατήρησης, όταν υπάρχουν επαρκή στοιχεία, και αυτοί να ποσοτικοποιούνται.

Οι στόχοι διατήρησης θα πρέπει (όπως ακριβώς το περιγράφει έγγραφο της Ε.Ε.)[6]:

- **να είναι σαφείς** – να αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο χαρακτηριστικό ενδιαφέροντος (είδος ή τύπο οικοτόπου) και να καθορίζονται οι όροι που απαιτούνται για την επίτευξη του στόχου διατήρησης

- **να είναι μετρήσιμοι** και να μπορούν να περιληφθούν σε εκθέσεις – να δίνουν τη δυνατότητα παρακολούθησης για να καθοριστεί εάν επιτυγχάνονται οι στόχοι

- **να είναι ρεαλιστικοί** – να παρέχονται ένα λογικό χρονικό πλαίσιο και μια λογική χρήση των πόρων

- **η προσέγγιση να είναι συνεπής** – η δομή των στόχων διατήρησης πρέπει να είναι, στο μέτρο του δυνατού, η ίδια σε όλους τους τόπους, και σε τόπους που υποστηρίζουν το ίδιο χαρακτηριστικό ενδιαφέροντος, και να χρησιμοποιούνται παρόμοια στοιχεία και στόχοι για την περιγραφή της ικανοποιητικής κατάστασης· και

- **να είναι περιεκτικοί** – τα στοιχεία και οι στόχοι θα πρέπει να καλύπτουν τις ιδιότητες του χαρακτηριστικού ενδιαφέροντος που χρειάζονται για να περιγραφεί η κατάστασή του ως ικανοποιητική ή μη ικανοποιητική.

Δυστυχώς αυτό δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί παρά μόνο μερικώς όπου κάποιοι στόχοι έχουν προσδιοριστεί. Για τον λόγο αυτό ανατρέχουμε περισσότερο στις οικολογικές απαιτήσεις των τ.ο. και ειδών. Τα δεδομένα αυτά είναι απαραίτητα για τον προσδιορισμό των μέτρων διατήρησης των τ.ο. και των ειδών, όπως αυτά αναπτύσσονται στα κεφ. 4 και 5.

Τύποι Οικοτόπων

Για τους τύπους οικοτόπων προσδιορίζεται ως προς την ποικιλότητα – αντιπροσωπευτικότητα, την φυσικότητα ως προς την δομή και τις λειτουργίες του οικοτόπου. Βασικοί στόχοι είναι:

α) Η διατήρηση της έκτασης των τ.ο. του παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43 ή η επαναφορά στην προηγούμενη έκταση, αν έχει υπάρξει υποβάθμιση. Η έκταση κάθε τ.ο. είναι σαφής, χαρτογραφημένη και διαθέσιμη δημοσίως αν και σε ορισμένες περιπτώσεις αυτή είναι αδρομερής και μπορεί να μην εμφανίζονται μικρής έκτασης τ.ο., ιδιαίτερα οι συνδεμένοι με την ύπαρξη νερού ή υδρομορφικών εδαφών.

[6] Ειδικό σημείωμα της Επιτροπής για τον καθορισμό των στόχων διατήρησης για τους τόπους NATURA: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_EL.pdf

β) Η διασφάλιση του βαθμού διατήρησης ή η βελτίωσή του ως προς την ποικιλότητα – αντιπροσωπευτικότητα, την φυσικότητα και την λειτουργία του που διασφαλίζει την μακροχρόνια διατήρησή τους. Πρέπει να έχουμε υπόψη ότι οι τ.ο. εν τέλει είναι το ενδιαίτημα των ειδών.

Βασικά στοιχεία για την αξιολόγησης είναι η σύνθεση των ειδών με φυτοκοινωνιολογική προσέγγιση και η παρουσία χαρακτηριστικών ειδών. π.χ. Ένα δάσος δρυών αποψιλωτικά διαχειριζόμενο είναι πολύ διαφορετικό από ένα δάσος όπου οι υλοτομίες γίνονται επιλεκτικά. Ενώ ακόμη μεγαλύτερη ποικιλία ειδών παρουσιάζει ένα δάσος που είναι σε φυσική εξέλιξη με πολλά νεκρά κατακείμενα και ιστάμενα δέντρα, που αποτελούν ενδιαίτημα για πολλά και πολύ σημαντικά είδη. Ο τ.ο. παραμένει στην ίδια έκταση αλλά η φυσικότητα, η ποικιλία των ειδών και η λειτουργία του ως ενδιαίτημα είναι πολύ διαφορετικές.

Για τους τύπους οικοτόπων έχουν παρατεθεί στους πίνακες 2.2.1 του ΤΤΑ οι γενικοί και οι ειδικοί στόχοι διατήρησης. Στις περισσότερες περιπτώσεις οι στόχοι που έχουν διατυπωθεί, ως αποτέλεσμα του έργου εποπτείας των τ.ο. που ολοκληρώθηκε το 2015 είναι στις περισσότερες περιπτώσεις πολλοί γενικοί και συγκλίνουν στην διατήρηση ή την βελτίωση του βαθμού διατήρησης. Για τους δασικούς τ.ο. μία καλή πληροφορία είναι οι δασικές διαχειριστικές μελέτες, όπου υπάρχουν και είναι βοηθητικές, όχι μόνο για την αναγνώριση των παραγωγικών δραστηριοτήτων αλλά συμπληρωματικά και για την αξιολόγηση της φυσικότητας και της ποικιλότητας.

Είδη

Στην περίπτωση των ειδών οι στόχοι διατήρησης μπορούν να κωδικοποιούνται και να ποσοτικοποιούνται με μεγαλύτερη σαφήνεια. Μπορούν δηλαδή να αναφέρονται συγκεκριμένες επιθυμητές τιμές αναφοράς για την επίτευξη μακροχρόνιας διατήρησης και αυτές να είναι οι στόχοι διατήρησης. Αυτές οι τιμές μπορεί να είναι πληθυσμιακά μεγέθη ή πυκνότητες πληθυσμών ανά έκταση ή έκταση κατάλληλου ενδιαιτήματος. Ειδικοί στόχοι διατήρησης έχουν διατυπωθεί από το πρόγραμμα εποπτείας των ειδών που ολοκληρώθηκε το 2015 και παρατίθενται στο ΤΤΑ στους πίνακες 2.2.2

Σε σχέση με τις οικολογικές απαιτήσεις των ειδών στο Τεύχος ΤΤΑ κρίθηκε απαραίτητο να παρατεθούν στοιχεία για τα λιγότερο γνωστά είδη πανίδας (ασπόνδυλα, ιχθύες, αμφίβια, ερπετά, θηλαστικά) σε σχέση με την βιολογία τους και τις οικολογικές τους απαιτήσεις.

Στο Τεύχος ΤΤΑ, στο αντίστοιχο κεφάλαιο 3.1.2, παρατίθενται στοιχεία για τα λιγότερο γνωστά σημαντικά είδη πανίδας (ασπόνδυλα, ιχθύες, αμφίβια, ερπετά, θηλαστικά) σε σχέση με την βιολογία τους και τις οικολογικές τους απαιτήσεις. Για την ορνιθοπανίδα υπάρχουν πολύ γνωστότερα στοιχεία στα ελληνικά. Μια καλή βάση των απαιτήσεων των ειδών είναι η έκδοση του Υπουργείου Περιβάλλοντος (Δημαλέξης κ.α. 2009).

Αναφέρονται στην συνέχεια γενικά μερικά στοιχεία για ομάδες ειδών στις οποίες περιλαμβάνονται πολύ σημαντικά είδη.

Χλωρίδα

Τα σημαντικά είδη χλωρίδας είναι κυρίως είδη των ανοικτών εκτάσεων και συνδέονται με την διαχείριση κυρίως της βόσκησης. Η υπερβόσκηση μπορεί να τα εξαφανίσει ενώ η υποβόσκηση μπορεί να οδηγήσει σε εξαφάνισή τους λόγω οικολογικής διαδοχής. Η διατήρηση των λιβαδιών και των ανοιγμάτων στα δάση είναι απαραίτητη για την διατήρηση πολλών ειδών. Η κατά χώρο και χρόνο

οργάνωση της βόσκησης είναι απαραίτητα για την διατήρηση σε καλή κατάσταση των ενδιαιτημάτων τους.

Το μόνο δασικό είδος που προστατεύεται σύμφωνα με την οδηγία 92/43 είναι το *Ruscus aculeatus*. Απαιτεί δασικό περιβάλλον και απειλείται από την διάσπαση των δασών και τις αποψιλωτικές υλοτομίες. Εντούτοις κρίνεται αναγκαία η λήψη μέτρων για τη διατήρηση σπάνιων και ενδημικών δασικών ειδών περιορισμένης γεωγραφικής εξάπλωσης.

Πολύ ενδιαφέρον έχει στον Γράμμο η παρουσία του βρυόφυτου *Bauxbaumia viridis* που αναφέρεται στο Παράρτημα ΙΙ της Οδηγίας 92/43. Η μη απομάκρυνση κατακείμενων, αποσυντεθημένων κορμών μεγάλης ηλικίας και χρόνων αποσύνθεσης αποτελεί το σημαντικότερο διαχειριστικό μέτρο μαζί με το υγρά υπόσκιο ενδοδασογενές περιβάλλον. Περισσότερα στοιχεία στο τεύχος ΤΤΑ.

Ασπόνδυλα

Τα δασικά είδη εντόμων απαιτούν την ύπαρξη γέρικων και νεκρών δένδρων στα δάση και συνεπώς οι αποψιλωτικές υλοτομίες και η μη διατήρηση δένδρων ή συστάδων σε φυσική εξέλιξη οδηγούν σε μείωση των πληθυσμών τους.

Άλλα είδη εντόμων (ορθόπτερα και λεπιδόπτερα) απαιτούν την ύπαρξη ανοιγμάτων στα δάση και συνεπώς η διατήρησή τους συνδέεται με την εκτατική βόσκηση που οδηγεί σε διατήρηση ανοικτών ενδιαιτημάτων. Η φυσική δάσωση λόγω του περιορισμού τους αιγοπροβατοτροφίας και η αναδάσωση με κωνοφόρα (όπως η εκτεταμένη στον όρος Βέρνον) αποτελούν πολύ σοβαρές απειλές για τα είδη των ανοικτών εκτάσεων όπως οι πεταλούδες. Στο κεφ. 2.2.3.1 του τεύχους ΤΤΑ περιλαμβάνονται πίνακες με τα είδη για κάθε τόπο Natura.

Τα δίθυρα του γλυκού νερού και οι καραβίδες του γλυκού νερού απαιτούν καθαρά νερά και διατήρηση της ροής, η οποία μπορεί να αλλάξει από φράγματα και διάφορες απολήψεις νερού.

Ιχθύες

Η διατήρηση και προστασία των επιφανειακών υδάτινων συστημάτων (ποταμιών, λιμνών και ρεμάτων) είναι ζωτικής σημασίας για τα ψάρια. Ωστόσο, ορισμένα είδη ψαριών των εσωτερικών υδάτων έχουν πολύ συγκεκριμένες απαιτήσεις ως προς τα ενδιαιτήματα που προτιμούν, γεγονός που τα καθιστά ιδιαίτερα ευάλωτα σε οποιαδήποτε μεταβολή στους βιοτόπους τους. Από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που έγινε αναφορικά με τα είδη της ιχθυοπανίδας έγινε φανερή η σημαντική, σε ορισμένες περιπτώσεις, έλλειψη γνώσεων σχετικά με την παρουσία-απουσία τους, την κατάσταση των πληθυσμών τους, τη βιολογία και την οικολογία τους, την κατάσταση των οικοτόπων τους, τις πιέσεις που ασκούν σε αυτούς άμεσα ή έμμεσα οι ανθρώπινες δραστηριότητες. Επιπλέον, έγινε φανερό ότι συχνά απουσιάζουν έρευνες σχετικά με την υδρολογία αλλά και την ποιότητα των υδάτων της κάθε περιοχής. Τα παραπάνω είναι απαραίτητα στην προσπάθεια καθορισμού εξειδικευμένων διαχειριστικών αναγκών. Παρόλα τα κενά γνώσης, οι οικολογικές απαιτήσεις των «πολύ σημαντικών» και «άλλων σημαντικών» ειδών ψαριών που απαντούν στις περιοχές μελέτης συνοψίζονται στις εξής:

- Είναι κυρίως ρεόφιλα είδη (προτιμούν δηλαδή νερά με γρήγορη ροή)

- Απαιτούν καλής ποιότητας ύδατα (όπως τα είδη του γένους Salmo)
- Τα περισσότερα πραγματοποιούν μεταναστεύσεις για να αναπαραχθούν στα ανάντη τμήματα των ποταμών (όπως τα είδη των γενών Barbus και Salmo).
- Προτιμούν να αποθέτουν τα αβγά τους σε πετρώδες-χαλικώδες υπόστρωμα.

Αναλυτικότερα, τα είδη του γένους Salmo προτιμούν ρέματα μεγάλης ροής με κρύα και καλά οξυγονωμένα νερά και υπόστρωμα από κροκάλες. Τέτοια ρέματα απαντούν συνήθως στις ορεινές περιοχές. Στη συνέχεια των ρεμάτων αυτών (στα ενδιάμεσα και κατάντη τμήματα) οι συνθήκες που αναφέρθηκαν παραπάνω μεταβάλλονται (η θερμοκρασία του νερού είναι υψηλότερη, η ροή και η συγκέντρωση του οξυγόνου χαμηλότερη), γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα και τη διαδοχή των ειδών του γένους Salmo από άλλα λιγότερο «απαιτητικά» είδη όπως τα είδη του γένους Barbus. Στο γεγονός αυτό οφείλεται και η διάκριση σε ζώνες των ορεινών ρεμάτων με βάση την ιχθυοπανιδική τους σύνθεση (για παράδειγμα η «ζώνη της πέστροφας», «η ζώνη της μπριάνας» κλπ.).

Στην «ζώνη της πέστροφας» περιλαμβάνονται μεγάλα ρέματα και ορεινά τμήματα ποταμών υψηλού υψομέτρου με υδρομορφολογικές συνθήκες όπως αυτές που αναφέρθηκαν δηλαδή κρύα νερά με υψηλές συγκεντρώσεις οξυγόνου και υψηλή ροή καθόλη τη διάρκεια του έτους, υψηλή-μεσαία κλίση και πετρώδεις πυθμένες. Συχνά απαντούν και βαθιές μικρολίμνες (pools) στις οποίες μπορούν να καταφύγουν τα ψάρια σε περιπτώσεις μείωσης του βάθους του νερού ειδικά την ξηρή περίοδο. Στα ρέματα αυτά απαντούν συνήθως πυκνοί πληθυσμοί πέστροφας (με μεγάλο εύρος ηλικιακών κλάσεων).

Στα κατώτερα όρια αυτής της ζώνης, στην ιχθυοκοινότητα εμφανίζονται και είδη του γένους Barbus αν και συχνά αυτά αναπαράγονται σε χαμηλότερα υψόμετρα στα οποία η συμμετοχή τους στην ιχθυοκοινότητα είναι μεγαλύτερη. Η ζώνη αυτή με τη μικτή κοινότητα από τα είδη των δύο γενών είναι συνηθέστερα γνωστή ως η ζώνη «πέστροφας-μπριάνας». Σε χαμηλότερα υψόμετρα, στη «ζώνη των ορεινών κυπρινοειδών» η πέστροφα δεν απαντά ή απαντά σε πολύ μικρούς αριθμούς, ενώ στη σύνθεση της ιχθυοπανίδας συμμετέχουν άλλα είδη κυρίως της Οικογένειας Cyprinidae. Πρόκειται επίσης για ρεόφιλα συνήθως είδη που προτιμούν να διαβιούν και να αναπαράγονται σε τμήματα ποταμών με μεσαία ροή, δροσερά νερά και καλή οξυγόνωση (όπως τα *Alburnoides bipunctatus, Romanogobio elimeius* και είδη των γενών Barbus και Squalius).

Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να προστατευτούν επίσης τα πεδία αναπαραγωγής των ειδών ψαριών. Τα περισσότερα από τα είδη αυτά μεταναστεύουν για να αναπαραχθούν στα ανάντη τμήματα και προτιμούν να αποθέτουν τα αβγά τους σε θέσεις με πετρώδεις και χαλικώδεις πυθμένες.

Με βάση τα παραπάνω και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι ως γενικός στόχος διατήρησης του προγράμματος της εποπτείας αναφορικά με τα είδη της ιχθυοπανίδας του Παραρτήματος ΙΙ της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ με πληθυσμό Α, Β ή C είναι η καταγραφή της παρουσίας τους σε ποσοστό ≥50% των θέσεων που το είδος εξαπλώνονταν (Τάχος κά 2015), κρίνονται απαραίτητα τα εξής:

- Η διατήρηση των ενδιαιτημάτων στα ρέματα που απαντούν τα είδη ενδιαφέροντος η οποία είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση των ιχθυοπληθυσμών. Αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο χωροταξικό σχεδιασμό αναπτυξιακών έργων όπως πχ. μικρών υδροηλεκτρικών σταθμών.
- Η διατήρηση της συνέχειας των ρεμάτων ώστε να επιτρέπεται η ελεύθερη μετακίνηση των ψαριών. Με τον τρόπο αυτό θα διατηρείται αφενός η γενετική ποικιλομορφία των πληθυσμών (η οποία τίθεται σε κίνδυνο με την απομόνωσή τους) και αφετέρου θα είναι εφικτή η μετακίνησή τους προς τα ανάντη για λόγους αναπαραγωγής.
- Η διατήρηση μιας ελάχιστης «οικολογικής» στάθμης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους που θα επιτρέπει τη μετακίνηση των ειδών και την κάλυψη των οικολογικών τους αναγκών. Εδώ θα πρέπει να αναφερθεί ότι η «οικολογική στάθμη ή παροχή» αναφέρεται σε εκείνη την ποσότητα νερού που επαρκεί για να καλυφτούν οι βιολογικές και οικολογικές ανάγκες των οργανισμών που απαντούν σε ένα οικοσύστημα. Ιδιαίτερα θα πρέπει να εξασφαλίζεται η παρουσία επαρκούς ποσότητας νερού κατά τη θερμή και ξηρή περίοδο του έτους (καλοκαίρι). Αυτό θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη κατά το σχεδιασμό έργων όπως διάνοιξη δρόμων, κατασκευή υδροηλεκτρικών εργοστασίων, υλοποίηση αμμοληψιών. Ιδανικά, ανθρώπινες επεμβάσεις που θα οδηγήσουν σε σημαντικές αλλοιώσεις των ενδιαιτημάτων ή διακοπή της συνέχειάς τους θα πρέπει να αποφεύγονται. Στην περίπτωση ειδικά κατασκευής υδροηλεκτρικών φραγμάτων θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στον καθορισμό της οικολογικής στάθμης, με επιστημονικά και όχι νομικά κριτήρια, από τη φάση της μελέτης και στη συνέχεια να διασφαλίζεται η τήρησή της με συνεχείς και αυστηρούς ελέγχους.
- Με δεδομένη την προτίμηση των ειδών να αποθέτουν τα αβγά τους σε πετρώδες υπόστρωμα θα πρέπει στα αναπαραγωγικά τους πεδία να διασφαλίζεται ο περιορισμός της απόθεσης φερτών υλικών. Στο πλαίσιο αυτό δραστηριότητες όπως αμμοληψίες και διαφόρων ειδών εκσκαφές στα ανάντη τμήματα των ποταμών (π.χ. για τη διάνοιξη δρόμων) θα πρέπει να περιορίζονται ή να διενεργούνται με μεγάλη προσοχή και εκτός της περιόδου αναπαραγωγής των ειδών.
- Στην περίπτωση της κατασκευής σταθμών παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας πέρα από τη διατήρηση της ελάχιστης οικολογικής στάθμης αλλά και τον έλεγχο της ποιότητας του νερού στο κατάντη τμήμα (η οποία συχνά μεταβάλλεται μετά τη χρήση του αλλά και μέσα στους ταμιευτήρες που δημιουργούνται), θα πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη για την κατασκευή ειδικών ιχθυοπερασμάτων για τη διασφάλιση της ελεύθερης μετακίνησης των ψαριών ανάντη και κατάντη φραγμάτων, διαφορετικά αφενός κάποια είδη θα εξαφανιστούν από το ανάντη τμήμα (όπως πχ τα χέλια από το κομμάτι του Αλιάκμονα ανάντη των φραγμάτων) και αφετέρου κάποιοι πληθυσμοί θα απομονωθούν με ότι αυτό συνεπάγεται για τη γενετική τους ποικιλομορφία.
- Η διερεύνηση της δυνατότητας κατασκευής μικρών υδατοσυλλογών με εκβαθύνσεις σε κοίτες ρεμάτων που να μπορούν να συγκρατούν τους ιχθυοπληθυσμούς σε περιόδους ξηρασίας ώστε να επανεποικίζονται με ψάρια τα ρέματα όταν υπάρχει ικανοποιητική ροή νερού.

- Η διερεύνηση της δυνατότητας κατάργησης των αναβαθμίδων που συνήθως κατασκευάζονται για τη συγκράτηση της χειμαρρώδους παροχής ή η κατασκευή ειδικών διόδων ανόδου των ψαριών που θα βοηθούσε σημαντικά τη μετακίνησή τους.
- Ο έλεγχος και η παρακολούθηση της χημικής και οικολογικής ποιότητας του νερού των επιφανειακών υδάτων. Για τη διατήρηση της ποιότητας του νερού θα πρέπει να δοθεί προσοχή και στην αλλαγή των χρήσεων γης σε επίπεδο λεκάνης απορροής.
- Η προστασία των διθύρων στην περιοχή «Στενά Αλιάκμονα» που απαντά το είδος *Rhodeus meridionalis* εξαιτίας της ιδιαιτερότητάς στην αναπαραγωγή του (περισσότερες πληροφορίες στο παράρτημα).
- Η υλοποίηση προγραμμάτων παρακολούθησης των «πολύ σημαντικών» και «άλλων σημαντικών» ειδών ψαριών τα οποία θα συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην ανάδειξη των πληθυσμιακών τους τάσεων, των αλλαγών στη χωρική τους κατανομή και των πιθανών επιπτώσεων σε αυτά από μεταβολές του περιβάλλοντός τους.
- Η διερεύνηση των επιπτώσεων από την εισαγωγή ξενικών ειδών στους αυτόχθονες πληθυσμούς των ειδών ενδιαφέροντος θα μπορούσε επίσης να συμβάλλει στην πρόταση εξειδικευμένων πρακτικών.
- Η βελτίωση της γνώσης σχετικά με τα υδάτινα συστήματα που απαντούν στην περιοχή μελέτης, τα υδρολογικά τους χαρακτηριστικά, τα βιολογικά-οικολογικά χαρακτηριστικά των ειδών ενδιαφέροντος, είναι απαραίτητη για τη διαχείριση και πληθυσμιακή εκτίμηση των ιχθυοαποθεμάτων της πέστροφας. Επομένως η υλοποίηση σχετικών ερευνών θα πρέπει να ενθαρρύνεται.
- Η διακοπή της πρακτικής των αυθαίρετων εμπλουτισμών των απομονωμένων ορεινών ρεμάτων που συντηρούν αυτόχθονες πληθυσμούς πέστροφας με ξενικά είδη πέστροφας όπως το *Onchorynchus mykiss*. Οι ενδημικοί πληθυσμοί πεστροφών (ειδικά οι απομονωμένοι που έχουν μεγάλη βιολογική αξία ως γενετικό απόθεμα) κινδυνεύουν από τα ξενικά είδη πέστροφας λόγω πιθανής γενετικής επιμόλυνσης, μεταφοράς ασθενειών και δημιουργίας ανταγωνισμού. Στο πλαίσιο αυτό κρίνεται απαραίτητη η ενημέρωση των δημοσίων υπαλλήλων που βρίσκονται στις αρμόδιες θέσεις, όπως π.χ. των δασικών υπαλλήλων, για τους κινδύνους των εμπλουτισμών.
- Η διερεύνηση της αλιευτικής πίεσης που ασκείται στα είδη ενδιαφέροντος με σχετικές μελέτες.

<u>Αμφίβια</u>

Η κρισιμότερη παράμετρος για τα αμφίβια είναι η κατάσταση των θέσεων αναπαραγωγής, σε ρέματα, λιμνία, πρόσκαιρα κατακλυζόμενες θέσεις. Συνεπώς η διατήρηση τους είναι από τις κρισιμότερες παραμέτρους.

Στις ορεινές περιοχές που μελετούνται σε αυτό το τεύχος το σημαντικότερο είδος είναι ο μακεδονικός τρίτωνας που αναπαράγεται σε λιμνία, φυσικά ή και τεχνητά, όπως στην περίπτωση του Τίταρου. Η αύξηση των βοοειδών που τείνουν να αντικαταστήσουν τα αιγοπρόβατα οδηγεί στο να στερεύουν

πολύ σύντομα αυτά τα λιμνία. Αυτό είναι ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα στον Όλυμπο όπου είναι επιτακτικό να εξασφαλιστούν επειγόντως άλλες θέσεις για το πότισμα των βοοειδών.

Η εισαγωγή ειδών ψαριών, όπως έχει συμβεί σε λιμνία στον Γράμμο με πρωτοβουλίες πολιτών είναι μια σοβαρή απειλή καθώς οι τρίτωνες (3 είδη στην περιοχή του Γράμμου) θηρεύονται από τα ψάρια στο στάδιο των αυγών ή των προνυμφών τους. Η ενημέρωση σε εθνικό επίπεδο είναι απαραίτητη.

Η ύπαρξη δρόμων κοντά στις όχθες οδηγεί σε μαζική θανάτωση μετά την μεταμόρφωση ή κατά την μετακίνηση από και προς τις θέσεις αναπαραγωγής. Το ίδιο ισχύει για νεροχελώνες και νερόφιδα.

Ερπετά

Τα ερπετά προτιμούν γενικά ανοικτά ηλιόλουστα αλλά όχι ομοιογενή περιβάλλοντα και συνεπώς απαιτείται η διατήρηση της εκτατικής βόσκησης που διαμορφώνει κατάλληλα ενδιαιτήματα. Στις αγροτικές εκτάσεις σημαντική είναι η ύπαρξη φυτοφρακτών και ακαλλιέργητων ζωνών.

Η σκόπιμη θανάτωση κυρίως φιδιών από πολίτες με άγνοια και φόβο προς αυτά είναι ένα σοβαρό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί με ενημέρωση.

Θηλαστικά

Για τα σημαντικά δασικά είδη όπως η αρκούδα η βασικότερη παράμετρος είναι η δασική διαχείριση. Ορισμένα τμήματα του δάσους θα πρέπει να διατηρούνται ανεπηρέαστα χωρίς δρόμους που προκαλούν όχληση κατά την περίοδο της διαχείμασης. Οι αποψιλωτικές υλοτομίες είναι αρνητικές για το είδος καθώς στερεί χώρους καταφυγίου και αναζήτησης τροφής. Σε μικρότερη κλίμακα το ίδιο ισχύει για μικρότερα πολύ σημαντικά είδη όπως ο δενδρομυωξός.

Είδη όπως ο λαγόγυρος απαιτούν λιβαδικές εκτάσεις. Η μετατροπή πολλών ζωνών σε καλλιέργειες και ειδικά σε αρδευόμενες οδηγεί σε εξαφάνιση τους είδους.

Τα χειρόπτερα που είναι από τα λιγότερο μελετημένα είδη απαιτούν ποικιλία ενδιαιτημάτων που συνδέονται με την παρουσία τροφής (εντόμων) αλλά και θέσεις κουρνιάσματος και διαχείμασης. Απαιτούν δηλαδή σπήλαια με μικρή ανθρώπινη παρουσία και ώριμα κουφαλερά δένδρα ενώ κάποια είδη χρησιμοποιούν και εγκαταστάσεις και εγκαταλειμμένα κτίρια κοντά στους βιοτόπους τους.

Για την βίδρα σημαντική είναι η παρόχθια βλάστηση και η ύπαρξη απρόσιτων θέσεων στις όχθες ποταμών και λιμνών.

Η διασφάλιση διαδρόμων επικοινωνίας είναι σημαντική για τα θηλαστικά. Αυτοί αφορούν δασικές συστάδες που διασφαλίζουν δασική κάλυψη μεταξύ διαφορετικών ορεινών όγκων ή υδάτινα ενδιαιτήματα με επαρκή παρόχθια βλάστηση για την μετακίνηση υδροβίων ή δασικών ειδών.

Ορνιθοπανίδα

Η ορνιθοπανίδα εντοπίζεται σε όλα τα ενδιαιτήματα. Οι απαιτήσεις σε ενδιαιτήματα είναι γνωστές. Μια σύνοψη των απαιτήσεων ανά ομάδα υπάρχει στο Κόκκινο βιβλίο (Χανδρινός 2009) και ανά είδος στην μελέτη για το ΥΠΕΧΩΔΕ «Οδηγός οικολογικών απαιτήσεων, απειλών και ενδεδειγμένων μέτρων για τα είδη χαρακτηρισμού» (Δημαλέξης κ.α. 2009), ενώ για τα δασικά είδη υπάρχει η έκδοση της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας «Θέματα Διαχείρισης Δασών: Προτάσεις για διαχείριση των δασών συμβατή με την διατήρηση των πουλιών και της βιοποικιλότητας» (Μπούσμπουρας κ.α. 1998) το οποίο είχε κοινοποιηθεί στις διευθύνσεις δασών από το Υπουργείο Γεωργίας. Αυτά τα κείμενα αποτελούν την βάση για την ανάλυση της παρουσίας και τα μέτρα που προτείνονται στην συνέχεια.

Οι κύριες παραγωγικές δραστηριότητες στις ορεινές περιοχές που εξετάζονται σε αυτό το τεύχος είναι οι υλοτομίες και η βόσκηση. Αυτές πρέπει να ασκούνται με περισσότερη προσοχή στους τόπους Natura.

Για τις δασικές περιοχές η διατήρηση ώριμων συστάδων και υπερώριμων ή νεκρών ιστάμενων δένδρων είναι απαραίτητη για πολλά είδη καθώς προσφέρεται ενδιαίτημα φωλιάσματος ή καταφυγίου και διατροφής πολλών διαφορετικών ειδών της πανίδας, αλλά και ειδών χλωρίδας. Η δασική διαχείριση πρέπει να προσαρμοστεί στις ανάγκες διατήρησης των ειδών.

Στις λιβαδικές εκτάσεις επίσης η διαχείριση της βόσκησης είναι απαραίτητη ώστε να διατηρείται σε καλή κατάσταση το λιβάδι αλλά να μην υπάρχει υπερβόσκηση. Η τάση αντικατάστασης των προβάτων στα ανώτερα υψόμετρα και στην υπαλπική ζώνη από βοοειδή δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην χλωρίδα. Αυτή η αλλαγή οδηγεί και σε υποβάθμιση των λιμνίων είτε λόγω πλήρους εγκατάλειψής τους, είτε σε αποξήρανση τους πριν την μεταμόρφωση των γυρίνων, λόγω μεγάλης κατανάλωσης του νερού από τα βοοειδή. Η λιβαδοπονία στους τόπους Natura επίσης πρέπει να προσαρμοστεί στις ανάγκες διατήρησης των ειδών.

3.2 Αλληλεπιδράσεις με ευρύτερη περιοχή

Στην παρούσα ενότητα καταγράφονται και αξιολογούνται οι επιδράσεις που προκύπτουν για την περιοχή Natura και τα προστατευτέα αντικείμενα που φιλοξενεί τόσο από ανθρωπογενείς δραστηριότητες όσο και από χαρακτηριστικά του φυσικού περιβάλλοντος της ευρύτερης περιοχής.

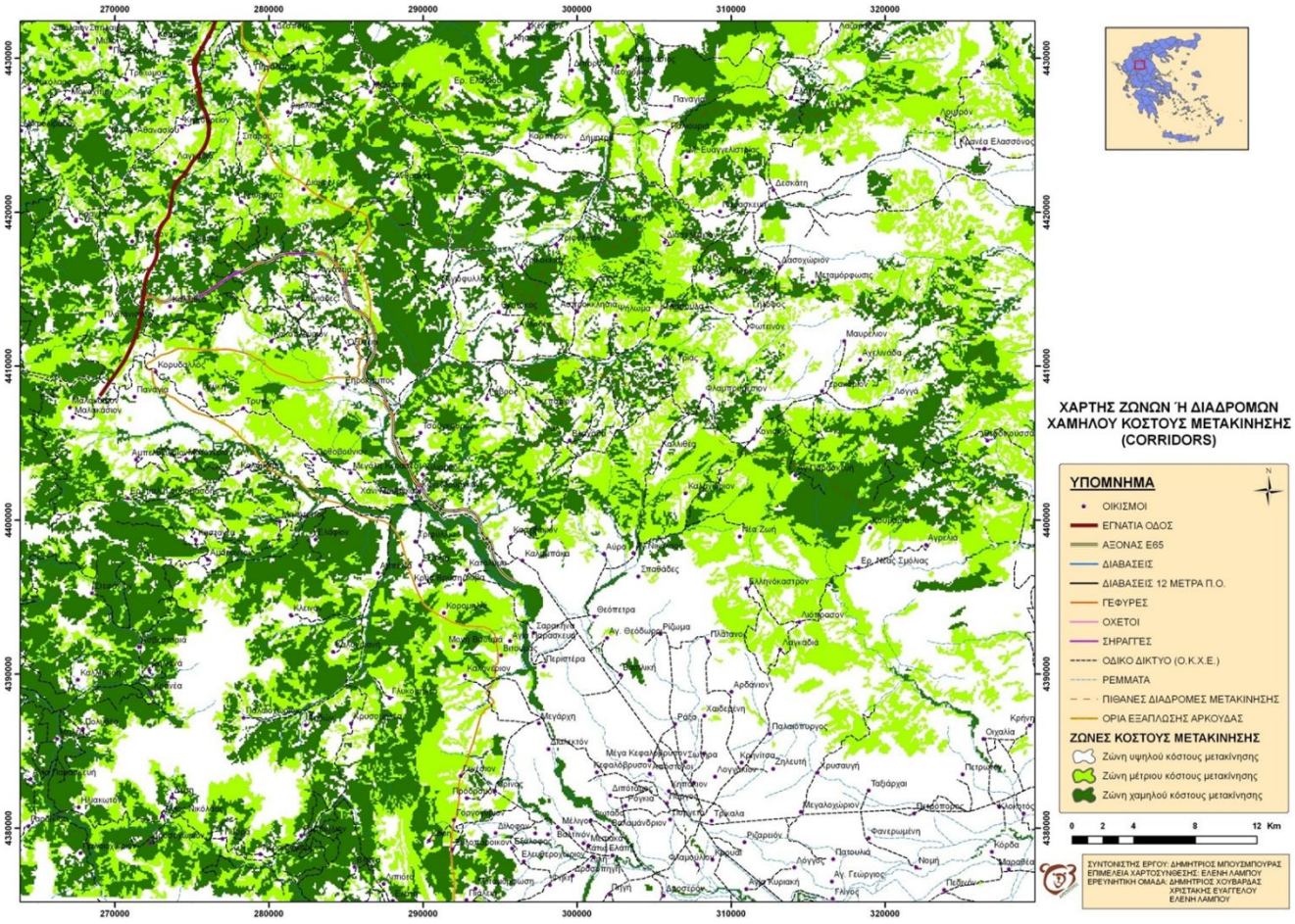
Οι σημαντικότερες πιέσεις για τα είδη στην ευρύτερη περιοχή εκτός των υδρολογικών είναι οι εξής:

- Οι γραμμές του ηλεκτρικού ρεύματος που οδηγούν σε θανάτωση από πρόσκρουση είδη πουλιών μεγάλου μεγέθους και χειρόπτερα με μεγάλη επικράτεια.
- Οι ΑΣΠΗΕ που οδηγούν σε θανάτωση από πρόσκρουση πτηνά και χειρόπτερα. Η ειδική προσέγγιση της διερεύνησης των επιπτώσεων των ΑΣΠΗΕ στους τόπους του δικτύου Natura, μέσω ΕΟΑ, για τα είδη πουλιών με μεγάλη επικράτεια και χειρόπτερα πρέπει να διενεργείται σε ακτίνα τουλάχιστον 5 χλμ από τα όρια των τόπων Natura.

Σημαντικό στοιχείο για την διατήρηση των ειδών είναι η διασφάλιση της συνδεσιμότητας των τόπων Natura με ζώνες που λειτουργούν ως οικολογικοί διάδρομοι.

Στον Χάρτης 2.2.3.1-1 στο παρόν τεύχος παρουσιάζεται το πρόβλημα της ασυνέχειας για τα μεγάλα θηλαστικά λόγω της κατασκευής των ταμιευτήρων επί του Αλιάκμονα, στην περιοχή των Στενών Αλιάκμονα και ανάντη αυτών.

Οι οικολογικοί διάδρομοι απαιτούν ειδική προσέγγιση για την αποτύπωσή τους. Μια τέτοια προσέγγιση έχει πραγματοποιηθεί σε μελέτη (Μπούσμπουρας 2008) που δημοσιεύτηκε και σε επιστημονικό περιοδικό (Chouvardas et al 2013) για την σύνδεση των πληθυσμών της αρκούδας μεταξύ Πίνδου και Ολύμπου-Πιερίων. Η διερεύνηση της συνδεσιμότητας πρέπει να γίνει με μεθοδικό τρόπο και με βάση αυτήν μπορεί να αναδιαρθρωθεί η χωροθέτηση των καταφυγίων Άγριας Ζωής ώστε να λειτουργούν ως ζώνες σύνδεσης μεταξύ των τόπων Natura και να διασφαλίσουν την διατήρηση των ειδών και την συνεκτικότητα του δικτύου Προστατευόμενων Περιοχών.

Χάρτης 3.2 Ζώνες κόστους μετακίνησης για την αρκούδα μεταξύ Πίνδου και Ολύμπου – Πιερίων, από διερεύνηση αναγνώρισης οικολογικών διαδρόμων (Μπούσμπουρας 2008)

3.3 Εκτίμηση και αξιολόγηση των δυνητικών συγκρούσεων μεταξύ της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος και των οικονομικών δραστηριοτήτων

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται συνθετικά οι πιέσεις και απειλές στους προστατευτέους τύπους οικοτόπων, τα σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας που συσχετίζονται με υφιστάμενες χρήσεις, πρακτικές και δραστηριότητες. Η αναγνώριση των συγκρούσεων μεταξύ των υφιστάμενων και σχεδιαζόμενων δραστηριοτήτων και της ανάγκης διατήρησης αυτών των τ.ο. και ειδών είναι το πρώτο βήμα για την επίλυση της αντίθεσης και την εύρεση κοινά αποδεκτών λύσεων.

Στο παράρτημα ΠΑ δίνονται οι επεξεργασμένοι πίνακες (πίνακες 3.3-1) για πιέσεις και απειλές ανά περιοχή και ανά είδος ή τ.ο. που συσχετίζονται με συγκεκριμένες ΟΧΕ, καθώς και η σημασία της απειλής. Οι πίνακες αυτοί είναι καθοδηγητικοί, αλλά μεγάλοι και δύσχρηστοι. Για τον λόγο αυτόν παρουσιάζονται στην συνέχεια σε επίπεδο περιοχής, και συνοπτικά, τα σημαντικότερα ζητήματα που ανακύπτουν και σε πίνακες οι σημαντικότερες πιέσεις και απειλές.

Η κωδικοποίηση που ακολουθείται στους πίνακες είναι η κωδικοποίηση που έχει προταθεί από την Ε.Ε. αλλά εξειδικεύεται σε άλλη στήλη η κάθε πίεση ή απειλή με συγκεκριμένες αναφορές ανά περιοχή.

Πίνακας 3.3.1. Συνοπτική παρουσίαση των πιέσεων και των απειλών στην περιοχή Ολύμπου

Κωδικός	Απειλή και είδος ή τύπος οικοτόπου	Παρουσίαση της πίεσης / απειλής
A	Γεωργία	
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	Αφορά πολλά είδη χλωρίδας σε όλα τα υψόμετρα. Η εξέλιξη της βλάστησης θα πρέπει να ανακόπτεται με τη βόσκηση ώστε να διατηρούνται ανοικτές επιφάνειες.
A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	Ορισμένα είδη χλωρίδας κινδυνεύουν από κατανάλωση και τα ποδοπατήματα των ζώων, ιδίως βοοειδών σε συνθήκες υπερβόσκησης. Υποβαθμίζονται λιβαδικοί τ.ο. κυρίως στα ΝΔ του Εθνικού Πάρκου. Τα μεγαλόσωμα βοοειδή αυξήθηκαν συνολικά με αντικατάσταση της αιγοπροβατοτροφίας. Ένα μεγάλο κοπάδι αλόγων στα δυτικά δημιουργεί παρόμοια προβλήματα.
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	Αφορά τις χαμηλότερες ζώνες
B	Δασοκομία	
B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες
B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Σε συστάδες με αείφυλλα πλατύφυλλα.
B10	Παράνομη υλοτομία	
B16	Μεταφορά ξύλου	Καταστροφή θέσεων ορισμένων φυτών κατά την διάνοιξη τρακτερόδρομων (στην περιοχή Ελασσόνας)
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Απειλή τα αιολικά σε ακτίνα 5 χλμ από την ΖΕΠ-ΕΖΔ
D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	Πρόταση για υδροηλεκτρικό έργο στο ρέμα Ζηλιάνας, απειλή για τις καραβίδες του γλυκού νερού
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Στα χαμηλότερα υψόμετρα. Πίεση για νυκτόβια αρπακτικά και μαυροπελαργό
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	

Κωδικός	Απειλή και είδος ή τύπος οικοτόπου	Παρουσίαση της πίεσης / απειλής
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Απειλή για αμφίβια (ειδικά για την σαλαμάνδρα) και ερπετά. Απειλή για είδη που απαντώνται σε υγρολίβαδα, πηγές και κατά μήκος ρεμάτων λόγω αποξηράνσεων / αποστραγγίσεων, τεχνικών έργων
F	Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής	
F05	Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)	Απειλή η διάνοιξη μονοπατιών σε σημαντικούς τ.ο.
F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	Αναρρίχηση, πίεση για αρπακτικά και χασμόφυτα. Η κίνηση εκτός μονοπατιών και η τοποθέτηση σκηνών στην υποαλπική ζώνη δημιουργούν προβλήματα σε τ.ο. και είδη.
F24	Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης	Φωτισμός βράχων (στο φαράγγι του Ενιπέα) δεν επιτρέπει το φώλιασμα πουλιών στις ορθοπλαγιές.
F33	Άντληση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου) για δημόσια ύδρευση και ψυχαγωγική χρήση	Το νερό στον Ενιπέα έχει δεσμευτεί. Ισχύει η προτεραιότητα της ύδρευσης.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού, του αγριοπερίστερου και της φάσσας που αποτελούν θήραμα σημαντικών ειδών
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	Είδη που κινδυνεύουν από συλλέκτες, λόγω των εντυπωσιακών τους ανθέων, αλλά και των ριζών τους για παραγωγή σαλεπιού.
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Αφορά τον πετρίτη και πεταλούδες. Πιθανό αίτιο εξαφάνισης ορισμένων ειδών όπως ο γυπαετός
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα στο όρια της Προστατευόμενης Περιοχής και εκτός.
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	
I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	Εισαγωγή νησιωτικής πέρδικας

Κωδικός	**Απειλή και είδος ή τύπος οικοτόπου**	**Παρουσίαση της πίεσης / απειλής**
K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K01	Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα	Το λιμνίο της Μπάρας, όπου αναπαράγεται ο Μακεδονικός τρίτωνας στερεύει με το πότισμα αγελάδων, οδηγώντας σε αποτυχία αναπαραγωγής.
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	Τα είδη *Dactylorhiza iberica* και *Pinguicula crystallina subsp. hirtiflora* που αναπτύσσονται σε οικότοπους εσωτερικών υδάτων. Το πρώτο θεωρείται είδος που φθίνει, ως αποτέλεσμα της αποστράγγισης και της υπερβόσκησης που παρατηρείται σε πολλές από τις πιο σημαντικές θέσεις του.
K05	Τεχνητή τροποποίηση των υδάτινων σωμάτων	Η αποστράγγιση και η γενικότερη καταστροφή / συρρίκνωση / υποβάθμιση των οικοτόπων (υγρολίβαδα και έλη, ρέματα) ειδών ευαίσθητων σε αλλαγές.
L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή	
L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	Περιορισμός/μείωση ενδιαιτημάτων. Μεταβολή των ιδανικών οικολογικών συνθηκών για την ανάπτυξης ειδών χλωρίδας.

3.4 Φυσικές και αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής μελέτης

Στο κεφάλαιο αυτό προσδιορίζονται οι, συμβατοί με τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου, τρόποι εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων και οι δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης της περιοχής μελέτης μέσω της αξιοποίησης και ανάδειξης της βιολογικής ποικιλότητας και του τοπίου.

Παρατίθεται μια γενική αξιολόγηση και οι κατευθύνσεις για την διαχείριση που πρέπει να ακολουθούνται στους τόπους Natura γενικά ή θίγονται ειδικά ζητήματα για κάθε τόπο και ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και δραστηριοτήτων αναψυχής στους τόπους Natura που εξετάζονται.

Α) Παραγωγικές δραστηριότητες

Γεωργία

Η γεωργία δεν αποτελεί σήμερα πολύ σημαντική οικονομική δραστηριότητα στις υπό μελέτη προστατευόμενες περιοχές, εκτός από εκτάσεις στα Πιέρια, τον Τίταρο και μικρές εκτάσεις στο Βέρνον. Αποτελούν όμως σημαντική πηγή εισοδήματος για τους κατοίκους των γύρω οικισμών. Πολλές εκτάσεις έχουν εγκαταλειφθεί, εκτός από τις περιοχές μεγάλου υψομέτρου που προσφέρονται για καλλιέργεια πατάτας κυρίως.

Οι εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες χρησιμοποιούνται ως λιβαδικές εκτάσεις, ενώ μεγάλες εκτάσεις πρώην ορεινών χωραφιών στο Βέρνον έχουν εξελιχθεί σε πτεριάδες. Οι εγκαταλελειμμένες αγροτικές εκτάσεις είναι πολύ σημαντικές για την βιοποικιλότητα και το άριστο θα ήταν να καλλιεργούνται περιοδικά ή να βόσκονται. Τα προγράμματα δάσωσης γεωργικών γαιών που αναπτύσσονται είναι αρνητική εξέλιξη διότι περιορίζουν τις ανοικτές εκτάσεις σε ζώνες που περιβάλλονται από εκτεταμένα δάση.

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) περιλαμβάνει μεταξύ των προτεραιοτήτων του - και ενισχύει οικονομικά - γεωργικές, κτηνοτροφικές και δασοκομικές πρακτικές που συνδέονται την αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση των οικοσυστημάτων, με ιδιαίτερη έμφαση στην αποκατάσταση, διατήρηση και ενίσχυση της βιοποικιλότητας στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) περιλαμβάνει διατάξεις για την προστασία και την ενίσχυση της βιοποικιλότητας και των φυσικών οικοσυστημάτων («Οικολογικός προσανατολισμός»), που περιλαμβάνουν τη διατήρηση μόνιμων βοσκοτόπων και διαφόρων οικολογικά επωφελών στοιχείων σε συγκεκριμένες περιοχές οικολογικής εστίασης, καθώς και άλλα συναφή μέτρα. Σε εθνικό επίπεδο, οι πολιτικές αυτές υλοποιούνται μέσα από δράσεις και μέτρα του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (γνωστό ως «ΠΑΑ» σε κάθε προγραμματική περίοδο), όπως η ενίσχυση για τη μετατροπή των καλλιεργειών σε βιολογικές, τη διατήρηση των ήδη πιστοποιημένων βιολογικών στο ίδιο καθεστώς (οι οποίες μάλιστα σε περιοχές Natura έλαβαν αυξημένη μοριοδότηση το 2017 κατά την προκήρυξη του μέτρου για την βιολογική γεωργία), την εκτροφή και διατήρηση απειλούμενων αυτοχθόνων φυλών αγροτικών ζώων, την εγκατάσταση αγροδασικών (αγρο-δασο-λιβαδικών) συστημάτων και άλλα.

Από τις πρώτες διεργασίες για την ΚΑΠ της επόμενης προγραμματικής περιόδου (2021-2027, αλλά στην πράξη 2023-2029), φαίνεται πως διατηρείται η στόχευση σε μέτρα για τη γεωργία, την

κτηνοτροφία, τη δασοπονία, τη μελισσοκομία και την αλιεία με στόχο - παράλληλα ως προς τη στήριξη του αγροτικού εισοδήματος - την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 και, μάλιστα, με έμφαση σε μετρήσιμες παραμέτρους για την αποτελεσματικότητα των πρακτικών. Οι πολιτικές αυτές, εφόσον (α) συνδυαστούν με μεταρρυθμίσεις για τη δικαιότερη κατανομή της βασικής ενίσχυσης της ΚΑΠ (Πυλώνας Ι) και (β) μετουσιωθούν σε χρήσιμα, υλοποιήσιμα και αποτελεσματικά μέτρα και δράσεις του επόμενου εθνικού ΠΑΑ (Πυλώνας ΙΙ της ΚΑΠ), μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για ουσιαστική στήριξη του αγροτικού πληθυσμού σε προστατευόμενες περιοχές, αλλά και για την προσέλκυση νέων ανθρώπων στις περιοχές αυτές με στόχο, μεταξύ άλλων, την ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού, αλλά και τον εκσυγχρονισμό των εφαρμοζόμενων πρακτικών στον πρωτογενή τομέα.

Αναφέρονται στην συνέχεια οι στόχοι για την γεωργία στις προστατευόμενες περιοχές που εξετάζονται:

- Ανάπτυξη της βιολογικής ή ολοκληρωμένης γεωργίας. Δυνατότητα που συνδέεται και με την πιστοποίηση της προέλευσης των προϊόντων από προστατευόμενη περιοχή.

- Καλλιέργεια αρωματικών φυτών για την διατήρηση των αγροτικών εκτάσεων. Είναι καλλιέργειες με μικρές εισροές αγροχημικών. Η ζήτηση αυξάνεται. Προσφέρεται ιδιαίτερα στην περιοχή του Βούρινου.

- Διατήρηση των εγκαταλελειμμένων αγρών στις ορεινές περιοχές ως ανοίγματα σε δάση. Η μείωση των ανοικτών εκτάσεων περιορίζει την ποικιλία στην δομή του τοπίου και την παρυφή – οικότονο που ευνοεί την ποικιλία ειδών. Σε ορισμένα θέσεις και κυρίως στο όρος Βέρνον, η εγκατάλειψη των αγρών οδηγεί σε ανάπτυξη φτεριάδων που εμφανίζουν μάλλον μικρότερη αξία για την πανίδα. Τα προγράμματα δάσωσης γεωργικών γαιών που εφαρμόζονται σε εγκαταλελειμμένους αγρούς είναι αρνητικά για την βιοποικιλότητα και ειδικά όταν αυτό συμβαίνει με την εισαγωγή χωροκατακτητικών δέντρων όπως η ψευδακακία. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να υπάρξει απαγόρευση της δάσωσης των εγκαταλελειμμένων αγροτικών γαιών στις περιοχές που εξετάζονται. Αντί αυτών προτείνεται η καλλιέργειά τους με κτηνοτροφικά φυτά (κυρίως σιτηρά, κριθάρι) για απευθείας βόσκηση από τα άγρια φυτοφάγα ή τη συγκομιδή του σανού για κάλυψη διατροφικών αναγκών των αγροτικών ζώων παρακείμενων αγροτικών οικισμών. Η καλλιέργεια αυτή θα πρέπει να γίνεται με τη μεσολάβηση διακοπών σποράς για δύο (2) έτη ώστε να ευνοείται η παρεδαφιαία αυτοφυής βλάστηση.

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία αποτελεί μία παραδοσιακή δραστηριότητα η οποία συντηρούσε και συντηρεί κατά βάση τις αγροτικές κοινωνίες των περιοχών. Η άσκησή της γίνονταν σε εκτατική μορφή, ενώ τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί μονάδες ημιεκτατικής εκτροφής, κυρίως σε ημιορεινές περιοχές. Η εκτατική χρήση είχε ως αποτέλεσμα την καλύτερη διασπορά του ζωικού κεφαλαίου σε μεγάλο εύρος των βοσκητικών πόρων των περιοχών και ως εκ τούτου την καλύτερη κατά χώρο εφαρμογή της βόσκησης με θετικές συνέπειες στη χλωρίδα, τα ενδιαιτήματα και τους τύπους οικοτόπων. Η πορεία της στον χρόνο ακολούθησε την πορεία της εκτατικής κτηνοτροφίας στον ευρύτερο αγροτικό χώρο. Η άσκησή της άρχισε να εγκαταλείπεται σταδιακά, το δε επάγγελμα του κτηνοτρόφου απαξιώθηκε με αποτέλεσμα να μην είναι θελκτικό για τις νέες γενιές. Στα τελευταία χρόνια με της οικονομικής κρίσης παρατηρήθηκε μία μικρή ανάκαμψη της εκτατικής κτηνοτροφίας στα ορεινά, ανάκαμψη όμως που δεν κρίνεται ικανή να μεγιστοποιήσει τα περιβαλλοντικά οφέλη, ούτε και να συμβάλει στη συγκράτηση νέων ανθρώπων στην ύπαιθρο. Καθοριστική για την εκτατική κτηνοτροφία υπήρξε η διετία 2017-2019,

κατά την οποία μειώθηκαν σημαντικά οι τιμές του αιγοπρόβειου γάλακτος, παρά το γεγονός ότι η παγκόσμια ζήτηση για τη Φέτα αυξάνεται και, λογικά, η παραγωγή της πρώτης ύλης θα έπρεπε να έχει υψηλή ζήτηση άρα και ικανοποιητική για τον παραγωγό τιμή. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης ήταν η σφαγή πολλών κοπαδιών αιγών και προβάτων, καθώς και η πλήρης ή σταδιακή αντικατάσταση κοπαδιών προβάτων από βοοειδή βελτιωμένων κρεοπαραγωγικών φυλών (με απλά λόγια, ο προβατοτρόφος γίνεται βοοτρόφος), τα οποία όμως, ειδικά στα ορεινά, προκαλούν έντονα προβλήματα λόγω υπερβόσκησης – διάβρωσης και κατανάλωσης πολύ μεγαλύτερων ποσοτήτων νερού σε σχέση με τα μικρά μηρυκαστικά. Πρέπει να δοθούν περισσότερα κίνητρα για την ανάκαμψη της κτηνοτροφίας με έμφαση στην αιγοπροβατοτροφία στη βάση της κανονικής χρήσης των λιβαδιών, ειδικά μετά και την τρέχουσα εκτίναξη του κόστους παραγωγής (τιμές ζωοτροφών και καυσίμων από τον χειμώνα του 2021-22 και μετά).

Απαιτούνται ειδικές διαχειριστικές μελέτες της βόσκησης (Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης βάσει της ΚΥΑ1058/71977/07-07-2017, ΦΕΚ 2331/Β) με τη σχετική πρόβλεψη συντήρησης των υπαρχόντων υποδομών και έργων ή και την κατασκευή νέων, συστηματικά οργανωμένων στον χώρο για την προσέλκυση νέων κτηνοτρόφων και την εν γένει διευκόλυνση της εκτατικής κτηνοτροφίας. Επιπλέον θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα πιστοποίησης των παραγόμενων προϊόντων ως αποτέλεσμα κτηνοτροφικής παραγωγής σε περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας, κάτι που θα πρέπει να ενσωματωθεί ως επιπρόσθετη αξία στην τιμή των προϊόντων.

Μία άλλη αναπτυξιακή κατεύθυνση για την ενίσχυση της κτηνοτροφίας δύναται να είναι η οικοτουριστική και αγροτουριστική αξιοποίηση των τυπικών παραδοσιακών λιβαδικών και δασολιβαδικών συστημάτων όλων των περιοχών που εξετάζονται. Πέρα από την τυπική παραγωγική αξία των συστημάτων αυτών σε όρους πρωτογενούς παραγωγής, μπορούν να προσφέρουν ένα τουριστικό προϊόν ήπιας εκμετάλλευσης με πρόσθετα οφέλη για τους αγρότες της περιοχής.

Ένα ειδικό πρόβλημα είναι οι επιθέσεις από λύκους και λιγότερο από αρκούδες που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο ότι δεν υπάρχουν κατάλληλα σκυλιά φύλακες, όπως παλαιότερα, παρά τις προσπάθειες επαναδιάδοσης της φυλής «ελληνικός ποιμενικός» από ειδικά προγράμματα.

Αναφέρονται στην συνέχεια οι στόχοι για την κτηνοτροφία στις Προστατευόμενες Περιοχές που εξετάζονται:

- Ανάπτυξη της πιστοποιημένης εκτατικής βιολογικής κτηνοτροφίας

- Σχεδιασμός της κτηνοτροφίας και σε σχέση με το επιδιωκόμενο μωσαϊκό ανοικτών εκτάσεων για την αναστροφή της τάσης πύκνωσης των θαμνώνων. Ειδικές ενισχύσεις πρέπει να ισχύσουν ειδικά για την εκτατική αιγοπροβατοτροφία για να αναστραφεί η τάση εγκατάλειψής της και της αντικατάστασής της από την βοοτροφία και την ενσταυλισμένη κτηνοτροφία, ώστε να διατηρείται ελεγχόμενη η πύκνωση των θαμνώνων και επιπλέον να αποφεύγεται η διάβρωση επικλινών εδαφών.

- Η τάση υποκατάστασης της προβατοτροφίας από την βοοτροφία οδηγεί σε σοβαρά προβλήματα ειδικά σε εκτάσεις με φτωχά εδάφη και μεγάλες κλίσεις και περιοχές με σημαντική ποώδη χλωρίδα, λόγω του ποδοπατήματος των ζώων. Η μεγάλη κατανάλωση νερού από τα βοοειδή βελτιωμένων φυλών οδηγεί σε πλήρη ξήρανση μικρών υγροτόπων όπου αναπαράγονται σπάνια είδη όπως ο μακεδονικός λοφιοφόρος τρίτωνας. Ειδικά στον Όλυμπο απειλείται η μοναδική θέση αναπαραγωγής του μακεδονικού λοφιοφόρου τρίτωνα. Πρέπει να ενταχθούν ορισμένες ρυθμίσεις για την ενίσχυση της προβατοτροφίας και τον περιορισμό της

βοοτροφία σας με μεγαλόσωμα βοοειδή στα υψηλότερα υψόμετρα και στα φτωχά εδάφη. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ειδικές ρυθμίσεις ενίσχυσης κυρίως της προβατοτροφίας ή της βοοτροφίας μόνο μικρόσωμων ελληνικών φύλων.

- Η ελεύθερη εκτροφή αλόγων σε μεγάλες ομάδες σε φυσικές περιοχές και φτωχά εδάφη και σημαντική χλωρίδα, που γίνεται κυρίως για την επιδότηση επιφέρει τα ίδια προβλήματα με τα μεγαλόσωμα βοοειδή. Δεν θα πρέπει να επιτρέπεται η ανεξέλεγκτη βόσκηση αλόγων σε προστατευόμενες περιοχές.

- Τα παραπάνω ζητήματα όπως και το ισοζύγιο βοσκοϊκανότητας/βοσκοφόρτωσης σε κάθε λιβαδική έκταση πρέπει να ρυθμιστούν από τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης (ΚΥΑ αριθμ. 1058/71977, ΦΕΚ/Β/2331/07-07-2017), τα οποία προβλέπεται να εκπονηθούν σύμφωνα με τους σχεδιασμούς δημοσίων κεντρικών και περιφερειακών υπηρεσιών μέσα στα επόμενα 2-3 έτη. Αυτά πρέπει να ενσωματώσουν τις προβλέψεις της παρούσας ΕΠΜ και τις κατευθύνσεις για την διατήρηση της βιοποικιλότητας στις λιβαδικές εκτάσεις και ειδικά την διασφάλιση καλής κατάστασης διατήρησης για τους τύπους οικοτόπων του παραρτήματος Ι και τα σημαντικά είδη. Σημειώνεται ότι μία ειδική λιβαδοπονική μελέτη που ενσωμάτωνε και εξειδίκευε στα κριτήρια των αποφάσεων, για την διαχείριση της κτηνοτροφίας, την βιοποικιλότητα της περιοχής, είχε εκπονηθεί (το 2002) στις υποαλπικές εκτάσεις του Γράμμου, από το Εργαστήριο Λιβαδικής Οικολογίας του ΑΠΘ, στο πλαίσιο έργο LIFE, με τον συντονισμό του καθηγητή Β. Παπαναστάση.

Αλιεία

Όπως αναφέρθηκε η αλιεία που ασκείται στις περιοχές ενδιαφέροντος είναι ερασιτεχνική αλλά απουσιάζουν δεδομένα σχετικά, τόσο με την πληθυσμιακή κατάσταση των ειδών, όσο και με τον αριθμό των ερασιτεχνών αλιέων, τα εργαλεία που χρησιμοποιούν αλλά και τις ποσότητες των αλιευμάτων που αφαιρούν από το κάθε σύστημα. Παρόλα αυτά στις περιοχές μελέτης (εξαίρεση αποτελεί η περιοχή «ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002») η αλιευτική πίεση που ασκείται στους πληθυσμούς των ψαριών και ειδικότερα τα είδη ενδιαφέροντος εκτιμάται ως μικρή. Αντίθετα, στην περιοχή «ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002» καθώς και στην ευρύτερη περιοχή που ασκείται ερασιτεχνική αλιεία αναψυχής με κύριο στόχο το είδος *Salmo farioides* η αλιευτική πίεση εκτιμάται ως υψηλή. Στην περιοχή «ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ: ΕΖΔ – ΖΕΠ GR1320002» επομένως κρίνεται απαραίτητη η υλοποίηση ιχθυολογικής έρευνας με σκοπό την ακριβέστερη εκτίμηση της πληθυσμιακής κατάστασης και της αλιευτικής πίεσης για να μπορεί να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις που μπορεί να έχει η αλιεία στον πληθυσμό των ειδών. Επιπλέον, θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα θέσπισης προστατευμένων από την αλιεία περιοχών που λειτουργούν ως πεδία αναπαραγωγής και η διενέργεια ελέγχων για τη διασφάλιση της τήρησης των κανονισμών που διέπουν την ερασιτεχνική αλιεία (μέγιστες αλιευόμενες ποσότητες, εποχική απαγόρευση αλιείας κλπ.).

Η αλιεία αναψυχής είναι μια δραστηριότητα που γίνεται ολοένα και περισσότερο δημοφιλής στην Ελλάδα. Χαρακτηριστικά αναφέρονται οι αλιευτικοί διαγωνισμοί με στόχο το είδος *Cyprinus carpio* που διοργανώνονται με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα σε πολλές λίμνες της Β. Ελλάδας. Για την ανάπτυξή της όμως στις περιοχές ενδιαφέροντος θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας υποδομών, συμβατών με όλες τις υπόλοιπες χρήσεις γης και δραστηριότητες που ασκούνται στην περιοχή αλλά και την προστασία των ειδών και οικοτόπων. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα μπορεί να συμβάλλει στην αύξηση της τουριστικής κίνησης στις περιοχές ενδιαφέροντος και επομένως στην ενίσχυση του εισοδήματος των τοπικών τουριστικών επιχειρήσεων.

Όσον αφορά την διενέργεια εμπλουτισμών που στοχεύουν στην ενίσχυση των αλιευτικών αποθεμάτων (για την ανάπτυξη και προώθηση της αλιείας αναψυχής) θα πρέπει να γίνεται κατόπιν ειδικής έρευνας για να αποφευχθούν ανεπιθύμητες εισαγωγές ειδών αλλά και επιπτώσεις στους αυτόχθονες πληθυσμούς. Οι τελευταίες συνήθως προκύπτουν μέσω του ανταγωνισμού που αναπτύσσεται μεταξύ των ειδών για τους διαθέσιμους πόρους, της θήρευσης, των επιπτώσεων που φέρουν τα εισαχθέντα είδη στο οικοσύστημα (π.χ. καταστροφή ενδιαιτημάτων και αύξηση του ευτροφισμού με την αναμόχλευση του πυθμένα που προκαλεί επαναφορά θρεπτικών στην υδάτινη στήλη), της εισαγωγής παρασίτων και ασθενειών ή ακόμη και της γενετικής επιμόλυνσης. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται σωστή ενημέρωση των εμπλεκόμενων με τους εμπλουτισμούς φορέων, όπως των τοπικών συλλόγων αλιέων, των δασαρχείων και των αρμόδιων τμημάτων αλιείας.

Δασοκομία

Η δασοκομία είναι η κύρια δραστηριότητα που ασκείται στις ορεινές περιοχές που εξετάζονται και είναι καθοριστική για την δομή του τοπίου, την κατάσταση των τ.ο. και των ενδιαιτημάτων των ειδών. Στις περισσότερες περιοχές ασκείται με συστηματικό τρόπο, εκτός από τμήματα στον Όλυμπο και ένα μικρό τμήμα στον Γράμμο που έχει χαρακτηριστεί Μνημείο Φύσης.

Η δασοκομία έχει παρουσιαστεί στο κεφάλαιο 2.2.5 όπως επίσης και στο αντίστοιχο κεφάλαιο στο ΤΤΑ, και στο αντίστοιχο παράρτημα, όπου με λεπτομέρεια παρουσιάζονται τα δεδομένα ανά δασική συστάδα. Με το παρόν έργο ενοποιήθηκαν για πρώτη φορά τα δεδομένα των δασικών διαχειριστικών μελετών σε ενιαίους χάρτες και πίνακες στα προαναφερόμενα κεφάλαια. Αυτό δίνει την δυνατότητα ενιαίου σχεδιασμού και κατευθύνσεων της δασοκομίας στα όρια των Προστατευόμενων Περιοχών.

Στην συνέχεια αναφέρονται οι στόχοι για την δασοκομία στις προστατευόμενες περιοχές που πρέπει να υιοθετηθούν στις περιοχές που εξετάζονται:

- Θα πρέπει να υπάρξουν ειδικές ρυθμίσεις κατά την άσκηση της Δασοκομίας στις Προστατευόμενες Περιοχές. Αυτή πρέπει να ασκείται κατά προτεραιότητα επ' ωφελεία των παραδασόβιων πληθυσμών, ώστε να υπάρχει καλή στάση απέναντι στο δάσος.

- Η δασοκομία πρέπει να γίνει στην πράξη πολλαπλού σκοπού. Ο μελλοντικός σχεδιασμός εντός των Προστατευόμενων Περιοχών πρέπει να διαφοροποιείται και να συμπεριλάβει σε μεγαλύτερη προτεραιότητα την διατήρηση της βιοποικιλότητας (τα σημαντικά είδη δηλαδή που έχουν καταγραφεί ανά περιοχή) σε συνδυασμό με την διατήρηση της μωσαϊκότητας όπου χρειάζεται και την διατήρηση ώριμων συστάδων και συστάδων σε φυσική εξέλιξη.

- Η δασοπονία πρέπει να ασκείται με ειδικό τρόπο στις προστατευόμενες περιοχές και να έχει λάβει υπόψη την παρουσία ειδών. Σύμφωνα με την νομοθεσία (ΚΥΑ της 23/02/2012, ΦΕΚ 415Β) : «*Η Ειδική Γραμματεία Δασών του ΥΠΕΚΑ οφείλει μέσα σε ένα (1) χρόνο από την έναρξη ισχύος της παρούσης απόφασης, να εκδώσει οδηγίες για την άσκηση της δασοπονίας εντός των ΖΕΠ. Οι οδηγίες περιλαμβάνουν τις μεθόδους καταγραφής και αποτύπωσης των ορνιθολογικών δεδομένων για την περιοχή μελέτης και τις κύριες κατευθύνσεις προσαρμογής της δασικής διαχείρισης για την διατήρηση των προστατευόμενων ειδών και ιδίως των ειδών χαρακτηρισμού των ΖΕΠ.*»

- Μέχρι την έκδοση των οδηγιών που προβλέπονται στην παράγραφο 1, οι αρμόδιες δασικές υπηρεσίες, κατά την εφαρμογή των υφισταμένων δασικών διαχειριστικών σχεδίων, μεριμνούν (παρατίθεται σε εισαγωγικά όπως αναφέρεται στην νομοθεσία):

«*α) για τη ρύθμιση των αποψιλωτικών υλοτομιών με τρόπο ώστε τα παρακρατήματα να είναι σε λόχμες ή ομάδες, εκτός από τα μεμονωμένα διάσπαρτα δένδρα καθώς και για τη διατήρηση τμημάτων των συστάδων ανυλοτόμητων, για τη διασφάλιση των διαδρόμων επικοινωνίας των ειδών και τη συνέχεια του δασικού τοπίου, λαμβάνοντας υπόψη το φυσικό ανάγλυφο (μισγάγγειες, ρέματα, κ.λπ.)*» Σημειώνεται ότι μια λανθασμένη πρακτική που εφαρμόζεται σε ορισμένες περιπτώσεις είναι να παραμένουν τα παρακρατήματα, αλλά αυτά να κόβονται κατά τις επόμενες δασοκομικές παρεμβάσεις. Η διατήρηση μόνιμων παρακρατημάτων και μάλιστα όσο γίνεται απομακρυσμένα από δρόμους, πρέπει να αποτελεί απαραίτητη και απαράκλητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του μέτρου. Να πρόκειται δηλαδή για έναν πάγιο σχεδιασμό διατήρησης ασυγκόμιστων τμημάτων.

«*β) σε κάθε περίπτωση κατά την πραγματοποίηση υλοτομικών εργασιών δεν επιτρέπεται η υλοτόμηση δέντρων με φωλιές*.» Το μέτρο αυτό δεν είναι αρκετό για μεγάλα αρπακτικά αλλά πρέπει να διατηρείται μια ακτίνα με ανυλοτόμητα δένδρα. Η πρακτική της δασικής υπηρεσίας στην προστατευόμενη περιοχή της Δαδιάς είναι ότι δεν κόβεται κανένα δέντρο σε ακτίνα 150 μέτρων από φωλιά μεγάλου αρπακτικού. Για αυτό η επίβλεψη από ορνιθολόγο καθίσταται απαραίτητη πριν την έναρξη των δασοκομικών εργασιών.

«*γ) για τη διατήρηση τουλάχιστον του 10% της συστάδας από ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα*». Αυτό το μέτρο είναι σύμφωνο με την γενικότερη τάση στην Ε.Ε. για την διατήρηση του 10% των εκτάσεων των προστατευόμενων περιοχών σε αυστηρή προστασία[7] και την ανάγκη αποκατάστασης των φυσικών λειτουργιών των δασών.

«*δ) για τη διατήρηση και την υποβοήθηση με δασοκομικούς χειρισμούς καρποφόρων δένδρων και θάμνων, αρωματικών, καλλωπιστικών και φαρμακευτικών δασικών ειδών*»

«*ε) για την απαγόρευση υλοτομιών σε παρόχθια βλάστηση μέχρι 20 μέτρα από την όχθη και εντός ρεμάτων*»

«*στ) για τη διατήρηση όλων των υφιστάμενων διάκενων που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση)*»

«*ζ) για την προώθηση της αναγωγής πρεμνοφυών δασών σε σπερμοφυή μορφή*»

Στα μέτρα αυτά προτείνεται να προστεθούν ακόμα οι εξής αρχές:

1) Όλες οι περιοχές που προσδιορίζονται ως πρωτογενή και παλαιά δάση θα πρέπει να τύχουν αυστηρής προστασίας[8]. Τέτοια δάση υπάρχουν στον Γράμμο και στον Όλυμπο. Στον

[7] Έγγραφο της Ε.Ε. «COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT. Criteria and guidance for protected areas designations (28/1/2022) » και σύμφωνα με την απόφαση του συμβουλίου υπουργών της Ε.Ε. στις 23/1//2020. Στην συνέχεια μια απόδοση του ορισμού των αυστηρά προστατευόμενων περιοχών από το παραπάνω έγγραφο: «Αυστηρά προστατευόμενες περιοχές είναι πλήρως και νομικά προστατευόμενες περιοχές που έχουν σχεδιαστεί για τη διατήρηση ή/και την αποκατάσταση της ακεραιότητας των πλούσιων σε βιοποικιλότητα φυσικών περιοχών με την υποκείμενη οικολογική τους δομή και την υποστήριξη των φυσικών περιβαλλοντικών διεργασιών. Επομένως, οι φυσικές διεργασίες σε αυτές παραμένουν ουσιαστικά αδιατάρακτες από τις ανθρώπινες πιέσεις και απειλές όσον αφορά τη συνολική οικολογική δομή και λειτουργία της περιοχής, ανεξάρτητα από το αν αυτές οι πιέσεις και απειλές βρίσκονται εντός ή εκτός της αυστηρά προστατευόμενης περιοχής».

[8] Σύμφωνα με το παραπάνω έγγραφο της Ε.Ε. που κάνει ειδική αναφορά στα δάση αυτά.

Γράμμο το Μνημείο φύσης που θεωρείται μάλλον πρωτογενές δάσος δεν έχει σαφή οριοθέτηση στα επίσημα χαρτογραφικά αρχεία – δεν ταυτίζονται αυτά με τα όρια των συστάδων. Στον Όλυμπο υπάρχουν παλαιά δάση κυρίως στα ανώτερα δασοόρια. Στις άλλες περιοχές όμως δεν υπάρχουν τέτοιες συστάδες.

2) Στις Προστατευόμενες Περιοχές, σε μια προσπάθεια αποκατάστασης της φυσικής κατάστασης – καλής κατάστασης διατήρησης των δασικών ενδιαιτημάτων που αποτελεί στόχο διατήρησης για πολλά δασικά είδη και τ.ο., είναι αναγκαίο να τίθενται και μεγάλες συστάδες εκτός διαχείρισης – σε φυσική εξέλιξη σύμφωνα με τις ανάγκες διατήρησης των πολύ σημαντικών ειδών, Η επιλογή των συστάδων πρέπει να συνδυάζει την ανάγκη διατήρησης ενδιαιτημάτων και μειωμένης όχλησης σε κρίσιμες περιόδους του βιολογικού κύκλου των πολύ σημαντικών ειδών. Ο κανόνας διατήρησης του 10% σε φυσική εξέλιξη – αυστηρής προστασίας πρέπει να εφαρμόζεται στα δάση όλων των τόπων Natura.

3) Να μην κόβονται δέντρα ηλικίας μεγαλύτερη των 80 ετών. Τα δέντρα αυτά είναι περιορισμένα δεν είναι πολλά στις περιοχές που εξετάζονται εκτός από τον Όλυμπο και λιγότερο στον Γράμμο, ενώ στις άλλες περιοχές μόνο μεμονωμένα τέτοια δένδρα υπάρχουν.

4) Να παραμένει νεκρό κατακείμενο ξύλο στο σύνολο των εκτάσεων καθώς αυτό είναι σημαντικό για την βιοποικιλότητα. Σημειώνεται ότι ορισμένα πολύ σημαντικά είδη όπως το *Buxbaumia viridis* που εντοπίστηκε στον Γράμμο απαιτούν την ύπαρξη νεκρής ξυλείας.

5) Η δάσωση ορεινών λιβαδιών με κωνοφόρα θα πρέπει να αποκλειστεί, λόγω του περιορισμού των ενδιαιτημάτων σημαντικών ειδών ασπονδύλων και άλλων ειδών χλωρίδας και πανίδας. Στο Βέρνο αποτέλεσε σοβαρό πρόβλημα και στην πράξη απέτυχε όπως διαπιστώνεται με την ανάπτυξη ασθενειών και εκτεταμένων χιονοριψιών,. Φυτεύσεις σε όλες τις Προστατευόμενες Περιοχές θα πρέπει να γίνονται μόνο για προστασία από σοβαρές διαβρώσεις, αν αυτό είναι αναγκαίο και αντιθέτως θα πρέπει να διατηρούνται τα υφιστάμενα ανοίγματα στα δάση που πυκνώνουν.

6) Η δασοκομία πρέπει να γίνεται χωρίς καμία νέα διάνοιξη δρόμου αλλά με συντήρηση των υφιστάμενων, δεδομένου ότι υπάρχει μεγάλη ανάπτυξη δασικής οδοποιίας και το κύριο πρόβλημα είναι η συντήρησή της.

7) Οι υλοτομίες δεν θα πρέπει να ασκούνται εντός της εποχής αναπαραγωγής των πουλιών και των θηλαστικών. Έχει διαπιστωθεί το κόψιμο δένδρων με ενεργές φωλιές. Στην υψηλή ορεινή ζώνη συνήθως οι δασικοί δρόμοι συντηρούνται με μηχανήματα μετά το χιόνι και τις βροχές και οι υλοτομίες αρχίζουν τον Ιούνιο. Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο στα χαμηλότερα υψόμετρα.

Ενέργεια

Η προσπάθεια αύξησης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην χώρα και η απολιγνιτοποίηση οδηγούν σε μεγάλες αλλαγές ειδικά στην Δυτική Μακεδονία. Αυτές περιλαμβάνουν και μεγάλες πιθανές αλλαγές στις προστατευόμενες περιοχές όπως δημιουργία Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ενέργειας(ΑΣΠΗΕ), δημιουργία φραγμάτων και υδροηλεκτρικών σταθμών και ζώνες τοποθέτησης φωτοβολταϊκών. Η σημερινή νομοθεσία επιτρέπει την δημιουργία αυτών των υποδομών σε προστατευόμενες περιοχές μετά από Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση για την εκτίμηση της επίδρασης στην βιοποικιλότητα και την ακεραιότητα των περιοχών του δικτύου NATURA.

Αναμένεται βέβαια, μετά από τις έντονες αντιδράσεις που υπάρχουν στην Ελλάδα και το εξωτερικό και εκκρεμή ερωτήματα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υπάρξει κάποια αναθεώρηση στο χωροταξικό Πλαίσιο για τις ΑΠΕ. Αναθεώρηση η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Η δυνατότητα ανάπτυξης των ΑΠΕ είναι σε σύγκρουση με την διατήρηση της βιοποικιλότητας, την αισθητική του τοπίου και την αναψυχή στις περιοχές αυτές λόγω των επιπτώσεων στην απώλεια και τον κατακερματισμό βιοτόπων πολλών και σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας. .

Τα μεγάλα αιολικά των ΑΣΠΗΕ προκαλούν θανάτωση ειδών της ορνιθοπανίδας και των χειροπτέρων και επηρεάζουν τα ενδιαιτήματα όλων των ειδών, αλλάζουν την εικόνα της περιοχής και οδηγούν σε μείωση των επισκεπτών με πρώτους τους ορειβάτες. Συνήθως προβλέπεται η διάνοιξη νέων οδών προσπέλασης σε κορυφογραμμές και γραμμών ηλεκτρικής σύνδεσης ενώ οι σωρευτικές επιπτώσεις στην απώλεια και τον κατακερματισμό των βιοτόπων από το σύνολο των ΑΠΕ σε μια περιοχή δεν υπολογίζονται ποτέ. Για το ζήτημα των επιπτώσεων των αιολικών υπάρχει πολύ εκτεταμένη βιβλιογραφία και δεν είναι σκόπιμο να παρατεθεί εδώ.

Τα φράγματα και τα υδροηλεκτρικά έργα (European Commission 2018) δημιουργούν εμπόδια στην κίνηση των ιχθύων, αλλάζουν τις συνθήκες τόσο στον χώρο κατάκλισης όσο και κατάντη και μπορεί να οδηγήσουν σε σοβαρές αλλαγές, τόσο την παρόχθια βλάστηση όσο και την καταστροφή των ενδιαιτημάτων προστατευόμενων ειδών όπως είναι οι καραβίδες του γλυκού νερού και η βίδρα.

Τα φωτοβολταϊκά σε ορεινές περιοχές καταλαμβάνουν συνήθως γεωργικές γαίες εγκαταλελειμμένες οι οποίες χρησιμοποιούνται σήμερα κυρίως ως λιβάδια. Ο κατακερματισμός των έργων σε πολλά μικρά κατά την φάση της αδειοδότησης μπορεί να οδηγήσει στην κάλυψη μεγάλου ποσοστού της αγροτικής γης και των βοσκοτόπων. Οι εκτάσεις αυτές είναι σημαντικές για πολλές ομάδες ειδών και μπορεί να είναι κρίσιμα ενδιαιτήματα για ορισμένα είδη όπως προστατευόμενα είδη της ορνιθοπανίδας ή ασπονδύλων όπως οι πεταλούδες.

Η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ αποτελεί προτεραιότητα, αλλά πρέπει να ακολουθεί τον κανόνα της διατήρησης της βιοποικιλότητας στις Προστατευόμενες Περιοχές και την αξιολόγησή τους ως βιομηχανικές υποδομές με μη αντιστρέψιμες επιπτώσεις στην απώλεια της βιοποικιλότητας. Η χωροθέτηση πρέπει να γίνεται λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη διατήρηση των ειδών και ενδιαιτημάτων με ιδιαίτερη προσοχή με υπολογισμό των σωρευτικών επιπτώσεων σε απώλεια και κατακερματισμό ενδιαιτημάτων από το σύνολο των έργων ΑΣΠΗΕ σε μια περιοχή.

Αναψυχή/ Παρατήρηση της φύσης/ Περιβαλλοντική ενημέρωση

Οι περιοχές Natura 2000 παρέχουν πολιτιστικές υπηρεσίες, για παράδειγμα υποστηρίζοντας την αναψυχή και τον τουρισμό, διατηρώντας την πολιτιστική ταυτότητα.

Η παρατήρηση πουλιών, η ορειβασία, το περπάτημα σε μονοπάτια ή στην όχθη λιμνών, η περιήγηση με σκοπό την φωτογράφηση και την αναψυχή είναι δραστηριότητες απολύτως συμβατές και προσφέρουν στην προστασία των περιοχών αν δεν ασκείται μεγάλη πίεση από μεγάλο όγκο επισκεπτών. Αυτές συνδυάζονται με την ανάπτυξη χώρων εστίασης και διαμονής που δίνουν πρόσθετο εισόδημα στην τοπική κοινωνία.

Απαραίτητο είναι να υπάρχουν υποδομές όπως πινακίδες ενημέρωσης, πινακίδες σήμανσης, σήμανση μονοπατιών, κιόσκια θέας, παρατηρητήρια πουλιών κλπ. Τα διεθνή ορειβατικά μονοπάτια Ε4 και Ε6 δεν είναι επαρκώς σημασμένα αλλά και προβεβλημένα.

Στην συνέχεια αναφέρονται οι στόχοι για τον τουρισμό στις προστατευόμενες περιοχές που εξετάζονται:

- Σύνδεση του τουρισμού με την δυνατότητα αναψυχής στην φύση. Ήδη ο τουρισμός στην περιοχή είναι κατά βάση οικοτουρισμός στις περιοχές. Ειδικά στον Όλυμπο και στο Βέρνο όπου βρίσκονται κοντά οι εγκαταστάσεις του Αρκτούρου που δέχονται πολλούς επισκέπτες. Απαιτούνται σημάνσεις και συντήρηση μονοπατιών και τοποθέτηση πινακίδων ενημέρωσης για τους επισκέπτες και έκδοση χαρτών και οδηγών για τον επισκέπτη που ενδιαφέρεται για την φύση.

- Σύνδεση του οικοτουρισμού με τις πλούσιες αρχαιολογικές ανακαλύψεις και τους αρχαιολογικούς χώρους πέριξ των περιοχών.

- Σύνδεση του τουρισμού με την γαστρονομία και τα τοπικά προϊόντα.

- Σύνδεση του τουρισμού με τις Περιοχές Υψηλής Φυσικής Αξίας σε συνδυασμό με την ανάδειξη της αξίας της βιοποικιλότητάς τους και της ποιότητας των τοπικών προϊόντων.

- Ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού, αλλά με έλεγχο της αναρρίχησης για την αποτροπή κινδύνων όχληση και καταστροφής φωλιών αρπακτικών πουλιών.

- Αποφυγή δημιουργίας νέων κέντρων ενημέρωσης σε άλλες περιοχές διότι το ενδιαφέρον των επισκεπτών είναι η περιήγηση στην φύση ή η επίσκεψη σε θέσεις θέας. Με λιγότερα χρήματα και χωρίς λειτουργικά κόστη μπορεί να είναι πολύ καλύτερο το αποτέλεσμα. Με την χρήση QR κωδικών είναι δυνατόν οποιαδήποτε πινακίδα να παραπέμπει σε χρήσιμη πληροφορία για τον επισκέπτη. Αξιοποίηση και λειτουργία υφιστάμενων Κέντρων Ενημέρωσης όπως αυτών στον Όλυμπο και του Κέντρου Ενημέρωσης για το Γράμμο στο Νεστόριο.

Β) Συνοπτική παρουσίαση των δυνατοτήτων για παραγωγικές δραστηριότητες και αναψυχή στους τόπους Natura

Οι υφιστάμενες παραγωγικές δραστηριότητες, που είναι συμβατές με τους στόχους προστασίας και διατήρησης των περιοχών και των προστατευτέων αντικειμένων που φιλοξενούν, δίνονται στους πίνακες που ακολουθούν. Σημειώνονται επίσης μελλοντικές αναπτυξιακές δυνατότητες κάθε περιοχής Natura. Η σύνταξη των πινάκων που ακολουθούν βασίστηκαν στα δεδομένα των περιοχών (βιοποικιλότητα, φυσικό περιβάλλον, πολιτιστικά και οικονομικά - χωροταξικά στοιχεία), λαμβάνοντας υπόψη και τα διαθέσιμα αναπτυξιακά ή στρατηγικά σχέδια των Δήμων, τα οποία αναφέρονται στη βιβλιογραφία. Σημειώνεται ότι οι πίνακες αφορούν αποκλειστικά τις εκτάσεις εντός του δικτύου NATURA και δεν αφορούν τους οικισμούς.

Πίνακας 3.4. Δυνατότητες για παραγωγικές δραστηριότητες στην ΕΖΔ ΖΕΠ Ολύμπου

Παραγωγικές δραστηριότητες / Οικοσυστημικές υπηρεσίες	**Παρατηρήσεις**
Καλλιέργειες	Υπάρχουν πολύ μικρής έκτασης καλλιέργειες εντός ΖΕΠ/ΕΖΔ και στις υπόλοιπες ζώνες του Εθνικού Πάρκου.
Εκτροφή ζώων	Υπάρχει μεγάλη διαθεσιμότητα εκτάσεων για κτηνοτροφία και δυνατότητα βιολογικής κτηνοτροφίας και κυρίως αιγοπροβατοτροφίας. Η αυξανόμενη βοοτροφία εις βάρος της προβατοτροφίας είναι λιγότερο συμβατή με την διατήρηση της χλωρίδας και των οικοτόπων.
Παραγωγή ξυλείας και καυσόξυλων	Παραγωγή καυσόξυλων και βιομηχανικής ξυλείας. Οι ανάγκες για κωνοφόρα δεν αυξάνονται στην χώρα.
Υδρευση	Οι ανάγκες των πέριξ οικισμών καλύπτονται πλήρως από τις πηγές.
Άρδευση	Δεν υπάρχει ανάγκη εντός της Π.Π.
Συλλογή αρωματικών και άλλων φυτών	Υπάρχουν κανόνες από την ΜΔΠΠ Ολύμπου αλλά δεν είναι επαρκής η φύλαξη.
Παρατήρηση φύσης	Υπάρχει κύριο ενδιαφέρον για την χλωρίδα και για τα αγριόγιδα.
Παρατήρηση πουλιών	Υπάρχει μειωμένο ενδιαφέρον καθώς έχει εξαφανιστεί ο γυπαετός και δεν υπάρχουν πολλά μεγάλα αρπακτικά. Απαιτείται επανεισαγωγή όρνιου και μακροπρόθεσμα του γυπαετού. Ενδιαφέρον στα δάση και την υποαλπική ζώνη.
Αναψυχή στην φύση / ορειβασία	Αυξανόμενοι επισκέπτες και προβλέψεις για συνεχή αύξηση. Τα καταφύγια και οι ξενώνες περιμετρικά του Ολύμπου εξυπηρετούν τους ορειβάτες. Υπάρχουν πολλά συντηρημένα και σημασμένα μονοπάτια. Πρέπει να τεθούν κανόνες για τους επισκέπτες.
Αθλητικές δραστηριότητες	Η πραγματοποίηση πολλών μαραθώνιων αγώνων ορεινού τρεξίματος μπορεί να αποτελεί πρόβλημα, λόγω όχλησης.
Απόλαυση τοπίου	Υπάρχουν εντυπωσιακά τοπία σε όλη την έκταση.
Αναρρίχηση	Η αναρρίχηση χρειάζεται χωρική και χρονική ρύθμιση για να είναι συμβατή δραστηριότητα με την διατήρηση της χλωρίδας και της ορνιθοπανίδας.
Θρησκευτικός «τουρισμός»	Το ενδιαφέρον είναι μεγάλο με αυξητικές τάσεις και παρουσιάζεται ήδη αύξηση τουριστών από ορθόδοξες χώρες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

4.1 Προτεινόμενο θεσμικό πλαίσιο για την προστασία

4.1.1 Θεσμικό υπόβαθρο χαρακτηρισμού προστατευόμενων περιοχών

Οι Προστατευόμενες Περιοχές σύμφωνα με τον ν. 4685/2020 (άρθρο 46) μπορούν να χαρακτηρίζονται ως εξής:

- Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας (**ΠΠΒ**),

- Εθνικά πάρκα (**ΕΠ**),

- Καταφύγια άγριας ζωής (**ΚΑΖ**) και

- Προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί (**ΠΤ-ΠΦΣ**)

Το άρθρο 46 του ν. 4685/2020 θέτει τα κριτήρια χαρακτηρισμού και τις αρχές προστασίας, τα οποία είναι:

1. α) Περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας (ΠΠΒ) χαρακτηρίζονται χερσαίες, υδάτινες, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα, φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές με καταγεγραμμένη παρουσία τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών διεθνούς, ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος που χρήζουν προστασίας και διατήρησης. Οι περιοχές που συμπεριλαμβάνονται στον Εθνικό Κατάλογο Περιοχών του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000 χαρακτηρίζονται δια του παρόντος ως περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας και διακρίνονται σε ΕΖΔ, ΖΕΠ και σε προτεινόμενους τόπους ενωσιακής σημασίας (πΤΚΣ), σύμφωνα με την ειδικότερη κατάταξή τους στο Παράρτημα Ι και τους συνημμένους σ' αυτόν Πίνακες 1 και 2 της κοινής απόφασης των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων υπ' αριθμ. 50743/2017 (Β' 4432).

β) Περισσότερες περιοχές από τις παραπάνω που βρίσκονται σε γεωγραφική εγγύτητα μεταξύ τους μπορούν να συγκροτούν μία περιοχή προστασίας της βιοποικιλότητας. Δύνανται να ονοματοδοτούνται βάσει ενός ή περισσοτέρων από τα προστατευτέα αντικείμενα που φιλοξενούν ή/και βάσει φυσικογεωγραφικών χαρακτηριστικών τους ή/και βάσει της ιστορικής, χωρικής ή/και διοικητικής τους ταυτότητας.

2. Ανεξαρτήτως της ένταξης στο δίκτυο Natura 2000, προστατευόμενες περιοχές μπορούν να χαρακτηρίζονται ως εξής:

α. Εθνικά πάρκα (ΕΠ)

Ως εθνικά πάρκα, χερσαία, θαλάσσια ή μικτού χαρακτήρα, χαρακτηρίζονται οι μεγάλες σε έκταση φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές στις οποίες λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος, τα οποία χρήζουν προστασίας και διατήρησης. Τα εθνικά πάρκα δύνανται να ονοματοδοτούνται βάσει φυσικογεωγραφικών χαρακτηριστικών τους ή/και βάσει της ιστορικής, χωρικής ή/και διοικητικής τους ταυτότητας. Τα Εθνικά Πάρκα μπορούν να περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερες περιοχές Natura 2000 ή/και Περιοχές Προστασίας της Βιοποικιλότητας, ειδικά όταν αυτές

χαρακτηρίζονται από ευρύ φάσμα οικοσυστημικών λειτουργιών με κοινά χωρικά, φυσικογεωγραφικά ή/και αβιοτικά χαρακτηριστικά.

β. Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ)

Ως καταφύγια άγριας ζωής χαρακτηρίζονται περιοχές (χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μικτού χαρακτήρα) που αξιολογούνται ως κατάλληλες για την ανάπτυξη πληθυσμών της άγριας πανίδας και χλωρίδας ή ως βιότοποι αναπαραγωγής, διατροφής, διαχείμασης ειδών της άγριας πανίδας, ή ως περιοχές αναπαραγωγής ψαριών και συγκέντρωσης γόνου. Δύνανται να ονοματοδοτούνται βάσει της χωρικής ή/και διοικητικής τους ταυτότητας. Ως Καταφύγια Άγριας Ζωής μπορούν να χαρακτηρίζονται και οι οικολογικοί διάδρομοι μεταξύ προστατευόμενων περιοχών.

γ. Προστατευόμενα Τοπία και Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί (ΠΤΠΦΣ)

Ως προστατευόμενα τοπία και προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί χαρακτηρίζονται, αντιστοίχως, λειτουργικά τμήματα της φύσης ή μεμονωμένα δημιουργήματά της (περιοχές ή στοιχεία σημειακού χαρακτήρα), που έχουν ιδιαίτερη οικολογική, γεωλογική ή γεωμορφολογική αξία ή συμβάλλουν στη διατήρηση των φυσικών διεργασιών και στην προστασία φυσικών πόρων, όπως δέντρα, συστάδες δέντρων και θάμνων, θαλάσσια προστατευτική βλάστηση, παρόχθια και παράκτια βλάστηση, φυσικοί φράχτες, καταρράκτες, πηγές, φαράγγια, θίνες, ύφαλοι, σπηλιές, βράχοι, απολιθωμένα δάση, δέντρα ή τμήματά τους, παλαιοντολογικά ευρήματα, κοραλλιογενείς γεωμορφολογικοί σχηματισμοί και γεώτοποι. Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί που έχουν μνημειακό χαρακτήρα χαρακτηρίζονται ειδικότερα ως διατηρητέα μνημεία της φύσης. Ως Προστατευόμενοι Φυσικοί Σχηματισμοί είναι δυνατό να χαρακτηρίζονται επιμέρους περιοχές εντός Εθνικών Πάρκων, Περιοχών Προστασίας της Βιοποικιλότητας ή/και Καταφυγίων Άγριας Ζωής και να εντάσσονται εντός ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των περιοχών αυτών.

3. Οι περιοχές της παραγράφου 2 μπορούν είτε να συμπίπτουν με περιοχές της παραγράφου 1, είτε να περικλείουν μία ή περισσότερες από αυτές, είτε να τοποθετούνται εντός ή εκτός αυτών.

4.1.2 Ανάλυση κριτηρίων χαρακτηρισμού προστατευόμενων περιοχών - Ομαδοποίηση Προστατευόμενων Περιοχών

Πολλές περιοχές του δικτύου Natura επικαλύπτονται, ειδικά στην περίπτωση που σε μία έκταση υπάρχουν χαρακτηρισμοί ΕΖΔ και ΖΕΠ με διαφορετικά όρια, αλλά υπάρχουν και περιοχές οι οποίες εφάπτονται, καθώς και περιοχές που σχετίζονται οικολογικά και αλληλεξαρτώνται πολλές παράμετροι σε αυτές.

Ορισμένες περιοχές έχουν ήδη χαρακτηριστεί ως Εθνικά Πάρκα. Σε επικάλυψη επίσης με τους τόπους Natura υπάρχουν ΚΑΖ, που αποτελεί επίσης μία κατηγορία προστατευόμενης περιοχής.

Τα παραπάνω λαμβάνονται υπόψη για την τελική πρόταση κατηγοριοποίησης των περιοχών με την χρήση σαφών κριτηρίων:

1. Χωρική επικάλυψη περιοχών ΕΖΔ-ΤΚΣ με ΖΕΠ.
2. Εφαπτόμενες περιοχές
3. Γεωγραφική εγγύτητα. Δύσκολο κριτήριο στην εφαρμογή του όταν υπάρχει εγγύτητα με περισσότερους τόπους NATURA. Εφαρμόζεται κατ᾽ αρχάς σε αποκλειστική εγγύτητα δύο ή περισσότερων τόπων NATURA και σε περιοχές που έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά.

4. Οικολογική συνάφεια περιοχών (παρόμοια χαρακτηριστικά, υδρολογική σύνδεση κ.λπ.). Κριτήριο που εξετάζεται παράλληλα με το κριτήριο της γεωγραφικής εγγύτητας.
5. Συσχέτιση-εξάρτηση από πλευράς φυσικών πόρων – αβιοτικού περιβάλλοντος.
6. Διαχειριστική συνάφεια από πλευράς κύριας επικρατούσας ανθρωπογενούς δραστηριότητας, η ρύθμιση της οποίας εκτιμάται ότι αν γίνει σε επίπεδο ομάδας περιοχών θα είναι πιο αποτελεσματική για τα προστατευτέα αντικείμενα.
7. Συνέργεια στη διοίκηση των επιμέρους περιοχών.

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω είναι κριτήρια που αφορούν την διαχείριση και όχι την διαχειριστική συνέργεια που αφορά τις Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών και την Τοπική ή Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση.

Τα δύο πρώτα κριτήρια είναι πολύ ισχυρά. Στην περίπτωση της πολύ μεγάλης επικάλυψης οι περιοχές θεωρούνται πλέον ως μία ενότητα. Στην μελέτη αυτήν ορίστηκαν εξ αρχής Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες (ΟΧΕ)[9] στο σύνολο της έκτασης των επικαλυπτόμενων τόπων NATURA και εξετάστηκε η παρουσία όλων των ειδών στο σύνολο της ένωση των ΕΖΔ-ΖΕΠ.

Δύο εφαπτόμενοι τόποι του δικτύου NATURA θεωρούνται επίσης ως μία ενότητα όταν οι τόποι έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά, όπως στην περίπτωση Πιερίων και Τίταρου όχι όμως όταν πρόκειται για τόπους άλλου χαρακτήρα όπως ορεινές και υγροτοπικές. Οι ΖΕΠ και ΕΖΔ του Άγρα π.χ. εφάπτονται με την ΖΕΠ του Βόρα, αλλά ο Άγρας συνδέεται υδρολογικά με την Βεγορίτιδα. Τα υπόλοιπα κριτήρια εφαρμόζονται μόνο σε διερεύνηση για ευρύτερες ομαδοποιήσεις.

Η εφαρμογή των κριτηρίων αποδίδεται σε διαφορετικές στήλες σε πίνακα (Πίνακας1) που παρατίθεται στο τέλος το κεφαλαίου. Οι σχέσεις μεταξύ των τόπων NATURA είναι πολλαπλές και στον πίνακα παρουσιάζονται μόνο οι βασικότερες.

Για την ερμηνεία των χρωμάτων του πίνακα σημειώνονται τα εξής:

Α) Οι τόποι που έχουν χαρακτηριστεί ως ΕΖΔ, ΖΕΠ ή ΕΖΔ/ΖΕΠ παρουσιάζονται με διαφορετικό χρώμα στις τρεις πρώτες στήλες. Σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν σε μία περιοχή χαρακτηρισμού ΕΖΔ και ΖΕΠ που επικαλύπτονται. Η σχέση αυτή φαίνεται στον χάρτη (Πίνακας 4.1) που παρατίθεται μετά τον πίνακα.

Β) Η αρίθμηση στις στήλες δείχνει τα κριτήρια που εφαρμόστηκαν, όπως αυτά αναλύονται παραπάνω.

Γ) Σε κάθε στήλη τα όμοια χρώματα δείχνουν την μεγάλη σχέση των αντίστοιχων τόπων NATURA ως προς το κριτήριο που εφαρμόζεται. Δηλαδή όταν στην στήλη υπάρχει το ίδιο χρώμα για δύο ή περισσότερους τόπους Natura, δηλώνεται ότι αυτοί σχετίζονται ως προς το κριτήριο.

Δ) Η περίπτωση των εφαπτόμενων τόπων NATURA με διαφορετικές συσχετίσεις παρουσιάζεται σε δύο στήλες.

Ε) Στην τελευταία στήλη παρατίθεται και η σημερινή διάκριση των τόπων NATURA σε Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενης Περιοχής (ΜΔΠΠ) του ΟΦΥΠΕΚΑ σύμφωνα με τον ν. 4685/2020.

[9] Οι ΟΧΕ ορίστηκαν στο κεφάλαιο 2.2.4 της μελέτης

Σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιοχές έχουν εξεταστεί και ζώνες εκτός των τόπων NATURA. Στον Όλυμπο τα όρια του Εθνικού Πάρκου και η περιοχή ευθύνης του ΦΔ είναι ευρύτερη της ΕΖΔ/ΖΕΠ ενώ με αυτά τα ευρύτερα όρια έχει χαρακτηριστεί και το Απόθεμα Βιόσφαιρας.

Σε ζώνες δίπλα στους τόπους Natura και μεταξύ αυτών υπάρχουν εκτάσεις που λειτουργούν ως ζώνες σύνδεσης, μετακινήσεων και γενετικών ανταλλαγών για είδη. Για τις ζώνες αυτές υπάρχει ανάγκη για θέσπιση κανόνων διατήρησης ως διαδρόμων επικοινωνίας, σύμφωνα και με το άρθρο 10 της ΚΟ 92/43[10]. Ο ν. 4685/2020 αναφέρει: «*Ως Καταφύγια Άγριας Ζωής μπορούν να χαρακτηρίζονται και οι οικολογικοί διάδρομοι μεταξύ προστατευόμενων περιοχών*». Η αναγνώρισή τους, η οριοθέτησή τους και η δυνατότητα θεσμοθέτησής τους με κάποια κατηγορία Προστατευόμενης Περιοχής θα διερευνηθεί στην συνέχεια της θεσμοθέτησης των τόπων του δικτύου NATURA.

Ο Όλυμπος επικοινωνεί με τον Τίταρο και τα Πιέρια, καθώς υπάρχει συνέχεια των δασικών εκτάσεων, ενώ οι μετακινήσεις της χερσαίας πανίδας προς και από τον Όλυμπο συνδέονται με τα Στενά του Αλιάκμονα και το Βέρμιο. Προς τα δυτικά υπάρχουν διάσπαρτες δασικές εκτάσεις από τον Όλυμπο έως τα Αντιχάσια που αποτελούν ζώνες μετακίνησης για την πανίδα από και προς την Πίνδο. Νοτιότερα υπάρχουν τα Τέμπη, ο Κάτω Όλυμπος και η Όσσα που αποτελούν μια ενότητα όπου η πανίδα των αρπακτικών και ιδιαίτερα των γυπών που φώλιαζε τρέφονταν και στον Όλυμπο.

Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως Εθνικός Δρυμός και στην συνέχεια ως Εθνικό Πάρκο. Σημειώνεται ότι η ανθρώπινη παρουσία στα όρια του τόπου Natura είναι μικρή, περιλαμβάνει μια από τις μεγαλύτερες σε έκταση Αδιατάρακτες φυσικές περιοχές - Περιοχή Άνευ Δρόμων και σχετικά μικρή ανθρώπινη παρουσία. Αυτό διαπιστώνεται και στην μελετώμενη επέκταση στα όρια του Απόθεμα Βιόσφαιρας. Οπότε ο χαρακτηρισμός του Εθνικού Πάρκου μπορεί να επεκταθεί στο σύνολο της έκτασης. Τα Εθνικά Πάρκα συνήθως διεθνώς είναι μεγάλες σε έκταση περιοχές με σχετικά μικρή ανθρώπινη παρουσία. Οπότε πρέπει να διατηρηθεί αυτή η ονομασία που έχει ήδη υιοθετηθεί.

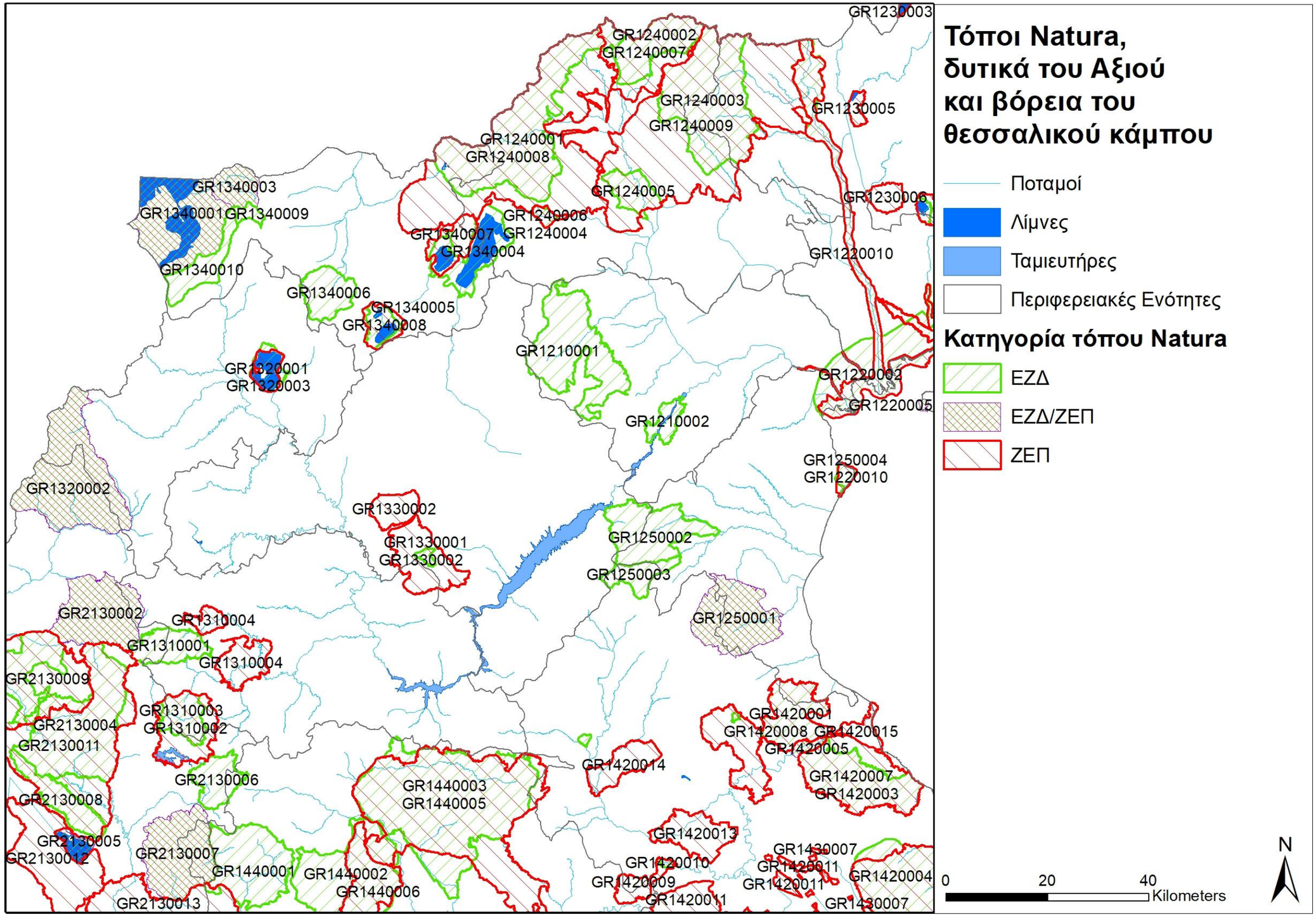
Η εξέταση με τα παραπάνω κριτήρια για το σύνολο των εκτάσεων σε Δυτική Μακεδονία και ορεινές περιοχές σε Πιερία, Πέλλα, Ημαθία, στο πλαίσιο της μελέτης όπου εξετάστηκε και ο Όλυμπος, δίνει ως αποτέλεσμα 10 έως 12 ενότητες που μπορούν να χαρακτηριστούν ως Εθνικά Πάρκα ή Περιοχές Προστασίας Βιοποικιλότητας.

Για να γίνει κατανοητή η σχέση των τόπων NATURA παρατίθεται στην συνέχεια χάρτης με τα όρια των ΕΖΔ ή ΤΚΣ, των ΖΕΠ και των ΖΕΠ/ΕΖΔ στην ευρύτερη περιοχή του Ολύμπου, δυτικά του Αξιού και βόρεια του θεσσαλικού κάμπου.

[10] Στο Άρθρο 10 της ΚΟ 92/43 προβλέπονται τα εξής: Τα κράτη μέλη, όταν το κρίνουν αναγκαίο, στα πλαίσια των εθνικών πολιτικών διευθέτησης και ανάπτυξης του εδάφους, και ειδικότερα για να καταστήσουν το δίκτυο Natura 2000 συνεκτικότερο οικολογικά, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προωθήσουν τη διαχείριση στοιχείων του τοπίου στα οποία αποδίδεται πρωταρχική σημασία για την άγρια πανίδα και χλωρίδα.
Πρόκειται για εκείνα τα στοιχεία τα οποία, λόγω της γραμμικής και συνεχούς δομής τους (όπως είναι τα υδάτινα ρεύματα και οι όχθες τους ή τα παραδοσιακά συστήματα προσδιορισμού των ορίων των αγρών) ή του συνδετικού ρόλου τους (όπως είναι τα τενάγη ή τα άλση), είναι απαραίτητα για τη μετανάστευση, τη γεωγραφική κατανομή και τη γενετική ανταλλαγή αγρίων ειδών.

Πίνακας 4.1. Εφαρμογή κριτηρίων για την ομαδοποίηση περιοχών (τα χρώματα δείχνουν την συσχέτιση μεταξύ των τόπων NATURA)

Κωδικός	Κατηγορία	Όνομα τόπου NATURA	1 Επικάλυψη	2 Εφαπτόμενες	2 Εφαπτόμενες	3 Γεωγραφική εγγύτητα	4 Οικολογική συνάφεια	5 Συσχέτιση-εξάρτηση	6 Διαχειριστική συνάφεια	7 Συνέργεια στην διοίκηση	Ονομασίας Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών
GR1320001	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1320003	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΟΡΕΣΤΙΑΣ (ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ)									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1330001	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΒΟΥΡΙΝΟΣ (ΚΟΡΥΦΗ ΑΣΠΡΟΒΟΥΝΙ)									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1330002	ΖΕΠ	ΟΡΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΒΟΥΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΛΙΑ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340001	ΕΖΔ-ΖΕΠ	ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340003	ΕΖΔ-ΖΕΠ	ΟΡΗ ΒΑΡΝΟΥΝΤΑ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340009	πΤΚΣ	ΟΡΗ ΒΑΡΝΟΥΝΤΑ – ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340010	πΤΚΣ	ΔΡΥΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ – ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340004	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΕΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑΣ – ΠΕΤΡΩΝ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340007	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340005	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ – ΖΑΖΑΡΗ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1340008	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ ΚΑΙ ΖΑΖΑΡΗ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240004	ΕΖΔ	ΛΙΜΝΗ ΑΓΡΑ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240006	ΖΕΠ	ΛΙΜΝΗ ΚΑΙ ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΡΑ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1320002	ΕΖΔ-ΖΕΠ	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΙΝΔΟΥ
GR1340006	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΟΝ – ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1210001	ΕΖΔ	ΟΔΟΣ ΒΕΡΜΙΟ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1210002	ΕΖΔ	ΣΤΕΝΑ ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ					Δέλτα Αλιάκμονα				ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240001	ΕΖΔ	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΒΟΡΑ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240008	ΖΕΠ	ΟΡΟΣ ΒΟΡΑΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240002	ΕΖΔ	ΟΡΗ ΤΖΕΝΑ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240007	ΖΕΠ	ΟΡΗ ΤΖΕΝΑ ΚΑΙ ΠΙΝΟΒΟ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240003	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΠΑΪΚΟ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240005	ΕΖΔ	ΣΤΕΝΑ ΑΦΑΛΟΥ – ΜΟΓΛΕΝΙΤΣΑΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1240009	ΖΕΠ	ΟΡΟΣ ΠΑΪΚΟ, ΣΤΕΝΑ ΑΨΑΛΑΟΥ ΚΑΙ ΜΟΓΛΕΝΙΤΣΑΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΠΡ.ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
GR1250001	ΕΖΔ-ΖΕΠ	ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
GR1250002	ΕΖΔ	ΠΙΕΡΙΑ ΟΡΗ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ
GR1250003	ΕΖΔ	ΟΡΟΣ ΤΙΤΑΡΟΣ									ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ

Χάρτης 4.1. Οι τόποι του δικτύου NATURA στην περιοχή δυτικά του Αξιού και βόρεια του θεσσαλικού κάμπου.

4.2 Σκοπιμότητα και στόχοι της προστασίας

Ο γενικός σκοπός προστασίας και διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, σε συνάφεια με τις ΚΟ για τους οικοτόπους 92/43/ΕΚ και την ορνιθοπανίδα 2009/147/ΕΚ αλλά και την ελληνική νομοθεσία σύμφωνα με τον ν. 1650/86, τον νόμο για την προστασία της βιοποικιλότητας και τον ν. 4685/2020, είναι:

Η διασφάλιση του καθεστώτος διατήρησης για τόπους του Δικτύου Natura 2000 και η διατήρηση των τύπων οικοτόπων και ειδών, ως εξής:

- Για τις Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ), ο σκοπός αφορά στην προστασία και διατήρηση των τύπων οικοτόπων του Παρ. Ι, καθώς των ειδών χλωρίδας και πανίδας των Παρ. ΙΙ & IV της Οδηγίας 92/43/ΕΚ.

- Για τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), ο σκοπός αφορά στην προστασία και διατήρηση των ειδών Ορνιθοπανίδας (ΖΕΠ) του Παρ. Ι της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ και των μεταναστευτικών με τακτική έλευση, δηλαδή αυτών που περιλαμβάνονται στον κατάλογο ειδών χαρακτηρισμού ΖΕΠ στην Ελλάδα.

- Παράλληλα η χώρα θα πρέπει να διατηρήσει τα είδη και να εστιάσει ειδικά σε αυτά που κρίνονται ότι βρίσκονται σε δυσμενές καθεστώς διατήρησης σύμφωνα με τους καταλόγους των απειλούμενων ειδών (κόκκινο βιβλίο απειλούμενων ζώων και το αντίστοιχο για την χλωρίδα).

Σύμφωνα με σημείωμα της Ε.Ε.[11] οι όροι «στόχοι διατήρησης», «μέτρα διατήρησης» και «προτεραιότητες διατήρησης» χρησιμοποιούνται συχνά από κοινού και μπορούν συχνά να συγχέονται καθώς και να παρουσιάζονται ως ίδιες έννοιες.

«Οι στόχοι διατήρησης σε επίπεδο ενός συγκεκριμένου τόπου είναι μία δέσμη συγκεκριμένων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν σε έναν τόπο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο τόπος θα συμβάλλει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην επίτευξη της Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης (ΙΚΔ) στο κατάλληλο επίπεδο (εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, λαμβανομένης υπόψη της φυσικής κατανομής των εν λόγω ειδών ή τύπων οικοτόπων).

Τα μέτρα διατήρησης είναι οι πραγματικοί μηχανισμοί και οι δράσεις που πρέπει να υλοποιηθούν για έναν τόπο του Natura 2000 με σκοπό την επίτευξη των στόχων διατήρησης του συγκεκριμένου τόπου. Μέτρα διατήρησης καθορίζονται εν γένει σε τοπικό επίπεδο ή επίπεδο τόπου Natura 2000, αλλά μπορούν επίσης να σχεδιαστούν σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, ή να συμφωνηθούν ακόμη και σε διασυνοριακό, βιογεωγραφικό επίπεδο ή σε επίπεδο ΕΕ.

Οι προτεραιότητες διατήρησης έχουν να κάνουν με τον καθορισμό των σημαντικότερων ειδών/οικοτόπων για τα οποία πρέπει να αναληφθεί δράση και/ή των πλέον σημαντικών ή επειγόντων μέτρων που πρέπει να ληφθούν. Οι εν λόγω προτεραιότητες μπορούν να καθοριστούν σε διαφορετικά

[11] ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ NATURA 2000. Νοέμβριος 2012. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Doc. Hab. 12-04/06, Νοέμβριος 2012. Σύνδεσμος στο διαδίκτυο: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_EL.pdf

επίπεδα (ευρωπαϊκό, βιογεωγραφικό, εθνικό, περιφερειακό επίπεδο, τοπικό ή επίπεδο τόπου Natura 2000)».

Οι τύποι οικοτόπων και τα είδη που πληρούν κάποιο κριτήριο αξιολόγησης για προστασία (σύμφωνα με την νομοθεσία) και κατάστασης διατήρησης (σύμφωνα με τους ελληνικούς και τους ευρωπαϊκούς καταλόγους απειλούμενων ειδών) ή τον ενδημισμό, σε κάθε περιοχή αναφέρονται στους πίνακες του κεφαλαίου 2 (στο τεύχος ΤΑ). Η προστασία και διαχείριση εστιάζει κατά προτεραιότητα στους **πολύ σημαντικούς τύπους οικοτόπων** (πίνακες 2.2-1) και στα **πολύ σημαντικά είδη** (πίνακες 2.2-3) αλλά και στους **άλλους τύπους οικοτόπων** (πίνακες 2.2-2) και τα **άλλα σημαντικά είδη** (πίνακες 2.2-2). Εστιάζει επίσης στα **είδη ορνιθοπανίδας με την επισήμανση ως σημαντικό είδος** σε ειδική στήλη που αναφέρεται στους πίνακες 2.2-3

Η διατήρηση των παραπάνω είναι ο σκοπός της διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Για την οργάνωση όμως των ζωνών και των μέτρων προστασίας χρησιμοποιούνται κατά βάση οι σημαντικότεροι τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη που εντάσσονται στις ομάδες υψηλής και μέσης προτεραιότητας διαχείρισης, για λήψη θεσμικών μέτρων, και οι κύριες οικοσυστημικές χωρικές ενότητες και τα είδη τα οποία αναφέρονται στον πίνακα 3.1.1α., όπως αυτά αξιολογήθηκαν στο αντίστοιχο κεφάλαιο. Τονίζεται ότι οι ανάγκες των ειδών και οι όροι για την διατήρηση των τύπων οικοτόπων καλύπτουν και τα άλλα είδη. Υπό αυτήν την έννοια η προστασία και σωστή διαχείριση αυτών των ειδών εξασφαλίζει το σύνολο σημαντικών ειδών και τύπων οικοτόπων.

4.3 Καθορισμός ζωνών

4.3.1 Θεσμικό υπόβαθρο καθορισμού ζωνών

Σύμφωνα με τον ν. 4685/2020 (άρθρο 46, παράγραφος 4) μπορούν να ορίζονται μία ή περισσότερες ζώνες στις Προστατευόμενες Περιοχές. Και σε αυτές ορίζονται επιτρεπόμενες χρήσεις γης σύμφωνα με το ΠΔ 59/2018 όπως τροποποιήθηκε με τον προαναφερθέντα νόμο. Σύμφωνα με την νομοθεσία ορίζονται:

«α. **Ζώνη απόλυτης προστασίας της φύσης** (**ΖΑΠΦ**): ως ζώνες απόλυτης προστασίας της φύσης ορίζονται εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητους τύπους φυσικών οικοτόπων, ή/και με ενδιαιτήματα εξαιρετικά ευαίσθητων ειδών, των οποίων η παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα εκτιμάται ως πολύ υψηλή ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει εξαιρετικά αυστηρή προστασία. Στις ζώνες απόλυτης προστασίας της φύσης επιτρέπονται μόνο ορισμένες ή/και όλες από τις ειδικές κατηγορίες χρήσεων του άρθρου 14α του Π.Δ. 59/2018.

β. **Ζώνη προστασίας της φύσης** (**ΖΠΦ**): ως ζώνες προστασίας της φύσης ορίζονται εκτάσεις με τύπους φυσικών οικοτόπων, ή/και με ενδιαιτήματα ειδών, των οποίων η παρουσία και αντιπροσωπευτικότητα εκτιμάται ως υψηλή ή η κατάσταση των οποίων επιτάσσει αυστηρή προστασία. Στις ζώνες αυτές προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες ή επεμβάσεις που μπορούν να μεταβάλλουν ουσιωδώς προς το χειρότερο τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξή του. Απαγορεύονται ή περιορίζονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης, δραστηριότητες όταν η άσκησή τους έχει επιπτώσεις που υπονομεύουν τους στόχους διαχείρισης ή την αποτελεσματικότητα των μέτρων διαχείρισης της

προστατευόμενης περιοχής. Στις ζώνες προστασίας της φύσης επιτρέπονται μόνο ορισμένες ή/και όλες από τις ειδικές κατηγορίες χρήσεων του άρθρου 14β του Π.Δ. 59/2018.

γ. **Ζώνη διατήρησης οικοτόπων και ειδών** (**ΖΔΟΕ**): ως ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών ορίζονται εκτάσεις που υπόκεινται σε κατάλληλη διαχείριση για τη διασφάλιση ικανοποιητικού βαθμού διατήρησης των προστατευτέων αντικειμένων (τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών ενωσιακής σημασίας ή/και εθνικού ενδιαφέροντος) που αυτές φιλοξενούν. Στις Ζώνες Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών απαγορεύονται ή περιορίζονται, σύμφωνα με τις ειδικότερες ρυθμίσεις της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής ή/και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης, δραστηριότητες όταν αυτές είναι σε θέση μεμονωμένα, σωρευτικά με άλλες ή σε συνέργεια με άλλες, να υποβαθμίσουν τον βαθμό διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου και ειδικά όταν η υποβάθμιση αυτή δρα αρνητικά στην κατάσταση διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου σε εθνικό επίπεδο. Στις ζώνες διατήρησης οικοτόπων και ειδών επιτρέπονται μόνο ορισμένες ή/και όλες από τις ειδικές κατηγορίες χρήσεων του άρθρου 14γ του Π.Δ. 59/2018.

δ. **Ζώνη βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων** (**ΖΒΔΦΠ**): ως ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων ορίζονται εκτάσεις προστατευόμενων περιοχών, στις οποίες είναι δυνατό να συνυπάρχει το προστατευτέο αντικείμενο μαζί με σχετικές πολιτισμικές αξίες ή/και ανθρωπογενείς δραστηριότητες που προάγουν τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων ή/και τη βιώσιμη ανάπτυξη, αυτή, δηλαδή, που υπηρετεί την προστασία του περιβάλλοντος, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Ανθρωπογενείς δραστηριότητες εντός της ζώνης αυτής, όταν μπορούν να οδηγήσουν σε υποβάθμιση του βαθμού διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου στην προστατευόμενη περιοχή και ιδιαιτέρως της κατάστασης διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου σε εθνικό επίπεδο, υπόκεινται σε κατάλληλες ρυθμίσεις βάσει των σχετικών προβλέψεων της πράξης χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής και του οικείου Σχεδίου Διαχείρισης. Στις ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων επιτρέπονται ορισμένες ή/και όλες από τις ειδικές κατηγορίες χρήσεων του άρθρου 14δ του Π.Δ. 59/2018.»

Υπάρχουν επίσης οι εξής προβλέψεις για τις ζώνες:

5. Στις ζώνες μπορεί να περιλαμβάνονται και περιοχές που υπάγονται σε **ειδικά καθεστώτα** (όπως ενδεικτικά: δάση, αρχαιολογικοί χώροι και ζώνες προστασίας Α' και Β' αρχαιολογικών χώρων, βιότοποι) και απεικονίζονται στα κατά περίπτωση σχέδια χρήσεων γης.

6. Στις περιοχές της παραγράφου 2 (δηλαδή τις κατηγορίες Προστατευόμενων Περιοχών **ΕΠ, ΚΑΖ** και **ΠΤ-ΠΦΣ**), στον βαθμό που δεν συμπίπτουν εδαφικά με περιοχές της παραγράφου 1 (δηλαδή τις **ΠΠΒ**), όπως και στις εκτάσεις της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ίδιου νόμου (δηλαδή σε **γειτονικές εκτάσεις**), επιλέγονται και δύναται να εξειδικεύονται γενικές και **ειδικές κατηγορίες χρήσεων γης** από το σύνολο του Π.Δ. 59/2018.»

Η πρόταση καθορισμού ζωνών και χρήσεων πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- Να εδράζεται σε δεδομένα και συνθήκες που διακρίνονται από σχετική σταθερότητα σε βάθος χρόνου. Το εύλογο βάθος χρόνου θα πρέπει να υπερβαίνει οπωσδήποτε αυτό των δέκα ετών (δύο περιόδων εφαρμογής των σχεδίων διαχείρισης).
- Να είναι σαφής ως προς τη διατύπωσή της και να ορίζει με καθαρότητα το γενικό πλαίσιο χρήσεων και λειτουργιών ανά ζώνη.

- Να παραθέτει τους γενικούς κανόνες άσκησης δραστηριοτήτων ή/και υλοποίησης τεχνικών έργων ανά ζώνη, οι οποίοι εξειδικεύονται στο Σχέδιο Διαχείρισης βάσει σχετικής εξουσιοδότησης στο ΠΔ.
- Ο ακριβής καθορισμός των ορίων να γίνεται με κατά το δυνατόν σταθερά φυσικά ή τεχνητά γραμμικά στοιχεία του εδάφους (π.χ. δρόμοι, κοίτες ποταμών, αναχώματα, κανάλια κ.λπ.) ή νοητές πολυγωνικές γραμμές που συνδέουν σημεία οριζόμενα από γεωγραφικές συντεταγμένες του συστήματος αναφοράς ΕΓΣΑ 87. Το υπόβαθρο εφαρμογής να είναι αυτό των ορθοφωτοχαρτών της ΕΚΧΑ.

Βασικά στοιχεία για τον καθορισμό εκτός από τις αξιολογήσεις για τους τ.ο και τα είδη είναι:

- Η υφιστάμενη θεσμοθέτηση προστατευόμενων ζωνών ή ειδικών καθεστώτων.
- Η αναγνώριση των συνδετικών ζωνών - οικολογικών διαδρόμων μεταξύ των προστατευόμενων περιοχών. Αυτές οι ζώνες μπορούν να χαρακτηριστούν ως ΚΑΖ, αν είναι μεγάλες ή να τεθούν ειδικές ρυθμίσεις χρήσεων γης, ώστε οι «πράσινες ζώνες, διάδρομοι ή υποδομές» να μην υποβαθμίζονται σοβαρά ως προς την λειτουργία τους από τις ανθρώπινες «γκρι υποδομές» όπως δίκτυα για μεταφορές, ενέργεια κλπ.
- Οι χρήσεις γης όπως προσδιορίζονται στο Π.Δ. 59/2018 και τον ν. 4685/2020. Η αντιστοίχιση με τις ζώνες είναι αυτή που παρουσιάζεται στους πίνακες που ακολουθούν για να είναι πιο εποπτική η εικόνα, καθώς υπήρξαν τροποποιήσεις στο ΠΔ που καθορίζει τις χρήσεις γης.

Στον πρώτο πίνακα (Πίνακας2) παρουσιάζονται οι δυνατότητες συμπερίληψης χρήσεων γης ή συμπερίληψης αυτών υπό όρους, βάσει της νομοθεσίας για τις δύο αυστηρότερες ζώνες (**ΖΑΠΦ** και **ΖΠΦ**). Στον δεύτερο πίνακα (Πίνακας 3) παρουσιάζονται οι δυνατότητες συμπερίληψης χρήσεων γης ή συμπερίληψης αυτών υπό όρους στις **ΖΔΟΕ**. Στον τρίτο πίνακα (Πίνακας 4) εμφανίζονται οι βασικοί περιορισμοί χρήσεων γης στις **ΖΒΔΦΠ**. Και ακολουθούν δύο πίνακες (Πίνακες 5 & 6) με την κατηγοριοποίηση των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και των εγκαταστάσεων μέσων μαζικής μεταφοράς.

Παρουσιάζονται στην συνέχεια, οι χρήσεις γης που μπορούν να επιλεγούν σε κάθε ζώνη των ΠΠ με τις ιδιαίτερες εξειδικεύσεις σε κάθε ζώνη, σύμφωνα με την νομοθεσία.

Πίνακας 4.2. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΑΠΦ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΌΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΈΝΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(11)ΜΟΝΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ
(26.12.1) ΟΔΟΙ (κίνηση μηχανοκίνητων οχημάτων) (δυνατότητα εξειδίκευσης βάσει της οικείας νομοθεσίας). **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(26.12.7) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΠΕΖΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(26.12.8) ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ. (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ)
(50) ΈΡΓΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΜΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Η ΕΔΑΦΩΝ
(51) ΈΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΙΑΒΡΩΣΗ, ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΔΑΦΩΝ
(53) ΈΡΓΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
(55) ΦΑΡΟΙ.

Πίνακας 4.3. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Προστασίας της Φύσης

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΠΦ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΖΟΜΈΝΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(7) ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΖΩΝΗΣ ή ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(11) ΚΕΝΤΡΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗ ΖΩΝΗ
(13) ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ ΜΕΧΡΙ 50 τ.μ.
(16) ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ (ΥΠΑΙΘΡΙΑ)
(21.Α) ΚΕΝΤΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DATA CENTRES)
(24) ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΤΗ ΖΩΝΗ
(24.1) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ, ΔΑΣΙΚΕΣ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ, ΑΛΙΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
(24.2) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ, ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΑΡΘΡΟ 2 ΤΟΥ ΑΠΟ 31.5.1985 Π.Δ., Δ' 270).
(24.3) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ -ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΑΝΤΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(24.4) ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΧΕΡΣΑΙΕΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ, ΛΙΜΝΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ)
(24.5) ΠΟΛΥΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ (ΑΡΘΡΟ 52 ΤΟΥ Ν. 4235/2014, Α' 32)
(24.6) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (ΑΡΘΡΟ 43 ΤΟΥ Ν. 4235/2014)
(24.7) ΑΛΥΚΕΣ
(24.8) ΒΟΣΚΗΣΗ
(24.9) ΑΛΙΕΙΑ (ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ)
(24.10) ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΥΤΩΝ, ΒΟΤΑΝΩΝ, ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΥΚΗΤΩΝ (ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ) ΚΑΙ ΒΕΝΘΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΣΤΡΩΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ
(24.11) ΘΗΡΑ
(24.12) ΙΠΠΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
(24.13) ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
(26) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ, ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑ ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΖΩΝΗ (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΑΙΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)
(26.1) ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ
(26.2) ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΑ
(26.3) ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΑ
(26.4) ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
(26.5) ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
(26.6) ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.
(26.7) ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ, ΤΡΟΛΕΪ ,ΤΡΑΜ
(26.8) ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ (ΠΟΥΛΜΑΝ), ΦΟΡΤΗΓΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΟΣΠΙΤΩΝ
(26.9) Σ.Ε.Α. (ΣΤΑΘΜΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΩΝ)
(26.10) ΣΤΑΘΜΟΙ ΜΕΤΕΠΙΒΙΒΑΣΗΣ Μ.Μ.Μ.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΠΦ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(26.11) ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ, ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΜΑΡΙΝΕΣ.
(26.12) ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
(26.12.1) ΟΔΟΙ (ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ) (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ)
(26.12.2) ΟΔΟΙ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
(26.12.3) ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ
(26.12.5) ΠΛΑΤΕΙΕΣ
(26.12.6) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ (ΠΕΖΩΝ)
(26.12.7) ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ
(36. Α) ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΕΙΔΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ (ΚΕΠΕΑΠ)**(ΜΟΝΟ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ)**
(48.1) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ: (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)
(48.1) Α) ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΟΠΩΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ, ΤΟΙΧΟΙ, ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ, ΚΕΚΛΙΜΕΝΑ ΕΠΙΠΕΔΑ, ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Η/ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ,
(48.1) Β) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΥΤΩΝ
(48.1) Γ) ΛΥΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
(48.2) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ: (ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ).
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ.
(48.2) ΣΤ) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΩΝ.
(49) ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ/ΕΡΓΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ, ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ, ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ, ΣΤΕΓΑΣΤΡΑ Κ.ΛΠ.) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΣΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ)**
(50) ΈΡΓΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΜΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Η ΕΔΑΦΩΝ
(51) ΈΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΙΑΒΡΩΣΗ, ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΔΑΦΩΝ
(53) ΈΡΓΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
(54) ΠΛΩΤΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
(55) ΦΑΡΟΙ

Πίνακας 4.4. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Διαχείρισης Οικοτόπων Ειδών

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΔΟΕ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(2) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(3) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΤΑ (ΚΤΙΡΙΑ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΩΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΜΕΓΙΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΜΕΧΡΙ 1500 ΤΜ) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(4.1) ΜΙΚΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ (ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Α1,Α2, Β1, Δ, Ε1)
(4.3) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(5) ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
(6) ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΧΡΙ 1200 τ.μ. **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(7) ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(8.3) (ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ) ΕΞΩΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
(8.4) (ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ) ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ
(10.1) ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(10.2) ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(10.3) ΥΠΕΡΑΓΟΡΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΟΙ ΟΠΟΙΕΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΜΕΓΙΣΤΗ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΜΕΧΡΙ 1.500 τ.μ. (Ν 4315/2014, Α΄269) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(11) ΓΡΑΦΕΙΑ / ΚΕΝΤΡΑ ΕΡΕΥΝΑΣ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(12) ΕΣΤΙΑΣΗ ΜΕΧΡΙ 200 τ.μ.
(13) ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ μέχρι 300 τ.μ.
(15) ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΜΕΧΡΙ 150 ΚΛΙΝΕΣ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (Ν. 4276/2014, Α΄155)
(16) ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΝΗ (ΥΠΑΙΘΡΙΑ)
(21.Α) ΚΕΝΤΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DATA CENTRES)
(22) ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ, ΜΕΧΡΙ 400 τ.μ. (ΆΡΘΡΟ 17 ΤΟΥ Ν. 3982/2011, Α΄143)
(24) ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑ ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΖΩΝΗ
(24.1) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ, ΔΑΣΙΚΕΣ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ, ΑΛΙΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
(24.2) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ, ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΑΡΘΡΟ 2 ΤΟΥ ΑΠΟ 31.5.1985 Π.Δ., Δ' 270).
(24.3) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ -ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΑΝΤΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(24.4) ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΧΕΡΣΑΙΕΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ, ΛΙΜΝΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ)
(24.5) ΠΟΛΥΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ (ΑΡΘΡΟ 52 ΤΟΥ Ν. 4235/2014, Α' 32)
(24.6) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (ΑΡΘΡΟ 43 ΤΟΥ Ν. 4235/2014)
(24.7) ΑΛΥΚΕΣ
(24.8) ΒΟΣΚΗΣΗ
(24.9) ΑΛΙΕΙΑ (ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ)
(24.10) ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΥΤΩΝ, ΒΟΤΑΝΩΝ, ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΥΚΗΤΩΝ (ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ) ΚΑΙ ΒΕΝΘΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΣΤΡΩΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΔΟΕ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(24.11) ΘΗΡΑ
(24.12) ΙΠΠΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
(24.13) ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
(25) ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (ΟΡΥΧΕΙΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ, ΑΜΜΟΛΗΨΙΑ, ΖΩΝΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ).
(26) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ, ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑ ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΖΩΝΗ
(26.1) ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ
(26.2) ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΑ
(26.3) ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΑ
(26.4) ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
(26.5) ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
(26.6) ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ.
(26.7) ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ, ΤΡΟΛΕΪ ,ΤΡΑΜ
(26.8) ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ (ΠΟΥΛΜΑΝ), ΦΟΡΤΗΓΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΟΣΠΙΤΩΝ
(26.9) Σ.Ε.Α. (ΣΤΑΘΜΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΩΝ)
(26.10) ΣΤΑΘΜΟΙ ΜΕΤΕΠΙΒΙΒΑΣΗΣ Μ.Μ.Μ.
(26.11) ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ, ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΜΑΡΙΝΕΣ
(26.12) ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
(26.12.1) ΟΔΟΙ (ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ) (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ)
(26.12.2) ΟΔΟΙ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
(26.12.3) ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ
(26.12.5) ΠΛΑΤΕΙΕΣ
(26.12.6) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ (ΠΕΖΩΝ)
(26.12.7) ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ.
(30) ΓΩΝΙΕΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΑ ΣΗΜΕΙΑ (ΜΙΚΡΑ) (ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ 18485/26.4.2017, Β' 1412)
(34) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
(35) ΠΑΡΚΑ ΚΕΡΑΙΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ
(36) ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(36. Α) ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΕΙΔΩΝ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ (ΚΕΠΕΑΠ)**(ΜΟΝΟ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ)**
(47) ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΕΞΟΧΕΣ
(48.1) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ:
(48.1) Α) ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΟΠΩΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ, ΤΟΙΧΟΙ, ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ, ΚΕΚΛΙΜΕΝΑ ΕΠΙΠΕΔΑ, ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Η/ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΔΟΕ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(48.1) Β) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΥΤΩΝ
(48.1) Γ) ΛΥΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
(48.1) Δ) ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ
(48.2) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ:
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ)
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ
(48.2) ΣΤ) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΩΝ
(49) ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ/ΕΡΓΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ, ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ, ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ, ΣΤΕΓΑΣΤΡΑ Κ.ΛΠ.)
(50) ΈΡΓΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΜΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Η ΕΔΑΦΩΝ
(51) ΈΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΙΑΒΡΩΣΗ, ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΔΑΦΩΝ
(53) ΈΡΓΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
(54) ΠΛΩΤΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
(55) ΦΑΡΟΙ

Πίνακας 4.5. Κατηγορίες ειδικών χρήσεων γης για τη Ζώνη Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΒΔΦΠ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ
(2) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ
(3) ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
(4.1) ΜΙΚΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(4.2) ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(4.3) ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(5) ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ
(6) ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(7) ΔΙΟΙΚΗΣΗ
(8.1) (ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ) ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΧΩΡΙΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑ
(8.2) (ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ) ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΝΟΣΗΛΕΙΑ
(8.3) (ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ) ΕΞΩΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ.
(8.4) (ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ) ΜΟΝΑΔΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΞΑΡΤΗΣΕΩΝ.
(9) ΧΩΡΟΙ ΣΥΝΑΘΡΟΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ / ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(10.1) ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ.
(10.2) ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.
(10.3) ΥΠΕΡΑΓΟΡΕΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
(10.4) ΠΟΛΥΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
(10.5) ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(10.6) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΕΚΘΕΣΙΑΚΑ ΚΕΝΤΡΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(11) ΓΡΑΦΕΙΑ / ΚΕΝΤΡΑ ΕΡΕΥΝΑΣ / ΘΕΡΜΟΚΟΙΤΙΔΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
(12) ΕΣΤΙΑΣΗ
(13) ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΑ
(14) ΑΝΑΨΥΧΗ - ΚΕΝΤΡΑ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ
(15) ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ, ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (Ν. 4276/2014)
(16) ΣΤΑΘΜΕΥΣΗ (ΚΤΙΡΙΟ ΓΗΠΕΔΟ)
(17) ΠΡΑΤΗΡΙΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΥΣΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
(18) ΠΛΥΝΤΗΡΙΑ, ΛΙΠΑΝΤΗΡΙΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ
(19) ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ
(20) ΑΠΟΘΗΚΕΣ (ΧΑΜΗΛΗΣ, ΜΕΣΗΣ, ΥΨΗΛΗΣ ΟΧΛΗΣΗΣ)
(21) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗΣ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΒΔΦΠ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(21.Α) ΚΕΝΤΡΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (DATA CENTRES)
(22) ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
(23) ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ (Α1, Α2 ΚΑΙ Β ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 4635/2019) * *
(24) ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
(24.1) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ, ΔΑΣΙΚΕΣ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ, ΑΛΙΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
(24.2) ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΘΗΚΕΣ, ΘΕΡΜΟΚΗΠΙΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ (ΑΡΘΡΟ 2 ΤΟΥ ΑΠΟ 31.5.1985 Π.Δ., Δ' 270).
(24.3) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ -ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΑΝΤΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(24.4) ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ΧΕΡΣΑΙΕΣ, ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ, ΛΙΜΝΑΙΕΣ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ)
(24.5) ΠΟΛΥΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ (ΑΡΘΡΟ 52 ΤΟΥ Ν. 4235/2014, Α' 32)
(24.6) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΠΑΡΚΑ (ΑΡΘΡΟ 43 ΤΟΥ Ν. 4235/2014)
(24.7) ΑΛΥΚΕΣ
(24.8) ΒΟΣΚΗΣΗ
(24.9) ΑΛΙΕΙΑ (ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ)
(24.10) ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΥΤΩΝ, ΒΟΤΑΝΩΝ, ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΥΚΗΤΩΝ (ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ) ΚΑΙ ΒΕΝΘΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΣΤΡΩΜΑ ΤΗΣ ΠΑΡΑΛΙΑΚΗΣ ΖΩΝΗΣ
(24.11) ΘΗΡΑ
(24.12) ΙΠΠΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ
(24.13) ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
(25) ΕΞΟΡΥΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (ΟΡΥΧΕΙΑ ΛΑΤΟΜΕΙΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ, ΑΜΜΟΛΗΨΙΑ, ΖΩΝΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΥΔΡΟΓΟΝΑΝΘΡΑΚΩΝ).
(26) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ, ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑ ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΖΩΝΗ
(26.1) ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(26.2) ΕΛΙΚΟΔΡΟΜΙΑ
(26.3) ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΑ
(26.4) ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
(26.5) ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ
(26.6) ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(26.7) ΣΤΑΘΜΟΙ ΑΣΤΙΚΩΝ ΥΠΕΡΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ, ΤΡΟΛΕΪ ,ΤΡΑΜ
(26.8) ΧΩΡΟΙ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΛΕΩΦΟΡΕΙΩΝ (ΠΟΥΛΜΑΝ), ΦΟΡΤΗΓΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΧΟΣΠΙΤΩΝ
(26.9) Σ.Ε.Α. (ΣΤΑΘΜΟΙ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΔΡΟΜΩΝ)
(26.10) ΣΤΑΘΜΟΙ ΜΕΤΕΠΙΒΙΒΑΣΗΣ Μ.Μ.Μ.
(26.11) ΛΙΜΕΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗΣ, ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ, ΑΛΙΕΥΤΙΚΗΣ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ, ΜΑΡΙΝΕΣ
(26.12) ΓΡΑΜΜΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
(26.12.1) ΟΔΟΙ (ΚΙΝΗΣΗΣ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ) (ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΟΙΚΕΙΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ)

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΒΔΦΠ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(26.12.2) ΟΔΟΙ ΗΠΙΑΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
(26.12.3) ΠΕΖΟΔΡΟΜΟΙ
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ
(26.12.5) ΠΛΑΤΕΙΕΣ
(26.12.6) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ (ΠΕΖΩΝ)
(26.12.7) ΘΑΛΑΣΣΙΟΙ ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΚΑΦΩΝ.
(27) ΚΕΝΤΡΑ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΧΗΜΑΤΩΝ (ΚΤΕΟ, ΙΚΤΕΟ)
(28) ΣΤΑΘΜΟΙ ΜΕΤΑΦΟΡΤΩΣΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
(29) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΥΛΙΚΩΝ
(30) ΓΩΝΙΕΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΙΝΑ ΣΗΜΕΙΑ (ΜΙΚΡΑ) (ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ 18485/26.4.2017, Β' 1412).
(31) ΧΩΡΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ / ΧΩΡΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΤΟΞΙΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(32) ΧΩΡΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΗΣ ΛΥΜΑΤΩΝ (ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ)
(33) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΥΔΡΕΥΣΗΣ, ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΕΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(34) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΩΝ ΠΗΓΩΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ.
(35) ΠΑΡΚΑ ΚΕΡΑΙΩΝ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ, ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΩΝ ΣΤΑΘΜΩΝ.
(36) ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
(36.Α) ΚΕΝΤΡΑ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ ΕΙΔΩΝ ΆΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ (ΚΕΠΕΑΠ) **(ΜΟΝΟ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ)**
(37) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΤΕΛΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ (ΟΤΚΖ) **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(38) ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑ
(39) ΚΕΝΤΡΑ ΑΠΟΤΕΦΡΩΣΗΣ ΝΕΚΡΩΝ ΚΑΙ ΟΣΤΩΝ
(40) ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΦΥΛΑΚΕΣ ΚΕΝΤΡΑ ΚΡΑΤΗΣΗΣ
(41) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ / ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ
(42) ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(43) ΠΙΣΤΕΣ ΑΓΩΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΠΟΔΗΛΑΤΩΝ
(44) ΚΑΖΙΝΟ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(45) ΧΩΡΟΙ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΥΧΕΡΩΝ ΠΑΙΓΝΙΩΝ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**
(46) ΑΣΤΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΛΑΧΑΝΟΚΗΠΟΙ
(47) ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΕΞΟΧΕΣ
(48) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 20 ΤΟΥ ΝΟΚ
(48.1) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ:
(48.1) Α) ΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ, ΟΠΩΣ ΚΛΙΜΑΚΕΣ, ΤΟΙΧΟΙ, ΔΙΑΔΡΟΜΟΙ, ΚΕΚΛΙΜΕΝΑ ΕΠΙΠΕΔΑ, ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΛΥΨΗΣ ΥΨΟΜΕΤΡΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ Η/ΚΑΙ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΖΒΔΦΠ ΒΑΣΕΙ Ν.4685/2020 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ
(48.1) Β) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΞΩΡΑΪΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΤΟΝ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΑΥΤΩΝ
(48.1) Γ) ΛΥΟΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΡΙΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
(48.1) Δ) ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ.
(48.2) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ:
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ)
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ
(48.2) Γ) ΥΠΕΡΓΕΙΟΙ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΔΙΑΝΟΜΗΣ Η ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ
(48.2) Δ) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΛΕΒΗΤΩΝ Η ΜΟΝΑΔΩΝ ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΘΕΡΜΟΤΗΤΑΣ ΥΨΗΛΗΣ ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΛΕΘΕΡΜΑΝΣΗ
(48.2) Ε) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΦΟΡΤΙΣΗΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ
(48.2) ΣΤ) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΦΑΛΑΤΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΕΡΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΔΡΟΔΟΤΗΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΣΥΝΟΔΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ, ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΛΗΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΩΝ
(49) ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ/ΕΡΓΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ (ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ, ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΑ, ΠΕΡΙΠΤΕΡΑ, ΣΤΕΓΑΣΤΡΑ Κ.ΛΠ.)
(50) ΈΡΓΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΥΦΑΛΜΥΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ Η ΕΔΑΦΩΝ
(51) ΈΡΓΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΔΙΑΒΡΩΣΗ, ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΕΔΑΦΩΝ
(52) ΉΠΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΑΝΑΨΥΧΗ (ΚΟΛΥΜΒΗΣΗ, ΙΣΤΙΟΣΑΝΙΔΑ, ΚΑΤΑΔΥΣΕΙΣ, ΥΠΟΒΡΥΧΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΚΛΠ)
(53) ΈΡΓΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΟΑΠΟΘΕΜΑΤΩΝ
(54) ΠΛΩΤΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
(55) ΦΑΡΟΙ.

4.3.2 Πρόταση Ζώνωσης

Η οριοθέτηση ζωνών με συγκεκριμένες κανονιστικές ρυθμίσεις είναι ένας τρόπος διατήρησης των σημαντικών στοιχείων σε μία Προστατευόμενη Περιοχή. Οι ρυθμίσεις αυτές διακρίνονται από σχετική σταθερότητα σε βάθος χρόνου, ορίζουν το γενικό πλαίσιο των χρήσεων γης ανά ζώνη ή θέτουν γενικούς κανόνες άσκησης δραστηριοτήτων.

Η ζώνωση και ο καθορισμός χρήσεων γης ανά ζώνη δεν προβλέπει ούτε υποκαθιστά την αξιολόγηση νέων έργων και δραστηριοτήτων και την δέουσα εκτίμηση μέσω της Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης. Η διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης δηλαδή πρέπει να συνεχίσει να γίνεται με πρωτογενή διερεύνηση των δεδομένων τ.ο. και ειδών στην περιοχή, ανάλογα με τις πιθανές επιπτώσεις και λαμβάνοντας υπόψη τις πλέον προωθημένες επιστημονικές γνώσεις στον τομέα.

Ο ακριβής καθορισμός των ορίων πρέπει να γίνεται με κατά το δυνατόν σταθερά φυσικά ή τεχνητά γραμμικά στοιχεία του εδάφους (π.χ. δρόμοι, κοίτες ποταμών, αναχώματα, κανάλια κ.λπ.) ή νοητές πολυγωνικές γραμμές που συνδέουν σημεία οριζόμενα από γεωγραφικές συν/νες του συστήματος αναφοράς ΕΓΣΑ 87. Το υπόβαθρο εφαρμογής πρέπει να είναι αυτό των ορθοφωτοχαρτών της ΕΚΧΑ.

Τα βασικά στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για την ζωνοποίηση είναι τα εξής (χωρίς αξιολογική σειρά):

- Βασικά δεδομένα για την βιοποικιλότητα:
  - α) κατανομή και αξιολόγηση των τ.ο.
  - β) κατανομή των σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας στις ΟΧΕ
  - γ) κατανομή των σημαντικών ειδών της ορνιθοπανίδας στις ΟΧΕ,
  - δ) κατηγοριοποίηση των τ.ο και των ειδών χλωρίδας, πανίδας, ορνιθοπανίδας σε θεσμικές και διαχειριστικές προτεραιότητες
- Όρια και περιγραφή των ΟΧΕ, μετά από οικοσυστημική προσέγγιση για τον ορισμό τους
- Μορφολογία – κλίση – υψόμετρο – έκθεση
- Υδρολογικά δεδομένα με βάση την δημόσια κατηγοριοποίηση
- Κάλυψη γης – Τύπος βλάστησης
- Χρήση γης – Ανθρωπογενής δραστηριότητα (κατά κύριο λόγο εκτατικού χαρακτήρα και του πρωτογενούς τομέα όπως γεωργία, εκτατική κτηνοτροφία, δασοκομία, μελισσοκομία)
- Οικιστικές ζώνες
- Ειδικές χωροταξικές ρυθμίσεις
- Αδιατάρακτες φυσικές περιοχές - Περιοχές Άνευ Δρόμων
- Όρια δασικών συστάδων και τρόπος διαχείρισης εκάστης, οι οποίες αποτυπώθηκαν, βάσει των δασικών διαχειριστικών μελετών
- Βασικά στοιχεία για τις υποδομές (δρόμοι, δίκτυα μεταφοράς και παραγωγής ενέργειας, ΕΕΛ)
- Υποδομές της κτηνοτροφίας βάσει των στοιχείων του ΟΠΕΚΕΠΕ
- Γεωργικές εκτάσεις βάσει των στοιχείων του ΟΠΕΚΕΠΕ
- Αρχαιολογικοί χώροι
- Υφιστάμενες Προστατευόμενες Περιοχές
- Άλλες ζώνες προστασίας (ΚΑΖ κυρίως)
- Άλλες αδειοδοτημένες ζώνες

Ακολουθεί η πρόταση ζώνωσης. Παρατίθεται η συνθετική προσέγγιση για διαφορετικές ενότητες δεδομένων συνοδευόμενη από αντίστοιχους χάρτες εργασίας.

Ακολουθείται μια προσέγγιση για την εποπτική αναγνώριση των ανθρωπογενών επιδράσεων, των υφιστάμενων ρυθμίσεων και των κρισιμότερων ζωνών για την διατήρηση των τ.ο. και των ειδών προτεραιότητας όπως αυτά καθορίστηκαν στο Κεφ. 3.

Οι Οικοσυστημικές Χωρικές Ενότητες (ΟΧΕ) που είχαν αποτυπωθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο (κεφάλαιο 2.4.4) δίνουν μια εικόνα μορφολογίας, βλάστησης, κάλυψης βλάστησης, υδρολογικών χαρακτηριστικών στην κάθε περιοχή. Αν και αποτελούν την βάση για την ζωνοποίηση δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως έχουν, καθώς πρέπει να ληφθούν υπόψη πολλές άλλες παράμετροι, όπως η διαφορετική ευαισθησία των ειδών που εντοπίζονται σε κάθε ΟΧΕ, η ύπαρξη ειδών ευρείας εξάπλωσης και ειδών εξαρτώμενων από συγκεκριμένα ενδιαιτήματα κ.λπ.

Επίσης τα όρια των ζωνών θα πρέπει να είναι σαφή και αναγνωρίσιμα στο πεδίο, να ακολουθούν δηλαδή σαφώς αναγνωρίσιμα στοιχεία, σημεία ή γραμμές.

4.3.2.1 Ανθρωπογενείς υποδομές και δραστηριότητες

Σε πρώτο στάδιο διακρίνονται οι βασικές ανθρώπινες υποδομές (οικισμοί, δρόμοι, σιδηρόδρομος, αρχαιολογικοί χώροι).

Στους χάρτες, που παρατίθενται για κάθε τόπο του δικτύου Natura, οι υποδομές παρουσιάζονται σε αποχρώσεις του γκρι, όπως συνηθίζεται από χωροτάκτες και πολεοδόμους για τις ανθρωπογενείς υποδομές του αστικού περιβάλλοντος[12].

Σημαντικό στοιχείο είναι η ύπαρξη Περιοχών Άνευ Δρόμων (ΠΑΔ) και οι Αδιατάρακτες Φυσικές Περιοχές (ΑΦΠ). Ως ΑΦΠ νοείται κάθε ΠΑΔ με την περιμετρική ζώνη αυτής ενός χιλιομέτρου, ήτοι κάθε χερσαία περιοχή που δεν περιλαμβάνει δρόμους. Ενώ ως ΠΑΔ - Περιοχή Άνευ Δρόμων - νοείται κάθε χερσαία περιοχή με έκταση άνω του ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου που απέχει τουλάχιστον ένα χιλιόμετρο από τον πλησιέστερο δρόμο. Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται προέρχονται από έρευνα που Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Κασσάρα & Κατή 2021, Κασσάρα et al 2019) όπου παρουσιάζονται οι εκτεταμένες ΠΑΔ και ΑΦΔ. Σημασία όμως έχουν και οι μικρότερες αντίστοιχες εκτάσεις χωρίς δρόμους καθώς σε αυτές η ανθρώπινη παρουσία είναι μικρή, εκτός της κτηνοτροφίας, της κίνησης των επισκεπτών για αναψυχή, κυνήγι ή συλλογή φυτών, μανιταριών, σαλιγκαριών κλπ και πολύ σπάνια πλέον για υλοτομίες.

Οι οικισμοί είναι εκτός της διαχείρισης των τόπων NATURA και των Προστατευόμενων Περιοχών με το ελληνικό δίκαιο ακόμα και αν βρίσκονται εντός αυτών. Στους οικισμούς μπορούν να ληφθούν μόνο μέτρα προστασίας και διαχείρισης για είδη, όπως και σε κάθε άλλον οικισμό στην χώρα βάσει της γενικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι οι φωλιές των πελαργών στους οικισμούς η διασφάλιση του φωλιάσματος των οποίων είναι αντικείμενο των διαχειριστικών μέτρων.

Οι εκτάσεις των καλλιεργειών παρουσιάζονται βάσει της χαρτογράφησης του ΟΠΕΚΕΠΕ. Οι σταύλοι που αποτυπώνονται στους χάρτες επίσης προέρχονται από τα στοιχεία του ΟΠΕΚΕΠΕ.

[12] Ως "γκρίζες υποδομές" (Grey Infrastructure) ορίζονται «τα μηχανικά ανθρωπογενή έργα υποδομών διαχείρισης υδάτων και αέρα, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, ενέργειας και αποβλήτων, σε αστικές και περιαστικές περιοχές, για την κατασκευή των οποίων ως βασικό δομικό υλικό χρησιμοποιείται το μέταλλο και το σκυρόδεμα»

Στα όρια του Εθνικού Πάρκου δεν υπάρχουν οικισμοί. Αλλά ακριβώς δίπλα βρίσκονται το Λιτόχωρο η Πέτρα, ο Κοκκινοπηλός, η Κρυόβρυση, η Καρυά και η Παλιά Λεπτοκαρυά, η τελευταία με μικρή επικάλυψη. Υπάρχουν επίσης μονές που λειτουργούν και σήμερα αλλά και πολλές επισκέψιμες θρησκευτικές θέσεις.

Διέρχεται η επαρχιακή Οδός Καρυάς – Λεπτοκαρυάς και δασικός δρόμος που συνδέει την Πέτρα με το Κοκκινοπηλό.

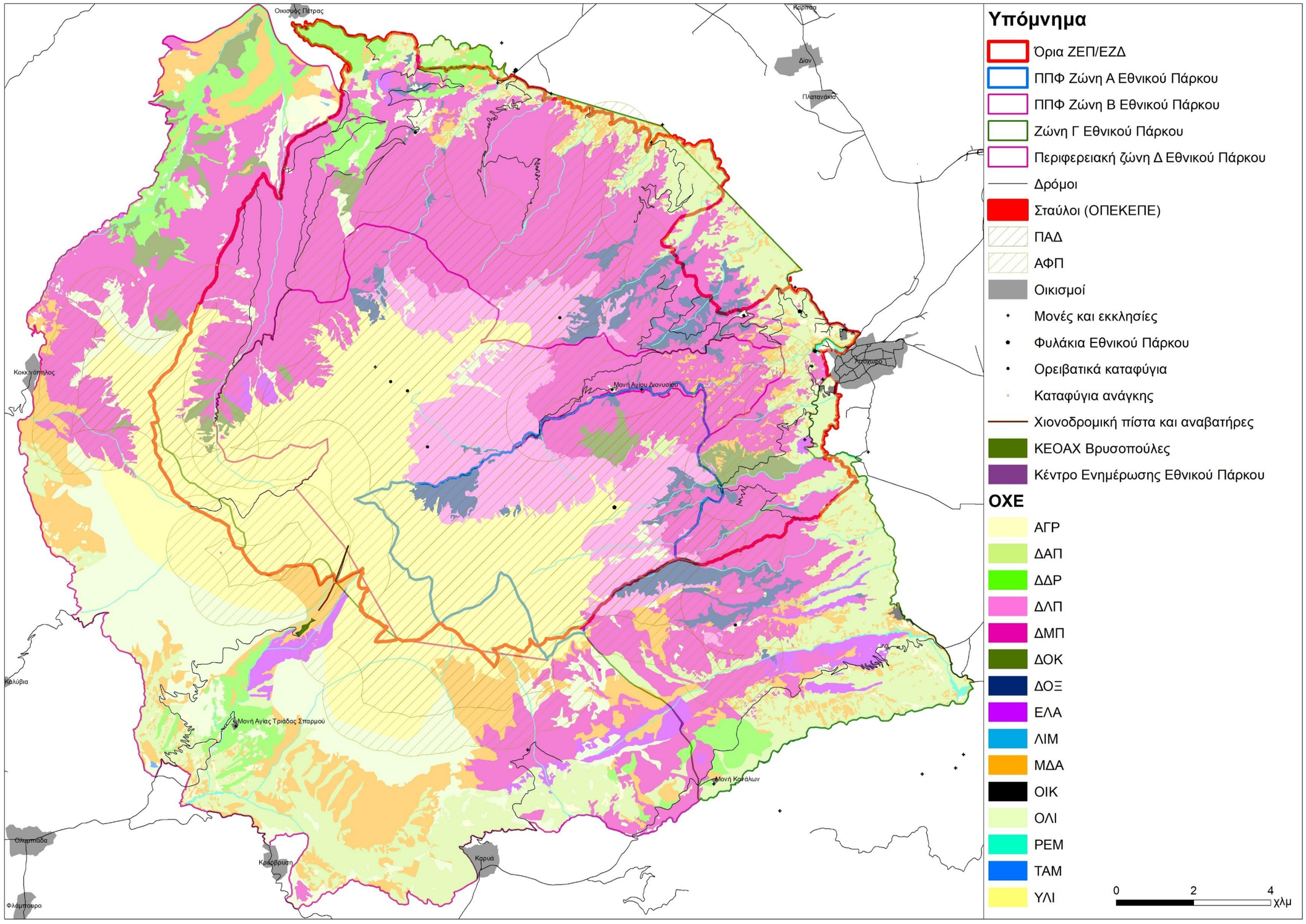
Στο Κέντρο υπάρχει μια από τις μεγαλύτερες Περιοχές Άνευ Δρόμων (ΠΑΔ) στην Ελλάδα σύμφωνα με την πρόσφατη έκδοση του Παν. Ιωαννίνων (Κασσάρα & Κατή 2021). Πρόκειται δηλαδή για εκτεταμένη Αδιατάραχτη Φυσική Περιοχή (ΑΦΠ) με μικρή ανθρώπινη παρουσία εκτός της κτηνοτροφίας και των επισκεπτών του βουνού. Δύο μικρότερες παρόμοιες περιοχές υπάρχουν ανατολικά του Κοκκινοπηλού και βόρεια του ΚΕΟΑΧ.

Στα δυτικά υπάρχει στρατιωτικό χιονοδρομικό Κέντρο εκπαίδευσης, στο οποίο καταλήγει άσφαλτος.

Υπάρχουν πολλά ορειβατικά καταφύγια και καταφύγια έκτακτης ανάγκης για και σημασμένα ορειβατικά και περιπατητικά μονοπάτια, που δέχονται πολλές χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο. Υπάρχει και η χιονοδρομική πίστα του ΚΕΟΑΧ στην θέση Βρυσοπούλες.

Οι ενεργές καλλιέργειες είναι πολύ λίγες και κυρίως υπάρχουν βοσκότοποι στα χαμηλότερα υψόμετρα αλλά και ψηλότερα χωρίς πολλούς οργανωμένους σταύλους. Υπάρχει ένα φυσικό λιμνίο στην θέση Μπάρα που χρησιμοποιείται για το πότισμα ζώων. Η κτηνοτροφία στα ψηλότερα υψόμετρα είναι εποχιακή, αλλά απαγορεύεται στις ΠΠΦ (Ζώνες Α και Β του Εθνικού Πάρκου), από δεκαετίες.

Στον χάρτη που ακολουθεί παρουσιάζονται τα βασικότερα από τα παραπάνω στοιχεία. Για τις ΟΧΕ δίνεται ο κωδικός καθώς λόγω χώρου δεν μπορεί να παρουσιαστεί ο τίτλος κάθε μιας (αναλυτική περιγραφή υπάρχει στο κεφάλαιο 2.2.4). Αναλυτικά υπάρχουν όλα τα δεδομένα σε αρχεία Συστήματος Γεωγραφικών Πληροφοριών (Shpfiles).

Χάρτης 4.2 Βασικές ανθρωπογενείς υποδομές και δραστηριότητες στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

4.3.2.2 Υφιστάμενες προστατευόμενες ζώνες

Με την πρόσφατη έκδοση του ΠΔ για τον Όλυμπο (17 Σεπτεμβρίου 2021) μετά από επεξεργασία και καθυστερήσεις ετών υπάρχει ήδη θεσμοθετημένο **Εθνικό Πάρκο** με ζώνες αλλά όχι ακριβώς βάσει της πρόσφατης νομοθεσίας για τον χαρακτηρισμό των ζωνών και των ρυθμίσεων χρήσεων γης των Προστατευόμενων Περιοχών. Οι ζώνες αυτές πρέπει να ληφθούν υπόψη ως βάση για την πρόταση. Αναλύονται και επικαιροποιούνται βάσει της πρόσφατης νομοθεσίας στο κεφ. 4.3.2.7. Το σύνολο του Εθνικού Πάρκου μαζί με την Περιφερειακή ζώνη έχουν χαρακτηριστεί και ως **Απόθεμα Βιόσφαιρας** της UNESCO το 2017.

Οι άλλες προστατευόμενες ζώνες, στους τόπους Natura, είναι τα ΚΑΖ και οι αρχαιολογικοί χώροι. Οι ρυθμίσεις που περιλαμβάνουν θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη. Η εμπεδωμένη ειδική διαχείριση και προστασία αυτών των ζωνών δεν θα πρέπει να ανατραπεί.

Για τα **ΚΑΖ** σημειώνεται το πλαίσιο που υπάρχει μέχρι στιγμής που προσδιορίζει όρους και μέτρα. Με την έκδοση του ν. 2637/1998 τα Καταφύγια Θηραμάτων χαρακτηρίστηκαν ως Καταφύγια Άγριας Ζωής. Στην συνέχεια αναφέρονται οι ρυθμίσεις που προβλέπονται στα ΚΑΖ με την τελευταία χρονικά τροποποίηση των ρυθμίσεων (άρθρο 59 του νόμου 4315/2014) :

Εντός των ΚΑΖ

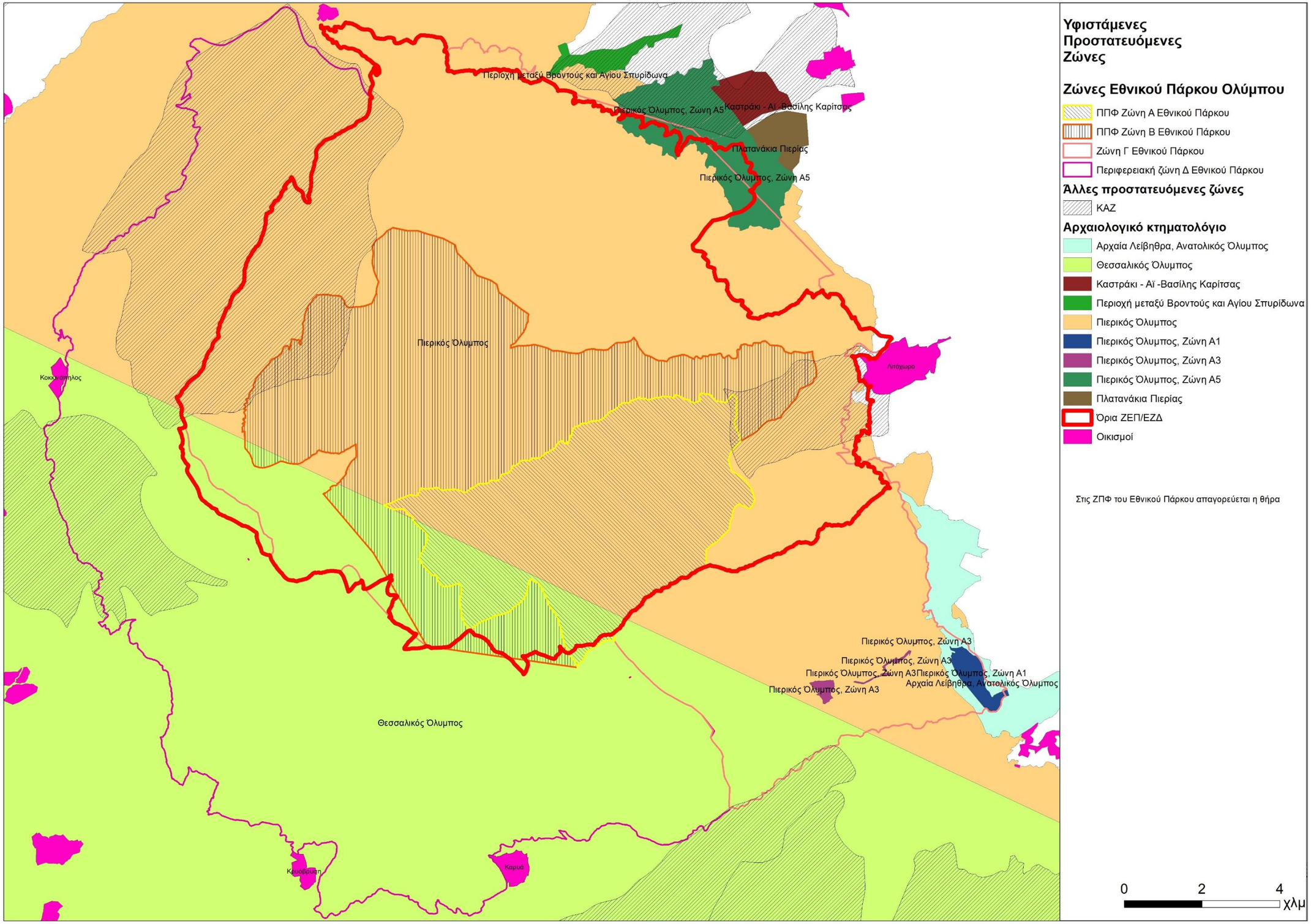
- Απαγορεύεται:
  - η θήρα,
  - οι αγώνες κυνηγετικών ικανοτήτων σκύλων δεικτών,
  - η σύλληψη της άγριας πανίδας,
  - η συλλογή της άγριας χλωρίδας,
  - η καταστροφή ζώνης με φυσική βλάστηση με κάθε τρόπο,
  - η καταστροφή φυτοφρακτών,
  - η αμμοληψία,
  - η αποστράγγιση,
  - η επιχωμάτωση και η αποξήρανση ελωδών εκτάσεων,
  - η ρύπανση των υδάτινων συστημάτων,
  - η διάθεση ή απόρριψη αποβλήτων,
  - η διενέργεια στρατιωτικών ασκήσεων,
  - η ιχθυοκαλλιεργητική δραστηριότητα, καθώς και
  - η υπαγωγή έκτασης του καταφυγίου σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό.
- Επιτρέπεται:
  - η εγκατάσταση παρατηρητηρίων της άγριας πανίδας.
  - η εκτέλεση λατομικών και μεταλλευτικών δραστηριοτήτων όπως και δρόμων, κατόπιν περιβαλλοντικής αδειοδότησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4014/2011 (Α΄ 209), όπως ισχύει.

Σημειώνεται ότι στις δύο ζώνες ΖΠΦ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου δεν επιτρέπεται η θήρα.

Οι **αρχαιολογικοί χώροι** και τα μνημεία είναι διάσπαρτοι. Από το αρχαιολογικό κτηματολόγιο αποτυπώθηκαν οι αρχαιολογικοί χώροι που περιλαμβάνουν μεγάλες επιφάνειες που βρίσκονται υπό την εποπτεία και τον έλεγχο της αρχαιολογικής υπηρεσίας.

Μόνο στην περιοχή του Ολύμπου, δίπλα στα όρια του Εθνικού Πάρκου, υπάρχει μεγάλος επισκέψιμος και περιφραγμένος αρχαιολογικός χώρος. Οι υπόλοιποι διέπονται από την αρχαιολογική νομοθεσία που βασίζεται ευθέως και στο σύνταγμα (άρθρο 24) και τον ν. 3028/2002: «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς».

Οι υφιστάμενες ζώνες προστασίας παρουσιάζονται εποπτικά στους χάρτες που ακολουθούν, μαζί με τις ΟΧΕ για κάθε περιοχή. Στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου, όπου υπάρχουν ήδη θεσμοθετημένες πρόσφατα ζώνες, παρουσιάζονται οι ζώνες προστασίας και δεν παρουσιάζονται οι ΟΧΕ. Στους χάρτες παρουσιάζονται και τα ΚΑΖ που βρίσκονται δίπλα στους τόπους NATURA. Από τους οικισμούς παρουσιάζονται μόνο οι ευρισκόμενοι πλήρως ή μερικών εντός των τόπων NATURA.

Χάρτης 4.3 Υφιστάμενες προστατευόμενες ζώνες στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

4.3.2.3 Δάση

Τα δάση προστατεύονται ως προς τον χαρακτήρα τους, βάσει του συντάγματος και της νομοθεσίας. Δεν επιτρέπεται η αλλαγή του χαρακτήρα τους.

Τα δάση μπορούν να ενταχθούν σε ζώνες με περισσότερους περιορισμούς σε σχέση με γειτονικές τους εκτάσεις με επιδίωξη την διατήρηση της βιοποικιλότητας στους τόπους NATURA.

Η κατάσταση διατήρησης των τ.ο. στους τόπους Natura πρέπει να είναι βελτιωμένη σε σχέση με περιβάλλουσες δασικές περιοχές. Για την διαχείριση των δασών εντός των τόπων Natura, εκτός από το κριτήριο της διατήρησης της έκτασης των δασικών τ.ο., πρέπει να εξετάζεται η αντιπροσωπευτικότητα, η δομή, οι λειτουργίες και οι δυνατότητες αποκατάστασης.

Συχνά διαπιστώνεται ότι τα κριτήρια αυτά υποεκτιμούνται και υπάρχουν, σε τόπους Natura, τ.ο. πολύ υποβαθμισμένοι όπως π.χ. η περίπτωση των αποψιλωτικά διαχειριζόμενων δρυοδασών που υπάγονται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 92/43. Τα δρυοδάση δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση διατήρησης στις περιοχές που εξετάζονται στο παρόν τεύχος κυρίως λόγω εκτεταμένων αποψιλωτικών υλοτομιών. Σε εθνικό επίπεδο η συνολική αξιολόγησή τους ως Ικανοποιητική (FV) δεν είναι μάλλον σωστή.

Τα στοιχεία για τα δάση προέρχονται από τις δασικές διαχειριστικές μελέτες οι οποίες δεν είναι πάντα το ίδιο περιγραφικές για κάθε δάσος – ιδιοκτησία - αλλά περιέχουν τα βασικά δεδομένα για μια ενιαία παρουσίαση. Στους χάρτες που ακολουθούν, οι οποίοι βασίζονται σε αυτές τις μελέτες, δίνεται εποπτικά η διαχείριση των δασών όσον αφορά:

- το ιδιοκτησιακό καθεστώς
- την διαίρεση σε συστάδες ανά ιδιοκτησία
- το είδος δασικής βλάστησης
- τις συστάδες που βρίσκονται εκτός διαχείρισης, για διαφορετικούς λόγους προστασίας όπως είναι λόγω κλίσεων ή και για την διατήρηση της βιοποικιλότητας
- τις συστάδες που υλοτομούνται αποψιλωτικά (κυρίως σε δρυοδάση και φυλλοβόλα πλατύφυλλα)
- την ύπαρξη υπερήλικων δένδρων (ηλικίας > 100 χρόνων κατ' εκτίμηση, πιθανά να έχουν καταγραφεί και δένδρα με μικρότερες ηλικίες π.χ. 80 ετών)

Ορισμένα δεδομένα με ενδιαφέρον για την βιοποικιλότητα υπάρχουν επίσης στα γεωγραφικά αρχεία για τα δάση κάθε προστατευόμενης περιοχής. Αυτά αφορούν:

- την βόσκηση σε δάση και την έντασή της, εφόσον υπάρχουν στοιχεία
- την ύπαρξη κακόμορφων δένδρων, υπερήλικων και νεκρών ιστάμενων, που ευνοούν την πανίδα
- το καθεστώς διαχείρισης και πότε υλοτομήθηκε

- την ύπαρξη δρόμων εντός των συστάδων

Σημειώνεται ότι, στις δασικές διαχειριστικές μελέτες, η έννοια διαχείριση σημαίνει δασοκομική εκμετάλλευση με υλοτομίες, για την απόληψη ξυλείας, ή άλλες δασοκομικές παρεμβάσεις όπως κλαδεύσεις και αραιώσεις για την ανόρθωση του δάσους, αναλόγως με τον στόχο που τίθεται. Σε πολλές περιπτώσεις στις δασικές διαχειριστικές μελέτες δεν προβλέπεται διαχείριση κατά την τρέχουσα δεκαετία. Αυτή όμως δεν είναι μια πάγια απόφαση. Επίσης σε ορισμένες περιπτώσεις αναγράφεται ότι η συστάδα δεν υλοτομείται λόγω έλλειψης δασόδρομων, χωρίς να υπάρχει πρόβλεψη για διάνοιξη δασόδρομων. Αυτό συμβαίνει τις περισσότερες φορές σε πολύ επικλινή και βραχώδη εδάφη, συχνά με μικρή κάλυψη, όπου η μεταφορά της ξυλείας δεν μπορεί να γίνει ούτε με μουλάρια ούτε με μικρά ερπυστιοφόρα μηχανήματα.

Σημειώνεται επίσης ότι στις περιπτώσεις των αποψιλωτικών υλοτομιών – συνήθως δρυών - η κατάσταση διατήρησης είναι πολύ χαμηλή. Αν και ο τ.ο. παραμένει ως προς την έκταση η φυσικότητα και η αντιπροσωπευτικότητα του τ.ο. είναι χαμηλή και ο χώρος έχει πολύ μικρή αξία ως ενδιαίτημα για την πανίδα, αλλά και για την χλωρίδα. Δυστυχώς στις ζώνες όπου ασκούνται αποψιλωτικές υλοτομίες δεν έχει παγιωθεί ένα σύστημα μόνιμης διατήρησης των παρακρατημάτων, των τμημάτων δηλαδή που δεν υλοτομούνται για να διατηρηθούν συνεδρίες σποροπαραγωγής, και σε πολλές περιπτώσεις είναι πιθανόν κατά την επόμενη περίοδο υλοτομιών αυτά να κοπούν.

Το σύνολο αυτών των δεδομένων είναι σημαντικό τόσο για την οριοθέτηση ζωνών προστασίας όσο και για την μελλοντική διαχείριση. Το γεγονός ότι για κάθε συστάδα υπάρχει ιστορικό διαχείρισης - δυστυχώς όχι σε όλες τις περιπτώσεις - πολύ καλά αποτυπωμένο, δίνει δυνατότητα για οργάνωση της δασικής διαχείρισης. Η δασοκομία πρέπει να είναι διαφοροποιημένη στους τόπους Natura.

Ειδικά καθώς εκ της νομοθεσίας επιβάλλεται, τουλάχιστον στις ΖΕΠ, η αρχή για «τη διατήρηση τουλάχιστον του 10% της συστάδας από ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα και άλλα μέτρα» για την διατήρηση της ορνιθοπανίδας και της βιοποικιλότητας σύμφωνα με την ΚΥΑ της 23/02/2012 (ΦΕΚ 415Β). Το μέτρο αυτό πρέπει να εφαρμόζεται αναλογικά και στις ΕΖΔ για τα υπόλοιπα είδη που έχουν ανάλογες ανάγκες (χειρόπτερα, άλλα θηλαστικά, έντομα κλπ). Αν και αυτό είναι μέτρο η ένταξη εκτάσεων σε υψηλοτέρου βαθμού ζώνη διατήρησης μπορεί να εξασφαλίσει μόνιμους κανόνες διαχείρισης.

Ειδικότερα για τα δάση παρατηρούνται τα εξής ανά περιοχή:

Τα δάση του Ολύμπου, περιλαμβάνοντας το σύνολο του ορεινού όγκου, σύμφωνα με τα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας που αποτελούν τα όρια της μελέτης καταλαμβάνουν το 47,9% της έκτασης.

Από αυτά βρίσκονται μόνιμα εκτός δασοκομικής διαχείρισης το 56,7% επί του συνόλου της έκτασης δασών και θαμνώνων, για διάφορους λόγους. Οι αποφάσεις για να τεθούν οι συστάδες εκτός διαχείρισης αποδίδονται στις δυσκολίες πρόσβασης σε επικλινείς και βραχώδεις θέσεις αλλά και στην μικρή παραγωγικότητα σε αυτές τις θέσεις, ιδίως των δασών μαύρης πεύκης. Πολλές από αυτές τις εκτάσεις θα είχαν υλοτομηθεί αν υπήρχαν δρόμοι. Δεν υλοτομούνται επίσης τα δάση τα ανώτερα δασοόρια για λόγους προστασίας από διαβρώσεις αλλά επίσης λόγω της αργής ανάπτυξης της λευκόδερμης πεύκης (ρόμπολου). Σημειώνεται ότι δεν ασκούνται υλοτομίες στις μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις, σύμφωνα με πάγια τακτική.

Το ποσοστό εκτός δασικής διαχείρισης είναι μάλλον το μεγαλύτερο στην Ελλάδα. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό και στην θεσμοθέτηση του Εθνικού Δρυμού, το 1938, αν λάβουμε υπόψη ότι παλαιότερα στο Όλυμπο ασκούταν συστηματικά υλοτομίες, μεταξύ άλλων και για την κατασκευή πλοίων και κυρίως για το εμπόριο ξυλείας, η οποία μεταφέρονταν με καΐκια. Στην θέση Πριόνια μάλιστα υπήρχε νεροπρίονο, που λειτουργούσε έως το 1928, για την επεξεργασία του ρόμπολου (Μαλαμίδης κ.α 1988).

Σημειώνεται όμως ότι διαπιστώνονται λαθροϋλοτομίες σε 11 συστάδες συστηματικά αλλά και διάσπαρτες σε όλη την έκταση.

Υπερήλικα δένδρα υπάρχουν σε συστάδες εκτός διαχείρισης αλλά και σε ορισμένες διαχειριζόμενες συστάδες, σύμφωνα με τα φύλλα περιγραφής των δασικών διαχειριστικών μελετών. Υπερήλικα δένδρα υπάρχουν και στα Δημόσια Δάση Λιτοχώρου και Λεπτοκαρυάς για τα οποία δεν υπάρχουν φύλλα περιγραφής συστάδων, καθώς είναι εκτός διαχείρισης.

Σημειώνεται ότι η ύπαρξη υπεραιωνόβιων δένδρων είναι σχετικά σπάνια, καθώς τα δάση έχουν υλοτομηθεί στο σύνολό τους στις περισσότερες περιοχές τα τελευταία 100 χρόνια, εκτός από τα ανώτερα δασοόρια σε θέσεις με λευκόδερμη πεύκη και σε απρόσιτες βραχώδεις θέσεις.

Αποψιλωτικές υλοτομίες ασκούνται σε συστάδες αειφύλλων πλατυφύλλων σε ποσοστό 1,6% επί του συνόλου της έκτασης δασών και θαμνώνων. Πολλές συστάδες αειφύλλων πλατυφύλλων όμως είναι εκτός δασοκομικών παρεμβάσεων και είτε βόσκονται, είτε έχουν πυκνώσει πάρα πολύ και φτάνουν σε κάλυψη 100&.

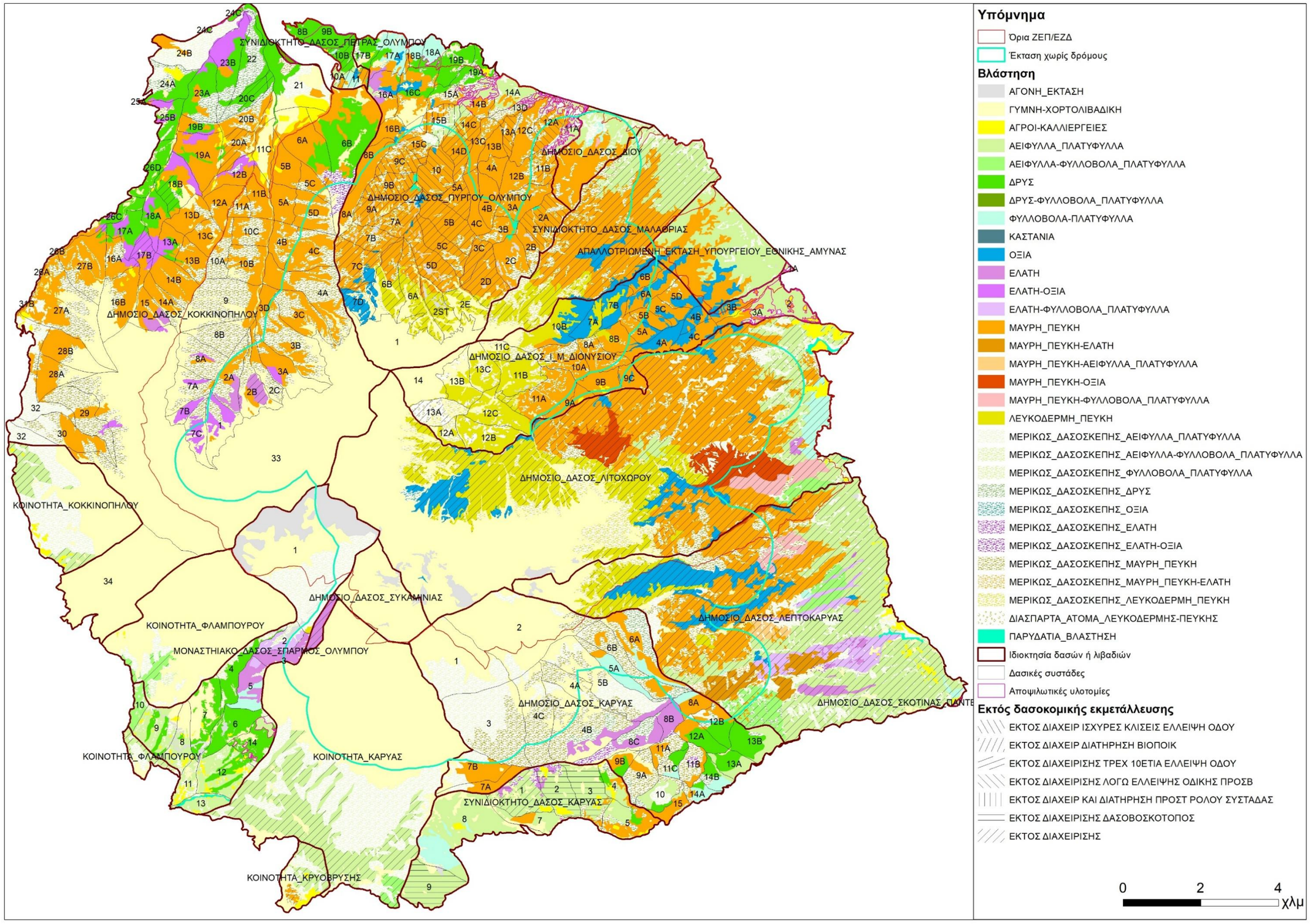
Μετά τον χάρτη με τα στοιχεία των δασών ανά συστάδα (Χάρτης 4.4), παρατίθεται ένας ακόμη χάρτης (Χάρτης 4.5) όπου παρουσιάζονται οι εκτάσεις όπου υπάρχουν υπερήλικα δένδρα, σύμφωνα με τα φύλλα περιγραφής των δασικών διαχειριστικών μελετών, αλλά και οι εκτάσεις με αποψιλωτικές υλοτομίες.

Πίνακας 4.6. Στοιχεία συστάδων που βρίσκονται εκτός διαχείρισης στον Όλυμπο (δεν περιλαμβάνονται τα Δημόσια Δάση Λιτοχώρου και Λεπτοκαρυάς που έχουν τεθεί εκτός δασική διαχείρισης)

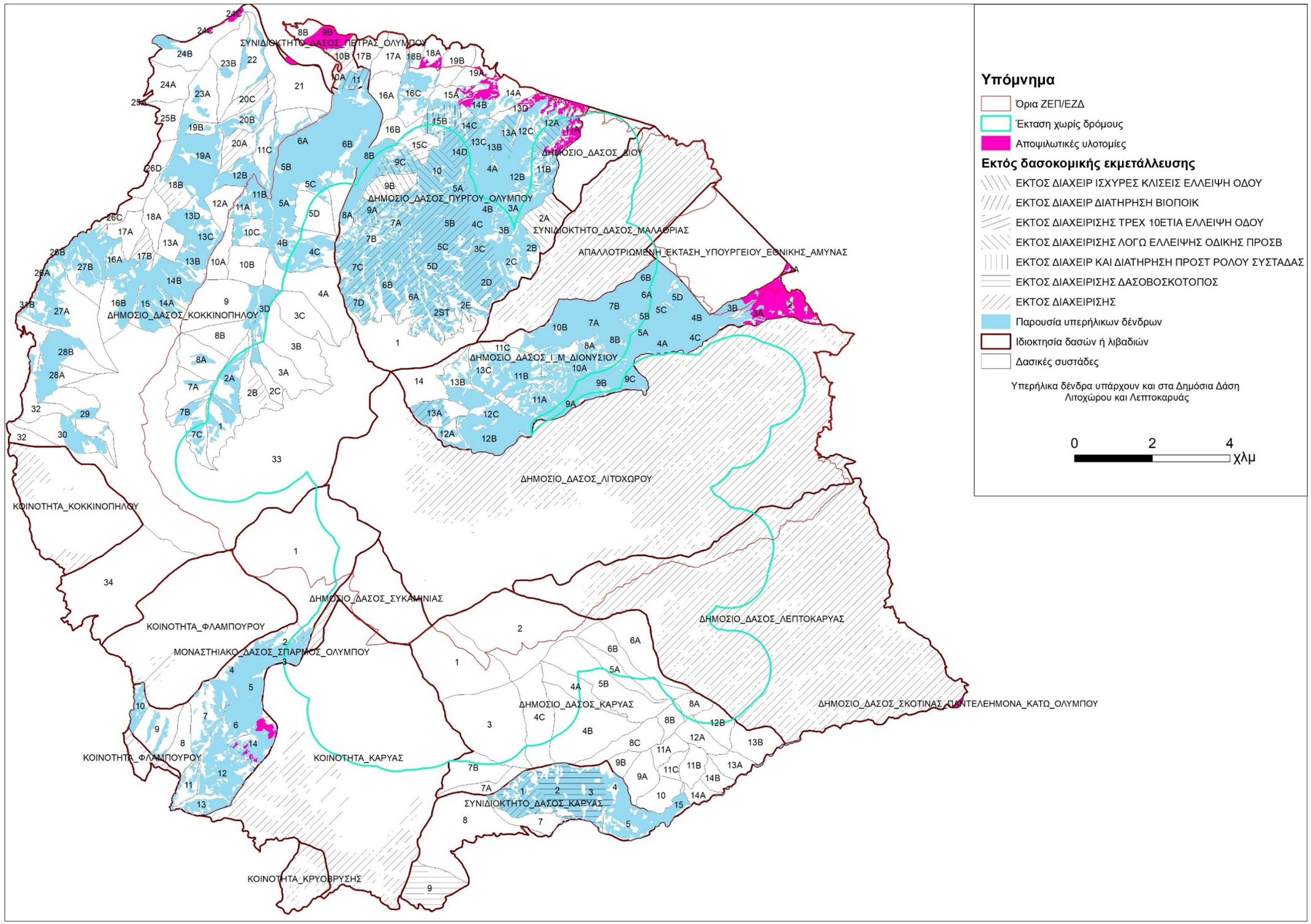
FID	Ιδιοκτησία συστάδας	Συστάδα	Βλάστηση	Υπερήλικα	Χωρίς δρόμο	Κακόμορφα	Βόσκηση	Λαθροϋλο-τομίες	Αποψιλω-τική	Νεκρά ιστάμενα	Παρατηρήσεις	Διαχείριση	Έκταση (m2)
7	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		11.223.859
8	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		1.650.587
11	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΕΛΑΤΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		529.871
12	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΕΛΑΤΗ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		1.899.697
15	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		1.703.436
16	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		7.478.983
17	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		328.813
18	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΕΛΑΤΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		1.385.576
19	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		511.789
20	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΟΞΙΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		95.124
29	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑΣ		ΟΞΙΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		2.769.872
31	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		3.124.560
32	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		409.362
35	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΔΙΑΣΠΑΡΤΑ ΑΤΟΜΑ ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗΣ-ΠΕΥΚΗΣ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		12.621
36	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΕΛΑΤΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		100.495
37	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ-ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		824.688
39	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		7.098.165
40	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		13.492.147
41	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΕΛΑΤΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		88.705
42	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		931.319
43	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ-ΟΞΙΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		2.647.090
50	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΛΙΤΟΧΩΡΟΥ		ΟΞΙΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		2.400.397
54	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΑΛΑΘΡΙΑΣ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		3.002.301
57	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΑΛΑΘΡΙΑΣ		ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		1.176.127
58	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΑΛΑΘΡΙΑΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		5.554.868
63	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΜΑΛΑΘΡΙΑΣ		ΟΞΙΑ		ΝΑΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		518.463
64	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΦΛΑΜΠΟΥΡΟΥ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		393.845
65	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΦΛΑΜΠΟΥΡΟΥ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		263.772
67	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΦΛΑΜΠΟΥΡΟΥ		ΕΛΑΤΗ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		373.429
72	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΥΑΣ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ-ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		306.665
73	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΡΥΑΣ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		5.323.800
76	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		1.143.939
80	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΒΡΥΣΗΣ		ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		652.849
83	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΡΥΟΒΡΥΣΗΣ		ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ		72.485
100	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	1	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	79.858
103	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	1	ΟΞΙΑ		ΟΧΙ						ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	5.831
108	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΡΥΑΣ	1	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	847.411
110	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΡΥΑΣ	1	ΕΛΑΤΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ 1945 ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	84.645
120	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	10	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔ	1.361
121	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	10	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔ	793.643
124	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	10	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΔΙΚΗΣ ΟΔΟΥ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔ	13.216
138	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	10A	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΛΟΤΟΜΗΘΗΚΕ 1988	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	77.183
139	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	10A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΛΟΤΟΜΗΘΗΚΕ 1988	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	1.328
150	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	10B	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΛΟΤΟΜΗΘΗΚΕ 1988	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	23.746
152	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	10B	ΔΡΥΣ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΛΟΤΟΜΗΘΗΚΕ 1988	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	341.298
153	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	10B	ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ-ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΛΟΤΟΜΗΘΗΚΕ 1988	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	17.887
156	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	10B	ΟΞΙΑ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΛΟΤΟΜΗΘΗΚΕ 1988	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	6.605
165	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	11	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΔΙΑΤΗΡΗΡΗ ΓΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚ	17.374
166	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	11	ΔΡΥΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΓΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚ	6.142
167	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	11	ΕΛΑΤΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΓΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚ	317

FID	Ιδιοκτησία συστάδας	Συστάδα	Βλάστηση	Υπερήλικα	Χωρίς δρόμο	Κακόμορφα	Βόσκηση	Λαθροϋλο-τομίες	Αποψιλω-τική	Νεκρά ιστάμενα	Παρατηρήσεις	Διαχείριση	Έκταση (m2)
168	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	11	ΦΥΛΛΟΒΟΛΑ-ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΓΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚ	113.792
170	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	11	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΓΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚ	130.240
173	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΠΕΤΡΑΣ ΟΛΥΜΠΟΥ	11	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΓΙΑ ΒΙΟΠΟΙΚ	25.266
183	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	11A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΝΤΟΝΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ	ΔΕΝ ΥΛΟΤ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΒ	39.911
187	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ Ι Μ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	11A	ΔΙΑΣΠΑΡΤΑ ΑΤΟΜΑ ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗΣ-ΠΕΥΚΗΣ		ΝΑΙ						ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	6.386
189	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ Ι Μ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	11A	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	149.979
203	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	11B	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ 1997	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	5.725
204	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	11B	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ 1997	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	333.089
295	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	13A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΔΑΣΟΔΡΟΜΩΝ	250.744
297	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ Ι Μ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ	13A	ΔΙΑΣΠΑΡΤΑ ΑΤΟΜΑ ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗΣ-ΠΕΥΚΗΣ	ΝΑΙ	ΟΧΙ							ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	396.469
307	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	13B	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΙΧΑΛΩΤΑ ΣΤΡΕΒΛΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	8.373
329	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	13D	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΔΕΝ ΥΛΟΤ ΛΟΓΩ ΕΛΛΕΙΨΗΣ ΔΑΣΟΔΡ	57.330
361	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	14B	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΓΗΡΑΙΑ ΣΤΡΕΒΛΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	26
371	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	14C	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	113.441
372	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	14C	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	265.674
375	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	14D	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	44.584
377	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	14D	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	528.687
396	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	15B	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΡΟΣΤ ΥΔΡΟΝΟΜΙΚΟ ΡΟΛΟ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΣΤ ΡΟΛΟΥ ΣΥΣΤΑΔΑΣ	157.640
399	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	15B	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΡΟΣΤ ΥΔΡΟΝΟΜΙΚΟ ΡΟΛΟ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΠΡΟΣΤ ΡΟΛΟΥ ΣΥΣΤΑΔΑΣ	223.839
425	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	16B	ΕΛΑΤΗ-ΟΞΙΑ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΓΗΡΑΙΑ ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	11.386
460	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	17B	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΔΙΧΑΛΩΤΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	13.917
461	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	17B	ΕΛΑΤΗ-ΟΞΙΑ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΔΙΧΑΛΩΤΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	318.392
484	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	18B	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	382.975
518	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	19B	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΝΑΙ						ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΥΛΛΟ ΠΕΡΙΓΡ ΔΙΑΣΠΑΡΤΑ ΑΤΟΜΑ		7.442
537	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΡΥΑΣ	2	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ 1945 ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	720.151
539	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΡΥΑΣ	2	ΕΛΑΤΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΠΥΡΚΑΓΙΑ 1945 ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	78.416
543	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	20A	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	26.066
544	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	20A	ΕΛΑΤΗ-ΟΞΙΑ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	4.438
546	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	20A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	546.790
550	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	20B	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΓΗΡΑΙΑ ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	70.796
555	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	20C	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	344.866
628	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	27B	ΔΡΥΣ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	30.448
629	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	27B	ΕΛΑΤΗ-ΟΞΙΑ		ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	17.789
652	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ		ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΔΑΣΙΚΗΣ ΟΔΟΥ	800.049
655	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	2B	ΕΛΑΤΗ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	287.681
664	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΚΟΚΚΙΝΟΠΗΛΟΥ	2C	ΕΛΑΤΗ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ ΚΑΧΕΚΤΙΚΑ ΔΕΝ ΑΝΑΦΕΡ ΗΛΙΚΙΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	59
676	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2D	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΑΠΡΟΣΠΕΛΑΣΤΗ ΛΟΓΩ ΑΝΑΓΛΥΦΟΥ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	66.561
677	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2D	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΑΠΡΟΣΠΕΛΑΣΤΗ ΛΟΓΩ ΑΝΑΓΛΥΦΟΥ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	758.328
682	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2E	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	270.939
683	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2E	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΥΟΑΡΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΣΥΝΔΕΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	18.666
687	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2ST	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	383.424
688	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	2ST	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	87.304
750	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	3C	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	370.255
829	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΠΕΡΩΡΙΜΑ ΣΤΕΡΕΙΤΑΙ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	485.630
831	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5A	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΕΡΕΙΤΑΙ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	6.970
846	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5B	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	971.896
848	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5B	ΟΞΙΑ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	29.490
857	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5C	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	648.732
868	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5D	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	2.958
869	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5D	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	875.989
871	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	5D	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΟΔΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	7.337
897	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	6A	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΝΤΟΝΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	516.857
898	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	6A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΕΝΤΟΝΟ ΑΝΑΓΛΥΦΟ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	296.887
918	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	6B	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΕΡΕΙΤΑΙ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	398.841
919	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	6B	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΕΡΕΙΤΑΙ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	343.775
922	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	6B	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΕΡΕΙΤΑΙ ΟΔΙΚΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	70.684
944	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7A	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	474.580
946	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7A	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	27.486

FID	Ιδιοκτησία συστάδας	Συστάδα	Βλάστηση	Υπερήλικα	Χωρίς δρόμο	Κακόμορφα	Βόσκηση	Λαθροϋλο-τομίες	Αποψιλω-τική	Νεκρά ιστάμενα	Παρατηρήσεις	Διαχείριση	Έκταση (m2)
960	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7Β	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	427.252
962	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7Β	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	4.455
973	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7C	ΛΕΥΚΟΔΕΡΜΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΠΕΡΩΡΙΜΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	6.122
974	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7C	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΠΕΡΩΡΙΜΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	784.991
977	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7C	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΠΕΡΩΡΙΜΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	138.236
979	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7D	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΛΟΓΩ ΚΛΙΣΕΩΝ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	37.344
983	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	7D	ΟΞΙΑ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΜΕΝΗ ΛΟΓΩ ΚΛΙΣΕΩΝ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	339.797
1045	ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΤΟ ΔΑΣΟΣ ΚΑΡΥΑΣ	9	ΑΕΙΦΥΛΛΑ ΠΛΑΤΥΦΥΛΛΑ		ΟΧΙ						ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΟΒΟΣΚΟΤΟΠΟΣ	1.201.327
1055	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	9Α	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΣΤΡΕΒΛΑ	ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	567.653
1069	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	9Β	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΙΣΧΥΡΕΣ ΚΛΙΣΕΙΣ ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΔΟΥ	546.181
1078	ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΑΣΟΣ ΠΥΡΓΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ	9C	ΜΑΥΡΗ ΠΕΥΚΗ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ		ΕΚΤΟΣ ΔΙΑΧΕΙΡ ΙΣΧΥΡΕΣ ΚΛΙΣΕΙΣ ΕΛΛΕΙΨΗ ΟΔΟΥ	454.536

Χάρτης 4.4 Τα δάση στα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας του Ολύμπου και η διαχείρισή τους

Χάρτης 4.5. Οι εκτάσεις όπου υπάρχουν υπερήλικα δένδρα και οι εκτάσεις με αποψιλωτικές υλοτομίες στα δάση που βρίσκονται στα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας του Ολύμπου

4.3.2.4 Τύποι οικοτόπων

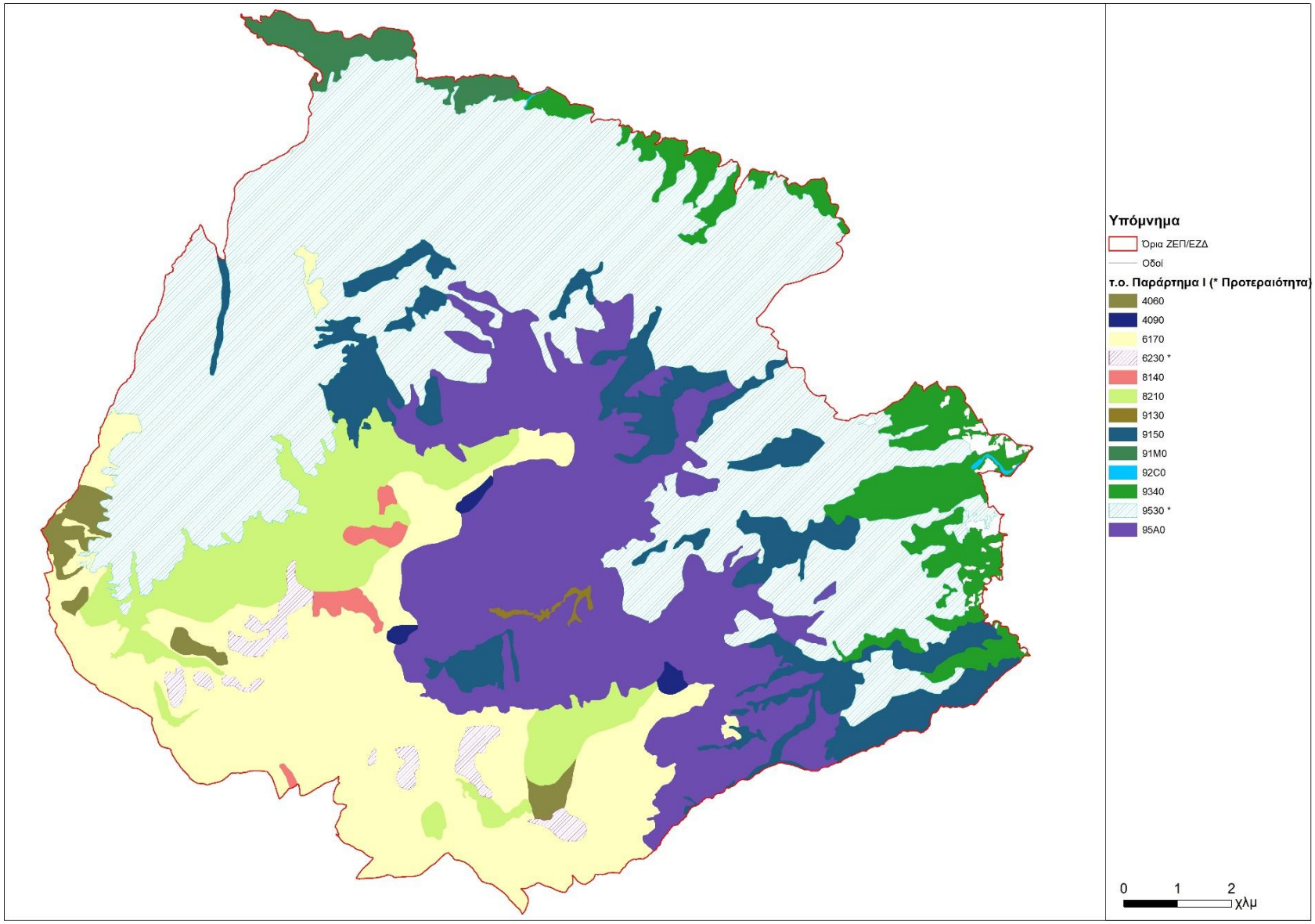
Στον χάρτη που ακολουθεί παρουσιάζονται οι τύποι οικοτόπων του παραρτήματος Ι στις περιοχές. Αυτοί οι τ.ο. πρέπει να διατηρηθούν ως προς την έκταση, την δομή τις λειτουργίες, και την αντιπροσωπευτικότητα - φυσικότητά τους.

Οι τ.ο. εθνικής σημασίας (που δεν υπάγονται στο παράρτημα Ι της Κ.Ο.) αντιμετωπίζονται κυρίως ως ενδιαιτήματα της πανίδας.

Οι τ.ο. του παραρτήματος Ι σύμφωνα με την Κ.Ο 92/43 (άρθρο 6) έχουν προτεραιότητα για να καθοριστούν «… τα αναγκαία μέτρα διατήρησης που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης και τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι …».

Επίσης σύμφωνα με τους ορισμούς της οδηγίας «Αυτοί οι τύποι φυσικών οικότοπων στους οποίους αποδίδεται προτεραιότητα σημειώνονται με αστερίσκο (*) στο παράρτημα Ι… » Οι τ.ο. προτεραιότητας (παράρτημα Ι της ΚΟ) παρουσιάζονται με διαγράμμιση στα πολύγονα της κατανομής τους.

Σημαντικός είναι επίσης ο τ.ο. 91CA " Πευκοδάση (*Pinus sylvetris*) Ροδόπης και οροσειράς του Αίμου" καθώς εντοπίζεται στην νοτιότερη θέση εξάπλωσής του.

Χάρτης 4.6 Τύποι οικοτόπων του παραρτήματος Ι στην ΕΖΔ/ ΖΕΠ ΟΡΟΣ ΟΛΥΜΠΟΣ

4.3.2.5 Ενδιαιτήματα ειδών

Ο αριθμός των σημαντικότερων ειδών στις ΟΧΕ αποτελεί και ένα μέτρο της σημαντικότητας των εκτάσεων μιας περιοχής. Οι ΟΧΕ είναι σημαντική κατηγοριοποίηση για την διαχείριση των περιοχών και αποτελούν την βάση για την οριοθέτηση των ζωνών, αλλά η οριοθέτησή τους είναι οικοσυστημική και δεν μπορούν τα όριά τους να χρησιμοποιηθούν ακριβώς για την οριοθέτηση των χρήσεων γης.

Η παρουσία των σημαντικότερων ειδών στις ΟΧΕ, (εξετάστηκαν μόνο οι ΟΧΕ με σημαντική παρουσία των ειδών) παρουσιάζονται σε πίνακες στην συνέχεια. Σε αυτόν περιλαμβάνονται τα είδη με μεγάλη και μέτρια πιθανότητα παρουσίας, αλλά όχι τα είδη με χαμηλή πιθανότητα παρουσίας.

Για την ορνιθοπανίδα δίνεται και η σημαντικότητα κάθε ΟΧΕ ως προς την χρήση του χώρου: φώλιασμα, τροφοληψία ή κούρνιασμα. Στις ορεινές μόνο περιοχές (χωρίς μεγάλο υγρότοπο), λόγω της μεγάλης μίξης των ενδιαιτημάτων των πτηνών, δεν έχει νόημα να αποδοθεί η τροφοληψία, ούτε το κούρνιασμα, που αφορά κυρίως υδρόβια πουλιά, και δίνεται μόνο το φώλιασμα.

Σημειώνεται ότι η παρουσία ορισμένων ομάδων είναι άγνωστη, ιδιαίτερα όσον αφορά την χλωρίδα, τα ασπόνδυλα και τα χειρόπτερα. Οι πίνακες εν τούτοις δίνουν μια εικόνα της σημαντικότητας κάθε ΟΧΕ για τα είδη.

Οι ομάδες ειδών είναι οι εξής:

P: Χλωρίδα

I: Ασπόνδυλα

F: Ψάρια

A : Αμφίβια

R: Ερπετά

B: Ορνιθοπανίδα

M: Θηλαστικά

Για την ορνιθοπανίδα η χρήση του χώρου παρουσιάζεται με τα εξής στοιχεία:

Φ: Φώλιασμα

Τ: Τροφοληψία

Κ: Κούρνιασμα

Πίνακας 4.7. Ο αριθμός των σημαντικότερων ειδών σε κάθε Οικοσυστημική Χωρική Ενότητα στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

	P	I	F	A	R	B	B (φώλιασμα)	M	Σύνολο ειδών
ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	24	2				8	5	6	40
ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	28	2				14	7	9	53
ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	5	2	1	1	2	3	3	9	23
ΛΙΜ: Λιμνίο		1		2				6	9
ΤΑΜ: Ταμιευτήρας						1		6	7
ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	26	1				2	2	6	35
ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	28	1				6	5	7	41
ΕΛΑ: Δάση ελάτης	8	2				4	2	7	21
ΔΟΞ: Δάση οξυάς	10	4				8	7	13	35
ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	23	5				7	6	13	47
ΔΔΡ: Δάση δρυός	10	5			4	9	6	13	40
ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	12	5			4	4	3	13	37
ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	13	5			4	10	2	12	44
ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες					4	7	1	9	20
ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση					4		5	5	9

4.3.2.6 Τύποι οικοτόπων και είδη με υψηλή προτεραιότητα για θεσμικά μέτρα

Στην αξιολόγηση που παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 3.1.1 της μελέτης επιλέχθηκαν, με τις μέχρι σήμερα πληροφορίες και επίσημες αξιολογήσεις, οι τ.ο. και τα είδη με υψηλή προτεραιότητα για θεσμικά/κανονιστικά μέτρα προστασίας και διατήρησης. Στον πίνακα αυτό προκρίνονται κυρίως τα είδη τα οποία εντοπίζονται σε λίγους τόπους του δικτύου NATURA και συνεπώς υπάρχει ισχυρή υποχρέωση για την διατήρησή τους στους συγκεκριμένους τόπους.

Η αξιολόγηση προτεραιότητας θεσμικής προστασίας που παρουσιάζεται, όσον αφορά τα είδη, είναι προϊόν της γνωστής κατανομής και πληθυσμιακής κατάστασης. Η διατήρηση αυτών των τ.ο. και των ενδιαιτημάτων των ειδών επιβάλλει μέτρα καθορισμένα στον χώρο σε ζώνες με υψηλότερη διαβάθμιση προστασίας και εφαρμογής μέτρων διατήρησης και ανόρθωσης των ενδιαιτημάτων.

Υπάρχουν ορισμένα είδη για τα οποία δεν ήταν δυνατόν να πραγματοποιηθεί αξιολόγηση, διότι αν και είναι γνωστή η παρουσία τους στην περιοχή, εντούτοις δεν είναι γνωστή η κατανομή τους, ο βαθμός διατήρησής τους σε κάθε τόπο NATURA και το πληθυσμιακό τους μέγεθος. Με καλύτερη γνώση των πληθυσμών και του βαθμού διατήρησης θα περιλαμβάνονταν ίσως περισσότερα είδη στις αξιολογήσεις αυτές.

Σημειώνεται ότι τα πολύ σημαντικά είδη και τ.ο. που δεν αξιολογήθηκαν σε υψηλή προτεραιότητα θεσμικής προστασίας, επίσης λαμβάνονται υπόψη κατά την ζώνωση διότι ακόμη και εάν ένας τ.ο. βρίσκεται χαμηλά στην αξιολόγηση, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της μελέτης, αυτός πρέπει να διατηρηθεί ως προς την έκτασή του και την φυσικότητά του.

Σημειώνεται ότι στις ΕΖΔ η προτεραιότητα για την ορνιθοπανίδα ως προς τα θεσμικά μέτρα είναι χαμηλή, ακόμη και εάν πρόκειται για είδη αυστηρά προστατευόμενα. Για τα είδη αυτά υπάρχει πρόβλεψη ως προς τα μέτρα διατήρησης που πρέπει να ληφθούν (κεφ. 5 της ΕΠΜ), αλλά σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να προστατευτούν οι θέσεις αναπαραγωγής και να διατηρηθούν σε καλή κατάσταση τα ενδιαιτήματα τροφοληψίας.

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται, χωρίς συμπλήρωση της τελευταίας στήλης, και είδη των οποίων η κατανομή και οι πληθυσμοί δεν είναι πολύ γνωστά.

Β) Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Πίνακας 4.8. Οι πολύ σημαντικοί τ.ο. και τα σημαντικότερα είδη που εντάσσονται στις ομάδες υψηλής και μέσης προτεραιότητας διαχείρισης με θεσμικά μέτρα στην ΕΖΔ/ ΖΕΠ Ολύμπου

Ομάδα είδους	Κωδικός	Τύπος Οικοτόπου / Είδος	ΥΛΙ: Υποαλπικά λιβάδια	ΟΛΙ: Ορεινά λιβάδια	ΡΕΜ: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	ΛΙΜ: Λιμνίο	ΤΑΜ: Ταμευτήρας	ΔΛΠ: Δάση λευκόδερμης πεύκης	ΔΜΠ: Δάση μαύρης πεύκης	ΕΛΑ: Δάση ελάτης	ΔΟΞ: Δάση οξυάς	ΔΟΚ: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	ΔΔΡ: Δάση δρυός	ΔΑΠ: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	ΜΔΑ: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	ΑΓΡ: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	ΟΙΚ: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	Προτεραιότητα Διαχείρισης Θεσμικά μέτρα
	6170	Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες																1
	6230*	Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)																1
	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση																2
	9150	Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς Cephalanthero-Fagion																2
	9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*																1
	9530*	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα																1
	95A0	Ορο−Μεσογειακά δάση πεύκης μεγάλων υψομέτρων (*Pinus heldreichii* ή *Pinus peuce*)																1
P	6996	*Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii*		1	2			2	2		2		2					
P	6927	*Himantoglossum jankae*										2	2	1	1			
P	1590	*Viola delphinantha*	1	2				3	3	3								
I	1085	*Buprestis splendens*						1	1	2	1	1	1	1	1			1
I	1088	*Cerambyx cerdo*						1	1	2	1	1	1	1	1			
I	6966	*Osmoderma eremita*						1	1	2	1	1	1	1	1			1
I	1093	*Austropotamobius torrentium*			1	2												1
M	1308	*Barbastella barbastellus*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
M	1310	*Miniopterus schreibersii*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
M	1321	*Myotis emarginatus*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
M	1304	*Rhinolophus ferrumequinum*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
M	1303	*Rhinolophus hipposideros*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
M	1371	*Rupicapra rupicapra balcanica*	1	1				1	1	1	1	1	1	1	1			1
M	1354	*Ursus arctos*			1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1
B	A223	*Aegolius funereus*							Φ3			Φ3	Φ3					2
B	A248	*Eremophila alpestris*	Φ1															2
B	A234	*Picus canus*			Φ1				Φ2		Φ2	Φ2	Φ2					2

4.3.2.7 Οριοθέτηση ζωνών

Η οριοθέτηση ζωνών που προτείνεται στην συνέχεια είναι αποτέλεσμα σύνθεσης των προηγούμενων προτεραιοτήτων και χαρτογραφήσεων. Επιδιώκεται η διατήρηση τ.ο. και ειδών στους χώρους όπου εντοπίζονται λαμβάνοντας υπόψη τις πιέσεις, τις ανθρωπογενείς υποδομές, δραστηριότητες και ιδιοκτησίες και την νομοθεσία.

Σημειώνεται ότι οι οριοθετήσεις των τόπων του δικτύου NATURA έγιναν με τρόπο ώστε να περιλαμβάνουν σημαντικούς και ευαίσθητους τ.ο και είδη. Η οριοθέτηση των ζωνών δεν μπορεί να απαλλάξει οποιοδήποτε έργο από την περιβαλλοντική αδειοδότηση, όπως άλλωστε προβλέπεται στην Κ.Ο. 92/43, άρθρο 6. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να πραγματοποιείται η Δέουσα Εκτίμηση για την επίπτωση των έργων και δραστηριοτήτων με πρωτογενείς καταγραφές στην θέση κάθε έργου.

Τα όρια των ζωνών δίνονται σε πίνακα στο τεύχος ΤΤΑ και σε χάρτη μετά την περιγραφή.

Για την περιοχή του Ολύμπου έχει εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ610/Δ/17-09-2021) που καθορίζει τις ζώνες και ρυθμίσεις σε αυτές μετά από μελέτες, διαβουλεύσεις και επεξεργασίες από τις υπηρεσίες του ΥΠΕΝ και πολλούς άλλους φορείς.

Στο Εθνικό Πάρκο έχουν χαρακτηρισθεί οι εξής ζώνες:

- Εντός του Εθνικού Πάρκου οριοθετούνται και χαρακτηρίζονται:

α) Ζώνη Α' - Περιοχή Προστασίας της Φύσης

β) Ζώνη Β' - Περιοχή Προστασίας της Φύσης

γ) Ζώνη Γ' - Περιοχή του Εθνικού Πάρκου, εκτός των ως άνω Ζωνών Α' και Β'.

- Εκτός του Εθνικού Πάρκου οριοθετείται περιοχή ως Περιφερειακή Ζώνη (Ζώνη Δ'), που βρίσκεται στην εκτός σχεδίου και εκτός ορίων οικισμών προ του 1923 και κάτω των 2.000 κατοίκων περιοχή του Δήμου Ελασσόνας του νομού Λάρισας.

Στο ΠΔ, έχουν προσδιοριστεί χρήσεις, δραστηριότητες, μέτρα, όροι και περιορισμοί προστασίας και διαχείρισης, για τις ζώνες που βρίσκονται εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου.

Για την Ζώνη Δ', η ρύθμιση που προβλέπεται είναι η εξής: «για τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, ζητείται η γνώμη του Φορέα Διαχείρισης (σήμερα ΜΔΠΠ)».

Παρατηρώντας τον χάρτη που ακολουθεί, όπου αποτυπώνονται τα όρια του τόπου Natura, οι θεσμοθετημένες ζώνες του Εθνικού πάρκου και οι μη θεσμοθετημένες στον Όλυμπο Περιοχές Άνευ Δρόμων (ΠΑΔ) και Αδιατάρακτες Φυσικές Περιοχές(ΑΦΠ), διαπιστώνονται τα εξής:

- Υπάρχουν μικρά τμήματα του τόπου Natura που δεν εμπεριέχονται στο Εθνικό Πάρκο.
- Το Εθνικό Πάρκο εκτείνεται σε σημαντική έκταση εκτός του τόπου Natura, νοτίως αυτού.
- Στο Εθνικό Πάρκο περιλαμβάνεται ένα τμήμα, βορείως του Λιτοχώρου, που δεν εντάσσεται στον τόπο Natura και βρίσκεται υπό την εποπτεία του στρατού. Πρέπει να σημειωθεί ότι η αδυναμία δόμησης στην γύρω έκταση από το πεδίο βολής και εντός των ορίων του Εθνικού Πάρκου

καταγράφεται ως θετική για το φυσικό περιβάλλον και δεν υπάρχει πρόβλημα με την συγκεκριμένη ένταξη.

- Το σύνολο του Εθνικού Πάρκου μαζί με την Περιφερειακή ζώνη έχουν χαρακτηριστεί και ως Απόθεμα Βιόσφαιρας της UNESCO. Η οριοθέτηση αυτή βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στην πρόταση επέκτασης των ορίων της ΖΕΠ σύμφωνα με το έργο της εποπτείας για την ορνιθοπανίδα που υλοποίησε ο ΦΔΕΔ Ολύμπου, το οποίο ολοκληρώθηκε το 2015, και στοιχεία για άλλα είδη πανίδας και χλωρίδας αλλά επίσης στην ανάγκη ένταξης περιοχών πολύ υψηλών υψομέτρων του βουνού, δεδομένου ότι η Γ Ζώνη στα δυτικά και νότια οριοθετείται σε υψόμετρα 2.500 μ.

- Η ΑΦΠ περιλαμβάνει το σύνολο των δύο Περιοχών Προστασίας της Φύσης (ΠΠΦ) αλλά και τμήματα της Γ Ζώνης και της Περιφερειακής Ζώνης (Δ) του Εθνικού Πάρκου.

Δεδομένου α) ότι το ισχύον πρόσφατο Προεδρικό Διάταγμα πρέπει να προσαρμοστεί στο νέο νομοθετικό πλαίσιο (ν. 4685/2020 - άρθρο 46, παράγραφος 4) και β) ότι το Εθνικό Πάρκο περιλαμβάνει ήδη εκτάσεις εκτός τόπου Natura), οι παραπάνω αντιφάσεις μπορούν να επιλυθούν με τους εξής τρόπους:

- Αναθεώρηση των ορίων των τόπων Natura, τόσο της ΖΕΠ, για την οποία το πρόγραμμα εποπτείας για την ορνιθοπανίδα (Μπούσμπουρας 2015) είχε προτείνει επέκταση της ΖΕΠ σε όρια λίγο μικρότερα από τα όρια του Αποθέματος Βιόσφαιρας, όσο και της ΕΖΔ ώστε να περιλαμβάνονται κρίσιμα ενδιαιτήματα και άλλων ειδών όπως είχε προταθεί από το πρόγραμμα της εποπτείας για τα αμφίβια και ερπετά (Ιωαννίδης 2015). Διεξοδικότερες αποτυπώσεις της παρουσίας των ειδών στο επόμενο πρόγραμμα εποπτείας τύπων οικοτόπων και ειδών είναι πιθανόν να δώσουν μία πληρέστερη εικόνα. Για να γίνουν συστηματικές καταγραφές που θα απαντήσουν στο ερώτημα, αυτό το πρόγραμμα θα πρέπει να εφαρμοστεί στο σύνολο του Εθνικού Πάρκου και της Περιφερειακής Ζώνης.

- Από τα διαθέσιμα στοιχεία φαίνεται ότι η Περιφερειακή Ζώνη είναι έκταση που περιλαμβάνει σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας περιλαμβανομένης της ορνιθοπανίδας και συνεπώς μία εναλλακτική πρόταση θα ήταν η συμπερίληψη αυτής εντός του Εθνικού Πάρκου με ρυθμίσεις χρήσεων γης, ως μια από τις τέσσερις κατηγορίες ζωνών. Δεδομένης της αξίας του χώρου ως ενδιαίτημα ειδών θεωρούμε ότι η υφιστάμενη Περιφερειακή Ζώνη (Ζώνη Δ') είναι προτιμότερο να ενταχθεί στο Εθνικό Πάρκο ως ΖΔΟΕ με ειδικές ρυθμίσεις χρήσεων γης και όχι με απλή αξιολόγηση των επιπτώσεων κατά την περιβαλλοντική αδειοδότηση όπως ισχύει σήμερα. Εννοείται ότι οι ρυθμίσεις θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένες ως προς τις χρήσεις γης και κυρίως την εκτατική κτηνοτροφία που είναι η κύρια χρήση – παραγωγική δραστηριότητα στην συγκεκριμένη ενότητα. Η κατεύθυνση που έχει δοθεί στους μελετητές από το ΥΠΕΝ είναι να μην προτείνονται ρυθμίσεις χρήσεων γης στις περιφερειακές ζώνες.

- Δημιουργία μιας τρίτης ΖΠΦ στις εκτάσεις της ΑΦΠ που δεν εντάσσονται σε ζώνη. Με μία τέτοια ρύθμιση, επιτυγχάνεται μεγαλύτερος βαθμός προστασίας και διασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας για το μέλλον. Καθώς ο Όλυμπος είναι περιοχή εμβληματική και με διεθνή σημασία για την βιοποικιλότητα είναι σημαντικό να διατηρηθούν οι σημερινές ανεπηρέαστες ζώνες. Με τον τρόπο αυτόν αποφεύγεται η πολλαπλή θεσμοθέτηση που είναι και επιδιωκόμενο, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΠΜ. Διαφορετικά είναι απολύτως αυτονόητο ότι το ΥΠΕΝ πρέπει να προβεί σε

θεσμοθέτηση Αδιατάρακτης Φυσικής Περιοχής όπως έχει κάνει με έκδοση Υπουργικών Αποφάσεων για άλλες μεγάλες παρόμοιες περιοχές σε ορεινούς όγκους.

Το Υπουργείο κατά την ανακοίνωση των νομοθετικών ρυθμίσεων για τις ΑΦΠ σε έξι περιοχές παρέπεμψε, για την περίπτωση του Ολύμπου που έχει μια από τις μεγαλύτερες ΑΦΠ στην χώρα, στην ΕΠΜ.

Οι όροι και περιορισμοί στις έξι μέχρι σήμερα εκδοθείσες ΚΥΑ για τις ΑΦΠ είναι οι εξής, για το σύνολο των ΑΦΠ:

1. Απαγορεύεται η διάνοιξη δρόμων κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων, ανεξαρτήτως κατηγορίας και κάθε είδους τεχνική επέμβαση, μεταβολή ή αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος.

2. Από την απόφαση δεν θίγονται νομίμως υφιστάμενα έργα και η συντήρησή τους.

3. Ειδικότερα επιτρέπεται η σήμανση, επισκευή, συντήρηση και βελτίωση υφιστάμενων ορειβατικών και πεζοπορικών μονοπατιών, χωρίς τη χρήση μηχανοκίνητων μέσων πρόσβασης και με την προϋπόθεση ότι οι επεμβάσεις θα υλοποιούνται με φυσικά υλικά.

4. Εξαιρούνται από τους όρους και τους περιορισμούς έργα για σκοπούς Εθνικής Άμυνας.

5. Εξαιρούνται των ανωτέρω απαγορεύσεων:

    - (α) έργα και επεμβάσεις που υλοποιούνται λόγω εκτάκτου ανάγκης (σεισμών, πλημμυρών, θεομηνιών, πυρκαγιάς κ.λπ.), εφόσον μετά λαμβάνεται μέριμνα για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος.

    - (β) έργα και επεμβάσεις που κρίνονται απαραίτητες για λόγους προστασίας ή/και αποκατάστασης του φυσικού και δασικού περιβάλλοντος

Αντιστοίχιση των ρυθμίσεων χρήσεων γης με την νέα νομοθεσία και έκδοση απόφασης για τις υφιστάμενες Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές

Ακολουθεί η αντιστοίχιση των ζωνών του πρόσφατου κείμενο του Προεδρικού διατάγματος για τις ζώνες του Ολύμπου με τις νέες κατηγορίες ζωνών, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των ρυθμίσεων του ισχύοντος Προεδρικού Διατάγματος και το νέο νομοθετικό πλαίσιο (ν. 4685/2020 - άρθρο 46, παράγραφος 4).

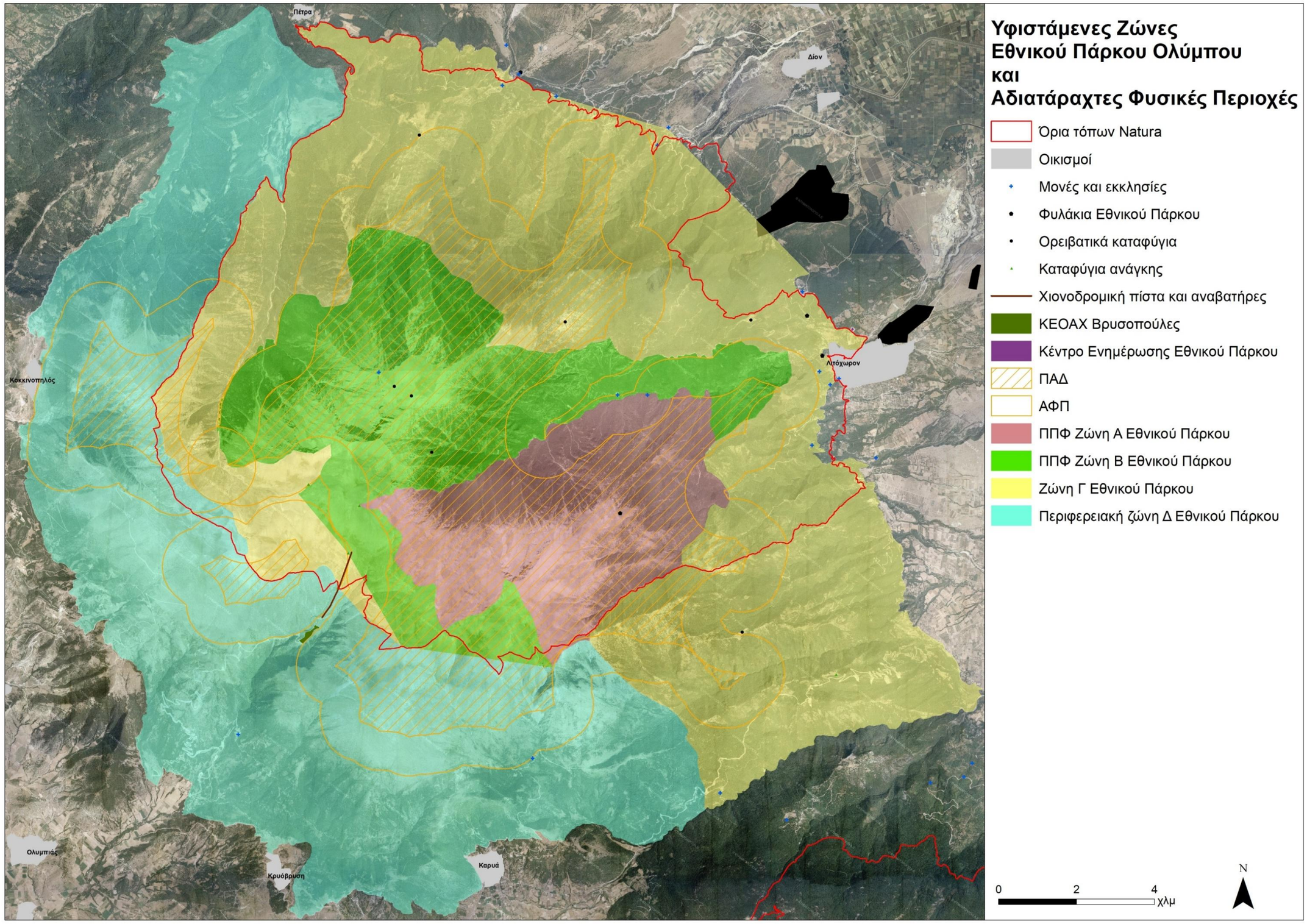
Ένα σοβαρό πρόβλημα είναι ότι υπάρχουν εκτάσεις του τόπου Natura που δεν έχουν ενταχθεί εντός του Εθνικού Πάρκου.

Πίνακας 4.9. Αντιστοίχιση ζωνών του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου με ζώνες σύμφωνα με την νέα νομοθεσία

Ισχύον ΠΔ για το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	**Αντιστοίχιση σύμφωνα το νέο νομοθετικό πλαίσιο**
Ζώνη Α' - Περιοχή Προστασίας της Φύσης	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Α
Ζώνη Β' - Περιοχή Προστασίας της Φύσης	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Β
Ζώνη Γ' - Περιοχή του Εθνικού Πάρκου	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Γ
Έκταση τόπου Natura εκτός Εθνικού Πάρκου	ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου
Περιφερειακή Ζώνη (Ζώνη Δ')	Περιφερειακή Ζώνη Εθνικού Πάρκου Ολύμπου

Παρατίθεται χάρτης με τις υφιστάμενες ζώνες, τις βασικές υποδομές, τις Περιοχές Άνευ Δρόμων και τις Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές.

Παρατηρούμε στον χάρτη ότι υπάρχουν ανεπηρέαστες ζώνες οι οποίες δεν περιλαμβάνονται στο Εθνικό Πάρκο, ενώ οι συγκρούσεις χρήσεων γης είναι ελάχιστες. Για να καλυφθούν και οι Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές, όπως σχεδιάζεται συνολικά για την διατήρηση του τοπίου και της βιοποικιλότητας, θα πρέπει να υπάρξει, εκτός του ΠΔ με την απλή αντιστοίχιση των υφιστάμενων ζωνών του Εθνικού Πάρκου στο νέο πλαίσιο, και Υπουργική Απόφαση ανάλογη με αυτήν που εκδόθηκε για άλλους ορεινούς όγκους. Καθώς όμως δεν υπάρχουν συγκρούσεις χρήσεων γης στις ΑΦΠ που βρίσκονται εκτός των υφιστάμενων ζωνών προτείνεται η δεύτερη εναλλακτική πρόταση που μπορεί να επιφέρει όρους διατήρησης χωρίς ουσιαστικές αντιθέσεις.

Χάρτης 4.7 Υφιστάμενες ζώνες του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου και Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές

Πρόταση ζώνωσης - Αλλαγή των ορίων ζωνών, σε σχέση με το υφιστάμενο ΠΔ

Η πρόταση αυτή περιλαμβάνει τα εξής:

α) Διατήρηση της ζώνης Α σε ένα πιο αυστηρό καθεστώς, με κάποια μικρή διαφοροποίηση των ορίων της ώστε να μην περιλαμβάνονται τα περιμετρικά μονοπάτια. Προτείνεται ο χαρακτηρισμός ως ΖΑΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου. Πρόκειται για την ζώνη με την μικρότερη όχληση και χωρίς υποδομές εκτός από το Καταφύγιο ανάγκης στην θέση Λιβαδάκι. Στην ζώνη αυτή έχει αποφευχθεί μέχρι σήμερα να αναπτυχθούν υποδομές για τους επισκέπτες ως αντιστάθμισμα για την μεγάλη κίνηση που παρατηρείται στο οροπέδιο των Μουσών, κυρίως για να διατηρούνται σε ηρεμία οι συνθήκες για την πανίδα.

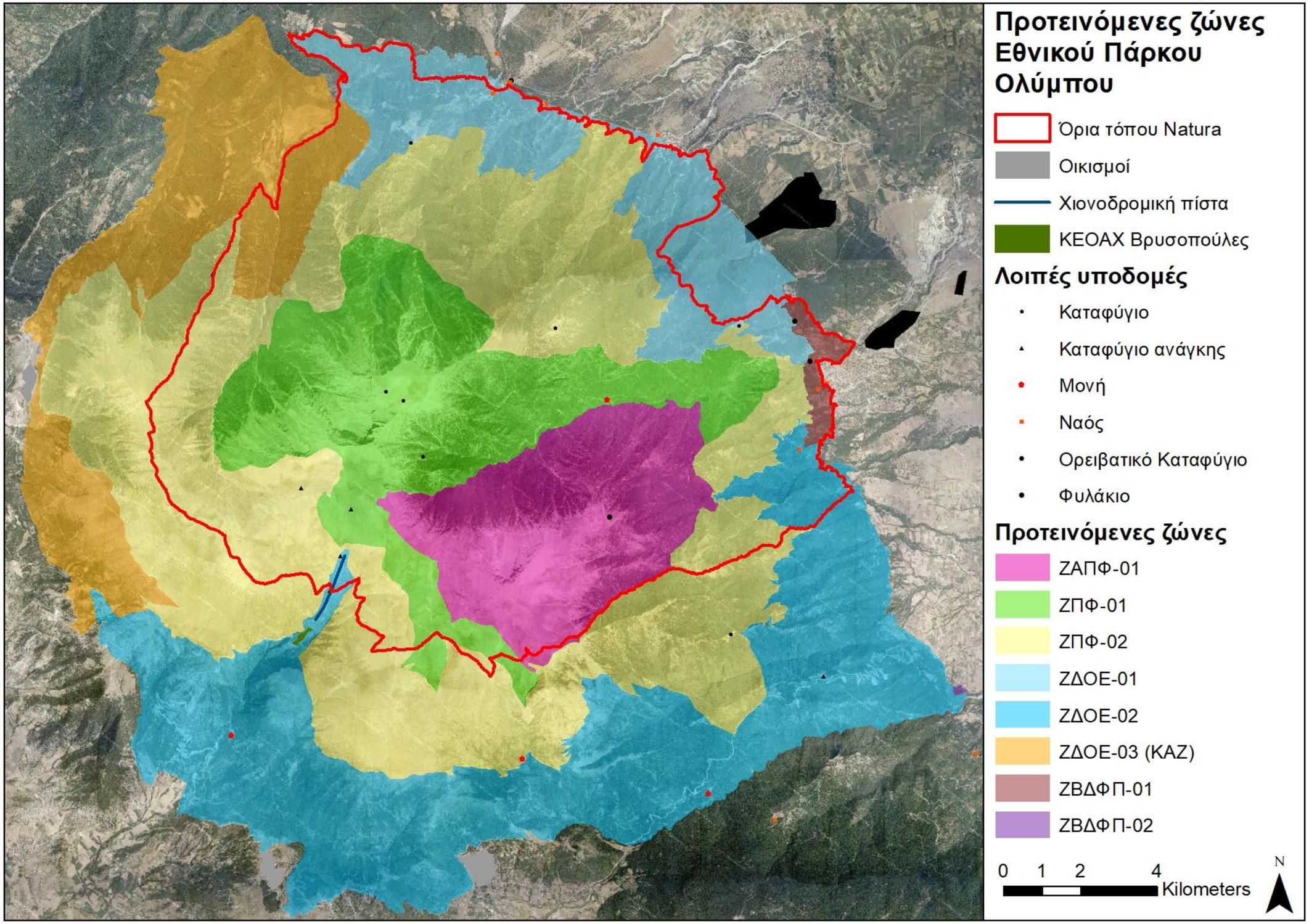
β) Διατήρηση της ζώνης Β ως έχει λόγω της εμπεδωμένης προστασίας και των ειδικών ρυθμίσεων.

γ) Χαρακτηρισμό μιας τρίτης ΖΠΦ που περιλαμβάνει το υπόλοιπο των εκτάσεων ΑΦΠ, εντός και εκτός τόπου Natura. Τα όρια είναι σαφή, καθώς οι ΑΦΠ οριοθετούνται και αναγνωρίζονται από δρόμους. Ανάμεσα στις τρεις ΑΦΠ υπάρχουν ο δρόμος που οδηγεί στο καταφύγιο Χριστάκη, ο δρόμος για το ΚΕΟΑΧ, το ΚΕΟΑΧ και η στρατιωτική πίστα καθώς και ο «δρόμος» μέσα στην κοίτη του ρέματος Ξηρολάκι. Αυτοί οι δρόμοι και η στρατιωτική πίστα εξαιρούνται. Στην ΖΠΦ αυτή μπορεί να ασκείται κτηνοτροφία, λαμβάνοντας υπόψη την διατήρηση της βιοποικιλότητας και σύμφωνα με το Σχέδιο βόσκησης που αναμένεται να εκπονηθεί.

δ) Χαρακτηρισμό των υπολοίπων εκτάσεων της υφιστάμενης Ζώνης Γ του Εθνικού Πάρκου και της περιφερειακής του ζώνης ως ΖΔΟΕ με ρυθμίσεις για την κτηνοτροφία και τις υλοτομίες που αποτελούν τις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες, εκτός του τουρισμού αναψυχής στην φύση.

Ε) Χαρακτηρισμό ζωνών πλησίον του Λιτοχώρου που βρίσκονται εντός του τόπου Natura ως ΖΒΔΦΠ. Παρόμοια ο αρχαιολογικός χώρος των Λειβήθρων που βρίσκεται εντός του θεσμοθετημένου Εθνικού Πάρκου προτείνεται να χαρακτηριστεί ως ΖΒΔΦΠ. Η ΖΒΔΦΠ Αρχαιολογικού χώρου Λειβήθρων είναι έκταση που διαχειρίζεται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Πιερίας ως Αρχαιολογικό θεματικό Πάρκο που αναδεικνύει τους αρχαία ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά της ευρύτερης περιοχής του Ολύμπου. Αν και ο χώρος έχει αλλάξει χαρακτήρα κρίνεται θετικό να παραμείνει στα όρια του Εθνικού Πάρκου καθώς είναι αμοιβαία επωφελές και συμβάλει στην ανάδειξη της περιοχής. Η μοναδική χρήση γης είναι η επίσκεψη στους διαμορφωμένους χώρους όπως αυτή ρυθμίζεται από την Αρχαιολογική Υπηρεσία. Πρόσθετες υποδομές θα πρέπει να έχουν την σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ.

Στον χάρτη που ακολουθεί παρουσιάζονται οι προτεινόμενες ζώνες του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου.

Χάρτης 4.8. Πρόταση οριοθέτησης ζωνών στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

4.3.2.8 Προτεινόμενες ρυθμίσεις ανά ζώνη

Οι ρυθμίσεις ανά ζώνη παρουσιάζονται σε πίνακες οι οποίοι βασίζονται στην ισχύουσα σήμερα νομοθεσία ανά κατηγορία ζώνης. Στην δεύτερη στήλη παρουσιάζονται οι προτεινόμενες ρυθμίσεις για την κατηγορία ζώνης. Αν δεν περιλαμβάνεται κάποια κατηγορία χρήσεων γης σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται αυτή η κατηγορία ή δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην συγκεκριμένη ζώνη.

Όπου υπάρχει ειδικότερη ρύθμιση ή εξειδίκευση για επιμέρους ζώνη (σε διαφορετικό πολύγωνο σύμφωνα με τον χάρτη στα οποία έχουν δοθεί ονόματα) σημειώνεται κάτω από την υπογράμμιση «εξειδίκευση». Όπου κρίνεται απαραίτητο, παρουσιάζονται στην τελευταία στήλη σύντομες παρατηρήσεις για την επιλογή. Αντίστοιχα, αν η παρατήρηση αφορά κάποιο επιμέρους πολύγονο, αυτή σημειώνεται κάτω από την υπογράμμιση «Παρατηρήσεις για υποζώνες».

Δεν παρουσιάζονται χρήσεις που δεν έχουν κανένα νόημα σε κάθε περιοχή. Π.χ. δεν έχει νόημα η παρουσίαση χρήσεων γης που αφορούν την θάλασσα σε ορεινή περιοχή ή λίμνες. Οι ζώνες με τις ίδιες ρυθμίσεις χρήσεων γης αναφέρονται μαζί στους πίνακες που ακολουθούν.

Παρατίθενται επίσης, σε ανεξάρτητους πίνακες για κάθε Προστατευόμενη Περιοχή, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις με τρόπο ώστε να συσχετίζονται με την υφιστάμενη νομοθεσία για τις χρήσεις γης στις ζώνες των Προστατευόμενων Περιοχών. Στα παραρτήματα αυτά παρατίθενται όλες οι κατηγορίες χρήσεων γης σύμφωνα με την υφιστάμενη νομοθεσία. Τα κεφαλαία γράμματα αντιστοιχούν στα προβλεπόμενα από τον νόμο. Με μικρά γράμματα παρατίθενται οι προτάσεις της μελέτης. Σημειώνεται ότι, στους πίνακες αυτούς, περιλαμβάνεται το σύνολο των κατηγοριών χρήσεων γης που προβλέπει το ΠΔ 89/2018, ορισμένες από τις οποίες αφορούν κυρίως αστικούς χώρους, όπως οι κατηγορίες (26) ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ, ΜΕ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΑΝΑ ΥΠΟΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΖΩΝΗ και (48) ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ. Οι όροι του ΠΔ 89/2018 παραμένουν στους πίνακες του παραρτήματος και η προτεινόμενη ρύθμιση επισημαίνεται χρωματικά, ενώ τυχόν εξειδικεύσεις παρατίθενται με μικρά γράμματα. Το ΠΔ 89/2018 π.χ. καθορίζει ορισμένες χρήσεις όπως π.χ. «(26.1) ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ» σε ΖΠΦ με τον όρο «ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ». Στην περίπτωση αυτή αναγράφεται ο όρος στον πίνακα αλλά υπάρχει χρωματική επισήμανση της προτεινόμενης, από την μελέτη, απαγόρευσης.

Σε ορισμένες περιπτώσεις προτείνονται ειδικές παρεκκλίσεις εκ της νομοθεσίας.

Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης

Πίνακας 4.10. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στην ζώνη ΖΑΠΦ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΑΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου (ELNP12501ZA01)**	**Παρατηρήσεις**
(1) Κατοικία	Επιτρέπεται μόνο το υφιστάμενο Καταφύγιο στην θέση Λιβαδάκι ως καταφύγιο ανάγκης και ως βάση για την έρευνα στην περιοχή.	
(11) Μόνο επιστημονική έρευνα για τη Ζώνη	Επιτρέπεται. Επιτρέπονται επίσης λυόμενες πρόσκαιρες κατασκευές για την επανένταξη ειδών πανίδας, στο πλαίσιο ειδικών προγραμμάτων αποκατάστασης.	Οι μεγάλες κλίσεις δεν επιτρέπουν πολλές επεμβάσεις. Δεν υπάρχει προφανής ανάγκη για κανένα έργο στην περιοχή.
26.12.7 Μονοπάτια (πεζών)	Επιτρέπεται η συντήρηση του μονοπατιού προς το καταφύγιο ανάγκης, αλλά η κίνηση επισκεπτών εκτός αυτού επιτρέπεται μόνο για έρευνα.	
(48.2) Β) Η εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, θορύβου και μετεωρολογικών παραμέτρων με τον αναγκαίο εξοπλισμό.		

Ζώνες Προστασίας της Φύσης

Πίνακας 4.11. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στις δύο ζώνες ΖΠΦ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 1 ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 2 (ELNP12501ZB 01, 02)**	**Παρατηρήσεις**
(1) Κατοικία	Επιτρέπεται η συντήρηση, βελτίωση και λειτουργία των υφιστάμενων Ορειβατικών Καταφυγίων και Καταφυγίων Ανάγκης.	
(4.3) Ειδικές αθλητικές εγκαταστάσεις.	Δεν επιτρέπονται αθλητικές εγκαταστάσεις. Επιτρέπονται κατά παρέκκλιση προσωρινές μόνο εγκαταστάσεις για την διοργάνωση αγώνων σε φυσικό περιβάλλον, εκτός αγώνων μηχανοκίνητου αθλητισμού. Τα παραπάνω επιτρέπονται μόνο εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43. Δεν επιτρέπονται αθλήματα με συσκευές που φέρουν κινητήρα ή μηχανικά μέρη. Δεν επιτρέπεται η υπαίθρια διανυκτέρευση των επισκεπτών και η ελεύθερη κατασκήνωση, εκτός αν το Σχέδιο Διαχείρισης προβλέπει διαφορετικά, για συγκεκριμένες θέσεις και χρονικές περιόδους. Δεν επιτρέπεται η αναρρίχηση από Ιανουάριο έως Ιούλιο.	Η αναρρίχηση κατά την εποχή αναπαραγωγής της ορνιθοπανίδας και ιδιαίτερα των αρπακτικών αλλά και άλλων ειδών που φωλιάζουν στους βραχώδεις σχηματισμούς οδηγεί σε αναπαραγωγική αποτυχία. Η αναρρίχηση μπορεί να ασκείται τις υπόλοιπες εποχές του έτους.

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 1 ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 2 (ELNP12501ZB 01, 02)**	**Παρατηρήσεις**
(5) Θρησκευτικοί χώροι	Επιτρέπονται οι υφιστάμενοι θρησκευτικοί χώροι, η λειτουργία και η αλλαγή της χρήσης νόμιμων κτισμάτων και κατασκευών, μόνον εφόσον γίνεται για επιτρεπόμενη χρήση σύμφωνα με το παρόν. Επιτρέπεται στην Ιερά Μονή Αγίου Διονυσίου (ήτοι του μοναστικού οικισμού που αποτελείται από την κυρία Μονή και τα παραρτήματά της - ασκηταριά, παρεκκλήσια, ερημητήρια, κελιά, σπήλαια κ.λπ.), η εκτέλεση έργων (κτιρίων, υποδομών, δικτύων κ.λ.π.) εξυπηρέτησης των λειτουργικών αναγκών, της ασφάλειας και της προστασίας της Ιεράς Μονής και των προσκυνητών της, έργων συντήρησης, βελτίωσης, ανάδειξης και αποκατάστασης της κτιριακής υποδομής της Ι. Μονής και των υφισταμένων παραρτημάτων της, και η κατά τον προορισμό χρήση τους, σύμφωνα με τις ανάγκες για την συνέχιση των παραδοσιακών / ιστορικών δραστηριοτήτων και της εύρυθμης και βιώσιμης λειτουργίας της Ι. Μονής, των μονίμως εγκαταβιούντων Μοναχών και των επισκεπτών / φιλοξενούμενων – προσκυνητών αυτής, προς αντίστοιχη διαφύλαξη της Βιώσιμης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και των πολιτιστικών ταυτοτικών στοιχείων και λειτουργιών της Ι. Μονής. Επιτρέπεται η ελεύθερη πρόσβαση / επίσκεψη, μέσω των υφισταμένων δρόμων και μονοπατιών, στην Ι. Μονή και τα παραρτήματά της, σύμφωνα με το καθορισμένο από τη Μονή πρόγραμμα λειτουργίας τους, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί μέχρι σήμερα. Περιορισμοί στην πρόσβαση και επίσκεψη επιβάλλονται μόνο σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης (π.χ. πυρκαγιές, σεισμοί και πλημμύρες) και για ορισμένη χρονική διάρκεια».	Οι θρησκευτικοί χώροι διατηρούν την λειτουργία τους και δεν μετατρέπονται σε «μουσεία».
(11) Κέντρα έρευνας και επιστημονική έρευνα που αφορούν τη Ζώνη	Επιτρέπεται η επιστημονική έρευνα συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης σταθμών συγκέντρωσης και μετάδοσης δεδομένων. Για τους σταθμούς μετά από σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ. Η γνωμοδότηση αφορά την πρόληψη τοποθέτησης σε θέση όπου πιθανά να προκαλείται όχληση.	Πρέπει να αποφευχθεί η όχληση σε κρίσιμες θέσεις για την πανίδα.

Χρήσεις γης	Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 1 ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 2 (ELNP12501ZB 01, 02)	Παρατηρήσεις
(13) Αναψυκτήρια μέχρι 50 τ.μ.	Επιτρέπεται η λειτουργία του υφιστάμενου αναψυκτήριου στην θέση Πριόνια, χωρίς επέκταση του χώρου.	Δυστυχώς υπάρχει ένα ζήτημα μεγάλου συνωστισμού οχημάτων στην περιοχή των Πριονίων καθώς πολλοί επισκέπτες προσέρχονται με τα οχήματα είτε για να συνεχίσουν πεζή, είτε μόνο για μια βόλτα σε συνδυασμό με το αναψυκτήριο. Αυτό δημιουργεί μεγάλο πρόβλημα έλλειψης πάρκινγκ και έντονης όχλησης στον χώρο. Το ζήτημα αυτό μπορεί να λυθεί με μελέτη διαχείρισης επισκεπτών και έκδοση ειδικών ρυθμίσεων για την κίνηση των επισκεπτών.
24.1. Γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές και λοιπές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και δραστηριότητες	Στις περιοχές που βρίσκονται εκτός δασικής διαχείρισης – εκμετάλλευσης ξυλείας διατηρείται το τρέχον καθεστώς και απαγορεύονται οι δασοκομικές εργασίες, εκτός από τις αναγκαίες για την διατήρηση της υγείας του δάσους και την πυροπροστασία μετά από γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ και ειδική μελέτη. Στα διαχειριζόμενα δάση οι υλοτομίες και άλλες εργασίες εκτελούνται μετά από σχετική διαχειριστική μελέτη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, κατόπιν εγκρίσεως από την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία και μετά από γνωμοδότηση του ΟΦΥΠΕΚΑ. Επιτρέπεται η άσκηση της μελισσοκομίας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και με τους ειδικότερους όρους που περιγράφονται στο Σχέδιο Διαχείρισης. Επιτρέπεται η πώληση τοπικών προϊόντων σε συγκεκριμένους υπαίθριους ή και στεγασμένους χώρους, όπως ορίζεται στο Σχέδιο Διαχείρισης της περιοχής.	Περιλαμβάνονται εκτάσεις που βρίσκονται ήδη εκτός δασικής διαχείρισης – δασοκομίας και εκτάσεις με νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα δένδρα. Στη μεγαλύτερη έκταση δεν επιτρέπονται ήδη οι υλοτομίες. Ο στόχος της δασικής διαχείρισης πρέπει να είναι η διασφάλιση της φυσικής εξέλιξης των δασικών συστάδων με διατήρηση της δομής. Σημειώνεται επίσης ότι πρόκειται για εκτάσεις στα δασοόρια που περικλείουν ορεινά λιβάδια υποαλπικού χαρακτήρα και για δάση ώριμα που αποτελούν ενδιαίτημα για πολύ σημαντικά είδη.
(24.3) Κτηνοτροφικές - πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις - αντλητικές εγκαταστάσεις	Επιτρέπονται υφιστάμενες κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις και πρόχειρα καταλύματα ζώων στην ΖΠΦ 2. Επιτρέπεται η βελτίωσή τους.	

Χρήσεις γης	Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 1 ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 2 (ELNP12501ZB 01, 02)	Παρατηρήσεις
24.8. Βόσκηση	Επιτρέπεται η εκτατική εποχιακή βόσκηση στην ΖΠΦ 2 σύμφωνα με τους κανόνες που θα καθοριστούν από τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης. Επιτρέπεται η βόσκηση μόνο αιγοπροβάτων και αυτόχθονων μικρόσωμων φυλών βοοειδών, μόνο συνοδεία βοσκού. Μεγαλόσωμοι ποιμενικοί σκύλοι πρέπει να υπάρχουν υποχρεωτικά στο κοπάδι. Απαγορεύεται η ελεύθερη βόσκηση αλόγων.	Η κτηνοτροφία απαγορεύτηκε στην περιοχή του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού από το 1938. Η βόσκηση στην υποαλπική ζώνη ασκείται από αγριογιδα. Το είδος μπορεί να αυξήσει τους πληθυσμούς του και πρέπει να προστατευτεί από ασθένειες που μπορούν να μεταφέρουν ζώα κτηνοτροφίας. Η εκτατική βόσκηση, ειδικά στις υψηλότερες ζώνες πρέπει να γίνεται από πρόβατα ή από μικρόσωμα βοοειδή για την διατήρηση των σπάνιων ειδών χλωρίδας και την αποφυγή διαβρώσεων. Η χρήση ποιμενικών σκύλων φύλαξης είναι απαραίτητη για την αποτροπή της σύγκρουσης κτηνοτροφίας – άγριας ζωής που οδηγεί συχνά σε εξόντωση σημαντικών ειδών. Στις νότιες εκθέσεις παρατηρούνται διαβρώσεις που αυξάνονται με την βόσκηση από μεγαλόσωμα βοοειδή και άλογα.
24.10. Συλλογή φυτών, βοτάνων, ασπόνδυλων και μυκήτων (μανιταριών) και βενθικών οργανισμών από το υπόστρωμα της παραλιακής ζώνης	Για την προστασία των ενδημικών ειδών χλωρίδας και πανίδας και των μικροοργανισμών απαγορεύεται η συλλογή, κοπή, εκρίζωση, κατοχή, μεταφορά δειγμάτων κάθε είδους, εμπορία, βλάβη, καταστροφή και η απευθείας ή έμμεση θανάτωσή τους. Ασκείται μόνο αν κριθεί απαραίτητο για λόγους διατήρησης της βιοποικιλότητας μετά από σχέδιο του ΟΦΥΠΕΚΑ.	
24.11. Θήρα	Η θήρα επιτρέπεται ως μέσο διαχείρισης στην ΖΠΦ-2 μόνο για συγκεκριμένα είδη μετά από έκδοση απόφασης από την αρμόδια υπηρεσία και γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ κατόπιν ειδικής μελέτης που θα προσδιορίζει τα θηρεύσιμα είδη, την κάρπωση και την κατά χώρο και χρόνο άσκηση της δραστηριότητας, σύμφωνα με τους στόχους διατήρησης των ειδών της ΖΕΠ-ΕΖΔ. Εξειδίκευση: Δεν επιτρέπεται στην ΖΠΦ-1 (όπως συμβαίνει με τις μέχρι σήμερα διατάξεις)	Για την προστασία του αγριόγιδου και των επισκεπτών που κινούνται σε όλο το βουνό μπορούν να τεθούν περιορισμοί χρονικοί και χωρικοί. Η σταθερή και μόνιμη εγκατάσταση ευαίσθητων στην όχληση ειδών όπως π.χ. της δασόκοτας. Θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να τίθενται ειδικές χωρικές απαγορεύσεις. Ο έλεγχος του πληθυσμού του αγριόχοιρου που εντοπίζεται στα χαμηλότερα υψόμετρα ή άλλων ειδών που μπορεί να αποτελούν πρόβλημα για την βιοποικιλότητα μπορεί να ελέγχεται μέσω θήρας σε περίοδο που δεν δημιουργείται όχληση και αρνητικές συνέπειες σε άλλα είδη.

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 1 ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 2 (ELNP12501ZB 01, 02)**	**Παρατηρήσεις**
26.12.1) Οδοί (κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων) (ειδική χρήση που έρχεται σε αντίθεση με την υφιστάμενη νομοθεσία)	Επιτρέπεται η κυκλοφορία τροχοφόρων στην οδό που οδηγεί στο παλιό μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου και στα Πριόνια ως υφιστάμενη χρήση. Περιορισμοί στην πρόσβαση και επίσκεψη της Ιεράς Μονής θα δύνανται να επιβληθούν μόνο σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης (π.χ. πυρκαγιές, σεισμοί και πλημμύρες) και για ορισμένο χρονικά για την κάθε απαγόρευση χρονικό διάστημα. Παράλληλα προτείνεται να εκπονηθεί ειδική μελέτη διαχείρισης των επισκεπτών στην Ιερά Μονή σε συνεργασία με τον ΟΦΥΠΕΚΑ, με στόχο τη βελτιστοποίηση της οργάνωσης της επίσκεψης στη Μονή ειδικά σε περιόδους μεγάλης επισκεψιμότητας. Είναι δυνατή η απαγόρευση κυκλοφορίας οχημάτων και ατόμων, σε τμήματα του οδικού δικτύου για λόγους προστασίας της άγριας πανίδας, της αυτοφυούς χλωρίδας και των βιοτόπων τους, τη διευκόλυνση της φύλαξης της περιοχής (τοποθέτηση μπαρών, πινακίδων κ.ά.) και για λόγους πυροπροστασίας ή προστασίας από φυσικές καταστροφές, με απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος, μετά από εισήγηση του ΟΦΥΠΕΚΑ.	Η μοναδική οδός στην ΖΠΦ 1 είναι αυτή η οποία δηγεί στο παλιό μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου και στα Πριόνια. Δέχεται πολλούς επισκέπτες και ο χώρος του πάρκινγκ στα Πριόνια είναι συνήθως γεμάτος. Η άριστη λύση θα ήταν η χρήση μικρού λεωφορείου για την κίνηση των επισκεπτών, όπως υπήρχε πχ στην περίπτωση της Δαδιάς προς το παρατηρητήριο πουλιών. Ένα Λεωφορείο σε κίνηση από το Λιτόχωρο προς τα Πριόνια θα έλυνε πολλά προβλήματα ιδιαίτερα το καλοκαίρι. Αυτά είναι ζητήματα που θα πρέπει να ρυθμιστούν με μελέτη διαχείρισης επισκεπτών που θα προτείνει ίσως ειδικά έργα και ρυθμίσεις.
(26.12.7) Μονοπάτια (πεζών)	Επιτρέπεται η συντήρηση, βελτίωση και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Ορειβατικού Μονοπατιού Ε4, του Εθνικού Μονοπατιού 02 και του συνόλου των υφιστάμενων μονοπατιών (σύμφωνα με τις διατάξεις για τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια), καθώς και η ημερήσια κυκλοφορία επισκεπτών σε αυτά, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Διαχείρισης Επισκεπτών της περιοχής.	Τα μονοπάτια στην περιοχή, κυρίως στην ΖΠΦ 1 δέχονται πολλούς επισκέπτες. Δεν πρέπει να υπάρξει όχληση κοντά στις βραχώδεις θέσεις όπου φωλιάζουν αρπακτικά. Θα πρέπει να εξεταστεί στην μελέτη διαχείρισης επισκεπτών η απαγόρευση σκύλων στα μονοπάτια καθώς μπορεί να προκαλέσουν όχληση στην πανίδα.
(36.Α) Κέντρα Περίθαλψης Ειδών Άγριας Πανίδας (ΚΕΠΕΑΠ)	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43 μόνο πρόσκαιροι κλωβοί επανένταξης και εγκλιματισμού αρπακτικών πουλιών για επανεισαγωγή και πρόσκαιρες εγκαταστάσεις επανένταξης ή επανεισαγωγής.	
(48.2) Β) Η εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, θορύβου και μετεωρολογικών παραμέτρων με τον αναγκαίο εξοπλισμό.		

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 1 ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου 2 (ELNP12501ZB 01, 02)**	**Παρατηρήσεις**
(49) Περίπτερα ενημέρωσης/έργα ερμηνείας περιβάλλοντος (πινακίδες, αποχωρητήρια, περίπτερα, στέγαστρα κ.λπ.)	Επιτρέπονται υποδομές ερμηνείας περιβάλλοντος και απλές υποδομές για τους επισκέπτες εκτός της υποαλπικής – εξωδασικής ζώνης.	Οι πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος θα πρέπει να είναι του ελάχιστου κατάλληλου μεγέθους, προσαρμοσμένες στο τοπίο και με μεγάλη ανθεκτικότητα στις καιρικές συνθήκες.
(53) Έργα που αφορούν την αποκατάσταση και βελτίωση των υδατοαποθεμάτων	Επιτρέπεται η δημιουργία λιμνίων για το πότισμα ζώων κτηνοτροφίας και η συντήρησή τους καθώς και η καλλιέργεια πηγών, μικροταμιευτήρες ομβρίων σε υπάρχουσες προσβάσεις με μέγιστη επιφάνεια ομβροσυλλογής 3 στρέμματα και σε απόσταση 750 μ από ορθοπλαγιές. Για νέα έργα απαιτείται διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης.	

Ζώνες Διαχείρισης οικοτόπων και Ειδών

Πίνακας 4.12. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στις τρεις ζώνες ΖΔΟΕ στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΔΟΕ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Βόρεια, Νότια και ΖΔΟΕ - ΚΑΖ (ELNP12501ZC01-3)**	**Παρατηρήσεις**
(1) ΚΑΤΟΙΚΙΑ **(ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ Η΄ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ)**	Επιτρέπεται η συντήρηση υφιστάμενων και ερειπωμένων κτιρίων.	Αφορά μικρές κατασκευές, κυρίως για την εξυπηρέτηση των κτηνοτρόφων. Είναι σωστό να διατηρηθούν για την εξυπηρέτηση αυτού του σκοπού χωρίς να αλλάξουν χρήση.
(4.1) ΜΙΚΡΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ (ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ Α1,Α2, Β1, Δ, Ε1)	Επιτρέπονται προσωρινές μόνο εγκαταστάσεις για την διοργάνωση αγώνων σε φυσικό περιβάλλον, εκτός αγώνων μηχανοκίνητου αθλητισμού. Τα παραπάνω επιτρέπονται μόνο εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43. Επιτρέπεται η επίσκεψη, η ορειβασία, η αναρρίχηση και το ορειβατικό σκι και υπαίθρια ατομικά αθλήματα χωρίς συσκευές με κινητήρα ή μηχανικά μέρη, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Διαχείρισης της περιοχής. Δεν επιτρέπεται η υπαίθρια διανυκτέρευση των επισκεπτών και η ελεύθερη κατασκήνωση, εκτός αν το Σχέδιο Διαχείρισης προβλέπει διαφορετικά, για συγκεκριμένες θέσεις και χρονικές περιόδους. Η κολύμβηση σε ρέματα και λιμνία πηγών μπορεί να περιορίζεται βάσει μελέτης διαχείρισης επισκεπτών. Δεν επιτρέπεται η αναρρίχηση από Ιανουάριο έως Ιούλιο.	
(5) Θρησκευτικοί χώροι	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	
(11) Γραφεία/Κέντρα έρευνας	Επιτρέπεται η έρευνα συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης σταθμών συγκέντρωσης και μετάδοσης δεδομένων. Για τους σταθμούς μετά από σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ. Η γνωμοδότηση αφορά την πρόληψη τοποθέτησης σε θέση όπου πιθανά να προκαλείται όχληση.	

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΔΟΕ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Βόρεια, Νότια και ΖΔΟΕ - ΚΑΖ (ELNP12501ZC01-3)**	Παρατηρήσεις
24.1. Γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές και λοιπές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και δραστηριότητες	Στις περιοχές που βρίσκονται εκτός δασικής διαχείρισης – εκμετάλλευσης ξυλείας διατηρείται το τρέχον καθεστώς και απαγορεύονται οι δασοκομικές εργασίες, εκτός από τις αναγκαίες για την διατήρηση της υγείας του δάσους και την πυροπροστασία μετά από ειδική μελέτη που θα εγκριθεί από τον ΟΦΥΠΕΚΑ. Στα διαχειριζόμενα δάση οι υλοτομίες και άλλες εργασίες εκτελούνται μετά από σχετική διαχειριστική μελέτη, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, κατόπιν εγκρίσεως από την καθ' ύλην αρμόδια υπηρεσία και μετά από γνωμοδότηση Φορέα Διαχείρισης. Στις υλοτομίες ακολουθείται η αρχή για «τη διατήρηση τουλάχιστον του 10% της συστάδας από ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα και άλλα μέτρα» για την διατήρηση της ορνιθοπανίδας και της βιοποικιλότητας σύμφωνα με την ΚΥΑ της 23/02/2012 (ΦΕΚ 415Β). Επιτρέπεται η γεωργική και δενδροκομική δραστηριότητα στις νόμιμα καλλιεργούμενες εκτάσεις, η οποία ασκείται σύμφωνα με τα πρότυπα και τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης όπως ορίζονται από την Ε.Ε. και τις αποφάσεις του αρμόδιου υπουργείου. Δεν επιτρέπεται η χρήση χημικών σκευασμάτων για την καταπολέμηση των ασθενειών και εντομολογικών επιδημιών, με εξαίρεση ειδικές και επείγουσες περιπτώσεις που απειλούν τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος και κατόπιν έγκρισης της αρμόδιας υπηρεσίας. Επιτρέπεται η άσκηση της μελισσοκομίας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και με τους ειδικότερους όρους που περιγράφονται στο Σχέδιο Διαχείρισης. Για την καλλιέργεια φυτών, ειδικά αρωματικών, που είναι πιθανόν να προκαλέσουν γενετική επιμόλυνση είναι δυνατόν να εφαρμόζονται ειδικές απαγορεύσεις.	Σχετικά με την καλλιέργεια των αρωματικών φυτών, ζήτημα που τέθηκε στην δημόσια διαβούλευση ειδικά για τον τσάι του βουνού, φαίνεται να υπάρχει μικρή πιθανότητα γενετικής επιμόλυνσης λόγω: α) απόστασης των καλλιέργειών από τα υψηλότερα υψόμετρα όπου φύεται το τσάι και το είδος είναι εντομογαμές και δεν είναι πολύ πιθανές τόσο μεγάλες μετακινήσεις των εντόμων και β) τα φυτά που καλλιεργούνται προέρχονται από αυτοφυή. Η διάταξη όμως προτείνεται για την διατήρηση της χλωριδικής βιοποικιλότητας από εν δυνάμει απειλές.
24.2. Γεωργικές αποθήκες, θερμοκήπια και λοιπές εγκαταστάσεις αγροτικού τομέα (άρθρο 2 του από 31.5.1985 π.δ., Δ' 270).	Επιτρέπεται, εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43, η διατήρηση, λειτουργία και συντήρηση των νομίμως υφιστάμενων και κατασκευή και λειτουργία νέων εγκαταστάσεων βασικής υποδομής αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση του πρωτογενή τομέα.	

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΔΟΕ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Βόρεια, Νότια και ΖΔΟΕ - ΚΑΖ (ELNP12501ZC01-3)**	Παρατηρήσεις
24.3. Κτηνοτροφικές - πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις - Αντλητικές εγκαταστάσεις	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	Το ζήτημα της βόσκησης και της οργάνωσης των υποδομών και χρήσης των λιβαδικών διαχειριστικών μονάδων θα πρέπει να ρυθμιστεί με τα Σχέδια Βόσκησης τα οποία πρέπει να λάβουν υπόψη τα στοιχεία για την βιοποικιλότητα της παρούσας ΕΠΜ.
24.5. Πολυλειτουργικό αγρόκτημα (άρθρο 52 του ν. 4235/2014, Α' 32)	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	
24.8. Βόσκηση	Επιτρέπεται η βόσκηση και υποδομές για την εξυπηρέτηση της δραστηριότητας. Επιτρέπεται η κατασκευή και χρήση σχετικών με την συγκεκριμένη χρήση υποδομών εξυπηρέτησης, όπως εγκαταστάσεις ζώων, ποτίστρες ζώων και μικρές ομβροδεξαμενές, σύμφωνα με τους κανόνες που θα καθοριστούν από τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης μετά και από γνωμοδότηση του ΟΦΥΠΕΚΑ. Επιτρέπεται η βόσκηση αιγοπροβάτων και βοοειδών, μόνο συνοδεία βοσκού. Μεγαλόσωμοι ποιμενικοί σκύλοι πρέπει να υπάρχουν υποχρεωτικά στο κοπάδι.	Η χρήση ποιμενικών σκύλων φύλαξης είναι απαραίτητη για την αποτροπή της σύγκρουσης κτηνοτροφίας – άγριας ζωής που οδηγεί συχνά σε εξόντωση σημαντικών ειδών.
24.9. Αλιεία (ερασιτεχνική και επαγγελματική)	Επιτρέπεται η ερασιτεχνική αλιεία σύμφωνα με την υπάρχουσα νομοθεσία και κανόνες που μπορεί να εκδίδει ο ΟΦΥΠΕΚΑ ή το αρμόδιο τμήμα αλιείας της περιφέρειας για την διατήρηση σημαντικών ειδών. Δεν επιτρέπεται στην ΖΔΟΕ-ΚΑΖ.	Στην ΖΔΟΕ_ΚΑΖ η δραστηριότητα αυτή σχετίζεται με την παρουσία της πετροκαραβίδας.
24.10. Συλλογή φυτών, βοτάνων, ασπόνδυλων και μυκήτων (μανιταριών) και βενθικών οργανισμών από το υπόστρωμα της παραλιακής ζώνης	Επιτρέπεται σύμφωνα με τους γενικούς κανονισμούς σχετικά με τη συλλογή φυσικών πόρων βιοποικιλότητας για ερασιτεχνική χρήση (π.χ. τσάι, σαλέπι, μανιτάρια, σαλιγκάρια). Μετά από εισήγηση του ΟΦΥΠΕΚΑ μπορεί να εκδίδεται ειδικότερη διάταξη από την αρμόδια υπηρεσία.	
24.11. Θήρα	Η θήρα επιτρέπεται, μετά από έκδοση απόφασης από την αρμόδια υπηρεσία και γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ κατόπιν ειδικής μελέτης που θα προσδιορίζει τα θηρεύσιμα είδη, την κάρπωση και την κατά χώρο και χρόνο άσκηση της δραστηριότητας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις έναντι των οποίων μπορούν να τίθενται και αυστηρότεροι περιορισμοί. <u>Εξειδίκευση:</u> Δεν επιτρέπεται στην ΖΔΟΕ-ΚΑΖ	Για την προστασία του αγριόγιδου και των επισκεπτών που κινούνται σε όλο το βουνό μπορούν να τεθούν περιορισμοί χρονικοί και χωρικοί. Διατηρείται η υφιστάμενη διάταξη.

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΔΟΕ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Βόρεια, Νότια και ΖΔΟΕ - ΚΑΖ (ELNP12501ZC01-3)**	Παρατηρήσεις
24.13. Εγγειοβελτιωτικά έργα αγροτικής ανάπτυξης	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43, με τον όρο της διατήρησης συνολικών εκτάσεων φυτοφραχτών και φυσικής βλάστησης συνολικής επιφανείας ίση με αυτήν που υπήρχε κατά την δημοσίευση του Π.Δ.	Νόμος 3937/2011, Άρθρο 13, παρ. 6.: Για την πραγματοποίηση αναδασμών μέσα στα όρια προστατευόμενων περιοχών ακολουθείται η /2011διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης που προβλέπεται στις δια− τάξεις του ν.1650/1986. Σε κάθε περίπτωση κατοχυρώνεται η διατήρηση της φυσικής βλάστησης σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με αυτό που προϋπήρχε του αναδασμού.
(25) Εξορυκτικές δραστηριότητες (Ορυχεία - Λατομεία - Μεταλλεία, Αμμοληψία, Ζώνες αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων)	Επιτρέπονται σύμφωνα με τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης και με υποχρέωση αποκατάστασης.	
26.12.1. Οδοί (κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων) (δυνατότητα εξειδίκευσης βάσει της οικείας νομοθεσίας)	Επιτρέπεται η κυκλοφορία και στάθμευση τροχοφόρων μόνο στις υφιστάμενες οδούς προσπέλασης συμπεριλαμβανομένων των δασικών δρόμων. Είναι δυνατή η απαγόρευση κυκλοφορίας οχημάτων και ατόμων, σε τμήματα του οδικού δικτύου για λόγους προστασίας της άγριας πανίδας, της αυτοφυούς χλωρίδας και των βιοτόπων τους, τη διευκόλυνση της φύλαξης της περιοχής (τοποθέτηση μπαρών, πινακίδων κ.ά.) και για λόγους πυροπροστασίας ή προστασίας από φυσικές καταστροφές. Η απαγόρευση της κυκλοφορίας ρυθμίζεται με απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος μετά από εισήγηση του ΟΦΥΠΕΚΑ, στην οποία θα καθορίζονται ο χρόνος και ο χώρος της απαγόρευσης, οι τυχόν εξαιρέσεις, καθώς και όλα τα τεχνικά έργα και μέσα που απαιτούνται για την υλοποίησή της. Επιτρέπονται έργα συντήρησης του υφιστάμενου δασικού οδικού δικτύου, μετά από γνωμοδότηση του ΟΦΥΠΕΚΑ.	Η όχληση πρέπει να περιοριστεί λόγω της λειτουργίας της περιοχής ως ζώνης διαχείμασης για την αρκούδα που φωλιάζει στα ψηλότερα υψόμετρα.
(26.12.7) Μονοπάτια (πεζών)	Επιτρέπεται η συντήρηση, βελτίωση και λειτουργία του Ευρωπαϊκού Ορειβατικού Μονοπατιού Ε4, του Εθνικού Μονοπατιού 02 και του συνόλου των υφιστάμενων μονοπατιών (σύμφωνα με τις διατάξεις για τα ορειβατικά – πεζοπορικά μονοπάτια), καθώς και η ημερήσια κυκλοφορία επισκεπτών σε αυτά, σύμφωνα με τους ειδικότερους όρους που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Διαχείρισης της περιοχής.	Δεν πρέπει να υπάρξει όχληση για την πανίδα. Στην περιοχή υπάρχουν πολλά μονοπάτια και δρόμοι που δεν χρησιμοποιούνται συστηματικά. Επίσης στις ανοικτές λιβαδικές εκτάσεις δεν υπάρχει ανάγκη διάνοιξης αλλά μόνο σήμανση.
34. Εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και Εγκαταστάσεις ΑΠΕ με αποθήκευση	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43 μόνο φωτοβολταϊκά για την εξυπηρέτηση του πρωτογενούς τομέα.	

Χρήσεις γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΔΟΕ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Βόρεια, Νότια και ΖΔΟΕ - ΚΑΖ (ELNP12501ZC01-3)**	Παρατηρήσεις
(35) Πάρκα κεραιών τηλεπικοινωνιών, ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών	Συντήρηση υφισταμένων κεραιών και τοποθέτηση νέων μόνο εντός όμορου γηπέδου	
(36) Στρατιωτικές εγκαταστάσεις.	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	
(36.Α) Κέντρα Περίθαλψης Ειδών Άγριας Πανίδας (ΚΕΠΕΑΠ)	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	
(47) Κατασκηνώσεις - Παιδικές εξοχές	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	
(48.2) Α) Οι κατασκευές δικτύων υποδομής και εγκαταστάσεων κοινής ωφέλειας, μετά των παραρτημάτων αυτών (υπέργειων και υπογείων)	Επιτρέπονται οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις ηλεκτρικού και αγωγών ύδρευσης και η συντήρησή τους και μόνο υπόγειες κατασκευές που είναι αναγκαίες για λόγους υπέρτατου δημοσίου συμφέροντος ή για την εξυπηρέτηση των υφιστάμενων παρακείμενων οικισμών. Για νέες εγκαταστάσεις μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με λήψη μέτρων για την αποφυγή πρόσκρουσης και ηλεκτροπληξίας (υπόγεια, συνεστραμμένα ή άλλως μονωμένα και με σήμανση ώστε να καθίστανται ορατά).	Τα δίχτυα μεταφοράς ενέργειας και τηλεπικοινωνιών οδηγούν σε θανάτωση από πρόσκρουση αρπακτικών και χειροπτέρων. Σταδιακά θα πρέπει σε όλα τα δίχτυα να ληφθούν μέτρα αποφυγής πρόσκρουσης και ηλεκτροπληξίας.
(48.2) Β) Η εγκατάσταση σταθμών μέτρησης ατμοσφαιρικής ρύπανσης, θορύβου και μετεωρολογικών παραμέτρων με τον αναγκαίο εξοπλισμό.		
(49) Περίπτερα ενημέρωσης/έργα ερμηνείας περιβάλλοντος (πινακίδες, αποχωρητήρια, περίπτερα, στέγαστρα κ.λπ.	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	Οι πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος θα πρέπει να είναι του ελάχιστου κατάλληλου μεγέθους, προσαρμοσμένες στο τοπίο και με μεγάλη ανθεκτικότητα στις καιρικές συνθήκες.
(51) Έργα προστασίας από διάβρωση, κατολισθήσεις και στήριξη εδαφών	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	
(53) Έργα που αφορούν την αποκατάσταση και βελτίωση των υδατοαποθεμάτων	Επιτρέπονται η καλλιέργεια πηγών, μικροταμιευτήρες / υδατοσυλλογές, σκαπτοί (μέχρι 1.5 στρ), μικροταμιευτήρες ομβρίων με μέγιστη επιφάνεια ομβροσυλλογής 3 στρέμματα και η συντήρηση υπαρχόντων. Επιτρέπονται τα υφιστάμενα έργα για την άρδευση και μικρές υδατοσυλλογές για άρδευση τοπικά με απαγόρευση τοποθέτησης ιχθύων, μόνο εκτός τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43.	Η απαγόρευση εισαγωγής ψαριών αφορά την διατήρηση του πληθυσμού του μακεδονικού τρίτωνα.

Ζώνες Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος

Πίνακας 4.13. Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στην ζώνη ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Χρήσεις Γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου (ELNP12501ZD01)**	**Παρατηρήσεις**
1. Κατοικία.	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
2. Κοινωνική πρόνοια.	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
4.1. Μικρές αθλητικές εγκαταστάσεις (κατηγορίες Α1, Α2, Β1, Δ, Ε1).	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
(4.3) Ειδικές αθλητικές εγκαταστάσεις	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
5. Θρησκευτικοί χώροι.	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
6. Πολιτιστικές εγκαταστάσεις.	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
7. Διοίκηση	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
12. Εστίαση	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
13. Αναψυκτήρια.	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
15. Τουριστικά καταλύματα, εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής και λοιπές τουριστικές επιχειρήσεις (ν. 4276/2014, Α'155)	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	

Χρήσεις Γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου (ELNP12501ZD01)**	Παρατηρήσεις
24.1. Γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές και λοιπές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και δραστηριότητες	Δεν επιτρέπονται οι υλοτομίες εκτός των γεωργικών γαιών. Επιτρέπονται οι αναγκαίες για την διατήρηση της υγείας του δάσους και την πυροπροστασία μετά από ειδική μελέτη που θα εγκριθεί από τον ΟΦΥΠΕΚΑ. Επιτρέπεται η γεωργική και δενδροκομική δραστηριότητα στις νόμιμα καλλιεργούμενες εκτάσεις, η οποία ασκείται σύμφωνα με τα πρότυπα και τις απαιτήσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης όπως ορίζονται από την Ε.Ε. και τις αποφάσεις του αρμόδιου υπουργείου. Δεν επιτρέπεται η χρήση χημικών σκευασμάτων για την καταπολέμηση των ασθενειών και εντομολογικών επιδημιών, με εξαίρεση ειδικές και επείγουσες περιπτώσεις που απειλούν τη βιωσιμότητα του οικοσυστήματος και κατόπιν έγκρισης της αρμόδιας υπηρεσίας. Επιτρέπεται η άσκηση της μελισσοκομίας σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και με τους ειδικότερους όρους που περιγράφονται στο Σχέδιο Διαχείρισης. Για την καλλιέργεια φυτών, ειδικά αρωματικών, που είναι πιθανόν να προκαλέσουν γενετική επιμόλυνση είναι δυνατόν να εφαρμόζονται ειδικές απαγορεύσεις.	Σχετικά με την καλλιέργεια των αρωματικών φυτών, ζήτημα που τέθηκε στην δημόσια διαβούλευση ειδικά για τον τσάι του βουνού, φαίνεται να υπάρχει μικρή πιθανότητα γενετικής επιμόλυνσης λόγω: α) απόστασης των καλλιέργειών από τα υψηλότερα υψόμετρα όπου φύεται το τσάι και το είδος είναι εντομογαμές και δεν είναι πολύ πιθανές τόσο μεγάλες μετακινήσεις των εντόμων και β) τα φυτά που καλλιεργούνται προέρχονται από αυτοφυή. Η διάταξη όμως προτείνεται για την διατήρηση της χλωριδικής βιοποικιλότητας από εν δυνάμει απειλές.
24.2. Γεωργικές αποθήκες, θερμοκήπια και λοιπές εγκαταστάσεις αγροτικού τομέα (άρθρο 2 του από 31.5.1985 π.δ., Δ' 270).	Επιτρέπεται, εκτός δασών και δασικών εκτάσεων, η διατήρηση, λειτουργία και συντήρηση των νομίμως υφιστάμενων και κατασκευή και λειτουργία νέων εγκαταστάσεων βασικής υποδομής αποκλειστικά για την εξυπηρέτηση του πρωτογενή τομέα.	
24.3. Κτηνοτροφικές πτηνοτροφικές εγκαταστάσεις Αντλητικές εγκαταστάσεις	Επιτρέπονται στις γεωργικές εκτάσεις	
(24.5) Πολυλειτουργικό αγρόκτημα (ΑΡΘΡΟ 52 ΤΟΥ Ν. 4235/2014, Α' 32)	Επιτρέπονται εκτός δασών και δασικών εκτάσεων	
24.8. Βόσκηση	Επιτρέπεται η βόσκηση σύμφωνα με τους κανόνες που θα καθοριστούν από τα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης.	
24.10. Συλλογή φυτών, βοτάνων, ασπόνδυλων και μυκήτων (μανιταριών) και βενθικών οργανισμών από το υπόστρωμα της παραλιακής ζώνης	Επιτρέπεται σύμφωνα με τους γενικούς κανονισμούς σχετικά με τη συλλογή φυσικών πόρων βιοποικιλότητας για ερασιτεχνική χρήση (π.χ. τσάι, σαλέπι, μανιτάρια, σαλιγκάρια). Μετά από εισήγηση του ΟΦΥΠΕΚΑ μπορεί να εκδίδεται ειδικότερη διάταξη από την αρμόδια υπηρεσία.	
24.11. Θήρα	Δεν επιτρέπεται με γενική διάταξη πλησίον των οικισμών.	

Χρήσεις Γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου (ELNP12501ZD01)**	Παρατηρήσεις
24.13. Εγγειοβελτιωτικά έργα αγροτικής ανάπτυξης	Επιτρέπονται, σύμφωνα με τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης και με υποχρέωση αποκατάστασης, εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43, με τον όρο της διατήρησης συνολικών εκτάσεων φυτοφραχτών και φυσικής βλάστησης συνολικής επιφανείας ίση με αυτήν που υπήρχε κατά την δημοσίευση του Π.Δ.	
(25) Εξορυκτικές δραστηριότητες (Ορυχεία - Λατομεία - Μεταλλεία, Αμμοληψία, Ζώνες αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων)	Επιτρέπονται σύμφωνα με τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης και με υποχρέωση αποκατάστασης.	
26.12.1. Οδοί (κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων) (δυνατότητα εξειδίκευσης βάσει της οικείας νομοθεσίας)	v	
(26.12.4) ΠΟΔΗΛΑΤΟΔΡΟΜΟΙ		
(26.12.7) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ (ΠΕΖΩΝ)		
34. Εγκαταστάσεις Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και Εγκαταστάσεις ΑΠΕ με αποθήκευση.	Επιτρέπονται εκτός των τ.ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43 μόνο φωτοβολταϊκά για την εξυπηρέτηση του πρωτογενούς τομέα και υποδομών.	Εντός και πέριξ των οικισμών εννοείται με τους περιορισμούς για λόγους αισθητικής και κλίματος.
36. Στρατιωτικές εγκαταστάσεις	v	
36.Α Κέντρα Περίθαλψης Ειδών Άγριας Πανίδας (ΚΕΠΕΑΠ).	v	
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ)	Επιτρέπονται τα υφιστάμενα δίκτυα. Τα δίκτυα με καλώδια επιτρέπονται μετά από ειδική οικολογική αξιολόγηση και λήψη μέτρων αποφυγής πρόσκρουσης και ηλεκτροπληξίας (υπόγεια, συνεστραμμένα ή άλλως μονωμένα και με σήμανση ώστε να καθίστανται ορατά).	Τα δίχτυα μεταφοράς ενέργειας και τηλεπικοινωνιών οδηγούν σε θανάτωση από πρόσκρουση αρπακτικών και χειροπτέρων.
(48.2) Β) Η ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΑΘΜΩΝ ΜΕΤΡΗΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗΣ, ΘΟΡΥΒΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΑΜΕΤΡΩΝ ΜΕ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΙΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ	v	
48.2.ε) Η εγκατάσταση σταθμών φόρτισης ηλεκτρικών αυτοκινήτων	Επιτρέπεται κατά μήκος των εθνικών και επαρχιακών οδικών αξόνων	
49. Περίπτερα ενημέρωσης / Έργα ερμηνείας περιβάλλοντος (πινακίδες αποχωρητήρια περίπτερα στέγαστρα κλπ)	v	
51. Έργα προστασίας από διάβρωση, κατολισθήσεις και στήριξη εδαφών	v	
53) Έργα που αφορούν την αποκατάσταση και βελτίωση των υδατοαποθεμάτων	v	

Πίνακας 4.14 Πρόταση κατηγοριών χρήσεων γης στην ζώνη ΖΒΔΦΠ Λειβήθρων στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Χρήσεις Γης	**Πρόταση για τις κατηγορίες χρήσεων γης (μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και Δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στους τόπους NATURA για νέα έργα ή δραστηριότητες) ΖΒΔΦΠ Λειβήθρων (ELNP12501ZD02)**	**Παρατηρήσεις**
5. Θρησκευτικοί χώροι.	v	
6. Πολιτιστικές εγκαταστάσεις.	v	Ο χώρος είναι ανοικτή πολιτιστική – αρχαιολογική εγκατάσταση ενημέρωσης για τα αρχαία στην ευρύτερη έκταση. Όλες οι άλλες χρήσεις εντός αυτής της σχετικά μικρής έκτασης ρυθμίζονται βάσει του σκοπού που διαμορφώθηκε και βάσει των βασικών κανόνων περιβαλλοντικής προστασίας και διαχείρισης.
7.Διοίκηση	v	
13. Αναψυκτήρια.	v	
26.12.1. Οδοί (κίνησης μηχανοκίνητων οχημάτων) (δυνατότητα εξειδίκευσης βάσει της οικείας νομοθεσίας)	v	
(26.12.7) ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ (ΠΕΖΩΝ)	v	
(48.2) Α) ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ (ΥΠΕΡΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΓΕΙΩΝ)	Επιτρέπονται τα υφιστάμενα δίκτυα. Τα δίκτυα με καλώδια επιτρέπονται μετά από ειδική οικολογική αξιολόγηση και λήψη μέτρων αποφυγής πρόσκρουσης και ηλεκτροπληξίας (υπόγεια, συνεστραμμένα ή άλλως μονωμένα και με σήμανση ώστε να καθίστανται ορατά).	Τα δίχτυα μεταφοράς ενέργειας και τηλεπικοινωνιών οδηγούν σε θανάτωση από πρόσκρουση αρπακτικών και χειροπτέρων.
49. Περίπτερα ενημέρωσης / Έργα ερμηνείας περιβάλλοντος (πινακίδες αποχωρητήρια περίπτερα στέγαστρα κλπ)	v	
51. Έργα προστασίας από διάβρωση, κατολισθήσεις και στήριξη εδαφών	v	
53) Έργα που αφορούν την αποκατάσταση και βελτίωση των υδατοαποθεμάτων	-	

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τον ν.5299/2026 στο άρθρο 96 «Εξ ορθολογισμός επιτρεπόμενων χρήσεων σε προστατευόμενες περιοχές- Τροποποίηση άρθρου 19 ν. 1650/1986» – με την παράγραφο 7 «Για το σύνολο των ζωνών επιτρέπονται:

α) δράσεις και παρεμβάσεις αποκλειστικά για τη βελτίωση της βιοποικιλότητας και τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου,

β) έργα και επεμβάσεις που κρίνονται απαραίτητες για λόγους προστασίας ή αποκατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος,

γ) δράσεις και παρεμβάσεις που σχετίζονται με αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία, όπως ανασκαφές και εργασίες συντήρησης και αποκατάστασης,

δ) έργα και επεμβάσεις λόγω εκτάκτου ανάγκης, ιδίως σεισμών, πλημμυρών, θεομηνιών και πυρκαγιάς, εάν μετά από την υλοποίησή τους, λαμβάνεται μέριμνα για την αποκατάσταση του περιβάλλοντος,

ε) η κολύμβηση, η πεζοπορία, η ορειβασία, η αναρρίχηση, η ιππασία, η περιήγηση σε σπήλαια, η κατάβαση ποταμού, η ανεμοπορία με αλεξίπτωτο πλαγιάς ή ο αιωροπτερισμός.

Οι χρήσεις και δραστηριότητες των περ. α) έως ε) δύνανται να περιορίζονται ή να απαγορεύονται προσωρινά ή μόνιμα με την απόφαση της παρ. 3 του άρθρου 21 ή με το προεδρικό διάταγμα της παρ. 4 του άρθρου 21, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο για τη διασφάλιση της ακεραιότητας της περιοχής ως προς τις οικολογικές της λειτουργίες ή την αποκατάστασή της σύμφωνα με το άρθρο 175 του ν. 5037/2023 (Α' 78), περί αποκατάστασης χερσαίων και παράκτιων οικοσυστημάτων, οικοσυστημάτων γλυκών υδάτων και θαλάσσιων οικοσυστημάτων σε περιοχές του δικτύου «Natura 2000».

Για ορισμένες δραστηριότητες ειδικά σχετιζόμενες με τον τουρισμό προτάθηκαν, στους πίνακες που προηγήθηκαν, ειδικές ρυθμίσεις με κύριο στόχο τον περιορισμό της όχλησης.

Τέλος, βάσει της σύστασης του Γενικού Γραμματέα Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων και της διευκρινιστικής εγκυκλίου με Α.Π. : ΥΠΕΝ /ΓρΓΓΦΠΥ/68956/2696/18-06-2026 (ΑΔΑ: 9ΓΥ4653Π8-0ΘΕ) και προς διασφάλιση της διοικητικής συνέχειας, κατά την αδειοδότηση των έργων και δραστηριοτήτων (περιβαλλοντική αδειοδότηση/γνωμοδότηση, άδεια/γνωστοποίηση λειτουργίας, χορήγηση άδειας για αθλητική δραστηριότητα), διευκρινίζεται ότι οι «υφιστάμενες» πριν από την έγκριση της ΕΠΜ νόμιμες χρήσεις/δραστηριότητες εξακολουθούν να θεωρούνται επιτρεπτές και παραμένουν σε ισχύ, εφόσον δεν υπάρχει ρητή περί του αντιθέτου πρόβλεψη στην εγκεκριμένη ΕΠΜ. Ειδικότερα:

Επιτρέπεται η χρήση, συντήρηση, επισκευή, βελτίωση και αποκατάσταση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων (και η άσκηση των δραστηριοτήτων με τις οποίες αυτές συνδέονται), καθώς και η άσκηση των «υφιστάμενων» δραστηριοτήτων ανεξάρτητα από το αν οι αντίστοιχες ειδικές κατηγορίες χρήσεων περιλαμβάνονται στην εκάστοτε ζώνη ή στις προβλεπόμενες από το Π.Δ. 59/2018 χρήσεις για την εκάστοτε ζώνη. Στα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνονται επίσης η δυνατότητα έκδοσης, τροποποίησης, ανανέωσης και μεταβίβασης αδειών λειτουργίας για την άσκηση των δραστηριοτήτων που συνδέονται με τις υφιστάμενες εγκαταστάσεις.

Ως «υφιστάμενες» εγκαταστάσεις/δραστηριότητες θεωρούνται ιδίως όσες διαθέτουν περιβαλλοντική αδειοδότηση ή/και άδεια εγκατάστασης ή/και άδεια/γνωστοποίηση λειτουργίας ή/και άδεια οικοδομής ή (για δραστηριότητες) έχουν ανακοινωθεί σε διεθνείς οργανισμούς από το θεσμικά αρμόδιο όργανο της πολιτείας ιδίως στο πλαίσιο συνεχιζόμενης δραστηριότητας (όπως αγώνες μηχανοκίνητου αθλητισμού ή ιστιοπλοϊκοί αγώνες, οι οποίοι διεξάγονται κάθε χρόνο).

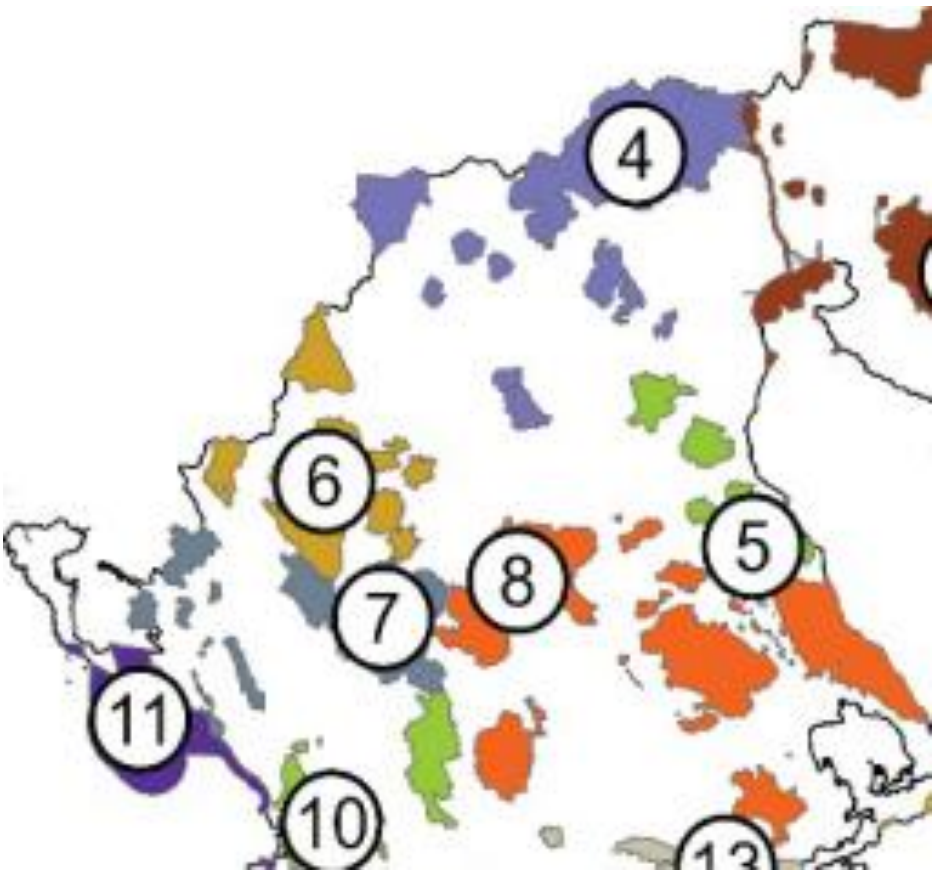
4.4 Διοίκηση της Προστατευόμενης Περιοχής

Μετά την θεσμοθέτηση του ΟΦΥΚΕΠΑ και των Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΜΔΠΠ) που υπάγονται σε αυτόν, η διοίκηση πλέον θα ασκείται από αυτόν τον οργανισμό.

Η συνολική εικόνα που θα προκύψει από το σύνολο των ΕΠΜ πιθανά να οδηγήσει σε αναθεώρηση των περιοχών ευθύνης των ΜΔΠΠ. Εδώ μπορούν να αναφερθούν μόνο ορισμένα ζητήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

Η Διοίκηση της Προστατευόμενης Περιοχής υπάγεται, σύμφωνα με την νέα Υπ. Απόφαση Αριθμ. ΥΠΕΝ/ΔΝΕΠ/127770/4119 «Τροποποίηση του αριθμού και της χωρικής αρμοδιότητας των Μονάδων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής «(Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.)» του άρθρου 34 του ν. 4685/2020 (Α' 92)» ΦΕΚ 6269/Β/21-11-2025στην χωρική αρμοδιότητα της:

- ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ με έδρα το Λιτόχωρο, στον χώρο του Κέντρου Ενημέρωσης για το Εθνικό Πάρκο και

Εικόνα 1.4.4 Απόσπασμα από χάρτη όπου παρουσιάζονται οι τόποι Natura ανά ΜΔΦΠ

Η ΜΔΠΠ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΟΛΥΜΠΟΥ μπορεί να διαχειρίζεται και τα κοντινά όρη Πιέρια και Τίταρο. Τα γραφεία του φορέα στο Λιτόχωρο είναι επαρκή ως χώρος, αλλά όπως σε όλες τις ΜΔΠΠ είναι απαραίτητη η στελέχωση.

Θα πρέπει να αποφευχθεί η δημιουργία άλλων Κέντρων Ενημέρωσης, καθώς η σαφής τάση των επισκεπτών είναι η περιήγηση στην φύση και όχι τα ψηφιακά υποκατάστατα. Αντιθέτως οι υποδομές που πρέπει να συντηρήσει και να αναπτύξει η ΜΔΠΠ κάθε περιοχής είναι οι θέσεις θέας, τα μονοπάτια ερμηνείας περιβάλλοντος, οι πινακίδες και άλλες υπαίθριες υποδομές ερμηνείας για το φυσικό περιβάλλον και την βιοποικιλότητα που θα μπορούσαν να συνδέονται με ψηφιακές πληροφορίες μέσω κώδικα QR επί των πινακίδων. Στις ορεινές περιοχές δεν είναι απαραίτητο να κατασκευαστούν παρατηρητήρια πουλιών, αλλά μόνο θέσεις θέας.

4.5 Εκτίμηση και αξιολόγηση επιπτώσεων των ρυθμίσεων χρήσεων γης - δραστηριοτήτων και εξέταση εναλλακτικών λύσεων

Ο χαρακτηρισμός των εκτάσεων των τόπων Natura ως προστατευόμενες περιοχές συνδέεται με την ειδική διαχείριση η οποία προβλέπεται για αυτές τις εκτάσεις, σύμφωνα με την Ελληνική και την κοινοτική νομοθεσία. Για τους τόπους Natura προβλέπεται για τις ΕΖΔ σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας 92/43 ΕΟΚ ο καθορισμός από τα κράτη μέλη "*των αναγκαίων μέτρων διατήρησης που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης και τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος Ι και των ειδών του παραρτήματος ΙΙ, τα οποία απαντώνται στους τόπους*" και σύμφωνα με την νομολογία το άρθρο αυτό εφαρμόζεται και για τις ΖΕΠ.

Η δέσμευση αυτή είναι ρητή καθώς σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 6: "*Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα κατάλληλα μέτρα ώστε στις ειδικές ζώνες διατήρησης να αποφεύγεται η υποβάθμιση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων ειδών, καθώς και οι ενοχλήσεις που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ζώνες έχουν ορισθεί, εφόσον οι ενοχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις σημαντικές όσον αφορά τους στόχους της παρούσας οδηγίας*."

Σημειώνεται ότι στο έγγραφο της Ε.Ε. για την ΣΠΕ η πρόταση χαρακτηρισμού προστατευόμενων τόπων βάσει της οδηγίας για τους οικοτόπους δεν απαιτεί εκτίμηση βάσει της οδηγίας 2001/42/ΕΚ. Αντιθέτως η οδηγία 92/43/ΕΟΚ απαιτεί ρητά εκτίμηση για σχέδια και αποτρέπει από την υλοποίηση σχεδίων που θα έχουν δυσμενείς επιδράσεις. Στο ίδιο πνεύμα η ελληνική νομοθεσία ενσωμάτωσης της οδηγίας για την ΣΠΕ (ΦΕΚ 1225/Β/5-9-2006) αναφέρει στο άρθρο 2 ότι η ΣΠΕ εφαρμόζεται: "για όλα τα σχέδια και προγράμματα τα οποία στο σύνολό τους ή εν μέρει εφαρμόζονται σε περιοχές του εθνικού σκέλους του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000 (Τόποι Κοινοτικής Σημασίας - Τ.Κ.Σ.) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) και τα οποία ενδέχεται να τις επηρεάσουν σημαντικά. Εξαιρούνται τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα δράσης που συνδέονται άμεσα ή είναι απαραίτητα για τη διαχείριση και προστασία των περιοχών αυτών". Εν τούτοις προβλέπεται διαβούλευση για την ΕΠΜ και το Διαχειριστικό Σχέδιο, ώστε να εκφραστεί η άποψη των ενδιαφερομένων πολιτών και ενώσεων και των εμπλεκόμενων στην διαχείριση.

Στον νόμο 4685/2020 «Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις» (άρθρο 47) αναφέρεται ότι η ΕΠΜ εξετάζει τις συνέπειες εναλλακτικών λύσεων, περιλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης.

Οι περιοχή χαρακτηρίζεται ως Εθνικό Πάρκο διότι περιλαμβάνει μεγάλες σε έκταση φυσικές ή ημιφυσικές περιοχές στις οποίες λαμβάνουν χώρα οικολογικές λειτουργίες ευρείας κλίμακας με χαρακτηριστικά είδη και τύπους φυσικών οικοτόπων ενωσιακής σημασίας ή/και ελληνικού ενδιαφέροντος, τα οποία χρήζουν προστασίας και διατήρησης. Είναι η πρώτη προστατευόμενη περιοχή στην Ελλάδα ως Εθνικός Δρυμός και έχει εκδοθεί πρόσφατα ΠΔ που διατηρεί τον χαρακτηρισμό του Εθνικού Πάρκου.

Ο σχεδιασμός που έγινε από αυτήν την μελέτη έχει επιλέξει το ελάχιστο των ρυθμίσεων ώστε να μην υπάρχει πρόβλημα στις παραγωγικές διαδικασίες και την οικονομία της τοπικής κοινωνίας που δραστηριοποιείται στους τόπους αυτούς.

Η ένταξη εκτάσεων σε μία από τις τέσσερις κατηγορίες ζωνών που προβλέπονται από τον ν. 4685/2020 (άρθρο 46, παράγραφος 4) έγινε με το ίδιο σκεπτικό. Επιλέχθηκαν δηλαδή οι ελάχιστες προϋποθέσεις ρυθμίσεων των χρήσεων γης για την διατήρηση των σημαντικών τύπων φυσικών οικοτόπων και ειδών και ειδικότερα των πιο απειλούμενων ευαίσθητων και κινδυνευόντων σε Εθνικό και ενωσιακό επίπεδο. Φυσικά δεν επαρκούν οι ρυθμίσεις για την διατήρηση των φυσικών τύπων οικοτόπων και ειδών αλλά απαιτούνται και μέτρα διατήρησης τους, όπως αυτά παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 5 της μελέτης.

Η εξέταση της "μηδενικής λύσης" στην περίπτωση θεσμοθέτησης του Ολύμπου είναι ζήτημα που δεν τίθεται καν λόγω της κρίσιμης κατάστασης σε πολλές περιπτώσεις των τ.ο. και ειδών και των υποχρεώσεων της χώρας για την διατήρησής τους σε καλή κατάσταση. Ειδικά μάλιστα μετά την διαπίστωση ότι έχουν εξαφανιστεί ορισμένα είδη μεταξύ των οποίων και ο γυπαετός που αποτελεί το έμβλημα του βουνού.

Η εναλλακτική με πιο αυστηρή προστασία που μπορεί να περιλάμβανε τον εξοβελισμό των ανθρώπινων δραστηριοτήτων είναι μη επιθυμητή, όταν είναι δυνατόν να υπάρξει ρύθμιση με στόχο την αειφορία της οικονομικής δραστηριότητας παράλληλα με την διατήρησης της βιοποικιλότητας. Επίσης η βόσκηση κρίνεται ως μια σημαντική παράμετρο που διατηρεί την βιοποικιλότητα αν εφαρμόζεται με τρόπο που διατηρεί την βοσκοϊκανότητα λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες της άγριας πανίδας, όπως τα είδη που βόσκουν (αγριόγιδο, ζαρκάδι κλπ) αλλά και την ανάγκη βόσκησης σε λιβάδια για την διατήρηση ανοιγμάτων.

Οι ζώνες θέτουν το πλαίσιο για τον προσαρμοσμένο σχεδιασμό "*α) σχεδίων και προγραμμάτων τα οποία εκπονούνται για τη γεωργία, δασοπονία, αλιεία, ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές, διαχείριση αποβλήτων, διαχείριση υδάτινων πόρων, τηλεπικοινωνίες, τουρισμό, χωροταξία ή χρήση του εδάφους και β) για τα οποία, λόγω των συνεπειών που ενδέχεται να έχουν σε ορισμένους τόπους, απαιτείται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων*" όπως προβλέπεται και από την οδηγία 2001/42 για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση -ΣΠΕ).

Η ΕΠΜ προσδιορίζει ένα γενικό πλαίσιο για τα προβλεπόμενα μέτρα για την πρόληψη, τον περιορισμό και την, κατά το δυνατόν, εξουδετέρωση οποιωνδήποτε σημαντικών δυσμενών επιπτώσεων στο περιβάλλον από την εφαρμογή σχεδίων ή προγραμμάτων στους τόπους του δικτύου NATURA. Θέτει δηλαδή το πλαίσιο για τις ΣΠΕ σχεδίων ή προγραμμάτων που πρόκειται να εφαρμοστούν στους τόπους NATURA. Η ΕΠΜ οδηγεί σε σχεδιασμό των χρήσεων γης με άξονα την διατήρηση της βιοποικιλότητας, την αντιμετώπιση των πιέσεων και απειλών και την βιώσιμη ανάπτυξη. Ο τελευταίος στόχος ενσωματώνει την λογική εκτίμησης των επιπτώσεων - επιδράσεων των ρυθμίσεων στις παραγωγικές δραστηριότητες. Με τον παρόντα σχεδιασμό των ζωνών και των χρήσεων γης ανά ζώνη επιλέχθηκε η διατήρηση των παραγωγικών δραστηριοτήτων, ιδίως των παραδοσιακών και ήπιων, ενώ παρέχεται η δυνατότητα ανάπτυξης υποδομών πέριξ των οικισμών.

Στο κεφάλαιο 4.3.2 για το καθορισμό των ζωνών παρουσιάζονται εποπτικά και σε συνέχεια των προηγούμενων κεφαλαίων: α) οι κύριες ανθρώπινες υποδομές και δραστηριότητες, β) οι υφιστάμενες προστατευόμενες περιοχές και η εμπεδωμένη προστασία και ειδική διαχείριση σε ορισμένες ζώνες γ) οι τ. ο. του παραρτήματος Ι της οδηγίας 92/43 ΕΟΚ οι οποίοι πρέπει να διατηρηθούν ως προς την έκταση, την δομή, τις λειτουργίες, και την αντιπροσωπευτικότητα - φυσικότητά τους, δ) η συνθετική - συνδυαστική γεωγραφική αποτύπωση των ενδιαιτημάτων των ειδών σε κατηγορίες Οικοσυστημικών Χωρικών Ενοτήτων (ΟΧΕ) και η αξιολόγηση των ΟΧΕ ως προς

την συνολική αξία τους για την βιοποικιλότητα, ε) οι σημαντικότερες ΟΧΕ των πολύ σημαντικών ειδών χλωρίδας και πανίδας με προτεραιότητα θεσμικής προστασίας σύμφωνα με τα κριτήρια που προτάθηκαν από τις προδιαγραφές και στ) ορισμένα είδη ορνιθοπανίδας ευρείας εξάπλωσης, αλλά με δυσμενές καθεστώς διατήρησης στην Ελλάδα και την Ε.Ε. και ταυτοχρόνως του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2009/147/ΕΚ για τα οποία πρέπει να διατηρηθούν ευαίσθητα ενδιαιτήματα (κυρίως φωλεοποίησης), τα οποία έχουν μικρή εμφάνιση σε κάθε τόπο ή απαιτούν θέσεις που έχουν παραμείνει ανεπηρέαστες από έργα και ανθρώπινες δραστηριότητες.

Όσον αφορά τις ζώνες προτάθηκαν με τις εξής αρχές:

- Προτάθηκε μία Ζώνη Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΖΑΠΦ) διότι δεν υπάρχουν περιοχές χωρίς ανθρώπινες δραστηριότητες. Σε όλες τις εκτάσεις, εκτός από αυτήν την ζώνη, υπάρχουν τουλάχιστον μικρής έντασης σποραδικής και εποχιακής εκτατικής κτηνοτροφίας με ή χωρίς πρόχειρες θερινές υποδομές. Στον Όλυμπο όπου υπάρχει απαγόρευση βόσκησης υπάρχει ανθρώπινη παρουσία από ορειβάτες και για την αποφυγή της όχλησης κρίθηκε απαραίτητος κάποιος αποκλεισμός πρόσβασης στην περιοχή όπου υπάρχει μόνο το Καταφύγιο Ανάγκης στο Λιβαδάκι και όπου υπήρχαν ήδη περιορισμοί για την παραμονή επισκεπτών το βράδυ στον χώρο. Πρόκειται για τον χώρο που πρέπει να μείνει χωρίς όχληση για το αγριόγιδο, αλλά και για πιθανά προγράμματα επανεισαγωγής ειδών, όπως του γυπαετού που είναι το εμβληματικό είδος του Εθνικού Δρυμού αλλά έχει εξαφανιστεί.
- Ορίστηκαν Ζώνες Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων (ΖΒΔΦΠ) γύρω από τον οικισμό του Λιτοχώρου και στον αρχαιολογικό χώρο Λείβηθρα που τυγχάνει ειδικής διαχείρισης από την αρχαιολογική υπηρεσία. Η ρύθμιση των ορίων των οικισμών δεν αποτελεί αντικείμενο αυτής της μελέτης, αλλά τοπικών χωροταξικών σχεδίων. Οι οικισμοί εξαιρούνται των προστατευόμενων ζωνών, αλλά τα όριά τους θα καθοριστούν με άλλες αποφάσεις. Με τον καθορισμό των ΖΒΔΦΠ πέριξ των οικισμών δεν περιορίζονται οι αναπτυξιακές δυνατότητες ή ακόμα και η επέκταση στο μέλλον των οικισμών που εμφανίζουν οικονομική ευρωστία σήμερα ή είναι πιθανόν να αναπτυχθούν στο μέλλον, ίσως και λόγω της ύπαρξης της Προστατευόμενης Περιοχής. Η μελλοντική χωροταξική οργάνωση των οικισμών διασφαλίζεται ως μια ανοικτή διαδικασία, η οποία όμως πρέπει να λάβει υπόψη και τις κρίσιμες ζώνες για την βιοποικιλότητα, στην διαβάθμισή τους, όπως παρουσιάζεται στην παρούσα μελέτη.
- Οι Ζώνες Προστασίας της Φύσης (ΖΠΦ) είναι οι βασικές ζώνες που περιλαμβάνουν τους σημαντικότερους τ.ο. και τα σημαντικότερα ενδιαιτήματα ειδών. Οι ζώνες αυτές περιλαμβάνουν και ορεινές λιβαδικές εκτάσεις στην υποαλπική ζώνη και δάση με ώριμα δένδρα και υπεραιωνόβια δένδρα, κάτι που δεν είναι συνηθισμένο στην Ελλάδα, εκτός της Πίνδου και της Ροδόπης. Με τον τρόπο αυτόν αποφεύγεται η «σκληρή» ανάπτυξη σε τ.ο. πολύ υψηλής προτεραιότητας ή σε βραχώδεις περιοχές και τμήματα δασών σημαντικά για το φώλιασμα ευαίσθητων ειδών της ορνιθοπανίδας, ενώ δίνεται η δυνατότητα για την ανάπτυξη φιλικής στο περιβάλλον γεωργίας και κτηνοτροφίας με ονομασία προέλευσης.
- Οι Ζώνες Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ) περιλαμβάνουν τις φυσικές εκτάσεις αλλά και γεωργική γη στις οποίες ασκείται γεωργία, κτηνοτροφία και δασοπονία, με λίγες υποδομές για την εξυπηρέτηση των παραγωγικών διαδικασιών αλλά αποτελούν ταυτοχρόνως ενδιαιτήματα σημαντικών ειδών. Με μια πιο αυστηρή προσέγγιση ορισμένες εκτάσεις των ζωνών αυτών θα μπορούσαν να ενταχθούν στις ΖΠΦ, αλλά η μεγάλη διαφοροποίηση δεν θα ήταν εύκολα αντιληπτή στον χώρο και θα δημιουργούσε περισσότερα προβλήματα. Είναι προτιμότερο να επιτρέπονται οι υφιστάμενες δραστηριότητες και η περίπτωση ανάπτυξης υποδομών που ενδέχεται να προκαλούν όχληση ή υποβάθμιση να εξετάζεται κατά την διαδικασία της Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης, ενώ στις φυσικές περιοχές όπως τα δάση να εφαρμόζεται

διαχείριση που θα λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες των ειδών. Στην δασική π.χ. διαχείριση, η ενσωμάτωση της αρχής της διατήρησης των ειδών κατά περίπτωση και η προσαρμοσμένη ανά συστάδα διαχείριση μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρή βελτίωση της κατάστασης διατήρησης τ.ο. και ειδών.

Στο κεφάλαιο 4.3.2 υπάρχει επαρκής τεκμηρίωση του βασικού σκεπτικού ένταξης των εκτάσεων στις τέσσερις προβλεπόμενες ζώνες των Προστατευόμενων Περιοχών και στους πίνακες των χρήσεων γης ανά ζώνη, στο κεφάλαιο 4.3.2.8 παρατίθεται αιτιολόγηση της πρότασης ρύθμισης των χρήσεων γης κατά περίπτωση.

Στον Όλυμπο η ζώνη που ήδη είχε χαρακτηριστεί ως περιφερειακή ζώνη και η οποία επιπλέον έχει χαρακτηριστεί ως Απόθεμα Βιόσφαιρας της UNESCO προτάθηκε να ενταχθεί στο Εθνικό Πάρκο καθώς υπάρχουν τεκμηριωμένες προτάσεις για ένταξή της ως τόπος Natura.

Ακολουθούν οι 2 προτεινόμενες εναλλακτικές λύσεις που εξετάστηκαν για τις ζώνες:

Α) Διατήρηση των ορίων των ζωνών σύμφωνα με το υφιστάμενο ΠΔ και αντιστοίχιση των ρυθμίσεων χρήσεων γης με την νέα νομοθεσία και έκδοση απόφασης για τις υφιστάμενες Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές

Η ζώνωση ακολουθεί το πρόσφατο υφιστάμενο κείμενο του Προεδρικού διατάγματος με αντιστοίχιση των υφιστάμενων ζωνών με τις νέες κατηγορίες, λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο των ρυθμίσεων του ισχύοντος Προεδρικού Διατάγματος και το νέο νομοθετικό πλαίσιο (ν. 4685/2020 - άρθρο 46, παράγραφος 4).

Η ρύθμιση αυτή θα απαιτούσε και μια πρόσθετη θεσμοθέτηση για τις Αδιατάρακτες Φυσικές Περιοχές(ΑΦΠ), όπως αναλύεται στο κεφάλαιο 4.3.2.7. Αυτό θα δημιουργούσε σύγχυση και επικάλυψη ζωνών, ενώ το Εθνικό Πάρκο θα πρέπει να ρυθμίζεται με ένα ΠΔ και όχι με Υπουργικές Αποφάσεις.

Β) Αλλαγή των ορίων ζωνών – η λύση που επιλέχθηκε

Η πρόταση αυτή περιλαμβάνει τα εξής:

α) Διατήρηση της ζώνης Α σε ένα πιο αυστηρό καθεστώς, με κάποια μικρή διαφοροποίηση των ορίων της ώστε να μην περιλαμβάνονται τα περιμετρικά μονοπάτια. Προτείνεται ο χαρακτηρισμός ως ΖΑΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου. Πρόκειται για την ζώνη με την μικρότερη όχληση και χωρίς υποδομές εκτός από το Καταφύγιο ανάγκης στην θέση Λιβαδάκι. Στην ζώνη αυτή έχει αποφευχθεί μέχρι σήμερα να αναπτυχθούν υποδομές για τους επισκέπτες ως αντιστάθμισμα για την μεγάλη κίνηση που παρατηρείται στο οροπέδιο των Μουσών, κυρίως για να διατηρούνται σε ηρεμία οι συνθήκες για την πανίδα.

β) Διατήρηση της ζώνης Β ως έχει λόγω της εμπεδωμένης προστασίας και των ειδικών ρυθμίσεων.

γ) Χαρακτηρισμό μιας τρίτης ΖΠΦ που περιλαμβάνει το υπόλοιπο των εκτάσεων ΑΦΠ, εντός και εκτός τόπου Natura. Τα όρια είναι σαφή, καθώς οι ΑΦΠ οριοθετούνται και αναγνωρίζονται από δρόμους. Ανάμεσα στις τρεις ΑΦΠ υπάρχουν ο δρόμος που οδηγεί στο καταφύγιο Χριστάκη, ο δρόμος για το ΚΕΟΑΧ, το ΚΕΟΑΧ και η στρατιωτική πίστα καθώς και ο «δρόμος» μέσα στην κοίτη του ρέματος

Ξηρολάκι. Αυτοί οι δρόμοι και η στρατιωτική πίστα εξαιρούνται. Στην ΖΠΦ αυτή μπορεί να ασκείται κτηνοτροφία, λαμβάνοντας υπόψη την διατήρηση της βιοποικιλότητας και σύμφωνα με το Σχέδιο βόσκησης που αναμένεται να εκπονηθεί.

δ) Χαρακτηρισμό των υπολοίπων εκτάσεων της υφιστάμενης Ζώνης Γ του Εθνικού Πάρκου και της περιφερειακής του ζώνης ως ΖΔΟΕ με ρυθμίσεις για την κτηνοτροφία και τις υλοτομίες που αποτελούν τις κύριες παραγωγικές δραστηριότητες, εκτός του τουρισμού αναψυχής στην φύση.

Ε) Χαρακτηρισμό ζωνών πλησίον του Λιτοχώρου που βρίσκονται εντός του τόπου Natura ως ΖΒΔΦΠ. Παρόμοια ο αρχαιολογικός χώρος των Λειβήθρων που βρίσκεται εντός του θεσμοθετημένου Εθνικού Πάρκου προτείνεται να χαρακτηριστεί ως ΖΒΔΦΠ.

Ακολουθεί σύγκριση των δύο προτάσεων.

Πίνακας 4.15. Σύγκριση των δύο εναλλακτικών προτάσεων των ζωνών του Εθνικού Πάρκου Ολύμπου

Ισχύον ΠΔ για το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου	**Πρόταση Α**	**Πρόταση Β – η λύση που επιλέχθηκε**
Ζώνη Α' - Περιοχή Προστασίας της Φύσης	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Α	ΖΑΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου
Ζώνη Β' - Περιοχή Προστασίας της Φύσης	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Β	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Α
Ζώνη Γ' - Περιοχή του Εθνικού Πάρκου	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Γ	ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Β
Περιφερειακή Ζώνη (Ζώνη Δ')	Περιφερειακή Ζώνη Εθνικού Πάρκου Ολύμπου	ΖΔΟΕ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου με διάκριση σε 3 ζώνες, η μία εκ των οποίων περιλαμβάνει τα υφιστάμενα ΚΑΖ.
Έκταση τόπου Natura εκτός Εθνικού Πάρκου	ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου	ΖΒΔΦΠ Λιτοχώρου με ευρύτερα όρια
Έκταση Αρχαιολογικού χώρου Λειβήθρων	Τμήμα της ΖΠΦ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου Γ	ΖΒΔΦΠ Αρχαιολογικού χώρου Λειβήθρων*
Υφιστάμενες Αδιατάραχτες Φυσικές Περιοχές	Έκδοση Υπουργικής Απόφαση για τις ΑΦΠ	-

Σε σχέση με τις ειδικές χρήσεις στις Ζώνες Προστασίας και τις επιπτώσεις από τις προτεινόμενες ρυθμίσεις σημειώνεται ότι η θεσμοθέτηση ζωνών δεν έχει ως στόχο να υποκαταστήσει την διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (εκπόνηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και Δέουσα εκτίμηση για την επίπτωση στους τόπους Natura με την εκπόνηση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης), αλλά να θέσει το πλαίσιο των χρήσεων γης και των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων επ' ωφελεία της βιοποικιλότητας, λαμβάνοντας υπόψη την ιστορία της κάθε περιοχής και των υφιστάμενων δραστηριοτήτων.

Στους πίνακες των κεφαλαίων με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις ανά ζώνη (κεφάλαιο 4.3.2.8) σημειώνεται για ποιον λόγο επιλέχθηκε η συγκεκριμένη ρύθμιση ώστε να είναι σε συνάφεια την αξιολόγηση των στοιχείων (κεφάλαιο 3) και την παρουσίαση των πιέσεων και απειλών που προηγήθηκε.

Σε σχέση με τις ανθρώπινες δραστηριότητες που αφορούν το περιβάλλον των οικισμών δεν τίθεται κάποιος περιορισμός για την ανάπτυξή τους. Σε όλους τους οικισμούς περιμετρικά υπάρχει επαρκής χώρος για την ανάπτυξη κατοικιών και δημοσίων υποδομών για την εξυπηρέτησή τους καθώς και της μεταποίησης ή άλλων υποδομών, εκτός των ορίων του Εθνικού Πάρκου. Υπάρχει χώρος για την επέκταση όλων των οικισμών σύμφωνα και με τα πολεοδομικά σχέδια που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Η ανάπτυξη της γεωργίας και της εκτατικής κτηνοτροφίας δεν περιορίζεται και αντιθέτως ευνοείται. Δεν μπορούν όμως να κατασκευαστούν υποδομές για την κτηνοτροφία στις ΖΠΦ, στην υποαλπική ζώνη και τα δάση, κάτι που ήδη απαγορεύεται με τις υφιστάμενες διατάξεις. Στις παρατηρήσεις των πινάκων του κεφαλαίου 4.3.1.8 αναφέρονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται. Η διατήρηση του αγροτικού χαρακτήρα και της βόσκησης στις ημιορεινές περιοχές απαιτείται για την διατήρηση των ενδιαιτημάτων των ειδών. Στον Όλυμπο υπάρχει το πρόβλημα ότι η βόσκηση από μεγαλόσωμες αγελάδες και άλογα Μπορεί να δημιουργήσει σοβαρό πρόβλημα στην χλωρίδα στα νότια έκθεσης φτενά εδάφη της υποαλπικής ζώνης και τον λιβαδιών νότιας έκθεσης χαμηλότερα. Για αυτήν την σωστότερη οργάνωση της βόσκησης και των υποδομών εξυπηρέτησης αυτής θα πρέπει να εκπονηθούν λιβαδοπονικές μελέτες, οι οποίες εκτός από την κλασική εκτίμηση της βοσκοϊκανότητας να λάβουν υπόψη τις ανάγκες διατήρησης των ειδών, πχ του αγριόγιδου.

Για τα δάση και την δασική διαχείριση έχουμε κάνει αναλυτική παρουσίαση ανά συστάδα, διότι μόνο έτσι είναι δυνατόν να υπάρχει πλήρης εικόνα. Η παρουσία των δασών γίνεται στο κεφάλαιο 2.2.5 αυτού του τεύχους και στο αντίστοιχο του ΤΤΑ. Σύνοψη της υφιστάμενης διαχείρισης παρατίθεται στο κεφάλαιο 4.3.2.3, ενώ οι γενικές αρχές για την δασοκομία και οι δυνατότητες για την διατήρηση της βιοποικιλότητας παρουσιάζονται σε υποκεφάλαιο στο 3.4, όπου παρουσιάζεται και το νομικό πλαίσιο για την δασοκομία στις προστατευόμενες περιοχές. Οι ρυθμίσεις που προτείνονται αντανακλούν αυτό το πλαίσιο και εστιάζουν στην διατήρηση ώριμων και υπερώριμων συστάδων και νεκρών ιστάμενων δένδρων που προσφέρουν στην βιοποικιλότητα αλλά και για την αύξηση της φυσικότητας σε συστάδες δασών.

Η θήρα είναι μια δραστηριότητα η οποία ασκείται σε ορισμένα τμήματα του Εθνικού Πάρκου. Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις διατηρούν την δυνατότητα άσκησής της στις εκτάσεις της ΖΠΦ 2 και της έκτασης που εντάσσεται στην κατηγορία ΖΔΟΕ που δεν είναι ΚΑΖ, αν και θεωρούμε ότι με την συνεχή αύξηση των επισκεπτών στο Εθνικό Πάρκο θα πρέπει τα ζήτημα να επανεξεταστεί στο μέλλον, προς αποφυγή ατυχημάτων.

Οι τεχνικές υποδομές και τα δίκτυα ωφέλειας επιτρέπονται, στις ΖΔΟΕ και την ΖΒΔΦΠ 1. Στην συγκεκριμένη περίπτωση αφορά κυρίως υφιστάμενους δρόμους και δίκτυο ύδρευσης. Στην περίπτωση της οδού προς τα Πριόνια εξετάστηκε η δυνατότητα να κλείσει λόγω του φόρτου που δημιουργεί σοβαρή όχληση και δυσαρέσκεια των επισκεπτών προς το αναψυκτήριο στα Πριόνια και την μετατροπή μεγάλης έκτασης σε άτυπο πάρκινγκ, αλλά δεν προτάθηκε κάποια αλλαγή. Σε κάθε περίπτωση μια μελέτης διαχείρισης επισκεπτών μπορεί να ρυθμίσει τις προσβάσεις των επισκεπτών, επιτρέποντας όμως την πρόσβαση προς το παλιό μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου που είναι τόπος λατρείας.

Οι ΑΠΕ δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην ορνιθοπανίδα και τα χειρόπτερα αλλά και μετατρέπουν φυσικές εκτάσεις εκτός της ίδιας της υποδομής και με τα δίκτυα δρόμων και καλωδίων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Λαμβάνεται υπόψη επίσης ότι στον Όλυμπο υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις που είναι Περιοχές Άνευ Δρόμων. Για τον λόγο αυτόν δεν επιτρέπονται εκτός από την ανάγκη εξυπηρέτησης των υποδομών του πρωτογενούς τομέα.

Οι ειδικές εξορύξεις επιτρέπονται στις ΖΔΟΕ μετά από διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης. Η δυνατότητα διατηρείται κυρίως για την περίπτωση ανεύρεσης σπάνιων γαιών που θα μπορούσαν να εξορυχθούν υπογείως.

Ο τουρισμός και η αναψυχή έχουν μεγάλες δυνατότητες στο Εθνικό Πάρκο του Ολύμπου και Παρουσιάζεις συνεχώς αυξητικές τάσεις, αλλά οι ειδικές δραστηριότητες με μηχανικά μέσα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν σοβαρή όχληση, όπως και η υπαίθρια κατασκήνωση. Ειδικά στον Όλυμπο με την μεγάλη επισκεψιμότητα αυτές οι δραστηριότητες δεν πρέπει να επιτραπούν. Οι τουριστικές εγκαταστάσεις θα πρέπει να αναπτυχθούν περιμετρικά εντός ή κοντά στους οικισμούς, εκτός Εθνικού Πάρκου. Ο στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη του περιπατητικού τουρισμού και η ορειβασία για τα οποία υπάρχει διεθνές ενδιαφέρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΕΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ

Το Σχέδιο Διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής (ΠΠ) αποτελεί το επιχειρησιακό έγγραφο που προσδιορίζει τους τρόπους και τα μέσα για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί για την προστασία και διατήρηση των προστατευτέων αντικειμένων της περιοχής.[13]

Οι προστατευόμενες περιοχές δεν ταυτίζονται απολύτως με το δίκτυο Natura. Η επικάλυψη ΕΖΔ και ΖΕΠ και η γειτνίαση περιοχών του δικτύου Natura 2000 και άλλα ζητήματα που αφορούν την διατήρηση των ειδών οδηγούν στην συγκρότηση προστατευόμενων περιοχών σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 4685/2020.

Υπάρχει συνεπώς υποχρέωση συνδυασμού των μέτρων που να αφορούν συγκεκριμένες περιοχές Natura αλλά και της συνένωσης αυτών σε ΠΠ. Θα πρέπει δηλαδή τα προτεινόμενα μέτρα να αναφέρονται τόσο στις ΠΠ, όσο και σε εκάστη των τόπων Natura. Είναι απολύτως απαραίτητο όμως να υιοθετηθούν οι υποχρεώσεις περί διαχείρισης των τόπων του δικτύου Natura 2000.

Οι υποχρεώσεις περί διαχείρισης των περιοχών του δικτύου Natura 2000 απορρέουν από τα άρθρα 6 και 7 της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και τα άρθρα 3 και 4 της Οδηγίας για τα Πτηνά. Τα εν λόγω άρθρα περιέχουν διατάξεις που διέπουν τη διατήρηση και τη διαχείριση των περιοχών του δικτύου Natura 2000 και που καθορίζουν στον μεγαλύτερο βαθμό τη σχέση μεταξύ της διατήρησης και άλλων κοινωνικο-οικονομικών δραστηριοτήτων. Ήδη στο προοίμιο, η Οδηγία των Οικοτόπων δηλώνει ότι «*σε κάθε χαρακτηρισμένη ζώνη, θα πρέπει να εφαρμόζονται τα αναγκαία μέτρα σε σχέση με τους στόχους διατήρησης που έχουν οριστεί*». Οι στόχοι διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών σε επίπεδο τόπου πρέπει να είναι μετρήσιμοι, ενδεδειγμένοι για την κάθε ΕΖΔ, περιεκτικοί και συνεκτικοί και να λαμβάνουν πλήρως υπόψη[14]:

- Τις οικολογικές απαιτήσεις για τα είδη & τους τύπους οικοτόπων που παρατίθενται στο τυποποιημένο έντυπο δεδομένων Natura 2000 (δηλ. που απαντώνται στον τόπο, εκτός από εκείνα των οποίων η παρουσία είναι μη σημαντική σύμφωνα με το ΤΕΔ),

[13] Σύμφωνα με τον νόμο 4685/2020: τα Σχέδια διαχείρισης περιλαμβάνουν :
αα. Τους στόχους διατήρησης και την πιθανή ιεράρχηση προτεραιοτήτων διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής,
ββ. διαχειριστικές δράσεις, παρεμβάσεις και μέτρα που είναι απαραίτητα για να επιτευχθεί ή να διατηρηθεί η ικανοποιητική διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου. Οι σχετικές δράσεις και τα σχετικά μέτρα δύναται να εξειδικεύονται για επιμέρους στοιχεία του προστατευτέου αντικειμένου ανάλογα με τις οικολογικές τους απαιτήσεις, τον βαθμό διατήρησής τους και τις πιέσεις ή απειλές που αντιμετωπίζουν,
γγ. την εξειδίκευση των όρων και περιορισμών άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων που είναι απαραίτητα για την ικανοποιητική διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου καθώς και, όπου είναι αναγκαίο, τις ειδικότερες μελέτες που πρέπει να εκπονηθούν για την εξειδίκευση ή/και οριστικοποίηση του περιεχομένου προτεινόμενων διαχειριστικών δράσεων και μέτρων και
δδ. τις κατευθύνσεις και τις προτεραιότητες για την υλοποίηση έργων, δράσεων και μέτρων που απαιτούνται για την αποτελεσματική προστασία, διαχείριση και αποκατάσταση των αντικειμένων που προστατεύονται κατά περίπτωση, καθώς και τα κατάλληλα προγράμματα παρακολούθησης του προστατευτέου αντικειμένου και αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης.
Στα σχέδια διαχείρισης περιλαμβάνονται σχέδια δράσης, στα οποία εξειδικεύονται τα αναγκαία μέτρα, δράσεις, έργα και προγράμματα, οι φάσεις, το κόστος, οι πηγές και οι φορείς χρηματοδότησής τους, καθώς και το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης τους και οι φορείς εφαρμογής τους.

[14] https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_EL.pdf

- την τοπική, περιφερειακή, εθνική κατάσταση διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών,
- τη συνολική συνοχή του δικτύου Natura 2000 και
- το υψηλότερο επίπεδο στόχων διατήρησης σε εθνικό/βιογεωγραφικό επίπεδο και τη συμβολή του τόπου σε αυτούς.

Ειδικότερα:

- Το **άρθρο 6 παράγραφος 1** προβλέπει τον καθορισμό των αναγκαίων μέτρων διατήρησης, εστιάζοντας σε θετικά και προληπτικά μέτρα για την επίτευξη των στόχων διατήρησης που έχουν τεθεί σε κάθε περιοχή με σκοπό τη διατήρηση ή την αποκατάσταση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και των ειδών των Παραρτημάτων I και II της Οδηγίας για τους Οικοτόπους και των ειδών του Παραρτήματος I της Οδηγίας για τα πτηνά και τα μεταναστευτικά πτηνά με τακτική διέλευση.
- Το **άρθρο 6 παράγραφος 2** προβλέπει τη λήψη μέτρων για την αποφυγή τόσο της υποβάθμισης των οικοτόπων και των ενδιαιτημάτων των ειδών, όσο και των σημαντικών ενοχλήσεων που έχουν επιπτώσεις στα είδη. «*Τα μέτρα αυτά υπερβαίνουν τα μέτρα διαχείρισης που είναι απαραίτητα για σκοπούς διατήρησης, δεδομένου ότι τα τελευταία καλύπτονται ήδη από το άρθρο 6 παράγραφος 1*». Η φύση των μέτρων πρέπει να είναι προληπτική και «*δεν είναι αποδεκτό να λαμβάνονται μέτρα αφού προκύψει υποβάθμιση ή ενοχλήσεις (υπόθεση C-418)*». Οι πρόνοιες της παραγράφου 2 εφαρμόζονται στις ΕΖΔ, στους ΤΚΣ και στις ΖΕΠ, αναφορικά με την εκτέλεση όλων των συνεχιζόμενων παρελθόντων, τρεχουσών ή μελλοντικών δραστηριοτήτων (όπως η γεωργία, η αλιεία, η διαχείριση των υδάτων), ή προβλέψιμα συμβάντα προκαλούμενα από τον άνθρωπο ή τη φύση.
- Οι παράγραφοι 3 και 4 του άρθρου 6 δεν αφορούν την καθαυτό διαχείριση των περιοχών του δικτύου N2K, αλλά καθορίζουν τις διαδικαστικές και ουσιαστικές εγγυήσεις που διέπουν τα σχέδια και έργα τα οποία είναι δυνατόν να επηρεάζουν σημαντικά έναν τόπο Natura 2000.

5.1 Στόχοι διαχείρισης

5.1.1 Οργάνωση στόχων διατήρησης προστατευτέου αντικειμένου

Οι Στόχοι Διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής αποτελούν το πλαίσιο αρχών για την συνύπαρξη φυσικού περιβάλλοντος και ανθρώπου στην προστατευόμενη περιοχή, όπου αυτό συμβαίνει.

Οι Στόχοι Διαχείρισης της περιοχής πρέπει να προκύπτουν από το σκεπτικό και τη φιλοσοφία της πρότασης *οριοθέτησης και ζωνοποίησης της περιοχής και του προστατευτέου αντικειμένου* (κεφ. 4 της ΕΠΜ), και να ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των προστατευτέων αντικειμένων που έχουν αναγνωριστεί ως «πολύ σημαντικά». Θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτιστικές απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών της περιοχής, καθώς και τις περιφερειακές και τοπικές ιδιομορφίες σύμφωνα με το άρθρο 2 της οδηγίας 92/43/ΕΚ.

Συνεπώς οι Στόχοι Διαχείρισης πρέπει να:

- ανταποκρίνονται στις οικολογικές ανάγκες του προστατευτέου αντικειμένου, διασφαλίζοντας τις αναγκαίες συνθήκες για την ικανοποιητική διατήρησή του,

- υποστηρίζουν – εξειδικεύουν τους γενικούς θεσμικούς όρους και περιορισμούς που έχουν προταθεί (Κεφάλαιο 4),

- στοχεύουν στην άρση ή τουλάχιστον στον μετριασμό των κύριων πιέσεων/απειλών, στις οποίες υπόκειται το προστατευτέο αντικείμενο,

- συνεκτιμούν την ύπαρξη ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, τις ανάγκες διαβίωσης των τοπικών πληθυσμών και τις δυνατότητες αξιοποίησης συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών.

Κατά σειρά προτεραιότητας και σημασίας οι κατηγορίες των στόχων διαχείρισης μιας προστατευόμενης περιοχής είναι οι εξής:

I. <u>Στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών (μεμονωμένα ή κατά ομάδες) ανά τόπο NATURA.</u>

Αποτελούν μία δέσμη συγκεκριμένων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν σε έναν τόπο NATURA προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο τόπος αυτός θα συμβάλλει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην επίτευξη της Ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης στο κατάλληλο επίπεδο (εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, λαμβανομένης υπόψη της φυσικής κατανομής των εν λόγω ειδών ή τύπων οικοτόπων). Οι Στόχοι Διατήρησης θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη και, στο βαθμό που είναι εφικτό, να ενσωματώνουν τους ειδικούς στόχους διατήρησης και τις επιθυμητές τιμές αναφοράς, όπως αυτά έχουν εκτιμηθεί από το έργο της Εποπτείας 2014-2015 ή υπό το φως νέων δεδομένων ή σχετικής πείρας που αποκτήθηκε μετά το έργο της Εποπτείας 2014-2015.

Οι στόχοι διατήρησης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της ΕΕ πρέπει να είναι όσο το δυνατό πιο εξειδικευμένοι και με ποσοτικά χαρακτηριστικά είτε αυτά αφορούν σε έκταση (π.χ. ενός τ.ο., παρουσία πληθυσμών ενός είδους) είτε σε μεγέθη πληθυσμών, συνδεόμενα κατά το δυνατόν με τις Επιθυμητές Τιμές Αναφοράς που έχουν προσδιορισθεί για το είδος. Σε κάθε περίπτωση οι στόχοι διατήρησης πρέπει να είναι απολύτως συνδεδεμένοι με τους τύπους οικοτόπων και τα είδη που συνθέτουν το προστατευτέο αντικείμενο ενός τόπου Natura και στο πλαίσιο αυτό να υπηρετούν τη διατήρησή του σε ικανοποιητικό επίπεδο.

II. <u>Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και αντιμετώπισης κινδύνων (π.χ. διάβρωση, πλημμύρες).</u>

Οι εν λόγω στόχοι διαχείρισης θα πρέπει να συνδέονται με τα προστατευτέα αντικείμενα κάθε περιοχής και διασφαλίζουν:

α) την άσκηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων με τρόπο ώστε να πάψουν να αποτελούν πιέσεις ή απειλές μέσω της πρόληψης ή αντιμετώπισης των σημαντικών επιπτώσεων αυτών στα προστατευτέα αντικείμενα,

β) την αειφόρο διαχείριση των οικοσυστημάτων, των φυσικών πόρων, του πολιτιστικού πλούτου και των τοπίων με τρόπο που διατηρείται η ακεραιότητα των συστημάτων,

γ) την αντιμετώπιση των κινδύνων καταστροφών και την επίτευξη κατάλληλης προσαρμογής, αναφορικά με συμβάντα που μπορούν να προβλεφθούν (π.χ. ατυχηματική ρύπανση, πλημμύρες, διάβρωση).

Στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων έχουν κανονιστικό χαρακτήρα ως προς τη ρύθμιση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και κατ' εφαρμογή της ιεραρχικής σχέσης μεταξύ Προεδρικού

Διατάγματος (χαρακτηρισμού, ζωνοποίησης και προσδιορισμού χρήσεων της προστατευόμενης περιοχής) και Υπουργικής Απόφασης (Σχέδιο Διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής).

III. Στόχοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών

Οι στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης εστιάζουν στην βελτίωση της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των προστατευόμενων περιοχών, στο πλαίσιο που θέτουν οι στόχοι διαχείρισης των δύο προηγούμενων κατηγοριών στην συγκεκριμένη προστατευόμενη περιοχή.

Θα πρέπει να υπηρετούν αφενός την κοινωνική ευημερία και αφετέρου τη διατήρηση των οικοσυστημάτων και των παρεχόμενων αγαθών και υπηρεσιών τους. Η ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού, ιστορικού και πολιτιστικού πλούτου των περιοχών αποτελεί κύριο εργαλείο για την επίτευξή τους. Σημαντική παράμετρος είναι η αξιοποίηση ανανεώσιμων φυσικών πόρων και η ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών και πόρων, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπονομεύονται οι στόχοι διατήρησης του προστατευτέου αντικειμένου.

5.1.2 Στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών ανά περιοχή NATURA

5.1.2.1 Τύποι οικοτόπων και είδη προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων

Οι στόχοι διατήρησης/αποκατάστασης τύπων οικοτόπων και ειδών ανά τόπο NATURA είναι σύμφωνοι με τις ανάγκες των ειδών και διατυπώνονται με γενικότερο σκοπό να συμβάλλουν:

- στην επίτευξη της ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων και ειδών,
- στην ακεραιότητα της περιοχής μελέτης και στην αειφόρο χρήση των πόρων της,
- στην συνοχή του δικτύου Natura.

Δυστυχώς δεν έχει υπάρξει μεγάλη εξειδίκευση των στόχων διατήρησης στο έργο της εποπτείας 2014-2015 για τους τ.ο. και τα είδη. Στην πραγματικότητα ήταν το πρώτο έργο με συστηματικές καταγραφές και δεν υπήρχε μεγάλη εμπειρία για το ζήτημα στους ερευνητές. Για πολλά προστατευτέα είδη και τ.ο. υπάρχει αναφορά μόνο σε Γενικούς στόχους διατήρησης όπου υπάρχει αναφορά:

- σε «διασφάλιση του Βαθμού διατήρησης» αν έχει αποδοθεί ο βαθμός Α,
- η «διατήρηση του του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα» και «η επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Α μακροπρόθεσμα, ήτοι σε 4 εξαετίες» αν έχει αποδοθεί ο βαθμός Β,
- στην περίπτωση όπου ο Βαθμός Διατήρησης έχει αξιολογηθεί ως C προτείνεται να είναι η επίτευξη του Βαθμού Διατήρησης Β βραχυπρόθεσμα.

Περιλαμβάνονται επίσης για ορισμένα, λίγα, είδη αναφορές στην Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς (ΕΤΑ) πληθυσμού και εύρους εξάπλωσης σε τοπικό επίπεδο. Τα δεδομένα αυτά έχουν παρουσιαστεί στο πρώτο τεύχος της μελέτης, στους πίνακες του κεφαλαίου 2.2. Είναι επιτακτικό να προσδιοριστούν με μεγαλύτερη σαφήνεια οι ΕΤΑ και οι Στόχοι Διατήρησης για τ.ο. και είδη σε τοπικό επίπεδο[15]. Αυτό θα γίνει

[15] Υπάρχει σύγχυση σχετικά με τους όρους. Σύμφωνα με νεότερες τάσεις για τον όρο ΕΤΑ αυτός προτείνεται να χρησιμοποιείται σε βιογεωγραφικό επίπεδο ή σε επίπεδο χώρας ή ευρύτερης περιοχής και σε τοπικό επίπεδο

από το ΥΠΕΝ μετά την ολοκλήρωση του επόμενου κύκλου της παρακολούθησης της κατάστασης διατήρησης τ.ο. και ειδών. Η πρόσφατη επίσημη έκδοση των στόχων διατήρησης αφορά τ.ο. και είδη μόνο σε επίπεδο χώρας[16], ενώ δεν έχουν διατυπωθεί ακόμη στόχοι διατήρησης για όλα τα είδη και καθόλου για ασπόνδυλα και για την ορνιθοπανίδα.

Σύμφωνα με την Υπουργική απόφαση οι ορισμοί έχουν ως εξής:

Α) Η κατάσταση διατήρησης ενός φυσικού τύπου οικοτόπου (που αναφέρονται στην απόφαση) θεωρείται ικανοποιητική όταν:

α) η περιοχή της φυσικής κατανομής του και οι εκτάσεις που περιέχει μένουν σταθερές ή αυξάνονται,

β) η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για την μακροπρόθεσμη συντήρησή του υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον και

γ) η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών κρίνεται ικανοποιητική.

Για τους φυσικούς τύπους οικοτόπων (που αναφέρονται στην απόφαση) οι ποσοτικοί στόχοι διατήρησης σε εθνικό επίπεδο καθορίζονται ως προς την έκταση τους. Η έκταση που καταλαμβάνει ένας φυσικός τύπος οικοτόπου ορίζεται ως το σύνολο της επιφάνειας που καλύπτει στις περιοχές / θέσεις όπου εμφανίζεται, εντός και εκτός του Ευρωπαϊκού Οικολογικού Δικτύου Natura 2000.

Β) Η κατάσταση διατήρησης ενός είδους (που αναφέρεται στην απόφαση) κρίνεται ως ικανοποιητική όταν:

α) τα δεδομένα τα σχετικά με την πορεία των πληθυσμών του οικείου είδους δείχνουν ότι το είδος αυτό εξακολουθεί και μπορεί να εξακολουθεί μακροπρόθεσμα να αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο των φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκει,

β) η περιοχή της φυσικής κατανομής του είδους αυτού δεν φθίνει ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί κατά το προβλεπτό μέλλον και

γ) υπάρχει και θα συνεχίσει πιθανόν να υπάρχει ένας οικότοπος σε επαρκή έκταση ώστε οι πληθυσμοί του είδους να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα.

Για τα είδη χλωρίδας και πανίδας του (που αναφέρονται στην απόφαση) οι ποσοτικοί στόχοι διατήρησης σε εθνικό επίπεδο καθορίζονται ως προς τρεις παραμέτρους:

α) το μέγεθος του πληθυσμού (ο οποίος ορίζεται ως αριθμός ατόμων ή έκταση),

β) την εξάπλωση (η περιοχή της φυσικής κατανομής του είδους σε κελιά παρουσίας),

γ) το ενδιαίτημα (η έκταση που καταλαμβάνει το είδος, οριζόμενη από βιοτικούς και αβιοτικούς χαρακτηριστικούς παράγοντες, στην οποία ενδιαιτάται το είδος σε οποιοδήποτε από τα στάδια του βιολογικού του κύκλου).

προτείνεται η χρήση του όρου Στόχος διαχείρισης (ως προς τον πληθυσμό, την πυκνότητα πληθυσμού. το εύρος εξάπλωσης κλπ)

[16] Υπ. Απόφαση: Καθορισμός εθνικών στόχων διατήρησης φυσικών τύπων οικοτόπων και ειδών ενωσιακού ενδιαφέροντος. (ΦΕΚ 1375 Β 21/04/2021)

Η έλλειψη ΕΤΑ ειδικά για τους πληθυσμούς για τα περισσότερα είδη είναι ένα σοβαρό ζήτημα διότι αυτές οδηγούν με σαφήνεια στην διατύπωση ειδικών στόχων ανά περιοχή. Αντιθέτως για τους τ.ο. είναι μικρότερο το πρόβλημα καθώς ο ειδικός στόχος σε κάθε περίπτωση είναι η διατήρηση καλής κατάστασης ή η βελτίωσή της και η διατήρηση στην έκταση όπου είχαν καταγραφεί εξ αρχής. Η γνώση της δομής και λειτουργίας των τ.ο. μπορεί να οδηγήσει σε ειδικούς στόχους για κάθε τόπο NATURA και σε σαφώς προσδιορισμένα (και εντοπισμένα στον χώρο) μέτρα. Για τα είδη, αν και δεν υπάρχουν διατυπωμένοι στόχοι στην μεγάλη πλειοψηφία, η γνώση της βιολογίας τους μπορεί να οδηγήσει σε ορισμένες περιπτώσεις σε προτάσεις βάσει της σημερινής κατάστασης και των ιστορικών δεδομένων σε κάθε τόπο NATURA.

Στην αξιολόγηση που παρουσιάστηκε στο Κεφάλαιο 3.1.1 της μελέτης επιλέχθηκαν, με τις μέχρι σήμερα πληροφορίες και επίσημες αξιολογήσεις, οι τ.ο. και τα είδη με υψηλή προτεραιότητα για λήψη διαχειριστικών μέτρων διατήρησης. **Εννοείται ότι επιβάλλεται η προστασία συνολικά της βιοποικιλότητας και ιδίως των ειδών που προστατεύονται βάσει της νομοθεσίας. Τα είδη προτεραιότητας όμως καλύπτουν και τις ανάγκες των υπολοίπων ειδών.** Ορισμένοι τύποι οικοτόπων, μπορεί να μην ιεραρχήθηκαν ως υψηλής προτεραιότητας ώστε να επιβάλλεται η προστασία τους. Θα πρέπει όμως να διαχειρίζονται ως ενδιαίτημα των ειδών, π.χ. οι καλαμιώνες αυτοί καθαυτοί δεν αξιολογούνται ως σημαντικοί ως τ.ο. αλλά θα πρέπει να διαχειρίζονται με τρόπο κατάλληλο για τη διατήρηση ορισμένων ειδών που καταφεύγουν σε αυτούς, τρέφονται ή αναπαράγονται.

Ακολουθούν πίνακες των τ.ο. και ειδών που έχουν ιεραρχηθεί ως υψηλής προτεραιότητας για τη λήψη διαχειριστικών μέτρων για τη διατήρησή τους και οι κύριες ΟΧΕ όπου είναι σήμερα παρόντα τα είδη. Παρατίθενται επίσης οι διαθέσιμοι σαφείς στόχοι διαχείρισης (γενικοί ή ειδικοί - οι πιο εξειδικευμένοι όπου υπάρχουν). Σε παρένθεση παρατίθενται σχόλια όπου κρίθηκε απαραίτητο. Δεν αναφέρονται οι ΕΤΑ που αναφέρονται με γενικό τρόπο στην κατανομή σε γενικό επίπεδο εκτάσεων 10Χ10 Km ή σε πιθανότητα παρουσίας κατά τις δειγματοληψίες. **Επιλέχτηκε δηλαδή να παρουσιαστούν τα στοιχεία που μπορούν να οδηγήσουν σε όσο γίνεται πιο σαφή μέτρα. Οι στόχοι για τ.ο. και είδη εκτός ορνιθοπανίδας αναφέρονται αποκλειστικά στις εκτάσεις των ΕΖΔ.**

Για την ορνιθοπανίδα δεν έχουν θεσμοθετηθεί στόχοι διατήρησης σε επίπεδο χώρας. Το αποτέλεσμα του έργου της εποπτείας δεν ήταν επαρκές. **Για την αντιμετώπιση διατυπώνονται, για τις ανάγκες αυτού του έργου, στον πίνακα (σε παρένθεση) μερικοί βασικοί στόχοι για ορισμένα είδη που προκύπτουν από τα ιστορικά δεδομένα για την παρουσία των ειδών και τη γνώση για τα κρίσιμα ενδιαιτήματα, όπου υπάρχει**. Πρόκειται για στόχους μάλλον αυτονόητους αλλά σαφείς που μπορούν να διατυπωθούν λόγω της σχετικά καλής γνώσης των περιοχών και της παρουσίας αυτών των ειδών σε αυτές. **Αυτά διατυπώνονται για είδη για τα οποία κρίνεται κρίσιμη η παρέμβαση την επόμενη πενταετία**. Στην συνέχεια, μετά από καλύτερη γνώση για τα είδη στις περιοχές, θα πρέπει να διατυπωθούν σαφείς μετρήσιμοι στόχοι ώστε να χρησιμοποιηθούν ως βάση για την εφαρμογή μέτρων στην επόμενη διαχειριστική περίοδο. Σημειώνεται ότι στόχοι διατήρησης για την ορνιθοπανίδα διατυπώνονται μόνο για τις δύο ΖΕΠ. Τα είδη ορνιθοπανίδας παρατίθενται και στους πίνακες των ΕΖΔ για να λαμβάνονται υπόψη στην περίπτωση που κάποιοι στόχοι από τ.ο. ή είδη είναι σε μεγάλη αντίθεση με την διατήρησή τους στην περιοχή. Για τον Όλυμπο προτείνονται και μέτρα επανεισαγωγής για είδη που έχουν εξαφανιστεί από την περιοχή, όπως ο γυπαετός – το μοναδικό είδος χαρακτηρισμού της ΖΕΠ.

Οι ακριβείς στόχοι διατήρησης, όπως και όπου έχουν διατυπωθεί στο έργο της εποπτείας (του 2015) τ.ο. και ειδών, παρατίθενται στο ΠΑ (πίνακες 2.2-3). Στους πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται:

- Οι γενικοί στόχοι για τ.ο. και είδη στον αντίστοιχο τόπο Natura.
- Οι ειδικοί στόχοι διατήρησης για τ.ο. και είδη στον αντίστοιχο τόπο Natura σύμφωνα με το έργο της εποπτείας (2014- 2015). Όπου αναφέρονταν χρόνος επίτευξης του στόχου , αυτός μεταφέρεται

κατά έξι χρόνια στην περίπτωση που δεν έχει εφαρμοστεί κάποια δράση (με πλάγια στοιχεία). Όπου οι στόχοι διατήρησης ήταν πολύ περιγραφικοί και στην ουσία περιείχαν γενικά στοιχεία, αυτά έχουν περικοπεί και αναφέρονται μόνο τα ουσιώδη ως προς την διαχείριση. Οι στόχοι όπως είχαν διατυπωθεί από το έργο της εποπτείας αναφέρονται στο αντίστοιχο κεφάλαιο 2.2 του ΤΤΑ.

- Σε παρένθεση πρόσθετα στοιχεία που προκύπτουν από τις αναλύσεις αυτής της μελέτης, σύμφωνα με την γνώμη των ειδικών.

- Για την ορνιθοπανίδα διατυπώνεται η πρόταση στόχων διατήρησης σύμφωνα με το διαθέσιμο προσχέδιο του έργου «LIFE IP 4 NATURA – Integrated Actions for the Conservation and Management of NATURA 2000 Sites, Species, Habitats and Ecosystems in Greece» και την δράση «Δράση C.7: Καθορισμός Στόχων Διατήρησης για ΕΖΔ και ΖΕΠ». Αυτά σημειώνονται με πλάγια γράμματα στο αντίστοιχο πεδίο του πίνακα. Σημειώνεται ότι δεν έχουν οριστεί ΕΤΑ για όλα τα είδη από το έργο, λόγω έλλειψης δεδομένων και έχει προταθεί τριετής παρακολούθηση των πληθυσμών τους.

- Για την ορνιθοπανίδα αναφέρονται επίσης οι στόχοι διατήρησης για τα ενδιαιτήματα της ορνιθοπανίδας σύμφωνα με το προσχέδιο του προαναφερόμενου έργου.

Όταν δεν υπάρχει διατυπωμένος Ειδικός Στόχος Διατήρησης για το είδος στον τόπο Natura, ο Γενικός Στόχος Διατήρησης είναι η βελτίωση κατά μία βαθμίδα του υφιστάμενου βαθμού διατήρησης, όταν αυτός έχει διατυπωθεί.

Σημειώνεται ότι οι στόχοι διαχείρισης διακρίνονται σε: *βραχυπρόθεσμους* (έως 3 έτη), *μεσοπρόθεσμους* (4 έως 6 έτη) και *μακροπρόθεσμους* (7 έως12 έτη).

Πίνακας 5.1. Στόχοι διατήρησης τ.ο. και ειδών προτεραιότητας για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ**: Λιμνίο	**ΤΑΜ**: Ταμευτήρας	**ΔΛΠ**: Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ**: Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ**: Δάση ελάτης	**ΔΟΞ**: Δάση οξυάς	**ΔΟΚ**: Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ**: Δάση δρυός	**ΔΑΠ**: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ**: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ**: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ**: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
	4060	Αλπικοί και βόρειοι ερεικώνες																1		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διατήρησή του είναι αποτέλεσμα των αβιοτικών παραγόντων που επικρατούν στις θέσεις εμφάνισής του, καθώς η βόσκηση είναι μόνο από άγρια πανίδα, επομένως μόνο η προστασία από τη διακίνηση των ανθρώπων είναι απαραίτητη. Αυτή πρέπει να περιοριστεί μόνο στα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	4090	Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διατήρησή του είναι αποτέλεσμα των αβιοτικών παραγόντων που επικρατούν στις θέσεις εμφάνισής του, καθώς η βόσκηση είναι μόνο από άγρια πανίδα. Επομένως μόνο η προστασία από τη διακίνηση των ανθρώπων είναι απαραίτητη. Αυτή πρέπει να περιοριστεί μόνο στα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	6170	Ασβεστούχοι αλπικοί και υποαλπικοί λειμώνες																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διακίνηση των ανθρώπων πρέπει να περιοριστεί στα υπάρχοντα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	6230	Χλοώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλων ειδών, σε πυριτιούχα υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των υποορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διατήρησή του είναι αποτέλεσμα των αβιοτικών παραγόντων που επικρατούν στις θέσεις εμφάνισής του, καθώς η βόσκηση είναι μόνο από άγρια πανίδα. Στα χαμηλότερα υψόμετρα υπάρχει βόσκηση από αγελάδες, που πρέπει όμως να περιοριστεί. Επίσης ο τύπος οικοτόπου είναι ιδιαίτερα ευάλωτος από τη διακίνηση των ανθρώπων. Αυτή πρέπει να περιοριστεί μόνο στα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	8140	Λιθώνες της Ανατολικής Μεσογείου																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διακίνηση των ανθρώπων πρέπει να περιοριστεί στα υπάρχοντα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	8210	Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Η διακίνηση των ανθρώπων πρέπει να περιοριστεί στα υπάρχοντα μονοπάτια, καθώς είναι έντονες οι κλίσεις και η τοπογραφία της περιοχής, και μπορεί να υπάρξουν διαβρωτικά φαινόμενα.
	9130	Δάση οξυάς της Asperulo-Fagetum																1		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του».

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ:** Λιμνίο	**ΤΑΜ:** Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ:** Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ:** Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ:** Δάση ελάτης	**ΔΟΞ:** Δάση οξυάς	**ΔΟΚ:** Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ:** Δάση δρυός	**ΔΑΠ:** Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ:** Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ:** Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ:** Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
																				(Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
	9150	Μεσοευρωπαϊκά ασβεστόφιλα δάση οξυάς Cephalanthero-Fagion																3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
	91M0	Παννωνικά-βαλκανικά δάση με ευθύφλοιο και απόδισκο δρυ																3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις παράνομες υλοτομίες που γίνονται κατά μήκος δασικών οδών. (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεων – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές.)
	92C0	Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis (Platanion orientalis)*																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και η βελτίωση της δομής του» Μπορεί να γίνονται ελαφριές παρεμβάσεις με σκοπό την υποβοήθηση της αναγέννησης του κυρίαρχου είδους.
	9340	Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus rotundifolia*																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Κινδυνεύει, κατά τη διάρκεια ξηρών και θερμών καλοκαιριών από πυρκαγιές. Για αυτό πρέπει να λαμβάνονται κάθε καλοκαίρι ιδιαίτερα μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης πυρκαγιών.
	9530	(Υπο)μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα																2		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α. Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις παράνομες υλοτομίες που γίνονται κατά μήκος δασικών οδών. (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
	95A0	Ορο−Μεσογειακά δάση πεύκης μεγάλων υψομέτρων (*Pinus heldreichii* ή *Pinus peuce*)																3		Διασφάλιση του Βαθμού Διατήρησης Α.

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ:** Λιμνίο	**ΤΑΜ:** Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ:** Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ:** Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ:** Δάση ελάτης	**ΔΟΞ:** Δάση οξιάς	**ΔΟΚ:** Μικτά δάση οξιάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ:** Δάση δρυός	**ΔΑΠ:** Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ:** Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ:** Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ:** Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
																				Βασικότερος στόχος είναι «η διατήρηση της έκτασης και της δομής του». Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στις παράνομες υλοτομίες που γίνονται κατά μήκος δασικών οδών. (Αναφέρεται στους στόχους των τ.ο. η δυνατότητα ελαφρών παρεμβάσεις – όταν και εάν χρειάζονται- π.χ. με εξυγιαντικές υλοτομίες και με πολύ μικρή διάσπαση της κομοστέγης για την υποβοήθηση και της αναγέννησης με απομάκρυνση κακόμορφων. Για την πανίδα οι παρεμβάσεις αυτές είναι αρνητικές. Επίσης είναι κοστοβόρες και δεν έχουν πραγματοποιηθεί λόγω κυρίως έλλειψης οδικού δικτύου.)
P	6996	*Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii*		1	1	1		2	2		2		2							v	(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδιαιτημάτων του είδους. Τα ενδιαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
P	6927	*Himantoglossum jankae*		3					3			3	1	1	1	3				v	
P	1590	*Viola delphinantha*	1	2				2	3	3										v	**Εξάπλωση**: Εξάπλωση του είδους να είναι μεγαλύτερη της Επιθυμητής Τιμής Αναφοράς (ΕΤΑ) ή τουλάχιστον ίση με αυτή, ήτοι ≥ 3κελιά 10x10 km. **Πληθυσμός** Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων προκειμένου να γίνει αξιόπιστη εκτίμηση του μεγέθους του πληθυσμού του είδους. **Ενδιαίτημα**: Το ενδιαίτημα του είδους είναι πετρώδεις και βραχώδεις θέσεις σε ανοίγματα δάσους Pinus heldreichii και Pinus nigra, σε απότομους κρημνούς και φαράγγια, σε ασβεστόλιθο. Οι πλησιέστεροι κωδικοί τύπων οικοτόπων που το χαρακτηρίζουν είναι οι 8210 και 9530 (και συγκεκριμένα το είδος απαντάται σε ανοίγματα αυτών).
P		*Achillea ambrosiaca*	1	3				3													
P		*Allium heldreichii*		3				1	1	2	2	1	3		2						
P		*Alyssum handelii*	1	2				3													
P		*Aquilegia ottonis subsp. amaliae*			1			1	1		3	2		1	2						
P		*Asperula muscosa*		2				1	1	3	2	2									
P		*Aubrieta thessala*	1	1				1	1			2	3	2	2						
P		*Beta nana*	1	3				3													
P		*Brassica nivalis*	1	2				1				2									
P		*Campanula oreadum*	1	2				1	2	2	3	2									
P		*Centaurea grbavacensis*		2					1		3	1	2	1	2						
P		*Centaurea grisebachii subsp. transiens*	1	1				2	1			2	2	1	2						
P		*Centaurea incompleta*							2	3		1	2	1	1						
P		*Centaurea litochorea*		1					1			3	2	1	1	3					
P		*Cephalaria tenuiloba*		1				2	1	2		2	3	3	3						
P		*Cerastium theophrasti*	1	3				3													
P		*Corydalis blanda subsp. olympica*	1	2				2													

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ:** Λιμνίο	**ΤΑΜ:** Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ:** Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ:** Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ:** Δάση ελάτης	**ΔΟΞ:** Δάση οξυάς	**ΔΟΚ:** Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ:** Δάση δρυός	**ΔΑΠ:** Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ:** Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ:** Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ:** Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
P		*Dactylorhiza iberica*			1			2	3	2	2	2	2							(Διασφάλιση της καλής κατάστασης των ενδιαιτημάτων του είδους. Τα ενδιαιτήματα αυτά τροφοδοτούνται επαρκώς με νερό και οποιαδήποτε ενέργεια που θα είχε ως αποτέλεσμα τη διακοπή ή την αλλαγή ροής του, όπως οι διανοίξεις δρόμων περιφερειακά των θέσεων τους, η υδρομάστευση, η εκτροπή των ρεμάτων, θα επηρέαζε άμεσα τους πληθυσμούς του. Σημαντική κρίνεται και η αποφυγή βόσκησης στις θέσεις αυτές.)
P		*Epipactis degenii*		1				1	1		2	2								
P		*Epipactis olympica*							2	1	1	1								
P		*Erysimum olympicum*	3	1				1	1	3		3	3	3	3					
P		*Festuca olympica*	1	2				3												
P		*Genista sakellariadis*		3				3	1			3	3	3	3					
P		*Heliosperma pusillum subsp. chromodontum*	1	2	2			2	2		3	2		3	3					
P		*Hieracium gracilifurcum*	2	1				2	3	1	2	2								
P		*Hieracium graecum subsp. szilyanum*	1	2				2												
P	1740	*Jankaea heldreichii*			2			1	1	3	2	2	3							
P		*Ligusticum olympicum*	1					3												
P		*Minuartia setacea subsp. olympica*	1	1				1	1			2								
P		*Poa dolosa*	1	2				3												
P		*Potentilla deorum*	1	2				1	2	3		2								
P	1739	*Ramonda serbica*		2				3	1	3	3	2	2	1	2					
P		*Sedum stefco*		2					3	1			1		1					
P		*Silene oligantha*						1	1		2	1	1	3	3					
P		*Silene parnassica subsp. dionysii*	3	2				1	1	3	2	2								
P		*Stachys recta subsp. olympica*	1	2				1	2											
P		*Taraxacum deorum*	1																	
P		*Taraxacum lingulilobum*							1		3	3		1	2					
P		*Taraxacum olympicola*							1		3	3		1	2					
P		*Taraxacum refectum*							1		3			1	2					
P		*Taraxacum thessalicum*	1	2																
P		*Teucrium chamaedrys subsp. olympicum*		1				1	1	2	3	2	3	3						
P		*Veronica thessalica*	1	3				3												
P		*Viola pseudograeca*	1	1				1	1		3	2								
P		*Viola striis-notata*	1	3				2												
I	1085	*Buprestis splendens*						1	1	2	1	1	1	1	1			1		Σταθεροποίηση και προστασία του πληθυσμού και αναστολή περεταίρω κατακερματισμού των κατάλληλων ενδιαιτημάτων και ταυτόχρονη συνένωση των ήδη κατακερματισμένων.
I	1088	*Cerambyx cerdo*						1	1	2	1	1	1	1	1				v	
I	1083	*Lucanus cervus*						1	1	2	1	1	1	1	1			1	v	
I	6908	*Morimus asper funereus*						1	1	2	1	1	1	1	1			1	v	
I	6966	*Osmoderma eremita*						1	1	2	1	1	1	1	1			1	v	
I	1087	*Rosalia alpina*						1	1	2	2	2	2	2	1			1	v	

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛΙ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛΙ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ**: Λιμνίο	**ΤΑΜ**: Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ**: Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ**: Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ**: Δάση ελάτης	**ΔΟΞ**: Δάση οξιάς	**ΔΟΚ**: Μικτά δάση οξιάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ**: Δάση δρυός	**ΔΑΠ**: Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ**: Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ**: Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ**: Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
I	1057	*Parnassius apollo*	1	1														3	v	
I	4042	*Polyommatus eroides*	1	1														1		
I		*Nymphalis xanthomelas*			1													3	v	
I	1093	*Austropotamobius torrentium*			1													1	v	
F	5261	*Barbus balcanicus*			1													1		
A	5364	*Triturus macedonicus*				1												1		Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση. Για τον πληθυσμό απαιτείται συλλογή περισσότερων στοιχείων μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Το είδος εντοπίστηκε σε μία μόνο θέση εκτός ΕΖΔ/ΖΕΠ στην ζώνη επέκταση των ορίων μελέτης της ΕΠΜ και εξελίσσεται έργο αποκατάστασης. (Σύμφωνα με το έργο της παρακολούθησης, που υλοποιεί η ΜΔΠΠ, το ενδιαίτημα καταστρέφεται από αγελάδες που πίνουν το νερό στο λιμνίο, πριν να προλάβουν οι γυρίνοι να μεταμορφωθούν σε ώριμα άτομα ανεξάρτητα από το νερό. Απαιτείται διατήρηση της θέσης αναπαραγωγής και η διαμόρφωση άλλων θέσεων για τις αγελάδες και δημιουργία και άλλων θέσεων αναπαραγωγής για τους τρίτωνες).
A	1193	*Bombina variegata*			2	3												1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1279	*Elaphe quatuorlineata*			2								2	2	2	2		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς . Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1293	*Elaphe situla*		3	2				2	2			1	1	1	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης και του πληθυσμού τουλάχιστον στα επίπεδα των επιθυμητών τιμών αναφοράς. Διατήρηση του ενδιαιτήματος του είδους σε Ικανοποιητική κατάσταση. Διατήρηση των ανθρωπογενών πιέσεων και απειλών σε χαμηλή ένταση και διατήρηση μελλοντικών προοπτικών σε Ικανοποιητική κατάσταση.
R	1217	*Testudo hermanni*		3	2				3	3			1	1	1	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο
R	1218	*Testudo marginata*			2								2	1	1	1		1		Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Αύξηση του πληθυσμού τουλάχιστον στο επίπεδο της επιθυμητής τιμής αναφοράς. Βελτίωση της ποιότητας του διαθέσιμου ενδιαιτήματος. Απαιτείται

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ:** Λιμνίο	**ΤΑΜ:** Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ:** Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ:** Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ:** Δάση ελάτης	**ΔΟΞ:** Δάση οξυάς	**ΔΟΚ:** Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ:** Δάση δρυός	**ΔΑΠ:** Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ:** Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ:** Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ:** Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
																				συλλογή περισσότερων δεδομένων για τις μελλοντικές προοπτικές του είδους μέσω έρευνας και προγραμμάτων παρακολούθησης. Απώτερος στόχος είναι η Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης σε εθνικό επίπεδο
M	1342	*Dryomys nitedula*			2			1	1	1	1	1	1	1	1	3				
M	1341	*Muscardinus avellanarius*			2						1	2	1	1	2	3				
M	1308	*Barbastella barbastellus*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1310	*Miniopterus schreibersii*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1321	*Myotis emarginatus*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3		
M	1307	*Myotis blythii*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1324	*Myotis myotis*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1304	*Rhinolophus ferrumequinum*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1		
M	1303	*Rhinolophus hipposideros*	3	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2		
M	1371	*Rupicapra rupicapra balcanica*	1	1				1	1	1	1	1	1	1	1			3		*Ενδιαίτημα*: Εξάλειψη απειλών στα κατάλληλα ενδιαιτήματα εντός της γεωγραφικής εξάπλωσης του είδους και να διατηρηθεί έκταση ενδιαιτήματος τουλάχιστον ίση με 184,8 km2. *Εξάπλωση*: Παρουσία του είδους σε κάθε κελί 5x5 εξάπλωσης του είδους *Πυκνότητα πληθυσμών*: Μέση πυκνότητα 1 άτομο/3,5 km2. *Ελάχιστος πληθυσμός στόχος* : Μόνιμη παρουσία τουλάχιστον 200 ατόμων του είδους στην περιοχή.
M	1328	*Nyctalus lasiopterus*			1	1	1				1	1	1	1	1					
M	1322	*Myotis nattereri*	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2				
M	1354	*Ursus arctos*			1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	v	
M	1352	*Canis lupus*		2	1			3	2	2	2	1	1	1	1	2		3		
M		*Capreolus capreolus*		2	2			1	1	1	1	1	1	1	1	3		3		
B	A402	*Accipiter brevipes*		T1	Φ2								Φ2	Φ3	T1	T1		2		
B	A223	*Aegolius funereus*							Φ3			Φ3	Φ3					2		
B	A247	*Alauda arvensis*	Φ2	Φ1														1		
B	A878	*Alectoris graeca*		Φ1											Φ1	Φ2		1		
B	A255	*Anthus campestris*	Φ1 T1	Φ2 T1												T2		2		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 35 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο είναι σταθερή η ΕΤΑ ορίστηκε στο ελάχιστο της εκτίμηση του υφιστάμενου πληθυσμού στην ΖΕΠ. Σημειώνεται ότι ποσοστό 86% των επικρατειών του είδους εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.*
B	A091	*Aquila chrysaetos*	T1	T1											T2			1		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 3 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, η ΕΤΑ ορίστηκε όση ο πληθυσμός που έχει καταγραφεί ιστορικά, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχει μείωση αλλά υπάρχουν κατάλληλα ενδιαιτήματα τροφοληψίας εντός και περιφερειακά της ΖΕΠ.*
B	A104	*Bonasa bonasia*																		Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 3 ζ. Η ΕΤΑ ορίστηκε ως ο ελάχιστος πληθυσμός που πρέπει να επανεγκατασταθεί για να υπάρξει στην συνέχεια βιώσιμος πληθυσμός. Υπήρξε πρόσφατη επανακαταγραφή του είδους στον Όλυμπο.
B	A215	*Bubo bubo*		T1									T2		T2	T1		2		

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛΙ:** Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛΙ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ:** Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ:** Λιμνίο	**ΤΑΜ:** Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ:** Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ:** Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ:** Δάση ελάτης	**ΔΟΞ:** Δάση οξυάς	**ΔΟΚ:** Μικτά δάση οξυάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ:** Δάση δρυός	**ΔΑΠ:** Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ:** Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ:** Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ:** Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
B	A243	*Calandrella brachydactyla*														Φ2		2		
B	A224	*Caprimulgus europaeus*		Φ1											T1	T1		2		
B	A030	*Ciconia nigra*			Φ1 T1		T2											1		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ΕΤΑ ορίστηκε στο ελάχιστο της εκτίμησης του υφιστάμενου πληθυσμού, λαμβάνοντας υπόψη ότι υπάρχουν κατάλληλα ενδιαιτήματα τροφοληψίας περιφερειακά της ΖΕΠ αλλά εντός του Εθνικού Πάρκου.*
B	A080	*Circaetus gallicus*	T2	T1											T2	T2		1		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 4 ζ. Καθώς η τάση είναι σταθερή σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ΕΤΑ ορίστηκε όσο η ελάχιστη εκτίμηση στην ΖΕΠ. Υπολογίστηκε στο έργο της εποπτείας ότι ποσοστό 50% των επικρατειών των ζευγαριών εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.*
B	A239	*Dendrocopos leucotos*									Φ1	Φ1						1		
B	A429	*Dendrocopos syriacus*												Φ1				2		
B	A236	*Dryocopus martius*						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1						2		
B	A379	*Emberiza hortulana*	Φ2	Φ1														2		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ΕΤΑ ορίστηκε στο ελάχιστο της εκτίμησης του υφιστάμενου πληθυσμού στην ΖΕΠ. Στο έργο της εποπτεία υπολογίστηκε ότι ποσοστό 97% των επικρατειών του είδους εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.*
B	A248	*Eremophila alpestris*	Φ1															1		
B	A103	*Falco peregrinus*	T1	T2						T2					T2	T2		2		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 5 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, ως ΕΤΑ ορίστηκε όσο το μέγιστο της καταγραφής στην ΖΕΠ. Σημειώνεται ότι ποσοστό 13% των επικρατειών εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.*
B	A092	*Hieraaetus pennatus (Aquila pennata)*		T2					Φ2		Φ2		T1		T2			1		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 2 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης η ΕΤΑ ορίστηκε όση ο ελάχιστος ιστορικός πληθυσμός εντός της ΖΕΠ.*
B	A338	*Lanius collurio*	Φ2	Φ1											Φ1			1		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 25 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, ΕΤΑ ορίστηκε όσο το μέγιστο της καταγραφής στην ΖΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη ότι ποσοστό 90% των επικρατειών του είδους εντοπίζεται εκτός ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.*
B	A339	*Lanius minor*		Φ1														1		
B	A868	*Leiopicus medius*									Φ1		Φ1					2		
B	A246	*Lullula arborea*	Φ2	Φ1														2		
B	A072	*Pernis apivorus*		T2					T2	T2	T2	T2	T2	T2	T2			2		*Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 6 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι άγνωστη και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη διατήρησης η ΕΤΑ ορίστηκε όσο η εκτίμηση του υφιστάμενου πληθυσμού.*
B	A234	*Picus canus*			Φ1				Φ2		Φ2	Φ2	Φ2					2		
B	A326	*Poecile montana*									Φ1	Φ1						1		
B	A317	*Regulus regulus*						Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1	Φ1					1		

Ομάδα είδους	**Κωδικός**	**Τύπος Οικοτόπου / Είδος**	**ΥΛ**: Υποαλπικά λιβάδια	**ΟΛ**: Ορεινά λιβάδια	**ΡΕΜ**: Ρέματα και παρυδάτια βλάστηση	**ΛΙΜ:** Λιμνίο	**ΤΑΜ:** Ταμιευτήρας	**ΔΛΠ:** Δάση λευκόδερμης πεύκης	**ΔΜΠ:** Δάση μαύρης πεύκης	**ΕΛΑ:** Δάση ελάτης	**ΔΟΞ:** Δάση οξιάς	**ΔΟΚ:** Μικτά δάση οξιάς με κωνοφόρα	**ΔΔΡ:** Δάση δρυός	**ΔΑΠ:** Δάση με αείφυλλα και φυλλοβόλα πλατύφυλλα	**ΜΔΑ:** Μερικώς δασοσκεπή αείφυλλα πλατύφυλλα	**ΑΓΡ:** Αγροτικές εκτάσεις με ετήσιες καλλιέργειες και εγκαταλελειμμένες καλλιέργειες	**ΟΙΚ:** Οικισμοί και άλλες χρήσεις με δόμηση	**Προτεραιότητα Διαχείρισης Διαχειριστικά μέτρα**	**Ελλιπή δεδομένα Προτεραιότητα η συλλογή πρωτογενών δεδομένων**	**Γενικοί και ειδικοί στόχοι διατήρησης**
B	A210	*Streptopelia turtur*											Φ1	Φ1				1		
B	A079	*Aegypius monachus*																		*Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 5 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, η ΕΤΑ ορίστηκε όση ο πληθυσμός που έχει καταγραφεί. Φώλιαζε στον Όλυμπο και τρέφονταν στον Όλυμπο, τον Κάτω Όλυμπο και την Όσσα. Συνεπώς προτείνεται επανεισαγωγή του είδους.*
B	A101	*Falco biarmicus*																		*Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς υπάρχει μείωση και το είδος δεν καταγράφεται πρόσφατα ενώ σε εθνικό επίπεδο η τάση είναι σταθερή ως ΕΤΑ ορίστηκε το ελάχιστο βάσει των ενδιαιτημάτων φωλεοποίησης και τροφοληψίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι στην ΖΕΠ υπάρχουν κατάλληλες θέσεις φωλιάσματος, αλλά οι εκτάσεις τροφοληψίας εκτείνονται και εκτός της ΖΕΠ, στα όρια του Εθνικού Πάρκου.*
B	A076	*Gypaetus barbatus*																		*Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 2 ζ. Η ΕΤΑ ορίστηκε με την προϋπόθεση της επανεισαγωγής του είδους χαρακτηρισμού της ΖΕΠ. Το είδος φώλιαζε στον Όλυμπο μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του '90.*
B	A707	*Hieraaetus fasciatus (Aquila fasciata)*																		*Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 1 ζ. Καθώς η τάση σε τοπικό επίπεδο είναι μείωση και σε εθνικό σταθερή και προκύπτει ανάγκη αποκατάστασης, η ΕΤΑ ορίστηκε σε ένα ζευγάρι που μπορεί να επαναποικίσει στα χαμηλότερα υψόμετρα δεδομένου του διαειδικού ανταγωνισμού με τον χρυσαετό.*
B	A346	*Pyrrhocorax pyrrhocorax*																		*Είδος που έχει εξαφανιστεί. Επιθυμητή τιμή αναφοράς: 30 ζ. Από την μείωση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο προκύπτει η ανάγκη αποκατάστασης. Η ΕΤΑ ορίστηκε όσο ένα μικρό σμήνος. Η δυνατότητα επαναποικισμού είναι μεγάλη στον Όλυμπο εφόσον ο Εθνικός πληθυσμός ανακάμψει.*

Πίνακας 5.2 Στόχοι διατήρησης ενδιαιτημάτων ειδών ορνιθοπανίδας, για εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων για την διατήρησή τους στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Όνομα ενδιαιτήματος	Έκταση στη ΖΕΠ (ha)	Παράμετρος	Μέτρηση	Τιμή-στόχος (Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς)	Διατήρηση/ Αποκατάσταση	Σχόλια	Ομάδα ειδών ή/ και συγκεκριμένο είδος
Αρόσιμη γη	48	Ακαλλιέργητα περιθώρια και φυτοφράχτες	%	2,5	Αποκατάσταση	Προτείνεται η διατήρηση φυτοφραχτών και ακαλλιέργητων περιθωρίων σε 2,5% της έκτασης του ενδιαιτήματος.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	1482	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση του καθεστώτος των συστάδων ή λοχμών που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	1482	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης ώριμα και υπερώριμα δένδρα, άτομα στρεβλά, κακόμορφα, κουφαλερά, διχαλωτά, νεκρά ιστάμενα και κατακείμενα (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012). Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Εύκρατα δάση φυλλοβόλων	1482	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Μεσογειακά φυλλοβόλα δάση	256	Διάκενα στο δάσος	Ποσοστό % διακένων	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται η διατήρηση των διακένων ως χώρων αναζήτησης τροφής για τα αρπακτικά πουλιά και είδη των αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων (σύμφωνα με την ΚΥΑ 8353/276/Ε103-2012 ορίζεται για τα δασικά διαχειριστικά σχέδια η διατήρηση όλων των υφιστάμενων διάκενων που δεν έχουν προκύψει από βίαιες αιτίες (π.χ. πυρκαγιές, παράνομη υλοτόμηση).	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή
Παρόχθια δάση	8	Έκταση	ha	8	Διατήρηση		
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	10994	Έκταση σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	100	Διατήρηση	Προτείνεται η διατήρηση των συστάδων που βρίσκονται, για οποιονδήποτε λόγο, εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	10994	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά

Όνομα ενδιαιτήματος	Έκταση στη ΖΕΠ (ha)	Παράμετρος	Μέτρηση	Τιμή-στόχος (Επιθυμητή Τιμή Αναφοράς)	Διατήρηση/ Αποκατάσταση	Σχόλια	Ομάδα ειδών ή/ και συγκεκριμένο είδος
Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων	10994	Αριθμός ώριμων ή υπερώριμων ατόμων δέντρων εκτός των ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη	Αριθμός δέντρων/ εκτάριο	2	Αποκατάσταση	Προτείνεται στις περιοχές του ενδιαιτήματος που υπόκεινται δασικής διαχείρισης (εκτός ζωνών που έχουν τεθεί σε φυσική εξέλιξη) τουλάχιστον 2 ώριμα ή υπερώριμα άτομα δέντρων να μην υλοτομούνται και να διατηρούνται ώστε να λειτουργήσουν ως θέση φωλιάσματος αρπακτικών και δασικών ειδών.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Μεσογειακά σκληροφυλλικά δάση	898	Έκταση υλοτομούμενου δάσους σε φυσική εξέλιξη (εκτός δασοκομικής εκμετάλλευσης)	%	10	Αποκατάσταση	Προτείνεται τουλάχιστον το 10% του υλοτομούμενου δάσους να διατηρείται σε φυσική εξέλιξη και να εξαιρείται της δασοκομικής εκμετάλλευσης. Δεν αφορά τα δάση που έχουν τεθεί εκτός διαχείρισης.	Ενδοδασικά; Μεγάλα αρπακτικά
Λειμώνες	3449	Έκταση	ha	3449	Διατήρηση		Γερακοειδή; Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; Alectoris graeca
Θάμνοι και χερσότοποι	251	Έκταση	ha	251	Διατήρηση	Προτείνεται διατήρηση της έκτασης και αποτροπή δάσωσης με διατήρηση της βόσκησης.	Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; Γερακοειδή; Είδη αγρολιβαδικών οικοσυστημάτων; Μεγάλα αρπακτικά; Alectoris graeca

5.1.2.2 Ξενικά χωροκατακτητικά είδη

Τα ξενικά χωροκατακτητικά είδη συνιστούν σοβαρή και ταχέως επιδεινούμενη απειλή για τη φυσική βιοποικιλότητα στην Ευρώπη. Τα φυτά και τα ζώα που εισέρχονται ή έχουν εισαχθεί από τον άνθρωπο σε νέους, ξένους βιοτόπους, μπορούν να καταπνίξουν την φυσική χλωρίδα ή πανίδα αναγνωρίζονται ως ένας εκ των κύριων παραγόντων εξαφάνισης ειδών και παγκόσμιου απώλειας της βιοποικιλότητας. Οι εν λόγω οργανισμοί είναι γνωστοί ως «χωροκατακτητικά είδη». Έχουν επίσης κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις, για παράδειγμα στην υγεία του ανθρώπου και την πρωτογενή παραγωγή (αλιεία, γεωργία, κτηνοτροφία).

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ΕΕ έχει υιοθετήσει ειδικό κανονισμό για την αντιμετώπιση του προβλήματος σε συντονισμό και με κοινή προσπάθεια με όλα τα κράτη μέλη[17] και το έχει εντάξει στις πρόνοιες για την Στρατηγική για την Βιοποικιλότητα. Το ίδιο έχει κάνει και η Ελλάδα με την Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για τη Βιοποικιλότητα της Ελλάδας[18]. Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός επιβάλλει περιορισμούς στην διατήρηση, εισαγωγή, πώληση, αναπαραγωγή και ανάπτυξη των αναφερόμενων ειδών. Τα κράτη μέλη απαιτείται επίσης να λάβουν μέτρα για την έγκαιρη ανίχνευσή τους και ταχεία εξάλειψη, και για τη διαχείριση των πληθυσμών που είναι ήδη ευρέως διαδεδομένοι στην επικράτειά τους.

Η Διεθνής Ένωση για την Διατήρηση της Φύσης (IUCN) έχει συντάξει καταλόγους που περιλαμβάνουν πολλά είδη. Στην βάση δεδομένων (http://www.iucngisd.org/gisd/) περιλαμβάνονται για την Ελλάδα, το Αιγαίο και το Ιόνιο 145 είδη φυτών, ζών και μυκήτων. Ο κατάλογος όμως δεν είναι πλήρης, αντιθέτως είναι πολύ ελλιπής και μάλιστα δεν υπάρχουν είδη που εμφανίζονται σε άλλες εκδόσεις της IUCN.

Στην Ελλάδα βρίσκεται υπό εκπόνηση η κατάρτιση του καταλόγου των ξενικών χωροκατακτητικών ειδών τα οποία μπορούν να είναι ενωσιακού χαρακτήρα (να αφορούν δηλαδή το σύνολο της Ε.Ε.) ή εθνικού ενδιαφέροντος (να αφορούν δηλαδή αποκλειστικά την χώρα).

Μια πρόσφατη έκδοση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής[19] παρουσιάζει 36 είδη φυτών και 30 ζώων ενωσιακού ενδιαφέροντος στο χερσαίο περιβάλλον και σε ενδιαιτήματα γλυκού νερού. Πολλά από αυτά δεν εμφανίζονται στην Ελλάδα, αλλά στην χώρα μας υπάρχουν πολλά άλλα χωροκατακτητικά είδη που μπορεί να προέρχονται από άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένων και χωρών της βόρειας Ευρώπης, που απειλούν σοβαρά είδη και ενδιαιτήματα.

Τα ξενικά χωροκατακτητικά είδη που δημιουργούν τα περισσότερα προβλήματα στις περιοχές που μελετούνται σε είδη, τ.ο. και στην παραγωγή παραγωγή προϊόντων είναι :

- η Ψευδακακία (*Robinia pseudoacacia*) που έχει χρησιμοποιηθεί σε προγράμματα δάσωσης γεωργικών γαιών.

[17] Κανονισμός (ΕΕ) 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, σχετικά με την πρόληψη και τη διαχείριση της εισαγωγής και της εξάπλωσης των χωροκατακτητικών ξένων ειδών.
[18] https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Perivallon/Diaxeirisi%20Fysikoy%20Perivallontos/Biopoikilotita/20200323_ethniki_strathgiki_biodiversity.pdf
[19] E.E. Invasive Alien Species of Union Concern, Version 2020. 41 pp.

- Τα εισαγόμενα είδη ψαριών σε μικρό φράγμα κοντά στο Ξηρολάκι με πρωτοβουλία ατόμων της περιοχής. Το ίδιο παρατηρήθηκε σε λιμνία στον Τίταρο. Τα είδη αυτά οδηγούν στην εξαφάνιση των τριτώνων και ειδικά του μακεδονικού τρίτωνα που επιλέγει λιμνία.

Σχετικά με την καλλιέργεια των αρωματικών φυτών, ζήτημα που τέθηκε στην δημόσια διαβούλευση ειδικά για τον τσάι του βουνού, φαίνεται να υπάρχει μικρή πιθανότητα γενετικής επιμόλυνσης λόγω: α) απόστασης των καλλιέργειών από τα υψηλότερα υψόμετρα όπου φύεται το τσάι και το είδος είναι εντομογαμές και δεν είναι πολύ πιθανές τόσο μεγάλες μετακινήσεις των εντόμων και β) τα φυτά που καλλιεργούνται προέρχονται από αυτοφυή. Θα πρέπει όμως να ελέγχεται το ζήτημα των καλλιεργειών ώστε να αποκλείεται η πιθανότητα γενετικής επιμόλυνσης.

5.1.3 Αντιμετώπιση πιέσεων και πρόληψη απειλών

Η προστασία των τ.ο. και των ειδών προϋποθέτει την αντιμετώπιση των πιέσεων και την πρόληψη των απειλών που έχουν αναγνωριστεί. Εκτός από τις θεσμικές ρυθμίσεις των χρήσεων γης σε ζώνες είναι δυνατόν σε ορισμένες περιπτώσεις να ληφθούν και ενεργά μέτρα για την διασφάλιση καλής κατάστασης διατήρησης των τ.ο. και για την διατήρηση των ειδών. Η άρση των πιέσεων και η πρόληψη των απειλών είναι αυτά που θα οδηγήσουν στην διατήρηση ή την βελτίωση του βαθμού διατήρησης.

Στους πίνακες υπάρχουν και αντίθετες μεταξύ τους πιέσεις /απειλές καθώς αφορά διαφορετικά είδη με διαφορετική χρήση των ενδιαιτημάτων. Η στάθμιση της συνολικής βαρύτητας της πίεσης στην περίπτωση αυτή συνδέεται με το καθεστώς διατήρησης των ειδών στον τόπο ή σε επίπεδο χώρας, την υποχρέωση δηλαδή διατήρησής τους. Το σύνολο των πιέσεων / απειλών για τα είδη παρουσιάζονται στον πίνακα 2.3.1.3.

Στον πίνακα που ακολουθούν παρουσιάζονται συγκεντρωτικά ανά περιοχή οι απειλές και οι πιέσεις για τα είδη τα οποία έχουν ιεραρχηθεί ως είδη με προτεραιότητα για λήψη διαχειριστικών μέτρων.

Πίνακας 5.3 Πιέσεις για τα είδη τα οποία έχουν ιεραρχηθεί ως είδη με προτεραιότητα για λήψη διαχειριστικών μέτρων

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
A	Γεωργία	
A06	Εγκατάλειψη διαχείρισης βοσκοτόπων (π.χ. διακοπή βόσκησης ή θερίσματος χόρτων)	Αφορά πολλά είδη χλωρίδας σε όλα τα υψόμετρα. Η εξέλιξη της βλάστησης θα πρέπει να ανακόπτεται με τη βόσκηση ώστε να διατηρούνται ανοικτές επιφάνειες.
A09	Εντατική βόσκηση ή υπερβόσκηση από ζώα	Ορισμένα είδη χλωρίδας κινδυνεύουν από κατανάλωση και τα ποδοπατήματα των ζώων, ιδίως βοοειδών σε συνθήκες υπερβόσκησης. Υποβαθμίζονται λιβαδικοί τ.ο. κυρίως στα ΝΔ του Εθνικού Πάρκου. Τα μεγαλόσωμα βοοειδή αυξήθηκαν συνολικά με αντικατάσταση της αιγοπροβατοτροφίας. Ένα μεγάλο κοπάδι αλόγων στα δυτικά δημιουργεί παρόμοια προβλήματα.
A21	Χρήση φυτοπροστατευτικών χημικών ουσιών στη γεωργία	Αφορά τις χαμηλότερες ζώνες
B	Δασοκομία	
B07	Απομάκρυνση των νεκρών και ασθενών δένδρων, συμπεριλαμβανομένων των υπολειμμάτων αυτών	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες
B08	Απομάκρυνση μεγάλων σε ηλικία δέντρων (εξαιρουμένων των νεκρών δένδρων)	Αρνητικό για δασικά θηλαστικά, ασπόνδυλα και είδη πουλιών, όπως οι δρυοκολάπτες
B09	Αποψιλωτική υλοτομία, αφαίρεση όλων των δέντρων	Σε συστάδες με αείφυλλα πλατύφυλλα.
B10	Παράνομη υλοτομία	
B16	Μεταφορά ξύλου	Καταστροφή θέσεων ορισμένων φυτών κατά την διάνοιξη τρακτερόδρομων (στην περιοχή Ελασσόνας)
D	Διαδικασίες παραγωγής ενέργειας και σχετική ανάπτυξη υποδομών	
D01	Αιολική, κυματική και παλιρροιακή ενέργεια, συμπεριλαμβανομένης της υποδομής	Απειλή τα αιολικά σε ακτίνα 5 χλμ από την ΖΕΠ-ΕΖΔ
D02	Υδροηλεκτρική ενέργεια συμπεριλαμβανομένων των υποδομών (φράγματα, ρυθμιστικά φράγματα, υπερχειλιστές φραγμάτων)	Πρόταση για υδροηλεκτρικό έργο στο ρέμα Ζηλιάνας, απειλή για τις καραβίδες του γλυκού νερού
D06	Μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας και επικοινωνιών (καλώδια)	Στα χαμηλότερα υψόμετρα. Πίεση για νυκτόβια αρπακτικά και μαυροπελαργό
E	Κατασκευή και λειτουργία συστημάτων μεταφορών	

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
E01	Δρόμοι, μονοπάτια, σιδηρόδρομοι και συναφής υποδομή (π.χ. γέφυρες, οδογέφυρες, σήραγγες)	Απειλή για αμφίβια (ειδικά για την σαλαμάνδρα) και ερπετά. Απειλή για είδη που απαντώνται σε υγρολίβαδα, πηγές και κατά μήκος ρεμάτων λόγω αποξηράνσεων / αποστραγγίσεων, τεχνικών έργων
F	Ανάπτυξη, κατασκευή και χρήση οικιστικών, εμπορικών, βιομηχανικών υποδομών και υποδομών αναψυχής	
F05	Δημιουργία ή ανάπτυξη υποδομών αθλητισμού, τουρισμού και αναψυχής (εκτός των αστικών ή ψυχαγωγικών περιοχών)	Απειλή η διάνοιξη μονοπατιών σε σημαντικούς τ.ο.
F07	Αθλητισμός, τουρισμός και δραστηριότητες αναψυχής	Αναρρίχηση, πίεση για αρπακτικά και χασμόφυτα. Η κίνηση εκτός μονοπατιών και η τοποθέτηση σκηνών στην υποαλπική ζώνη δημιουργούν προβλήματα σε τ.ο. και είδη.
F24	Οικιστικές ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες και δομές που παράγουν θόρυβο, φως, θερμότητα ή άλλες μορφές ρύπανσης	Φωτισμός βράχων (στο φαράγγι του Ενιπέα) δεν επιτρέπει το φώλιασμα πουλιών στις ορθοπλαγιές.
F33	Άντληση των υπόγειων και επιφανειακών υδάτων (συμπεριλαμβανομένου του θαλάσσιου) για δημόσια ύδρευση και ψυχαγωγική χρήση	Το νερό στον Ενιπέα έχει δεσμευτεί. Ισχύει η προτεραιότητα της ύδρευσης.
G	Εξόρυξη και καλλιέργεια βιοτικών πόρων (εκτός από γεωργία και δασοκομία)	
G07	Κυνήγι	Η κυνηγετική πίεση μειώνει τους πληθυσμούς της πέρδικας αλλά και του λαγού, του αγριοπερίστερου και της φάσσας που αποτελούν θήραμα σημαντικών ειδών
G09	Συγκομιδή ή συλλογή άλλων άγριων φυτών και ζώων (εξαιρουμένης της θήρας και της ερασιτεχνικής αλιείας)	Είδη που κινδυνεύουν από συλλέκτες, λόγω των εντυπωσιακών τους ανθέων, αλλά και των ριζών τους για παραγωγή σαλεπιού.
G10	Παράνομο κυνήγι/θανάτωση	Αφορά τα είδη αρκούδα, λύκο, ζαρκάδι
G11	Παράνομη συγκομιδή, συλλογή και λήψη	Αφορά τον πετρίτη και πεταλούδες. Πιθανό αίτιο εξαφάνισης ορισμένων ειδών όπως ο γυπαετός
G13	Δηλητηρίαση ζώων (εξαιρουμένης της δηλητηρίασης με μόλυβδο)	Δηλητηριασμένα δολώματα στο όρια της Προστατευόμενης Περιοχής και εκτός.
I	Ξενικά και προβληματικά είδη	
I02	Άλλα εισβλητικά ξενικά είδη (εκτός των ειδών που αφορούν την ΕΕ)	Εισαγωγή νησιωτικής πέρδικας

Κωδικός	Ονομασία Πίεσης/ Απειλής	Παρατηρήσεις
K	Ανθρωπογενείς Αλλαγές σε Υδατικά Σώματα	
K01	Άντληση από υπόγεια, επιφανειακά ή μεικτά ύδατα	Το λιμνίο της Μπάρας, όπου αναπαράγεται ο Μακεδονικός τρίτωνας στερεύει με το πότισμα αγελάδων, οδηγώντας σε αποτυχία αναπαραγωγής.
K04	Τροποποίηση της υδρολογικής ροής	Τα είδος Dactylorhiza iberica και Pinguicula crystallina subsp. hirtiflora που αναπτύσσονται σε οικότοπους εσωτερικών υδάτων. Το πρώτο θεωρείται είδος που φθίνει, ως αποτέλεσμα της αποστράγγισης και της υπερβόσκησης που παρατηρείται σε πολλές από τις πιο σημαντικές θέσεις του.
K05	Τεχνητή τροποποίηση των υδάτινων σωμάτων	Η αποστράγγιση και η γενικότερη καταστροφή / συρρίκνωση / υποβάθμιση των οικοτόπων (υγρολίβαδα και έλη, ρέματα) ειδών ευαίσθητων σε αλλαγές.
L	Φυσικές διεργασίες (εκτός καταστροφών και διαδικασιών που προκλήθηκαν από ανθρωπογενή δραστηριότητα ή κλιματική αλλαγή	
L02	Φυσική διαδοχή που έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή της σύνθεσης των ειδών (εκτός από τις άμεσες αλλαγές στις γεωργικές ή δασοκομικές πρακτικές)	Περιορισμός/μείωση ενδιαιτημάτων. Μεταβολή των ιδανικών οικολογικών συνθηκών για την ανάπτυξης ειδών χλωρίδας.

5.1.4 Στόχοι άσκησης ανθρωπογενών δραστηριοτήτων, αειφόρου διαχείρισης των φυσικών πόρων και αντιμετώπισης κινδύνων και βιώσιμης ανάπτυξης

Οι Τόποι του δικτύου Natura και οι προστατευόμενες περιοχές αποτελούν ειδικές γεωγραφικές ενότητες στις οποίες ο σχεδιασμός των παραγωγικών διαδικασιών θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την ανάγκη διατήρησης της βιοποικιλότητας και της υγείας των οικοσυστημάτων. Η θέσπιση ειδικής προσέγγισης κατά την διαδικασία της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό και το ελληνικό δίκαιο, δείχνει την διαφοροποίηση αυτών των περιοχών. Ταυτοχρόνως όμως υπάρχουν δυνατότητες για την παραγωγή καλύτερων προϊόντων με ονομασία προέλευσης και για την εφαρμογή των πλέον προωθημένων πρακτικών που συνδυάζουν την προστασία της βιοποικιλότητας με την παραγωγή.

Τα σχετικά με τις παραγωγικές δραστηριότητες κάθε περιοχής έχουν παρουσιαστεί στο κεφάλαιο 2.3.1 και στο κεφάλαιο 3.4 του τεύχους ΜΒ. Δεν αποτελεί αντικείμενο αυτής της μελέτης η ανάπτυξη της οικονομίας. Η διατήρηση όμως του φυσικού περιβάλλοντός αποτελεί την βάση για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων και μάλιστα μπορεί να δώσει ώθηση στην οικονομική ευρωστία των περιοχών. Για την διατύπωση των μέτρων λήφθηκαν υπόψη οι πίνακες που παρατίθενται στο κεφάλαιο 3.4 του τεύχους ΜΒ.

5.2 Πρόταση Μέτρων Διαχείρισης

Τα Μέτρα Διαχείρισης (ΜΔ) αποτελούν το εργαλείο (το μέσο) για την επίτευξη των στόχων διαχείρισης (γενικών και ειδικών) και για την άρση των πιέσεων/απειλών στα προστατευτέα αντικείμενα. Είναι, δηλαδή, οι απαραίτητοι μηχανισμοί και δράσεις που πρέπει να εφαρμοσθούν/υλοποιηθούν για την επίτευξη των στόχων διαχείρισης που έχουν τεθεί στο πλαίσιο του κεφαλαίου 5. Τα μέτρα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

Α) Διαχειριστικές δράσεις και μέτρα μη κανονιστικού χαρακτήρα

Αναφέρονται στην συνέχεια προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων, οι οποίες δεν συνδέονται απαραίτητα με ανθρωπογενείς δραστηριότητες και οι οποίες στοχεύουν στη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου και που μπορεί να σχετίζονται π.χ. με διοίκηση και λειτουργία, με φύλαξη και έρευνα, με την υλοποίηση και λειτουργία έργων που στοχεύουν στην προστασία και βελτίωση της διατήρησης σημαντικών τύπων οικοτόπων και ειδών πανίδας και χλωρίδας, καθώς και με διαχείριση επισκεπτών και ανάδειξη του προστατευτέου αντικειμένου.

Οι κατηγορίες των Μέτρων Διαχείρισης μη κανονιστικού χαρακτήρα είναι οι εξής:

- Μέτρα διατήρησης τύπων οικοτόπων: Περιλαμβάνουν μέτρα για τη διατήρηση, ανόρθωση και αποκατάσταση τύπων οικοτόπων.
- Μέτρα διατήρησης ειδών: Πρόκειται για μέτρα που αφορούν πρωτίστως στα ενδιαιτήματα των ειδών. Για ορισμένα είδη υπάρχουν ευρωπαϊκά ή εθνικά Σχέδια Δράσης τα οποία λαμβάνονται υπόψη.
- Μέτρα διαχείρισης δασών για την ανόρθωση της φυσικότητας τύπων οικοτόπων ή ως ενδιαίτημα ειδών.
- Μέτρα διαχείρισης λιβαδιών για την ανόρθωση της φυσικότητας τύπων οικοτόπων ή ως ενδιαίτημα ειδών.
- Μέτρα διαχείρισης γεωργικών εκτάσεων. Τα μέτρα αυτά κατά κανόνα αφορούν ιδιωτικές εκτάσεις και η υλοποίησή τους εξαρτάται είτε από συμφωνίες που γίνονται με τους ιδιοκτήτες σε εθελοντική βάση είτε από την ένταξη των εκτάσεων αυτών σε συγκεκριμένα αγροπεριβαλλοντικά προγράμματα.
- Μέτρα διαχείρισης υδατικών πόρων. Αυτά πρέπει να συνάδουν με τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ και τα υφιστάμενα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών.
- Μέτρα προστασίας των εδαφικών πόρων. Τέτοια μέτρα προτείνονται εφόσον στην περιοχή υπάρχουν έντονα προβλήματα υποβάθμισης των εδαφικών πόρων. Τα μέτρα αυτά πρέπει να ακολουθούν τις κατευθύνσεις του Εθνικού Προγράμματος Δράσης κατά της Απερήμωσης και της Θεματικής Στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διατήρηση των εδαφικών πόρων.
- Μέτρα επόπτευσης ή και φύλαξης. Στις προστατευόμενες περιοχές υπάρχει ανάγκη α) επόπτευσης ή και φύλαξης της περιοχής, β) εφαρμογής των όρων που προβλέπονται από την πράξη κήρυξης της περιοχής και γ) επόπτευσης ή και φύλαξης τυχών υποδομών της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών. Πρέπει να ληφθούν υπόψη οι σχεδιασμοί του ΥΠΕΝ και του ΟΦΥΚΕΠΑ.
- Επικοινωνία, Ενημέρωση, και Εκπαίδευση του Κοινού. Το σχέδιο επικοινωνίας, ενημέρωσης και εκπαίδευσης του κοινού για την προστατευόμενη περιοχή είναι σκόπιμο να εντάσσεται στο σχέδιο διαχείρισης της περιοχής, καθώς έτσι εξασφαλίζεται η συμβατότητα του σκοπού ενημέρωσης με τους ειδικούς στόχους διαχείρισης και οι αντίστοιχες δράσεις μπορεί να είναι πιο εστιασμένες στα προστατευόμενα αντικείμενα.

- Διαχείριση επισκεπτών και ανάπτυξη ή διαχείριση υποδομών ερμηνείας περιβάλλοντος. Αφορά στη ρύθμιση της πρόσβασης και της χρησιμοποίησης τμημάτων ή του συνόλου της περιοχής για αναψυχή και τουρισμό. Ο σχεδιασμός της διαχείρισης των επισκεπτών είναι χρήσιμο να εντάσσεται στις προβλέψεις του ΣΔ.
- Σχεδιασμός, ανάπτυξη, προσαρμογή ή διαχείριση υποδομών ερμηνείας περιβάλλοντος. Αφορά Εκθέσεις, ενημερωτικές πινακίδες, παρατηρητήρια πουλιών σε υγροτόπους, μονοπάτια, φυλλάδια κλπ. αποτελούν βάση για τη μύηση των επισκεπτών στις αξίες της περιοχής και βοήθεια για την προσαρμογή της συμπεριφοράς τους στις απαιτήσεις διατήρησης της περιοχής.
- Διαμόρφωση προγραμμάτων κατάρτισης. Αυτά θα πρέπει να στοχεύουν στο προσωπικό της Μονάδας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών ή άλλων υπηρεσιών που απασχολείται στις προστατευόμενες περιοχές, καθώς και στους ξεναγούς και τους τουριστικούς πράκτορες που δραστηριοποιούνται στις περιοχές

Β) Διαχειριστικές δράσεις και μέτρα με κανονιστικό περιεχόμενο που αποτελούν συνέχεια – εξειδίκευση προτάσεων θεσμικού ή γενικού ρυθμιστικού χαρακτήρα

Πρόκειται για προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων που αποτελούν συνέχεια – εξειδίκευση προτάσεων θεσμικού ή γενικού ρυθμιστικού χαρακτήρα που έχουν διατυπωθεί στο κεφάλαιο 4 της ΕΠΜ και σχετίζονται με την άσκηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων και εκτέλεση έργων, έτσι ώστε να είναι συμβατά με τη διατήρηση του προστατευτέου αντικειμένου.

Γ) Προτάσεις περαιτέρω διερεύνησης θεμάτων που σχετίζονται με την επίτευξη των στόχων διατήρησης

Πρόκειται για προτάσεις διαχειριστικών δράσεων και μέτρων που προϋποθέτουν διερεύνηση και αυτό γίνεται είτε μέσω ειδικών θεματικών μελετών, είτε μέσω ειδικών προγραμμάτων διερευνητικής παρακολούθησης και συλλογής στοιχείων, τα οποία αναλύονται ως προς τα βασικά τους χαρακτηριστικά.

Σημειώνεται ότι στην προηγούμενη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη που αφορούσε οκτώ τόπους Natura στην Δυτ. Μακεδονία[20] αναφέρεται η ανάγκη για «Μελέτη για τις ζώνες σύνδεσης - διαδρόμους μεταξύ των τόπων NATURA για σημαντικά είδη πανίδας» η οποία αφορά σύνολο των τόπων NATURA Δυτικής Μακεδονίας και Ολύμπου – Πιερίων. Η πρόταση αυτή επαναλαμβάνεται στην παρούσα ΕΠΜ. Η μελέτη αυτή είναι μια ξεχωριστή μελέτη από την ΕΠΜ διότι πρέπει να αποτυπωθούν στοιχεία βλάστησης και να γίνει αξιολόγηση των ενδιαιτημάτων σε πολύ ευρύτερη ζώνη. Μια πιλοτική μελέτη έχει εκπονηθεί για την σύνδεση των δασών - ορεινών όγκων Πίνδου με Όλυμπο - Πιέρια για την αρκούδα με την

[20] Μπούσμπουρας Δ., Μ. Βραχνάκης, Λ. Γεωργιάδης, Ι. Καζόγλου, Λ. Σιδηρόπουλος, Ε. Navarrete, Η. Στραχίνης, Λ. Κώτσιος, Α. Σπυρίδης, Β. Κουτάλου, Γ. Ρακκάς 2019. "Μελέτη 3 Εκπόνηση ΕΠΜ και ΣΔ για τις περιοχές Natura 2000 Δυτικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Κοζάνης, Καστοριάς, Φλώρινας, Γρεβενών) και Κεντρικής Μακεδονίας (μέρους: Περιφερειακές Ενότητες Πέλλας, Ημαθίας, Πιερίας)" για τις περιοχές GR1240004 (ΛΙΜΝΗ ΑΓΡΑ), GR1240006 (ΛΙΜΝΗ ΚΑΙ ΦΡΑΓΜΑ ΑΓΡΑ), GR1330001 (ΟΡΟΣ ΒΟΥΡΙΝΟΣ - ΚΟΡΥΦΗ ΑΣΠΡΟΒΟΥΝΙ), GR1330002 (ΟΡΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΒΟΥΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΛΙΑ), GR1340004 (ΛΙΜΝΕΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑΣ - ΠΕΤΡΩΝ), GR1340005 (ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ - ΖΑΖΑΡΗ), GR1340007 (ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ) & GR1340008 (ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ - ΖΑΖΑΡΗ). Ανάδοχος: Plas Α.Ε. - ΥΕΤΟΣ Α.Ε., Φορέας Ανάθεσης: ΥΠΕΝ/ Γενική Δ/νση Περιβαλλοντικής Πολιτικής/ Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας/ Τμήμα Προστατευόμενων Περιοχών,

χρήση ειδικού λογισμικού . Η αναδιάρθρωση των ΚΑΖ στην ζώνη αυτή μπορεί να συνδυαστεί με την μελέτη αυτή ώστε αυτά να λειτουργούν και ως ζώνες σύνδεσης μεταξύ των τόπων Natura.

Τα φύλλα περιγραφής των μέτρων που προτείνονται παρατίθενται σε συνοδευτικό αρχείο ως παράρτημα .

Για τα είδη για τα οποία υπάρχει έλλειψη δεδομένων ή έλλειψη γνώσης, οι προτάσεις για την δημιουργία δεδομένων βάσης αναφέρονται στο κεφάλαιο 5.3, όπου προτείνονται ειδικές καταγραφές ως συμπλήρωμα του εθνικού προγράμματος εποπτείας τ.ο. και ειδών.

Τα μέτρα που έχουν προταθεί είναι τα εξής:

Ονομασία Μέτρου διατήρησης
Ενσωμάτωση των δεδομένων της ΕΠΜ, όσον αφορά τους στόχους και την αντιμετώπιση των απειλών για την βιοποικιλότητα, στα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης που θα εκπονηθούν.
Δράσεις ενημέρωσης για την εφαρμογή των Κωδίκων Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και την προώθηση της βιολογικής και ολοκληρωμένης γεωργίας
Οργάνωση συστήματος πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων (γεωργίας, εκτατικής κτηνοτροφίας) σε επίπεδο ΜΔΠΠ με πιστοποίηση ποιότητας και προέλευσης (ιδανικά σε συνδυασμό με πιστοποίηση βιολογικής καλλιέργειας-εκτροφής).
Εφαρμογή του αγροπεριβαλλοντικού μέτρου ενίσχυσης των ξηρικών καλλιεργειών σιτηρών και μηδικής/τριφυλλιού με στόχο την διατήρηση της βιοποικιλότητας, στις Προστατευόμενες Περιοχές όπου περιορίζονται οι ανοικτές εκτάσεις.
Διασφάλιση των Περιοχών Άνευ Δρόμων με αποτροπή διάνοιξης επιπλέον δρόμων και εποχικό κλείσιμο αδιέξοδων (τυφλών) δασικών και ορεινών δρόμων.
Τοποθέτηση ανακλαστήρων στο ψηλότερο καλώδιο των γραμμών υψηλής τάσης για την αντιμετώπιση της θανάτωσης πουλιών από πρόσκρουση.
Εκτίμηση επικινδυνότητας για περιστατικά ηλεκτροπληξιών στα δίκτυα μέσης τάσης εντός του δικτύου NATURA, και παρεμβάσεις προς περιορισμό των επιπτώσεων.
Μελέτη φέρουσας ικανότητας επισκεπτών στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου και καθορισμός ειδικών ρυθμίσεων για τις μετακινήσεις των επισκεπτών.
Δημιουργία και τοποθέτηση πινακίδων ερμηνείας Περιβάλλοντος στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου.

Ονομασία Μέτρου διατήρησης
Δημιουργία και τοποθέτηση 20 πινακίδων σήμανσης - οριοθέτησης ορίων στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου
Δημιουργία μικρών Χώρων Τροφοδοσίας Πτωματοφάγων Αρπακτικών Πτηνών (ΧΤΑΠ) στον Όλυμπο.
Υλοποίηση δράσεων πρόληψης επιθέσεων μεγάλων σαρκοφάγων στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο.
Ενημέρωση των κατοίκων για την αντιμετώπιση της διενέργειας εμπλουτισμών με ψάρια σε λιμνία για την προστασία των τριτώνων στον Όλυμπο, τα Πιέρια και τον Τίταρο.
Εξάλειψη των ξενικών ειδών ψαριών στα λιμνία σε Όλυμπο, Τίταρο, Πιέρια για την διατήρηση του μακεδονικού τρίτωνα
Πρόγραμμα καταγραφής και αξιολόγησης των ζημιών σε κτηνοτροφία και καλλιέργειες από άγρια μεγάλα θηλαστικά.
Αντιμετώπιση περιστατικών παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και άλλων εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής στις ΜΔΠΠ.
Μελέτη για τις ζώνες σύνδεσης - διαδρόμους μεταξύ των τόπων NATURA για σημαντικά είδη πανίδας.
Μελέτη αξιολόγηση της κατάστασης του πληθυσμού της Δασόκοτας στον Όλυμπο.
Προσδιορισμός και εκτίμηση της επαρκούσας έκτασης καταλληλότητας ενδιαιτημάτων σε τοπική κλίμακα για το είδος *Parnassius apollo*
Σύνταξη και εφαρμογή Τοπικού Σχεδίου Παρακολούθησης Κατάστασης Πληθυσμού Αγριόγιδου στον Όλυμπο
Επανεισαγωγή του όρνιου στον Όλυμπο.
Παρακολούθηση αρπακτικών πουλιών
Δημιουργία λιμνίων για την διατήρηση του μακεδονικού τρίτωνα στον Όλυμπο και συντήρηση υφιστάμενης θέσης

5.3 Πρόταση κατάλληλου προγράμματος παρακολούθησης ειδών και τ.ο.

Το πρόγραμμα παρακολούθησης αφορά :

α) την παρακολούθηση του προστατευτέου αντικειμένου ώστε να είναι γνωστή η κατάσταση διατήρησης

β) την παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης. Τροφοδοτεί με δεδομένα τον αρμόδιο για τη διαχείριση της περιοχής φορέα, την ΜΔΠΠ του ΟΦΥΠΕΚΑ, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ώστε αυτός να αξιολογεί αν έχουν επιτευχθεί οι στόχοι διαχείρισης ή όχι, και να αποκρίνεται εγκαίρως και καταλλήλως σε περιπτώσεις όπου διαπιστωθεί ότι απαιτείται είτε βελτίωση της εφαρμογής ή τροποποίηση των μέτρων διαχείρισης (διόρθωση, λήψη πρόσθετων ή ακύρωση εφαρμογής μέτρων) ή και αναθεώρηση /επικαιροποίηση των στόχων διαχείρισης.

Η παρακολούθηση θα πρέπει να συνδέεται με συγκεκριμένους στόχους διαχείρισης. Το Υπουργείο Περιβάλλοντος οργανώνει την παρακολούθηση για τ.ο. και είδη σε επίπεδο χώρας. Οι εργασίες πεδίου όμως είναι περιορισμένες χρονικά σε κάθε περιοχή. Απαιτείται μεγαλύτερη προσοχή σε ορισμένα είδη για τα οποία υπάρχουν πολύ λίγες ή ανεπαρκείς πληροφορίες ή για είδη για τα οποία απαιτούνται εξειδικευμένες μέθοδοι καταγραφών και για είδη για τα οποία προτείνονται μέτρα διαχείρισης.

Στο αυτό προτείνεται πρόγραμμα παρακολούθησης συμπληρωματικό του εθνικού προγράμματος εποπτείας τ.ο. και ειδών ώστε να συμπληρωθούν τα δεδομένα βάσης για είδη σε κάθε προστατευόμενη περιοχή.

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του Σχεδίου Διαχείρισης είναι επίσης σημαντικό να αναπτυχθεί κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης. Αυτή συνδέεται με τις δράσεις και προγράμματα που θα αναπτυχθούν στην πράξη. Με τα συγκεκριμένα, δηλαδή, οικονομικά δεδομένα και την υιοθέτηση στην πράξη των μέτρων που προτείνονται. Ο καλύτερος προσδιορισμός των Στόχων Διατήρησης και των Επιθυμητών Τιμών Αναφοράς για τ.ο. και είδη στο επόμενο έργο εποπτείας θα δώσει ακριβέστερες τιμές οι οποίες θα είναι και το μέτρο της αποτελεσματικότητας του κάθε έργου σε επίπεδο τόπων Natura. Το πρόγραμμα παρακολούθησης είναι σκόπιμο να περιλαμβάνει παραμέτρους που συνδέονται άμεσα (ως πρωτογενείς δείκτες) ή έμμεσα (για τον δευτερογενή προσδιορισμό δεικτών) με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προς εφαρμογή διαχειριστικών μέτρων και δράσεων.

Σε εθνικό επίπεδο βρίσκεται σε εξέλιξη το δεύτερο εθνικό έργο εποπτείας (παρακολούθησης) για τους τ.ο. και τα είδη στο σύνολο των τόπων του δικτύου NATURA και εκτός αυτών. Αυτό είναι ένα γενικό πρόγραμμα καταγραφών που θα γίνεται πάντα και αφορά όλα τα είδη που περιλαμβάνονται στις δύο οδηγίες. Θα πρέπει βέβαια να περιληφθούν σε αυτό και τα είδη που δεν καλύπτονται από τις οδηγίες αλλά βρίσκονται σε δυσμενές καθεστώς παρουσίας στην Ελλάδα σύμφωνα με τα κόκκινα βιβλία των απειλούμενων ειδών.

Υπάρχει επίσης πρόγραμμα παρακολούθησης της ποσότητας και ποιότητας των υδάτων στις λίμνες το οποίο πρέπει να συνεχίσει κανονικά. Η παρακολούθηση των λιμνών εντάσσεται στο Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων που συγκροτήθηκε με Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ 140384/2011) στο πλαίσιο εφαρμογής της Οδηγίας για τα Ύδατα. Η Ειδική

Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας συντονίζει και εποπτεύει το εθνικό δίκτυο παρακολούθησης των υδάτων, το οποίο λειτουργούν οι εξής φορείς: Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (ΕΚΒΥ), Γενικό Χημείο του Κράτους, Ινστιτούτο Εδαφοϋδατικών Πόρων (ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ), ΙΓΜΕ, ΔΕΥΑ Λάρισας. Προβλέπεται η συνέχιση της χρηματοδότησης όλων των φορέων λειτουργίας του εθνικού δικτύου έως το 2023. Η παρακολούθηση αυτή εστιάζει στα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά και από βιωτικά δεδομένα περιλαμβάνει το φυτοπλαγκτόν, τα μακρόφυτα, το φυτοβένθος, την πανίδα των βενθικών ασπονδύλων. Δεν περιλαμβάνεται η ιχθυοπανίδα.

Υπάρχει όμως ανάγκη για ορισμένες πρόσθετες καταγραφές για ορισμένες ομάδες ειδών για τις οποίες δεν υπάρχουν πολλά δεδομένα βάσης, υπάρχουν σοβαρά ερωτήματα που σχετίζονται με την διαχείριση και απαιτούνται εξειδικευμένες τεχνικές καταγραφών. Στην πραγματικότητα δηλαδή υπάρχει ανάγκη για δημιουργία δεδομένων βάσης για τα είδη αυτά για να εφαρμοστεί στην συνέχεια παρακολούθηση.

Οι μέθοδοι παρακολούθησης έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο των προγραμμάτων εποπτείας που υλοποιεί τον ΥΠΕΝ. Μια σωστή προσέγγιση θα ήταν η συστηματική παρακολούθηση από ερευνητές και η αποσύνδεση της εθνικής αναφοράς από τις εργασίες παρακολούθησης για κάθε αντικείμενο σε κάθε τόπο Natura ώστε αυτά να είναι διακριτά. Έτσι θα υπάρξει προσανατολισμός για καλύτερα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα σε κάθε τόπο Natura.

Αναφέρονται στην συνέχεια οι παράμετροι παρακολούθησης ανά αντικείμενο:

Σκοπός του προγράμματος παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43 και τύπων οικοτόπων εθνικού ενδιαφέροντος, είναι η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης τους, στους τόπους Natura 2000 (βαθμός διατήρησης ανά τόπο Natura και κατάσταση διατήρησης στο επίπεδο της βιογεωγραφικής περιοχής).

Για την αξιολόγηση και την παρακολούθηση του βαθμού διατήρησης των τύπων οικοτόπων λαμβάνονται υπόψη: α) το εύρος εξάπλωσης του τύπου οικοτόπου, β) η έκταση του τύπου οικοτόπου, (γ) οι δομή και η λειτουργία του τύπου οικοτόπου, δ) η παρουσία των τυπικών ειδών, ε) οι πιέσεις/απειλές, στ) οι προοπτικές διατήρησης. Για τον προσδιορισμό του βαθμού διατήρησης σε τοπικό επίπεδο (δειγματοληπτική επιφάνεια και τόπος Natura), θα ακολουθηθεί η μεθοδολογία που εφαρμόζεται και έχει δημοσιευθεί από Tsiripidis et al. (2018).

Οι παράμετροι που περιλαμβάνει το πρωτόκολλο καταγραφής είναι οι εξής:

- Στοιχεία δειγματοληψίας (π.χ. γεωγραφική θέση, ημερομηνία δειγματοληψίας, όνομα ερευνητή) και στοιχεία για τις οικολογικές συνθήκες σε κάθε θέση δειγματοληψίας.
- Δείκτες δομής και λειτουργιών κάθε τύπου οικοτόπου.
- Τη σύνθεση του τύπου οικοτόπου σε είδη χλωρίδας, με έμφαση στα τυπικά είδη κάθε τύπου οικοτόπου.
- Οι πιέσεις και οι απειλές που καταγράφονται σε κάθε θέση δειγματοληψίας, βάσει της νέας τυπολογία των πιέσεων και των απειλών προτείνεται από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος.

- Η παρουσία και η κάλυψη ξενικών και/ή εισβλητικών ξενικών ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος και ελληνικού ενδιαφέροντος, βάσει των καταλόγων που έχουν εκδοθεί.

- Τα μέτρα διατήρησης και οι θετικές επιδράσεις στην διατήρηση που έχουν εφαρμοστεί ή εξελίσσονται σε κάθε θέση δειγματοληψίας.

- Η αξιολόγηση της μελλοντικής τάσης της δομής και της λειτουργίας του τ.ο. βάσει της σημαντικότητας των πιέσεων και απειλών, σύμφωνα με τις οδηγίες του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

- Η αξιολόγηση της μελλοντικής τάσης της έκτασης των τύπων οικοτόπων, σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Περιβάλλοντος.

- Η αξιολόγηση της βραχυπρόθεσμης τάσης σχετικά με τη δομή, τις λειτουργίες και την έκταση των τύπων οικοτόπων για τα τελευταία 12 χρόνια.

Σκοπός του προγράμματος παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας είναι η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας στη χέρσο, στους τόπους Natura 2000 (βαθμός διατήρησης ανά τόπο Natura και κατάσταση διατήρησης στο επίπεδο βιογεωγραφικής περιοχής) για το σύνολο των ειδών χλωρίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ που απαντούν στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον πλέον πρόσφατο εθνικό κατάλογο ειδών χλωρίδας που υπέβαλε η χώρα στο πλαίσιο των αναφορών του Άρθρου 17 και τα εθνικής σημασίας είδη χλωρίδας.

Οι παράμετροι που θα χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας είναι: α) η κατανομή και το εύρος εξάπλωσης του είδους, β) το μέγεθος πληθυσμού, γ) ο οικότοπος (ενδιαίτημα) του είδους και δ) οι κύριες πιέσεις-απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Στο πρωτόκολλο δειγματοληψιών πεδίου για κάθε φυτικό είδος προβλέπεται η καταγραφή όλων των απαιτούμενων δεδομένων:

- Δομικά χαρακτηριστικά (αντιπροσωπευτικά): συνολική φυτοκάλυψη και κάλυψη κάθε ορόφου.

- Χλωριδική σύνθεση: Κατάλογος των ειδών που απαντούν εντός της δειγματοληπτικής επιφάνειας και κάλυψη του κάθε είδους σύμφωνα με την 5βάθμια κλίμακα DAFOR.

- Κωδικός τύπου οικοτόπου (Παράρτημα Ι Οδηγίας 92/43 ΕΟΚ).

- Απειλές / Πιέσεις: Παρουσία ή απουσία σημερινών απειλών/πιέσεων, παρουσία πιέσεων, ένταση απειλών/πιέσεων, ποσοστό της επιφάνειας που επηρεάζεται από την απειλή, επιπτώσεις της δραστηριότητας στην περιοχή.

- Γενικά στοιχεία πληθυσμού: Μονάδα μέτρησης για την καταμέτρηση και την εκτίμηση του συνολικού μεγέθους του πληθυσμού του είδους (άτομα, συστάδες, στελέχη, κελιά), μέθοδος για την εκτίμηση του συνολικού μεγέθους του πληθυσμού του είδους, στρωμάτωση της θέσης ανάλογα με το ενδιαίτημα ή την πυκνότητα των ατόμων του είδους.

- Αριθμός ώριμων ατόμων/συστάδων/στελεχών στο πολύγωνο μέτρησης.

- Αριθμός νεαρών ατόμων/συστάδων (άτομα τα οποία δεν έχουν φτάσει ακόμα σε αναπαραγωγική ηλικία).
- Αριθμός ατόμων/συστάδων τα οποία βρίσκονται σε βλαστητική φάση (αριθμός ακέραιων ατόμων, αριθμός ατόμων τα οποία φέρουν σημεία κατανάλωσης από θηρευτές).
- Μέσο μέγεθος συστάδων όταν η μονάδα μέτρησης είναι οι συστάδες ή όταν μετρούνται ανθοφόρα/καρποφόρα στελέχη και είναι επιθυμητή η καταγραφή του μεγέθους των συστάδων.
- Μέσο ύψος ατόμων/συστάδων/στελεχών.
- Ζωτικότητα ή βιομορφή των ατόμων όταν είναι επιθυμητή η καταγραφή των στοιχείων αυτών.
- Φύλο των ώριμων ατόμων σε περίπτωση δίοικων ειδών.
- Ειδική δομή με την οποία σχετίζονται τα ώριμα άτομα/συστάδες. Καταγραφή αριθμού ατόμων ανά δομή, σε περίπτωση παρουσίας στο ίδιο πολύγωνο/σημείο GPS ατόμων σχετιζόμενων με διαφορετικές ειδικές δομές.

Η αξιολόγηση κάθε παραμέτρου και η συνολική αξιολόγηση του κάθε είδους θα οδηγήσει σε:

- Προσδιορισμό των Ευνοϊκών Τιμών Αναφοράς (ΕΤΑ) για το εύρος εξάπλωσης και το μέγεθος του πληθυσμού.
- Προσδιορισμός του ενδιαιτήματος και του μεγέθους του επαρκούς ενδιαιτήματος και σύγκριση της τιμής αυτής με το διαθέσιμο ενδιαίτημα.
- Προσδιορισμός της τάσης των τιμών των παραμέτρων παρακολούθησης (σύγκριση των τιμών σε διαφορετικές χρονικές περιόδους).

Η έμφαση πρέπει να δοθεί στα 3 είδη του παραρτήματος ΙΙ της οδηγίας και σε όλα τα είδη που αναφέρονται στον πίνακα των άλλων σημαντικών ειδών στο κεφάλαιο 2,2,2,2,

Η αξιολόγηση αυτών των παραμέτρων, όπως και η αναγνώριση απειλών για τα είδη είναι στόχος για την παρακολούθηση των ειδών πανίδας και δεν επαναλαμβάνεται στην συνέχεια.

Αναφορικά με την ιχθυοπανίδα θα ήταν χρήσιμη η καταγραφή των ειδών στο ρέμα της Αγίας Κόρης, όπου εντοπίστηκε το είδος *Barbus balcanicus*. Θα ήταν σκόπιμο να γίνεται εκτίμηση της αφθονίας των ειδών ενδιαφέροντος, των συνθηκών αναπαραγωγής τους, της ηλικιακής τους σύνθεσης, της κατάστασης των πεδίων αναπαραγωγής και διαβίωσής τους. Η παρακολούθηση προτείνεται (εφόσον είναι δυνατό) να γίνεται με βάση τα όσα προτείνονται από τα σχετικά εγχειρίδια προδιαγραφών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και τα εθνικά συστήματα αξιολόγησης της οικολογικής ποιότητας των υδάτινων συστημάτων με βάση τα ψάρια. Οι αναγκαίες αυτές καταγραφές αυτές περιλαμβάνονται στα μέτρα διαχείρισης καθώς αποτελούν προϋπόθεση για την διατύπωση προτάσεων ορθολογικής αλιευτικής διαχείρισης, τόσο των ψαριών όσο και των καραβίδων των εσωτερικών υδάτων. Για τις καραβίδες οι γνώσεις για τις ζώνες παρουσίας τους είναι

ελάχιστες και ειδικά της Πετροκαραβίδας (*Austropotamobius torrentium*) εκτός των τόπων Natura. Για αυτό και απαιτείται ειδική παρακολούθηση για το είδος σε οριζόντια βάση και όχι με γνώμονα μόνο τους τόπους Natura. Η καταγραφή γίνεται με χρήση ειδικών παγίδων.

Παρόμοια υπάρχουν ανάγκες για καταγραφές για τα ασπόνδυλα Από τα ασπόνδυλα σημειώνεται ότι δεν έχουν γίνει καταγραφές για όλες τις ομάδες και ειδικά για τα υδρόβια είδη. Ορισμένες από τις αναγκαίες καταγραφές που έχουν άμεση σχέση με την λήψη διαχειριστικών μέτρων αναφέρονται στα μέτρα. Τα υπόλοιπα αναφέρονται στο παρόν κεφάλαιο ως συμπλήρωση των αναγκαίων ειδών στόχων της παρακολούθησης και των κατάλληλων μεθόδων που δεν περιλαμβάνονται στο Εθνικό έργο της παρακολούθησης. Ειδικά για τα λεπιδόπτερα η ειδική παρακολούθηση με αναλυτική καταγραφή της κατανομής τους και της κατάστασης των πληθυσμών τους σε επίπεδο λειτουργίας των μετα-πληθυσμών επιβάλλεται κάτω από την πίεση για αύξηση των περιοχών με αναδασώσεις και την κατάληψη των ανοιχτών ενδιαιτημάτων τους.

Για τα ασπόνδυλα, ανάλογα με το είδος εφαρμόζεται η κατάλληλη μέθοδος:

- Παγίδες παρεμβολής (pitfall traps), για τα επίγεια αρθρόποδα (κολεόπτερα και άλλες μικρότερες ομάδες εντόμων, χειλόποδα, διπλόποδα, σκορπιοί, αράχνες, ακάρεα, φαλάγγια, κλπ.).
- Παγίδες τύπου Malaise, για τα ιπτάμενα ημερόβια έντομα (δίπτερα, νευρόπτερα, υμενόπτερα κλπ).
- Μέθοδος με χωνιά Tulgren, για την καταγραφή και την παρακολούθηση των μικροσκοπικών επίγειων αρθροπόδων (κολλέμβολα, ψευδοσκορπιοί, ακάρεα, προνύμφες εντόμων κλπ).
- Παγιδεύσεις με φωτεινές παγίδες (για νυκτόβια έντομα, κυρίως νυχτοπεταλούδες, κολεόπτερα, υμενόπτερα, δίπτερα, κλπ).
- Παγίδευση με απόχη για πεταλούδες, ορθόπτερα και οδοντόγναθα (και ορισμένες μικρότερες ομάδες ημερόβιων ιπτάμενων εντόμων.
- Παρατήρηση σε γραμμικές διαδρομές περιορισμένης απόστασης ή χρόνου για μεγάλα ιπτάμενα έντομα.
- Παγιδεύσεις σε μικρά δοχεία με τροφικά δολώματα. Μέθοδος για τη μη ορατή μικροπανίδα.
- Νυχτερινές παρατηρήσεις σε γραμμικές διαδρομές περιορισμένης απόστασης ή χρόνου και καταμετρήσεις με black light για σκορπιούς.

Για τα αμφίβια η παρακολούθηση πρέπει να εστιάσει στον μακεδονικό τρίτωνα (*Triturus macedonicus*) σε συνδυασμό με την ευρύτερη περιοχή και το σχεδιαζόμενο έργο διατήρησης των νερών στο λιμνίο της μπάρας και της δημιουργίας δύο νέων λιμνίων για την αναπαραγωγή τους είδους (Μπούσμπουρας 2023). Η αποτελεσματικότερη μέθοδος είναι η παγίδευση με τις τροποποιημένες παγίδες που προτείνονται στην μελέτη για τον Τρίτωνα στην περιοχή (Μπούσμπουρας 2021 και 2023) τα δεδομένα της οποίας πρέπει να χρησιμοποιηθούν ως βάση για σύγκριση και εκτίμηση της τάσης των πληθυσμών. Η παρακολούθηση αυτή πρέπει να συνδυαστεί με το παραπάνω έργο ώστε να υπάρχει εκτίμηση του αποτελέσματος του μέτρου.

Για τα ερπετά τα οποία συνδυάζονται με τα αμφίβια η παρακολούθηση γίνεται με την μέθοδο των διαδρομών, σε διαφορετικά ενδιαιτήματα, όπου καταγράφονται τα άτομα που εντοπίζονται από τον ερευνητή σε πλάτος 2 μέτρων, την ενεργή έρευνα καθορισμένου χρόνου σε ενδιαιτήματα όπου αναζητούνται τα είδη στα κατάλληλα μικροπεριβάλλοντα. Επίσης χρησιμοποιούνται οι ακουστικές καταγραφές για βατράχια και φρύνους στα αναπαραγωγικά ενδιαιτήματα την νύχτα.

Για τα χειρόπτερα είναι αναγκαίο να εντοπιστούν τα βασικότερα καταφύγια, χειμερινά και θερινά, όλων των ειδών. Οι μέθοδοι που εφαρμόζονται είναι: η τοποθέτηση ειδικών καταγραφικών συσκευών, που καταγράφου υπερήχους, σε θέσεις που καλύπτουν όλη την έκταση της περιοχής μελέτης κατά τις περιόδους των δειγματοληψιών,ι οι διαδρομές με καταγραφικά χειρός και οι δειγματοληψίες με δίχτυα όπου τα είδη συλλαμβάνονται και αναγνωρίζονται. Ο εντοπισμός των καταφυγίων των χειροπτέρων και η χρήση τους (αναπαραγωγική αποικία, διαχείμανση κλπ) αποτελεί μια πολύ σημαντική παράμετρο. Πιθανά καταφύγα είναι σπήλαια, παλιά ορυχεία, τούνελ, κτίσματα κλπ. Εάν το καταφύγιο είναι προσβάσιμο ο εντοπισμός γίνεται οπτικά, διαφορετικά μπορεί να απαιτηθεί χρήση ηχητικών μεθόδων ή διχτυών σύλληψης.

Για τα χερσαία θηλαστικά προτείνεται η χρήση φωτοκαταγραφικών καμερών, μέθοδος που καλύπτει το σύνολο των υπό παρακολούθηση ειδών. Μονάδα μέτρησης είναι ο αριθμός διαφορετικών καταγραφικών περιστατικών ανά είδος ανά 100 ημέρες παραμονής των καμερών στο πεδίο και η συχνότητα καταγραφής. Ειδικά για την αρκούδα (Ursus arctos) προτείνεται επιπλέον της μεθόδου των καμερών, η χρήση μη επεμβατικής γενετικής μεθόδου - ανάλυσης DNA τριχών για την εξέταση της κατανομής του είδους. Για το αγριόγιδο ο στόχος είναι οκαθορισμός του πληθυσμιακού μεγέθους και χρησιμοποιούνται οι μέθοδοι: «Ταυτόχρονης χρήση πολλαπλών σημείων πλεονεκτικής θέας (pointage flash)» από αρτκετούς παρατηρητές ή η «Παρακολούθηση από μεμονωμένα σταθερά σημεία κατά μήκος προκαθορισμένων διαδρομών» από έναν παρατηρητή. Για τα μικρά θηλαστικά πρέπει να γίνει καταγραφή των πληθυσμών τους με παγίδες ζωντανών ζώων (live traps) και δειγματοληπτική προσπάθεια τουλάχιστον 500 παγιδονυκτών (=100 παγίδες για πέντε νύκτες με προτιμητέα την αλλαγή περιοχής κάθε νύκτα).

Για την ορνιθοπανίδα υπάρχουν ελλείψεις. Για ορισμένα είδη, όπως τα αρπακτικά και ο μαυροπελαργός, και για την σωστή διαχείριση του ενδιαιτήματος με αποτροπή της όχλησης κυρίως, είναι απαραίτητη η παρακολούθηση συγκεκριμένων στοιχείων όπως οι θέσεις φωλιάσματος, η αναπαραγωγική επιτυχία και οι βασικοί χώροι τροφοληψίας ή διασποράς των νεαρών ατόμων. Η πιο εξειδικευμένη και αναγκαία αυτή παρακολούθηση δεν προβλέπεται στο ενιαίο πρόγραμμα εποπτείας. Συνεπώς θα πρέπει να σχεδιαστεί σε τοπικό επίπεδο από την ΜΔΠΠ που είναι και η υπεύθυνη για την αναθεώρηση της διαχείρισης. Αντίστοιχα ειδική παρακολούθηση της ορνιθοπανίδας και ειδικά των αρπακτικών πουλιών απαιτείται με λεπτομερή καταγραφή των χώρων φωλεοποίησης, τροφοληψίας και μαζικής μετανάστευσης.

Οι μέθοδοι για δασικές και ορεινές περιοχές περιλαμβάνουν:

Για τα αρπακτικά και τον μαυροπελαργό:.

α)ενεργητική έρευνα (Look and See). Ψάξιμο σε κατάλληλα σημεία για θέσεις φωλιάσματος ή κουρνιάσματος. Αυτή μπορεί να περιλαμβάνει:

- ψάξιμο σε κατάλληλα δέντρα για πιθανές φωλιές αετών, ψάξιμο σε βράχια για πιθανές φωλιές Χρυσαετού, Μαυροπελαργού, Πετρίτη ή άλλων αρπακτικών
- ψάξιμο για υπολείμματα λείας ή κουτσουλιές σε βράχια.
- παρακολούθησή τους σε πτήση για εντοπισμό πιθανής φωλιάς.

β) παρατηρήσεις από θέσεις θέας (vantage points). Αυτές θα γίνονται σε ανοιχτές περιοχές με θέα με σκοπό των παρατηρήσεων αρπακτικών που αναζητούν τροφή ή πηγαίνουν στη φωλιά τους. Αυτή η δειγματοληψία θα διαρκεί τουλάχιστον 2 ώρες και τα αρπακτικά που εντοπίζονται θα παρακολουθούνται για τουλάχιστον 5' (εκτός βέβαια αν χαθούν από το οπτικό πεδίο ή εντοπιστεί φωλιά).

γ) Σημειακές καταγραφές (Point counts) για στρουθιόμορφα, δρυοκολάπτες κλπ. Χρησιμοποιούνται τόσο σε ανοικτούς όσο και σε δασικούς βιοτόπους. Απαιτούν μεγάλη εμπειρία στην οπτική και ακουστική αναγνώριση ειδών. Εφαρμόζεται κατά την περίοδο αναπαραγωγής τις πρώτες ώρες μετά την ανατολή του ηλίου. Τα είδη καταγράφονται για συγκεκριμένη διάρκεια, δύο λεπτά μετά την άφιξη στην θέση, σε τρεις διαδοχικές ζώνες, σε διαφορετικές αποστάσεις από τον παρατηρητή και σημειώνονται και αυτά που πετούν υπεράνω διερχόμενα.

δ) Εντοπισμός επικρατειών. Η μέθοδος βασίζεται στη μεταφορά σε χάρτη των σημείων παρατήρησης των διαφόρων ειδών, με σκοπό την καταγραφή των περιοχών που χρησιμοποιούν καθώς και τον εντοπισμό των ορίων των επικρατειών τους.

στ) Σημειακές καταγραφές κατά την διαχείμαση με αργό διαβηματισμό σε μήκος 500 μέτρων σε όλα τα ενδιαιτήματα.

Για την συμπλήρωση της γνώσης της κατάστασης διατήρησης των ειδών περιλαμβάνονται ορισμένα έργα που προτείνονται και είναι στην πράξη συγκέντρωση δεδομένων βάσης και μελέτες αξιολόγησης και πρότασης μέτρων προστασίας και αποκατάστασης. Τα μέτρα αυτά είναι συμπληρωματικά στο εθνικό πρόγραμμα εποπτείας της κατάστασης τ.ο. και ειδών που είναι σε εξέλιξη. Παρατίθενται στα φύλλα περιγραφής μέτρων.

5.4 Σχέδιο Δράσης των μέτρων διαχείρισης

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται τα απαραίτητα στοιχεία για την εφαρμογή των μέτρων διαχείρισης και η οργάνωσή τους σε Σχέδιο Δράσης με ορίζοντα 5ετίας. Στην συνέχεια θα πρέπει να αναθεωρηθεί το Σχέδιο Δράσης από τον ΟΦΥΚΕΠΑ.

Τα φύλλα περιγραφής που παρατίθενται στο τέλος της μελέτης περιλαμβάνουν αναλυτικά στοιχεία με την περιγραφή του μέτρου. Επιλέχθηκε η παρουσίαση με ενιαίο τρόπο στην μορφή φύλλων περιγραφής έργου για να είναι πιο εποπτική και συνολική.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στοιχεία για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό όπως η ωριμότητα, το κόστος, οι πηγές χρηματοδότησης και οι φορείς υλοποίησης. Αυτά τα στοιχεία είναι βοηθητικά στον ΟΦΥΠΕΚΑ για τον τελικό σχεδιασμό. Άλλωστε η ανάπτυξη προγράμματος είναι ζήτημα που αφορά τελικά τους διαχειριστές και τις εμπλεκόμενες συναφείς υπηρεσίες υλοποίησης.

Πίνακας 5.4. Σχέδιο Δράσης για την προστατευόμενη περιοχή Εθνικό Πάρκο Ολύμπου

Κωδικός μέτρου διατήρησης	Ονομασία Μέτρου διατήρησης	Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα	Τύπος οικοτόπου	Είδος	Διάρκεια υλοποίησης	Χρονικό βάθος απόδοσης	Συνέργεια με άλλα μέτρα	Βαθμός συνέργειας	Φορέας υλοποίησης	Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)	Πηγή χρηματοδότησης	Δείκτες παρακολούθησης εφαρμογής διαχειριστικού μέτρου
3B12501CA0501	Ενσωμάτωση των δεδομένων της ΕΠΜ, όσον αφορά τους στόχους και την αντιμετώπιση των απειλών για την βιοποικιλότητα, στα Διαχειριστικά Σχέδια Βόσκησης που θα εκπονηθούν.	Σύνολο ΠΠ		Αρπακτικά το σύνολο, ερπετά το σύνολο, ασπόνδυλα όπως τα ορθόπτερα και οι πεταλούδες, *ποώδη φυτικά είδη όπως:Epilobium vernonicum, Gymnadenia frivaldii, Achillea abrotanoides, Dactylorhiza baumanniana subsp. baumanniana, Dactylorhiza incarnata, Solenanthus albanicus, Thesium vlachorum, Viola albanica, Viola pseudograeca, Achillea abrotanoides, Achillea ambrosiaca, Gentiana lutea, Himantoglossum jankae, Gymnadenia frivaldii, Centaurea litochorea)*, είδη του γένους *Sedum* ως φυτά - ξενιστές για την πεταλούδα *Parnassius apollo)*	1 έτος	1			ΥΠΕΝ - ΟΦΥΠΕΚΑ			Έκδοση εγκυκλίου
3B12501CA0901	Δράσεις ενημέρωσης για την εφαρμογή των Κωδίκων Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και την προώθηση της βιολογικής και ολοκληρωμένης γεωργίας	Αγροτικές εκτάσεις στις ΠΠ και τις περιφερειακές ζώνες		Αμφίβια, ερπετά, πουλιά, μικρά και μεγάλα θηλαστικά, ασπόνδυλα, ψάρια	1 έτος	2	3B12501CA1601	3	Περιφέρεια - ΥΠΑΤ - ΟΦΥΠΕΚΑ	5.000 €	ΠΑΑ, ΠΕΠ	Αριθμός ημερίδων, αντίτυπα φυλλαδίου και χώροι διανομής, αριθμός άρθρων στα ΜΜΕ και κατ ΜΚΔ
3B12501CA1601	Οργάνωση συστήματος πιστοποίησης αγροτικών προϊόντων (γεωργίας, εκτατικής κτηνοτροφίας) σε επίπεδο ΜΔΠΠ με πιστοποίηση ποιότητας και προέλευσης (ιδανικά σε συνδυασμό με πιστοποίηση βιολογικής καλλιέργειας-εκτροφής).	Γεωργικές και λιβαδικές εκτάσεις εντός των ΠΠ και των περιφερειακών ζωνών		Αμφίβια, ερπετά, πουλιά, μικρά και μεγάλα θηλαστικά, ασπόνδυλα, ψάρια και είδη χλωρίδας όπως: *Himantoglossum jankae*	Μόνιμη	2	3B12501CA0901	1 / 2	ΟΦΥΠΕΚΑ	(1) 3.000 - 5.000 € για την ΜΔΠΠ, (2) εναλλακτικά: 7.000 - 12.000 € αν πρέπει να προσληφθεί εξωτερικός συνεργάτης) (3) 6.000-11.000 € (για τον εξωτερικό οργανισμό πιστοποίησης)	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο (για την οργάνωση του συστήματος), ίδιοι πόροι αγροτών (για την κάλυψη μέρους ή όλου του κόστους πιστοποίησης)	Αριθμός συναντήσεων ενημέρωσης γεωργών και κτηνοτρόφων.

Κωδικός μέτρου διατήρησης	Ονομασία Μέτρου διατήρησης	Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα	Τύπος οικοτόπου	Είδος	Διάρκεια υλοποίησης	Χρονικό βάθος απόδοσης	Συνέργεια με άλλα μέτρα	Βαθμός συνέργειας	Φορέας υλοποίησης	Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)	Πηγή χρηματοδότησης	Δείκτες παρακολούθησης εφαρμογής διαχειριστικού μέτρου
3B12501CA0301	Εφαρμογή του αγροπεριβαλλοντικού μέτρου ενίσχυσης των ξηρικών καλλιεργειών σιτηρών και μηδικής/τριφυλλιού με στόχο την διατήρηση της βιοποικιλότητας, στις Προστατευόμενες Περιοχές όπου περιορίζονται οι ανοικτές εκτάσεις.	Χερσαίες, ενίοτε παραλίμνιες, γεωργικές εκτάσεις χωρίς δυνατότητα άρδευσης των καλλιεργειών	1050	Μικρά και μεσαίου μεγέθους αρπακτικά πουλιά, καθώς και άλλα είδη πουλιών που χρησιμοποιούν τις ξηρικές καλλιέργειες σιτηρών και μηδικής ως πεδία τροφοληψίας, ειδικά μετά τη συγκομιδή λαγόγυρος, ορθόπτερα, λεπιδόπτερα.	Μόνιμη	1	3B12501CA1601	2	ΟΦΥΠΕΚΑ-ΥΠΑΑΤ		Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2023-2029	Επιφάνεια υλοποίησης δράσης
3B12501CB0401	Διασφάλιση των Περιοχών Άνευ Δρόμων με αποτροπή διάνοιξης επιπλέον δρόμων και εποχικό κλείσιμο αδιέξοδων (τυφλών) δασικών και ορεινών δρόμων.	Δασικές εκτάσεις σε απομονωμένες ζώνες και συστάδες ερκτός διαχείρισης		*Ursus arctos, Capreolus capreolus, Canis lupus, Rupicapra rupicapra, Tetrastes bonasia*	Ένα έτος για τις άλλαγές/ μόνιμη υλοποίηση	3	3BCB0413202CB0401, 3BCB0413202CB0401, 3BCB0413202CB0401, 3BCB0413202CB0401		Δασικές Υπηρεσίες	Κόστος μελέτης 10.000 € Κόστος υλοποίησης: 4.000 € για την τοποθέτηση μπαρών ελέγχου πρόσβασης οχημάτων σε 4 θέσεις (ενδεικτικές τιμές).	Διεύθ. Δασών Φλώρινας, Καστοριάς, Ιωαννίνων, Πιερίας, Κοζάνης, Λάρισσας	Αριθμός μπαρών ελέγχου πρόσβασης οχημάτων
3B12501CC0601	Τοποθέτηση ανακλαστήρων στο ψηλότερο καλώδιο των γραμμών υψηλής τάσης για την αντιμετώπιση της θανάτωσης πουλιών από πρόσκρουση.	Σε ακτίνα 5 χλμ. από τις ΠΠ		*Aquila chrysaetos, Neophron percnopterus, Circaetus gallicus, Milvus migrans, Buteo rufinus, Circus cyaneus, Pelecanus onocrotalus, Pelecanus crispus, Ciconia ciconia, Ciconia nigra κ.α.*	2 έτη	1			ΑΔΜΗΕ	20.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΑΔΜΗΕ	Αριθμός ανακλαστήρων που τοποθετήθηκαν
3B12501CC0602	Εκτίμηση επικινδυνότητας για περιστατικά ηλεκτροπληξιών στα δίκτυα μέσης τάσης εντός του δικτύου NATURA, και πρόταση παρεμβάσεων προς περιορισμό των επιπτώσεων.			*Aquila chrysaetos, Falco biarmicus, Neophron percnopterus, Gyps fulvus, Ciconia ciconia, Bubo bubo, όλα τα είδη υδροβίων πουλιών*	2 έτη	1			ΔΕΔΔΗΕ, Πράσινο ταμείο	90.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΔΕΔΔΗΕ	Παραδοτέο μελέτης αποτύπωσης γραμμών μέσης τάσης, Αριθμός ανακλαστήρων που τοποθετήθηκαν
3B12501CF0301	Μελέτη φέρουσας ικανότητας επισκεπτών στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου και καθορισμός ειδικών ρυθμίσεων για τις μετακινήσεις των επισκεπτών.	Ημιορεινές / ορεινές περιοχές		*Rupicapra rupicapra, Ορνιθοπανίδα, Dactylorhiza iberica, Dactylorhiza kalopissii subsp. kalopissii, Epipactis degenii, Epipactis olympica, Jankaea heldreichii, Taraxacum deorum, Aquilegia ottonis* subsp. *amaliae*	μόνιμη	2			ΟΦΥΠΕΚΑ	80.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο	Παραδοτέο μελέτης, έκδοση ρυθμιστικής απόφασης

Κωδικός μέτρου διατήρησης	Ονομασία Μέτρου διατήρησης	Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα	Τύπος οικοτόπου	Είδος	Διάρκεια υλοποίησης	Χρονικό βάθος απόδοσης	Συνέργεια με άλλα μέτρα	Βαθμός συνέργειας	Φορέας υλοποίησης	Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)	Πηγή χρηματοδότησης	Δείκτες παρακολούθησης εφαρμογής διαχειριστικού μέτρου
3B12501CF0302	Δημιουργία και τοποθέτηση πινακίδων ερμηνείας Περιβάλλοντος στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου.		τ.ο. παραρτήματος Ι	Ως προσέγγιση το σύνολο των προστατευόμενων ειδών. Κατά περίπτωση θα δοθεί έμφαση σε συγκεκριμένα είδη, όπως αρπακτικά πουλιά, ασπόνδυλα και αγριόγιδο	1 έτος	1	ΜΜ13202CF1202	1	ΟΦΥΠΕΚΑ	59.000 €	ΟΦΥΠΕΚΑ	Παραδοτέο μελέτης, Λειτουργικότητα ιστοσελίδας που συνδέεται με τον κωδικό QR, Αριθμός πινακίδων ερμηνείας περιβάλλοντος που τοποθετήθηκαν
3B12501CF0303	Δημιουργία και τοποθέτηση 20 πινακίδων σήμανσης - οριοθέτησης ορίων στο Εθνικό Πάρκο Ολύμπου				1 έτος	1	ΜΜ13202CF1201	1	ΟΦΥΠΕΚΑ	10.000 €	ΟΦΥΠΕΚΑ	Αριθμός πινακίδων σήμανσης περιβάλλοντος που τοποθετήθηκαν
3B12501CS0301	Δημιουργία μικρών Χώρων Τροφοδοσίας Πτωματοφάγων Αρπακτικών Πτηνών (ΧΤΑΠ) στον Όλυμπο.			*Aquila chrysaetos, Neophron percnopterus, Gypaetus barbatus, Aegypius monachus, Gyps fulvus*	μόνιμη	2	ΜΜ13302CG0405		ΟΦΥΠΕΚΑ	84.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο	Μελέτη χωροθέτησης, Αριθμός και μέγεθος ταΐστρών, Αριθμός παρατηρητηρίων
3B12501CG0401	Υλοποίηση δράσεων πρόληψης επιθέσεων μεγάλων σαρκοφάγων στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο.	Ημιορεινές / ορεινές περιοχές		*Ursus arctos, Canis lupus, Aquila chrysaetos, Neophron percnopterus, Buteo rufinus, Gyps fulvus, Aegypius monachus,Gypaetus barbatus*	3 έτη	1	3B12501CS0301, 3B13202CS0301, 3B13406CS0301, 3B12502CS0301, 3B12102CS0301	2	ΟΦΥΠΕΚΑ	100.000 €		Αριθμός περιφράξεων, Αριθμός λειτουργικών ζώων φύλαξης.
3B12501CI0301	Ενημέρωση των κατοίκων για την αντιμετώπιση της διενέργειας εμπλουτισμών με ψάρια σε λιμνία για την προστασία των τριτώνων στον Όλυμπο, τα Πιέρια και τον Τίταρο.	Λιμνία		*Triturus macedonicus*	2 έτη	2	3B12501CI0302, 3B12501CS0306	3	ΟΦΥΠΕΚΑ (συνεργασία 2 ΜΔΠΠ)	6.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο	Αριθμός αντιτύπων και αφισσών που διακινήθηκαν, Αριθμός εκδηλώσεων τοπικά.

Κωδικός μέτρου διατήρησης	Ονομασία Μέτρου διατήρησης	Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα	Τύπος οικοτόπου	Είδος	Διάρκεια υλοποίησης	Χρονικό βάθος απόδοσης	Συνέργεια με άλλα μέτρα	Βαθμός συνέργειας	Φορέας υλοποίησης	Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)	Πηγή χρηματοδότησης	Δείκτες παρακολούθησης εφαρμογής διαχειριστικού μέτρου
3B12501CI0302	Εξάλειψη των ξενικών ειδών ψαριών στα λιμνία σε Όλυμπο, Τίταρο, Πιέρια για την διατήρηση του μακεδονικού τρίτωνα	Λιμνία		*Triturus macedonicus*	3 έτη	2	3B12501CI0301, 3B12501CS0306	3		12.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο	Αριθμός ψωριών που συλλέχθηκαν και τελική κατάληψη πληθυσμών
3B12501CG0402	Πρόγραμμα καταγραφής και αξιολόγησης των ζημιών σε κτηνοτροφία και καλλιέργειες από άγρια μεγάλα θηλαστικά.			*Ursus arctos, Canis lupus*	Μόνιμο	3	MM13302CG0401	2	ΟΦΥΠΕΚΑ		Καλύπτεται από τον προϋπολογισμό της ΜΔΠΠ	Αριθμός αυτοψιών που διενεργήθηκαν
3B12501CG0403	Αντιμετώπιση περιστατικών παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και άλλων εγκλημάτων κατά της άγριας ζωής στις ΜΔΠΠ.			*Aquila chrysaetos, Aquila heliaca, Haliaeetus albicilla, Neophron percnopterus, Buteo rufinus, Ursus arctos, Canis lupus*	3 έτη αρχικής λειτουργίας και επανεξέταση της δομής στην συνέχεια	1	MM13302CG0408, MM13404CG0417	3, 3	ΟΦΥΠΕΚΑ	259.000 €	Πράσινο Ταμείο, Κρατικός Προϋπολογισμός (ΚΥΑ ΣΔ δηλ. δολωμάτων)	Ετήσιες εκθέσεις αποτελεσμάτων
3B12501CS0310	Μελέτη για τις ζώνες σύνδεσης - διαδρόμους μεταξύ των τόπων NATURA για σημαντικά είδη πανίδας.			*Ursus arctos, Canis lupus, Capreolus capreolus, lutra lutra, Spermophilus citellus,* σημαντικά είδη ψαριών	2 έτη	3			Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	180.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Παραδοτέο μελέτης
3B12501CS0302	Μελέτη αξιολόγηση της κατάστασης του πληθυσμού της Δασόκοτας στον Όλυμπο.			*Bonasa bonasia*	2 έτη	3			ΟΦΥΠΕΚΑ	25.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Παραδοέτο μελέτης και πρωτογενών δεδομένων πεδίου

Κωδικός μέτρου διατήρησης	Ονομασία Μέτρου διατήρησης	Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα	Τύπος οικοτόπου	Είδος	Διάρκεια υλοποίησης	Χρονικό βάθος απόδοσης	Συνέργεια με άλλα μέτρα	Βαθμός συνέργειας	Φορέας υλοποίησης	Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)	Πηγή χρηματοδότησης	Δείκτες παρακολούθησης εφαρμογής διαχειριστικού μέτρου
3B13202CS0303	Προσδιορισμός και εκτίμηση της επαρκούσας έκτασης καταλληλότητας ενδιαιτημάτων σε τοπική κλίμακα για το είδος *Parnassius apollo*	Ανοιχτές λιβαδικές εκτάσεις	4090 (Κορυφές Όρους Γράμμος), 95A0 (Εθνικό Πάρκο Ολύμπου), 6230* (Κορυφές Όρους Γράμμος, Εθνικό Πάρκο Ολύμπου)	*Parnassius apollo*	1 έτος	3			ΟΦΥΠΕΚΑ	20.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Παραδοέτο μελέτης και χ'αρτη κρίσιμβν περιοχών του είδους
3B12501CS0303	Σύνταξη και εφαρμογή Τοπικού Σχεδίου Παρακολούθησης Κατάστασης Πληθυσμού Αγριόγιδου στον Όλυμπο			*Rupicapra rupicapra*	1 έτος	3		1	ΟΦΥΠΕΚΑ	20.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Παραδοτέο μελέτης
3B12501CS0305	Επανεισαγωγή του όρνιου στον Όλυμπο.			Γυπαετός *(Gypaetus barbatus)*, Όρνιο *(Gyps fulvus)*, Μαυρόγυπας*(Aegypius monachus)*	5 έτη	3	3B12501CG04101, 3B13302CG0406, 3B12501CS0301		ΟΦΥΠΕΚΑ	130.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Αριθμός ατόμων και αποικίας που εγκαταστάθηκε
3B12501CS0305	Παρακολούθηση αρπακτικών πουλιών				5 έτη	3			ΟΦΥΠΕΚΑ	110.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Χαρτογραφική απεικόνηση και αριθμός ομπών που τοποθετήθηκαν
3B12501CS0306	Δημιουργία λιμνίων για την διατήρηση του μακεδονικού τρίτωνα στον Όλυμπο και συντήρηση υφιστάμενης θέσης	λιμνία		*Triturus macedonicus*	2 έτη	2	3B12501CI0301, 3B12501CI0302	3	ΟΦΥΠΕΚΑ	97.000 €	ΥΜΕΠΕΡΑΑ, Πράσινο Ταμείο, ΠΕΠ	Αριθμός λιμνίων. Επιφάνεια που κατασκευάστηκε ή διατηρήθηκε λειτουργικό για την αναπαραγωγή του είδους

5.5 Φύλλα Περιγραφής μέτρων διαχείρισης

Τα φύλλα περιγραφής μέτρων διαχείρισης παρουσιάζονται σε ξεχωριστό αρχείο.

Για κάθε μέτρο διατίθενται τρεις σελίδες για την περιγραφή του. Συνολικά προτείνονται 23 μέτρα διαχείρισης που αφορούν το Εθνικό Πάρκο Ολύμπου. Λίγα από αυτά αφορούν και τους διπλανούς τόπους Natura Πιερίων – Τιτάρου όπου έχουν προταθεί μία ενιαία Προστατευόμενη Περιοχή την ευθύνη της οποίας έχει η ΜΔΠΠ Εθνικού Πάρκου Ολύμπου του ΟΦΥΠΕΚΑ. Θεωρούμε ότι τα μέτρα που αφορούν συνολικότερα μια ΜΔΠΠ και εκτείνονται ευρύτερα πρέπει να υλοποιηθούν ενιαία για οικονομία κλίμακας.

Σε γεωγραφικό αρχείο (shpfile) που κατατίθεται παράλληλα έχει αποτυπωθεί η περιοχή εφαρμογής του κάθε μέτρου.

Τα πεδία που παρατίθενται σε κάθε φύλλο περιγραφής μέτρου είναι τα εξής:

Κωδικός μέτρου διατήρησης: Της μορφής CODE_XXXX_AA όπου CODE ο κωδικός της μελέτης ή Προστατευόμενης Περιοχής ή της υποπεριοχής, XXXX ο κωδικός κατηγορίας μέτρου και AA: Αύξουσα αρίθμηση μέτρου σε κάθε κατηγορία

Κατηγορία μέτρου διατήρησης: Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή κωδικοποίηση

Ονομασία Μέτρου διατήρησης

Περιγραφή μέτρου διατήρησης: Συνοπτικό κείμενο

Πίεση που αντιμετωπίζεται: Σύμφωνα με την ευρωπαϊκή κωδικοποίηση

Περιοχές εφαρμογής Natura 2000: Ο κωδικός της περιοχής του δίκτυου NATURA όπου εφαρμόζεται το μέτρο

Περιοχές εφαρμογής Π.Π.: Η ονομασία της Προστατευόμενης Περιοχής όπου εφαρμόζεται το μέτρο

Συγκεκριμένη περιοχή / οικοσύστημα: Η περιοχή όπου εφαρμόζεται το μέτρο

Τύπος οικοτόπου: Ο τ.ο. που εννοείται από το μέτρο

Είδος: Τα είδη που ευνοούνται από τα μέτρο

Διάρκεια υλοποίησης

Χρονικό βάθος απόδοσης: 3: Μακροπρόθεσμα (7 έως 12 έτη), 2: Μεσοπρόθεσμα (4 έως 6 έτη), 1: Βραχυπρόθεσμα (έως 3 έτη) κατά την κρίση του μελετητή

Συνέργεια με άλλα μέτρα: Δίνεται ο κωδικός του μέτρου διατήρησης με το οποίο υπάρχει συνέργεια

Βαθμός συνέργειας:(3: υψηλός, 2: μέτριος, 1: χαμηλός)

Προτεραιότητα μέτρου: (3: υψηλή, 2: μέτρια, 1: χαμηλή)

Τύπος του μέτρου: Τα μέτρα διακρίνονται σε: διοικητικά, νομικά, κανονιστικά, οικονομικά, ενημερωτικά, παρεμβάσεις με τη μορφή έργων, μελέτη, άλλα.

Φορέας υλοποίησης

Κόστος σε € (χωρίς ΦΠΑ)

Πηγή χρηματοδότησης: Αναφέρεται η πιθανή πηγή χρηματοδότησης. Για ορισμένες περιπτώσεις δεν είναι γνωστό το χρηματοδοτικό μέσο ή ο φορέας αφού πρέπει να ληφθεί απόφαση για την υλοποίηση.

Εκτίμηση ωριμότητας μέτρου / Καθεστώς ιδιοκτησίας / Αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες για την ωρίμανση

Δείκτες παρακολούθησης εφαρμογής διαχειριστικού μέτρου

Παρατηρήσεις

Παρατίθενται στην συνέχεια οι γενικοί κωδικοί των μέτρων διαχείρισης, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή κατηγοριοποίηση, που χρησιμοποιήθηκαν στα φύλα περιγραφής των μέτρων διαχείρισης.

Πίνακας 5.5. Κωδικοί μέτρων διατήρησης σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή κωδικοποίηση

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CA	**Measures related to agriculture and agriculture-related habitats**	**Μέτρα που σχετίζονται με τη γεωργία και αγροτικά ενδιαιτήματα**
CA01	Prevent conversion of natural and semi-natural habitats, and habitats of species into agricultural land	Αποτροπή μετατροπής φυσικών και ημι-φυσικών οικοτόπων και ενδιαιτημάτων των ειδών σε γεωργικές εκτάσεις
CA02	Restore small landscape features on agricultural land	Αποκατάσταση μικρών χαρακτηριστικών του τοπίου σε γεωργικές εκτάσεις
CA03	Maintain existing extensive agricultural practices and agricultural landscape features	Διατήρηση εκτεταμένων γεωργικών πρακτικών και χαρακτηριστικών του τοπίου
CA04	Reinstate appropriate agricultural practices to address abandonment, including mowing, grazing, burning or equivalent measures	Επανένταξη κατάλληλων γεωργικών πρακτικών για αντιμετώπιση της εγκατάλειψης της γεωργικής γης, συμπεριλαμβανομένων της χορτοκοπής, της βόσκησης, της καύσης ή αντίστοιχων μέτρων
CA05	Adapt mowing, grazing and other equivalent agricultural activities	Προσαρμογή της χορτοκοπής, της βόσκησης και άλλων αντίστοιχων γεωργικών δραστηριοτήτων
CA06	Stop mowing, grazing and other equivalent agricultural activities	Παύση της χορτοκοπής , της βόσκησης και άλλων αντίστοιχων γεωργικών δραστηριοτήτων
CA07	Recreate Annex I agricultural habitats	Αποκατάσταση αγροτικών ενδιαιτημάτων του Παραρτήματος Ι
CA08	Adapt soil management practices in agriculture	Υιοθέτηση πρακτικών διαχείρισης του εδάφους στην γεωργία
CA09	Manage the use of natural fertilisers and chemicals in agricultural (plant and animal) production	Διαχείριση της χρήσης φυσικών λιπασμάτων και χημικών στην αγροτική παραγωγή (φυτική και ζωική)
CA10	Reduce/eliminate point pollution to surface or ground waters from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη σημειακής ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από γεωργικές δραστηριότητες
CA11	Reduce diffuse pollution to surface or ground waters from agricultural activities	Μείωση διάχυτης ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από γεωργικές δραστηριότητες
CA12	Reduce/eliminate air pollution from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη ατμοσφαιρικής ρύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες
CA13	Reduce/eliminate marine pollution from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη θαλάσσιας ρύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CA14	Reduce/eliminate soil pollution from agricultural activities	Μείωση/εξάλειψη εδαφικής ρύπανσης από γεωργικές δραστηριότητες
CA15	Manage drainage and irrigation operations and infrastructures in agriculture	Διαχείριση λειτουργιών άρδευσης και αποστράγγισης και των αντίστοιχων υποδομών σε γεωργικές δραστηριότητες
CA16	Other measures related to agricultural practices	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με γεωργικές πρακτικές
CB	**Measures related to forestry and forest-related habitats**	**Μέτρα που σχετίζονται με τη δασοκομία και συνδεόμενα με τα δασικά ενδιαιτήματα**
CB01	Prevent conversion of (semi-) natural habitats into forests and of (semi-)natural forests into intensive forest plantation	Αποτροπή μετατροπής (ημι-) φυσικών ενδιαιτημάτων σε δάση και (ημι-) φυσικών δασών σε εντατικές δασικές καλλιέργειες
CB02	Maintain existing traditional forest management and exploitation practices	Διατήρηση παραδοσιακών πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δασών
CB03	Reinstate forest management and exploitation practices	Επαναφορά πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης των δασών
CB04	Adapt/manage reforestation and forest regeneration	Προσαρμογή/διαχείριση αναδάσωσης και δασικής αναγέννησης
CB05	Adapt/change forest management and exploitation practices	Προσαρμογή/αλλαγή πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης δασών
CB06	Stop forest management and exploitation practices	Παύση πρακτικών διαχείρισης και εκμετάλλευσης δασών
CB07	Combat illegal logging	Αντιμετώπιση παράνομης υλοτομίας
CB08	Restoration of Annex I forest habitats	Αποκατάσταση δασικών ενδιαιτημάτων του Παραρτήματος Ι
CB09	Manage the use of chemicals for fertilisation, liming and pest control in forestry	Διαχείριση της χρήσης χημικών για λίπανση, ασβέστωση και καταπολέμηση παρασίτων στη δασοκομία
CB10	Reduce diffuse pollution to surface or ground waters from forestry activities	Μείωση της διάχυτης ρύπανσης σε επιφανειακά και υπόγεια νερά από δασοκομικές δραστηριότητες
CB11	Reduce air pollution from forestry activities	Μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από δασοκομικές δραστηριότητες
CB12	Reduce marine pollution from forestry activities	Μείωση της θαλάσσιας ρύπανσης από δασοκομικές δραστηριότητες
CB13	Reduce soil pollution from forestry activities	Μείωση της εδαφικής ρύπανσης από δασοκομικές δραστηριότητες
CB14	Manage drainage and irrigation operations and infrastructures	Διαχείριση δραστηριοτήτων αποστράγγισης και άρδευσης και των αντίστοιχων υποδομών
CB15	Other measures related to forestry practices	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με δασοκομικές πρακτικές
CC	**Measures related to resources extraction and energy production**	**Μέτρα σχετικά με την εξόρυξη πόρων και την παραγωγή ενέργειας**
CC01	Adapt/manage extraction of non-energy resources	Προσαρμογή/διαχείριση εξόρυξης μη ενεργειακών πόρων
CC02	Adapt/manage exploitation of energy resources	Προσαρμογή/διαχείριση εκμετάλλευσης ενεργειακών πόρων
CC03	Adapt/manage renewable energy installation, facilities and operation	Προσαρμογή/διαχείριση εγκατάστασης, υποδομών και λειτουργίας εγκαταστάσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
CC04	Reduce impact of hydropower operation and infrastructure	Μείωση επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις υποδομές σταθμών υδροηλεκτρικής ενέργειας
CC05	Adapt/manage fossil energy installation, facilities and operation	Προσαρμογή/διαχείριση εγκατάστασης υποδομών και λειτουργίας εγκαταστάσεων ορυκτών πηγών ενέργειας
CC06	Reduce impact of service corridors and networks	Μείωση των επιπτώσεων από δίκτυα υποδομής και εξυπηρέτησης

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CC07	Habitat restoration/creation from resources, exploitation areas or areas damaged due to installation of renewable energy infrastructure	Δημιουργία/αποκατάσταση οικοτόπων και ενδιαιτημάτων σε περιοχές που έχουν υποστεί βλάβη λόγω εγκατάστασης υποδομών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
CC08	Manage/reduce/eliminate point pollution to surface or ground waters from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη σημειακής ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC09	Manage/reduce/eliminate diffuse pollution to surface or ground waters from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη διάχυτης ρύπανσης σε επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC10	Manage/reduce/eliminate air pollution from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη ατμοσφαιρικής ρύπανσης από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC11	Manage/reduce/eliminate marine pollution from resource exploitation and energy production	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη θαλάσσιας ρύπανσης από εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC12	Reduce/eliminate noise, light, thermal and other forms of pollution related to resource exploitation and energy production	Μείωση/εξάλειψη θορύβου, φωτορύπανσης, θερμότητας και άλλων πηγών ρύπανσης που σχετίζονται με εκμετάλλευση πόρων και παραγωγή ενέργειας
CC13	Manage water abstraction for resource extraction and energy production	Διαχείριση της άντλησης ύδατος για σκοπούς εξόρυξης πόρων και παραγωγής ενέργειας
CC14	Other measures related to extraction and energy exploitation activities	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με δραστηριότητες εξόρυξης και παραγωγής ενέργειας
CE	**Measures related to development and operation of transport systems**	**Μέτρα σχετικά με την ανάπτυξη και τη λειτουργία συστημάτων μεταφορών**
CE01	Reduce impact of transport operation and infrastructure	Μείωση των επιπτώσεων από τη λειτουργία και τις υποδομές για τις μεταφορές
CE02	Manage/reduce/eliminate pollution to surface or ground water from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης στα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από τις μεταφορές
CE03	Manage/reduce/eliminate air pollution from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τις μεταφορές
CE04	Manage/reduce/eliminate marine pollution from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τις συγκοινωνίες
CE05	Manage/reduce/eliminate noise, light and other forms of pollution from transport	Διαχείριση/μείωση/εξάλειψη του θορύβου, της φωτορύπανσης και άλλων πηγών ρύπανσης από τις μεταφορές
CE06	Habitat restoration of areas impacted by transport	Αποκατάσταση οικοτόπων σε περιοχές που επηρεάστηκαν από τα δίκτυα μεταφορών
CE07	Other measures related to transport	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με τις μεταφορές
CF	**Measures related to residential, commercial, industrial and recreational infrastructures, operations and activities**	**Μέτρα που σχετίζονται με οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές, τη λειτουργία τους και τις σχετικές δραστηριότητες**
CF01	Manage conversion of land for construction and development of infrastructure	Διαχείριση αλλαγής χρήσης γης για οικοδόμηση και ανάπτυξη υποδομών
CF02	Habitat restoration of areas impacted by residential, commercial, industrial and recreational infrastructure, operations and activities	Αποκατάσταση οικοτόπων σε περιοχές που επηρεάστηκαν από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές, τη λειτουργία τους και σχετικές δραστηριότητες
CF03	Reduce impact of outdoor sports, leisure and recreational activities	Μείωση των επιπτώσεων των υπαίθριων δραστηριοτήτων αθλητισμού, αναψυχής και ψυχαγωγίας
CF04	Reduce/eliminate point source pollution to surface or ground waters from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης από σημειακή πηγή στα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CF05	Reduce/eliminate diffuse pollution to surface or ground waters from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της διάχυτης ρύπανσης στα επιφανειακά ή υπόγεια ύδατα από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF06	Reduce/eliminate air pollution from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της ατμοσφαιρικής ρύπανσης από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF07	Reduce/eliminate marine pollution from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές και σχετικές δραστηριότητες
CF08	Reduce/eliminate marine contamination with litter	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από απορρίμματα
CF09	Reduce/eliminate noise, light, heat or other forms pollution from industrial, commercial, residential and recreational areas and activities	Μείωση/εξάλειψη του θορύβου, της φωτορύπανσης, της θερμότητας και άλλων μορφών ρύπανσης από βιομηχανικές, εμπορικές, οικιστικές περιοχές και περιοχές αναψυχής και τις σχετικές δραστηριότητες
CF10	Manage changes in hydrological and coastal systems and regimes for construction and development	Διαχείριση των αλλαγών στα υδρολογικά και παράκτια συστήματα και τα υφιστάμενα τους καθεστώτα για σκοπούς κατασκευών και ανάπτυξης
CF11	Manage water abstraction for public supply and for industrial and commercial use	Διαχείριση της άντλησης νερού για δημόσια παροχή και για βιομηχανική και εμπορική χρήση
CF12	Other measures related to residential, commercial, industrial and recreational infrastructures, operations and activities	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με οικιστικές, εμπορικές, βιομηχανικές και ψυχαγωγικές υποδομές, τη λειτουργία τους και σχετικές δραστηριότητες
CG	**Measures related to the effects of extraction and cultivation of biological living resources**	**Μέτρα σχετικά με τις επιπτώσεις της αφαίρεσης και της καλλιέργειας έμβιων βιολογικών πόρων**
CG01	Management of professional/commercial fishing (including shellfish and seaweed harvesting)	Διαχείριση της επαγγελματικής / εμπορικής αλιείας (συμπεριλαμβανομένης της συλλογής οστρακοειδών και φυκιών)
CG02	Management of hunting, recreational fishing and recreational or commercial harvesting or collection of plants	Διαχείριση της θήρας, της ψυχαγωγικής αλιείας και της ψυχαγωγικής ή εμπορικής συγκομιδής φυτών
CG03	Reducing the impact of (re-) stocking for fishing and hunting, of artificial feeding and predator control	Μείωση των επιπτώσεων του εμπλουτισμού θηραμάτων και αλιευμάτων, για το κυνήγι και την αλιεία, την τεχνητή σίτιση και τον έλεγχο των θηρευτών
CG04	Control/eradication of illegal killing, fishing and harvesting	Έλεγχος / εξάλειψη της παράνομης θανάτωσης, της αλιείας και της συγκομιδής
CG05	Reduce bycatch and incidental killing of non-target species	Μείωση της παρεμπίπτουσας αλιείας και της τυχαίας θανάτωσης ειδών που δεν αποτελούν στόχο
CG06	Reduce impact of lead poisoning	Μείωση των επιπτώσεων από τη δηλητηρίαση από μόλυβδο
CG07	Manage changes in coastal conditions for marine aquaculture	Διαχείριση των αλλαγών στις παράκτιες συνθήκες για τη θαλάσσια υδατοκαλλιέργεια
CG08	Reduce/eliminate marine pollution from marine aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από τις θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες
CG09	Other measures to reduce impacts from marine aquaculture infrastructures and operation	Άλλα μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τις εγκαταστάσεις και τη λειτουργία των θαλάσσιων υδατοκαλλιεργειών
CG10	Manage water abstraction and modifications of hydrological conditions for freshwater aquaculture	Διαχείριση της άντλησης υδάτων και αλλαγές στις υδρολογικές συνθήκες για υδατοκαλλιέργειες των γλυκών νερών

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CG11	Reduce/eliminate point source pollution to surface waters from freshwater aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης από σημειακή πηγή σε επιφανειακά ύδατα από υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων
CG12	Reduce/eliminate diffuse pollution to surface waters from freshwater aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της ρύπανσης από διάχυτη πηγή σε επιφανειακά ύδατα από υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων
CG13	Reduce/eliminate marine pollution from freshwater aquaculture	Μείωση/εξάλειψη της θαλάσσιας ρύπανσης από υδατοκαλλιέργειες γλυκών υδάτων
CG14	Other measures to reduce impacts of freshwater aquaculture infrastructures and operation	Άλλα μέτρα για μείωση των επιπτώσεων από τις εγκαταστάσεις και τη λειτουργία των υδατοκαλλιεργειών γλυκών υδάτων
CG15	Other measures related to exploitation of species	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με εκμετάλλευση ειδών
CH	**Measures related to military installations and activities and other specific human activities**	**Μέτρα σχετικά με στρατιωτικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες και άλλες συγκεκριμένες ανθρώπινες δραστηριότητες**
CH01	Reduce impact of military installations and activities	Μείωση των επιπτώσεων από στρατιωτικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες
CH02	Adapt/maintain military activities	Προσαρμογή/διατήρηση στρατιωτικών δραστηριοτήτων
CH03	Reduce impact of other specific human actions	Μείωση των επιπτώσεων από άλλες συγκεκριμένες ανθρώπινες δραστηριότητες
CI	**Measures related to alien and problematic native species**	**Μέτρα που σχετίζονται με ξενικά και προβληματικά ιθαγενή είδη**
CI01	Early detection and rapid eradication of invasive alien species of Union concern	Έγκαιρος εντοπισμός και ταχεία εξάλειψη ξενικών ειδών Κοινοτικής ανησυχίας
CI02	Management, control or eradication of established invasive alien species of Union concern	Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη των εγκατεστημένων ξενικών ειδών που αφορούν την ΕΕ
CI03	Management, control or eradication of other invasive alien species	Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη άλλων χωροκατακτητικών ξενικών ειδών
CI04	DO NOT USE Management, control or eradication of other alien species	ΜΗ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΕ Διαχείριση, έλεγχος ή εξάλειψη άλλων ξενικών ειδών
CI05	Management of problematic native species	Διαχείριση προβληματικών ιθαγενών ειδών
CI06	Other measures related to problematic species	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με προβληματικά είδη
CI07	Controlling and eradicating plant and animal diseases, pathogens and pests	Έλεγχος και εξάλειψη ασθενειών φυτών και ζώων, παθογόνων και παρασίτων
CJ	**Measures related to mixed source pollution and human-induced changes in hydraulic conditions for several uses**	**Μέτρα που σχετίζονται με ρύπανση μεικτής προέλευσης και ανθρωπογενείς αλλαγές σε υδραυλικές συνθήκες για διάφορες χρήσεις**
CJ01	Reduce impact of mixed source pollution	Μείωση της ρύπανσης από μεικτές πηγές
CJ02	Reduce impact of multi-purpose hydrological changes	Μείωση των επιπτώσεων από υδρολογικές αλλαγές πολλαπλών χρήσεων
CJ03	Restore habitats impacted by multi-purpose hydrological changes	Αποκατάσταση ενδιαιτημάτων που σχετίζονται με υδρολογικές αλλαγές λόγω έργων πολλαπλών χρήσεων
CJ04	Other measures related to mixed source pollution and multi-purpose human-induced changes in hydraulic conditions	Άλλα μέτρα που σχετίζονται με ρύπανση από μεικτές πηγές και ανθρωπογενείς αλλαγές στις υδρολογικές συνθήκες λόγω πολλαπλών χρήσεων
CL	**Measures related to natural processes, geological events and natural catastrophes**	**Μέτρα που σχετίζονται με φυσικές διεργασίες, γεωλογικά γεγονότα και φυσικές καταστροφές**
CL01	Management of habitats (others than agriculture and forest) to slow, stop or reverse natural processes	Διαχείριση οικοτόπων (εκτός από γεωργικές εκτάσεις και δάση) για επιβράδυνση, παύση ή αναστροφή των φυσικών διαδικασιών
CL02	Minimise/prevent impacts of geological and natural catastrophes	Ελαχιστοποίηση / πρόληψη επιπτώσεων γεωλογικών και φυσικών καταστροφών

Code	Conservation measure	Μέτρο διατήρησης
CL03	Restore habitats following geological and natural catastrophes	Αποκατάσταση οικοτόπων μετά από γεωλογικές και φυσικές καταστροφές
CL04	Other measures related to natural processes	Άλλα μέτρα σχετικά με φυσικές διεργασίες
CN	**Measures related to climate change**	**Μέτρα σχετικά με την κλιματική αλλαγή**
CN01	Adopt climate change mitigation measures	Υιοθέτηση μέτρων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής
CN02	Implement climate change adaptation measures	Εφαρμογή μέτρων προσαρμογής της κλιματικής αλλαγής
CX	**Measures outside the Member State**	**Μέτρα εκτός του κράτους μέλους**
CX01	Support conservation measures in another EU Member State	Υποστήριξη μέτρων διατήρησης σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ
CX02	Support conservation measures in countries outside the EU	Υποστήριξη μέτρων διατήρησης σε χώρες εκτός της ΕΕ
CS	**Measures related to management of species from the nature directives and other native species**	**Μέτρα σχετικά με τη διαχείριση των ειδών των Οδηγιών για τη φύση και άλλα ιθαγενή είδη**
CS01	Reinforce populations of species from the directives	Ενίσχυση των πληθυσμών ειδών των Οδηγιών
CS02	Reintroduce species from the directives	Επαναεισαγωγή ειδών των Οδηγιών
CS03	Improvement of habitat of species from the directives	Βελτίωση των ενδιαιτημάτων των ειδών των Οδηγιών
CS04	Manage other native species	Διαχείριση άλλων ιθαγενών ειδών